Nu pricep de ce este nevoie să calomniezi. Dacă vrei să-i faci cuiva rău, ajunge să spui despre el un adevăr.
NIETZSCHE
Poetul e un prefăcut. Aşa desăvârşit el minte, încât prezintă drept durere Durerea ce cu-adevărat o simte.
FERNANDO PESSOA
Greu e să lupţi cu inima: fiindcă tot ce doreşti vei plăti cu viaţa.
HERACLIT
Despre tiran spune totul, spune mai mult.
JOSE MARTI

Chispa în amintire

Vino 'ncoa, puştiule. Zi-mi ce-ai de zis.
Părinţii mei m-au conceput mai de mult, să tot fie nişte ani de-atunci, dar în momentele acelea nu puteam avea mai mult de trei-patru luni. Totul se petrece ca într-un vis congelat în placenta memoriei, într-un timp suspendat care a iscat alaiul acela de mascarade publice şi de nenorociri private, de abuzuri şi nefericiri, de temniţe şi lanţuri.
— Ce-i, ţi-a mâncat limba pisica ? - vocea intempestivă şi răguşită a bărbatului se abate iar asupra fratelui meu, David, ei doi stând în faţa casei. Nu-i nici jumătate de oră de când s-a prăvălit peste cartier o furtună bubuitoare şi întunecată; iar acum, când dimineaţa străluceşte din nou radioasă şi aerul, şi lumina parcă se zbârlesc mângâind pielea şi ochii, David se simte iar atât de delicat şi de aparent, încât nu i-ar fi păsat să primească imperioasa poruncă a autorităţii deghizată în Shirley Temple cu cârlionţii ei blonzi, cu gropiţe în obrăjori şi cu vocea ei de fetiţă niţel vicioasă:
— Ce poftiţi?
— Ti-am zis să-i dai drumul, dacă chiar ai ceva să-mi spui despre maică-ta... - tainic gelos, glasul i se poticneşte în răguşeala şi delirulproprii, dar cuvintele răsună fără acreală, pe un ton atât de puţin constrângător şi insidios încât, auzindu-le, un băiat mai puţin suspicios decât David Bartra le-ar fi luat drept o ofertă de complicitate, nicidecum o provocare.
— Mă zgândăriţi, sahib?
— Ce ştii? - insistă vizitatorul -. Orice ar fi, mă interesează. Te-ascult.
Văd toate astea de parcă acum s-ar întâmpla, sub ochii mei. Bărbatul stă tot nemişcat în faţa uşii de la intrare cu trenciul lui gri împăturit pe un umăr, bate uşurel capătul ţigării de unghia degetului gros şi aşteaptă. Insă David simte arderea internă a chipului stins şi, încă înainte de a primi ordinul, a văzut reflectându-se fugar în ochii lui lichizi şi mâhniţi imaginea feminină care îl tulbură; aşa că acum tace, privind în sine dar nezicând ce vede si el, încât o clipă amândoi, copilul si poliţistul, o evocă pe mama aşteptând tramvaiul în acelaşi loc şi în aceeaşi poziţie, sprijinindu-se de acelaşi felinar de pe Travesera cu cartea deschisă în mâini, cu acelaşi soare fierbinte în păr şi cu aceeaşi visare în ochi. Foarte frumoasă în aşteptarea ei gânditoare, roşcata noastră nu are nici privirea, nici atenţia concentrate asupra paginii cărţii, ci a fumului albăstrui din ţigara dintre degete, sau poate dincolo de el, asupra vreunei cute funeste a luminii, o umbră de rău augur pe care doar ea o distinge în toiul radioasei dimineţi de iulie. — Ei?
Aşteptând răbdător ca fratele meu să se hotărască a vorbi, inspectorul Galvân îşi face cu mişcări zgârcite palma căuş protejând flăcăruia unei brichete pe care, chiar şi pe jumătate ascunsă înapoia degetelor lungi şi puternice, David tot o ghiceşte aurită şi cu suprafaţa canelată. Apoi, cu ţigara aprinsă între buze, îşi repetă ordinul cu o aparentă indolenţă şi îşi lasă mâinile ţepene cam în zona buricului, gata parcă să potolească un aşteptat junghi în ficat sau o arsură punctuală a stomacului. Văzute astfel, supuse şi palide, nu par nişte mâini care să fi înhăţat vreodată un pistol, nici să fi cărat pumni în botul cuiva legat de un scaun, deşi într-adevăr par a avea îndemânarea prevenitoare şi atentă cu care a putut-o prinde din spate atât de oportun pe roşcata leşinată, evi-tându-i căderea grămadă pe trotuar. O femeie fumând în plină stradă!, mârâie cu privirea severă un trecător, iar inspectorul îi face semn cu mâna să se calmeze şi să plece de acolo, circulaţi vă rog. Dar pe mine nu mă-nşală blândeţea lui afectată, se gândeşte David: astea-s mâini de lichea, de turnător. Nu mă duci tu pe mine, sticlete, te ţin sub control, nici nu bănuieşti tu cu cine te pui.
— Ce mai aşteptţi?
— întâi arătaţi-mi legitimaţia.

— Mă cunoşti. Sunt persoana care a ajutat-o pe maică-ta când a căzut pe stradă.
— Serios?
— Lasă prostiile, nu mai face pe nebunu'. Astea-s primele hărţuieli ale unei lupte
funeste din care amândoi vor ieşi prost şi care în realitate n-a fost începută de nici unul din ei, ci de o simplă fişă păstrată în arhivele ran-chiunii şi delaţiunii. Dar asta e altă poveste.
— Ah, da - admite David -. O urmăreaţi atât de îndeaproape încât aţi dat nas în nas cuea. De-aia aţi apucat s-o prindeţi de subsuori înainte de a cădea lângă bordură. Ce baftă, nu ?
— Eram acolo pentru un proces-verbal.
— Şi pentr-un rahat.
— Nu mă face să pierd vremea, băiete. M-ai oprit să-mi spui ceva important despre doamna Bartra. Dă-i drumul, te-ascult.
— Nu ştiu dacă-i interesant. Dar ştiu că pe dumneavoastră vă interesează.
— Să vedem. Despre ce-i vorba? Ciripeşte.
— Nu mă zoriţi, vă rog, că şi-aşa am o pădure de sticleţi de-mi sună-n urechi... Dar, bine, oi spune. Pare-se că maică-mea a ştiut de taică-meu că urcă în amonte pe fluviul Nil în compania locotenentului Harry Faversham, săptămâna trecută, amândoi deghizaţi în băştinaşi ai tribului Shangali, Cum precis că ştiţi şi dumneavoastră, c-o ştiu copoii din lumea întreagă, cei din tribul Shangali nu pot vorbi, li se taie limba din ordinul califului, de-aia-s tatuaţi cu fierul roşu pe frunte. Bun, şi-atunci, cu penele lor albe în servietă şi morţi de sete, chiar acum taică-meu cu locotenentul Faversham străbat desertul ca să se alăture armatei anglo-egip-tene a generalului Kitchener, care înaintează victorios spre Khartum...
— Bine, bine, am înţeles. O să mă faci să-mi
ies din sărite.
— Dacă nu mă credeţi, arestaţi-mă numaidecât — David îşi lipeşte pumnii şi priveşte în jos, neslăbind însă din ochi mâinile adormite ale poliţistului, trebuie să fii foarte atent cu chestiile astea -. Hai, puneţi-mi cătuşele!
în unul din pumnii care se oferă în bătaie de joc, în stângul, se zbate codiţa tăiată a unei

şopârle. Cât ţi-a mai rămas de trăit, retezato ? Cu cinci minute înainte, codiţa şerpuia pe o piatră şlefuită din fundul râpei şi David o privea neîncrezător şi fascinat.
— Bun, spune-mi totuşi ce voiai să-mi povesteşti despre maică-ta — insistă inspectorul.
— Uitaţi, acu' chiar vă zic tot adevărul. Eu nu voiam decât să văd de-aproape moaca unui sticlete — zâmbeşte David, pe când rumegă în minte că prima dată când roşcata a simţit în staţia tramvaiului schiţarea unei furişe mângâieri în mâinile acelea care au ţinut-o de subsuori, prima oară când a gâdilat-o respiraţia lui tabagică în ceafă şi a simţit foarte aproape gura aia dură şi ochii ăia reci, de bună seamă nu putea şti că individul o urmărea, cu atât mai puţin că e un poliţist —. Doar asta voiam, să văd dacă ia o mutră de papiţoi când înghite o scorneală. Vă supără, bwana? Inspectorul se uită la el tăcut, dând din cap a milă.
— Cât o să mai ţină gluma asta, mucosule ? Nu crezi că a cam sosit vremea să-ţi vină puţin mintea la cap ? Va trebui să vorbesc serios cu maică-ta.
— Doarme. Dar puteţi suna la uşă, dacă vreţi - strecoară codiţa de şopârlă în buzunarul pantalonilor şi adaugă -: Alah să ne aibă în pază, sahib. Şopârla asta e veninoasă. Gata, eu mă cărăbănesc.
— Aşadar n-aveai de gând să-mi povesteşti nimic, şmechere.
— Nu, domnule. Păi, ce credeaţi? Tot ce doream era să trag de timp, ca s-o las pe mama să mai doarmă oleacă. Doar olecuţă.
11Poate n-o fi fost aceea prima întâlnire, nici prima înfruntare, dar ştiu că a avut loc pe lângă casă si în toiul verii, pesemne cu câteva zile înainte de după-amiaza când avea să se pornească o altă aversă grozavă şi când David a apărut în faţa mamei aducând în braţe un câine cu părul negru de tot, slab şi murdar la culme, o pocitanie căzută de bătrâneţe şi destul de scârboasă.
— Sfântă Fecioară! - zice roşcata -, de unde-mi vii cu nenorocitul ăsta de animal ? Că doar nu vrei să-l ţii!
— E bolnav şi nimeni nu-l place. Era al domnului Auge şi-acum e al nostru.

— Cum să fie al nostru ?
— Păi îţi spun - David strânge potaia în braţe cu entuziasm, gândindu-se la ce-o să zică —. Ştii doar că pe domnul Auge l-au ridicat zilele trecute de-acasăj si cum el locuia singur si nu ştia cui să-l lase, i-a zis portăresei că dacă mă vede pe-acolo...
— Asta ne mai lipsea! Iţi dai seama ce bătaie de cap o să ne dea? - se vaită ea cu mâna pe pântece, controlând poate încolăcitul meu somn prenatal, apărându-l de apropierea păduchioasă a acelui sac de oase jupuit.
Privirea ei tânguioasă se încrucişează cu aceea a câinelui, sigur că foarte bătrân si aproape orb si căpiat de reumatism, recunoaşte David, dar foarte bun şi ascultător, o să vezi, mama, o să-l iubeşti mult.
— Păi da, că de aia-s aici.
Răscrăcărat pe jos între picioarele lui David, tremurând, câinele slobozeşte un suspin adânc şi lung care se transformă întâi în fornăit, apoi, spre final, devine horcăit, terminându-se într-un fel de mieunat.
— L-ai auzit? — face David —. Domnul Augă zicea de el că-n viaţa dinainte fusese pisică. Că are suflet de mâţă.
— Ce văd eu e că bietul de el abia-şi trage sufletul, de câine ori de mâţă, de ce-o fi.
— Nu vorbi aşa tare că poate să te-audă. înţelege tot.
— Uf, fiule, ce-i în capul tău ? - Pe când trebăluieste frecând părul câinelui cu un şervet, în privirea cu care îl învăluie pe fratele meu stăruie duioşia aceea de care destinul n-a vrut să mă bucur şi eu, însă în somnul meu percep micuţul fluturaş de lumină ce bate din aripioare în vocea ei -; N-ai putea să te gândeşti niţel, înainte de-a face un lucru?
Asta zic şi eu, frate.
Cu tine nu vorbesc, făt prematur, mormăie David întorcându-se cu faţa la perete, cu capul plecat. Tu n-ai pic de minte? De ce nu gândeşti o clipă măcar cu căpăţâna aia *a* ta înainte de a-i aduce roşcatei plocon o nouă bătaie de cap, când ştii *ce* muncită e tot timpul ? Poftim ce mai cadou ne-aduce drăguţul de prim născut, taman în preajma zilei de naştere a tatei...!
Eşti un mormoloc, o gâlmă, şi n-o să te las să te amesteci în treburile mele.
— Ce tot boscorodeşti acolo, David ? - zice mama, scoţând o pătură veche din dulap -. Intoarce-te, să te văd.
— Ziceam c-ar putea să rămână la noi, cel puţin până se întoarce domnul Auge acasă.
12
13
— Domnul Auge nu se va întoarce acasă mult timp de-acum înainte, dacă s-o întoarce vreodată.
— Şi-atunci ce ?, să-l lăsăm în stradă să crape
acolo, bietul căţel?
•—Acu' o să-ncepi să plângi? Te cunosc eu. Deocamdată ia şervetul ăsta, şterge-l bine peste tot si culcă-l acolo. Apoi om mai vedea.
— Suntem foarte obosiţi — zice David, cul-cându-se lângă câine şi pupându-l în bot —. Noi doi am umblat mult, eram gata să crăpăm. Putem închide fereastra, să vedem dacă dormim puţin pe păturică? Putem...?
Acum nici un minut pluteam încolăcit în pântecele matern, dar ochii mei, din întunericul acela spongios, şi presimţeau lumina lumii şi repetatele-i miraje: ce văd şi ce nu văd sunt deja acelaşi lucru. Acum, cineva a închis încă o dată ferestrele şi a lăsat jaluzelele, verişoara Lucia mi-a adus paharul cu lapte şi medicamentul şi m-a învelit, iar amintirile se leagănă deasupra abisului căutând vreun punct de sprijin, o voce care să mă călăuzească iar. Totul este penumbră în amintirea ce-i păstrez acelei case şi totul îmi vorbeşte de sentimente sfărâmate şi de emoţii înăbuşite, de un timp când tăcerile dimprejurul mesei ascundeau mari tulburări familiale, obscure întâmplări, amărăciuni ale inimii. Nu-s cuvinte, dar se aud voci, Toanto! Ba a mă-tii! Derbedeule! Lucia, am războspa! Nume şi prenume! Victor Bartra Lângara! Ocupaţia! *Achtung*!
— Tunete şi trăsnete, mamă! E-adevărat ce se spune, c-a scăpat aruncându-se cu capu' înainte în râpă?

— N-a fost cum crezi tu, David.
— Şi că l-a zgâriat un mărăcine şi i-a lăsat pe faţă o cicatrice ca un fulger?
— Deloc — zice roşcata —. Taică-tu s-a lăsat să lunece pe fund, pe mal în jos. Ghinionul i-a scos în cale un ciob tăios, probabil de la o sticlă spartă, care i-a despicat fesa ca pe un pepene. Asta s-a întâmplat. Nici mai mult, nici mai puţin.
Roşii şi aspre, mâinile mamei scotocesc printre bucăţelele de stofă colorate dintr-o cutie şi David reţine aromele. Amidon şi leşie şi sodă şi o lumină lânoasă la ferestre. Casa unde n-am locuit niciodată este mai reală şi mai tangibilă decât creionul ăsta al meu cu urme de dinţi pe el, care mâzgăleşte hârtia. Neîncrezător şi cam dezumflat, David tot nu se lasă:
— Serios ? Chiar aşa a scăpat, pe cur ?
— Cum ai auzit, fiule.
— Da, dar i-a lăsat pe urmăritori cu buzele umflate. Le-a dat plasă. Le-a scăpat printre degete cu măreţie şi curaj, este?
— Le-a scăpat cu ditamai sticla de coniac. Cu asta le-a scăpat taică-tu cel plin de măreţie,
David n-a văzut fuga nocturnă atât de comentată, însă, mai mult decât oricine el voia să spună tot adevărul, cel puţin în ce priveşte episodul acesta, de aceea mi l-a şi povestit după mai mulţi ani cu de-amănuntul. Tatăl nostru era desculţ şi cu poalele cămăşii afară din pantaloni, căci abia de apucase să pună ceva pe el la repezeală sărind din pat, însă nu

frica de agenţi, nici coniacul băut, nu ele l-au făcut să alunece vertiginos cu curul pe povârnişul abrupt al fostului torent din râpă cu pantofii într-o mână iar în cealaltă cu sticla de Funda-dor, deşi negreşit situaţia semăna cu multe altele pe care vecinii avuseseră ocazia să le vadă: descreieratul, inutilul, pierde-vară ăla de Victor Bartra fugind la orele cele mai nepotrivite să-si caute camarazii de chiolhanuri, spre supărarea firească a soţiei sale, da, e adevărat, gândul te putea duce la asta, dar în realitate nu era nici băut, nici pierit de frică. S-a făcut nevăzut dintr-un salt în trecerea aceea tulbure dintre noapte si zori, în partea dindărăt a casei, care cu ani în urmă nu era ca acum în spate, ci faţadă arătoasă şi grădină umilă, merita să-l vezi alergând desculţ pe mal în jos, întâi ocolind pietroaiele reţinute de rădăcini de smochini şi de cioturi uscate de stejar, apoi dându-şi drumul la vale pe cur până în fundul râpei, într-un nor de praf roşu, şi rămânând acolo în picioare stăpânindu-şi mânia şi ciuda, însă întreg şi cu simţurile la pândă si iute ca o scânteie, conform fratelui meu David, ba mai degrabă ca o sperietoare şi un răţoi ameţit, după părerea mamei, cu pantalonii sfâşiaţi si cu buca sângerând la vedere.
— Şi desigur cu sticla neatinsă şi salvată, păi se putea altfel? Aşa a dispărut tatăl tău iubit de-acasă. Un spectacol trist, băiete.
Dar dacă e s-o iau în ordine, dacă tumultul ăsta de voci îmi dă puţin răgaz, istoria pe care îmi propun s-o povestesc începe cu adevărat
atunci când inspectorul Galvân bate la uşa din faţă într-o zi când eu nu eram acasă.
Locuim în partea de sus a oraşului, într-o fundătură şi aproape pe malul unei râpe, însă casa noastră are două uşi, una din ele se deschide în fundătură si se foloseşte ziua, iar cealaltă noaptea şi dă spre ponor, o despicătură nu foarte adâncă, cu pământ roşcat şi maluri abrupte şi poroase care se prăbuşesc docil de cum te apropii *de* ele. Nu ştiu dacă inspectorul, cu acea ocazie, sună la uşa din faţă, sau bate la uşa din spate cu vechiul ciocănel, o delicată mână de fetiţă strângând cu putere o mingiucă de fier oxidată, însă ceea ce fratele meu David, care e convins că cele două uşi de intrare au funcţii distincte, dar complementare - ca să zic ca el: una slujeşte să te ascunzi în casă ziua, cealaltă să scapi din ea noaptea -, aude cu siguranţă în amiaza aceea cu soare şi averse de ploaie intermitente bătăile cu ciocănelul, şi e logic, fiindcă vizita vine de data asta în orele de întrerupere a luminii, iar fără curent spune şi dumneata cum putea să sune la uşă. Oricum, tu nu puteai auzi soneria, fiindcă nu erai nici aici, nici acolo, nici în altă parte, năpârstocule, că nu ieşiseşi încă din găoace.
Bine, bine, de acord, tu ai trăit chestiile astea, dar eu mi le-am imaginat. Să nu crezi că mi-ai luat-o cu mult înainte pe calea adevărului, frate.
Ba totdeauna ţi-oi lua-o înainte, viermişorule.

Eu o iau pe scurtătură.
N-am chef să discut cu tine. Mă zăpăceşti de cap. Nu mai ştiu unde-am rămas.
16
17în odaia mamei, de exemplu, cosând hăinuţe pentru păpuşi sau probând bluziţe şi mantile în faţa oglinzii, privindu-te din faţă, din profil şi probabil şi din spate, şi e foarte cald, e vara bombei de la Hiroshima, si de aceea, când auzi bătăile în uşă, îi spui lui Chispa ai grijă, când eu o să deschid, tu dă-te puţin la o parte, că poate intra strălfulgerarea atomică şi rămâi orb şi pârjolit într-o clipită. în orice caz, şi revenind la uşa de noapte, în ocazia asta e uşor de bănuit de cine-i vorba, aşa că cel mai bine e să nu te grăbeşti să deschizi, iar David asta şi face, apărat de postura lui favorită: mlădiindu-si talia, deghizat în fetiţă, cu o jacheţică de angora roz, fustiţă albastră-azurie plisată, ciorăpei albi până sub grăsuliii si zâmbitorii genunchi şi gentuţă de plexiglas roşu atârnată pe-un umăr. Poartă, de asemenea, ochelari de soare cu montură albă de plastic, nişte agrafe de bâlci şi o băscuţă roşie înclinată într-o parte si pe o sprânceană, care îi acoperă zulufii lungi şi răsuciţi de culoarea mierii.
— Dacă aţi venit să-l căutaţi pe sahib, nu-i
acasă.
înfipt în prag, cu umerii-i robusti puţin lăsaţi sub trenci, cu pălăria udă în mână si cu pantofii stropiţi de noroi, inspectorul Galvân îl priveşte fără să clipească. Ochii îi sunt deschişi la culoare, însă privirea i-e sumbră. Nu e ca alţi poliţişti, asta David trebuie s-o recunoască, nu e unul din ăia care îşi ascund privirea sub nişte ochelari negri chiar şi în zilele înnorate, nu pare să-i pese că oamenii îi văd ochii şi citesc în ei vreo emoţie, fie ea resentiment, fie o absolută indiferenţă, aşa cum se întâmplă cel mai ades. Nu-si arată legitimaţia, nu pomeneşte de nici un ordin de percheziţie, nici măcar nu încearcă să treacă de prag.
— Roag-o *pe* mama ta să iasă o clipă. - Şi pe un ton mai aspru, dar tot egal, adaugă -: Paiaţo!
— Nici memsahib nu-i acasă.
— Se întoarce târziu ?
— Aveţi ordin de percheziţie?
— Nu de asta-s aici. Repet. Doamna Bartra se întoarce târziu ?
Unul din buzunarele trenciului său gri, umflat şi adânc, suportă o greutate mai mare decât celălalt. Dar acolo nu-şi poartă ei pistolul, gândeşte David, pe când ochii lui din spatele marilor ochelari fumurii de bâlci sfredelesc pânza impermeabilă şi căptuşeala buzunarului: o sticluţă plată plină cu coniac, nişte bani mărunţi printre firicele de tutun şi scame de praf, cheile de la apartament şi o brichetă Dupont falsă, ascunsă după un pachet de Lucky Strike foarte mototolit, e clar că sticletele cumpără ţigările cu bucata şi aşa şi-l umple...
Ce povestesc eu aici sunt fapte pe care le reconstitui amintindu-mi mărturii şi intenţii de-ale fratelui meu, de aceea nu pretind că totul ar fi adevărat, ci cât mai aproape de adevăr.
— Tu n-auzi ? — insistă inspectorul —. Te-am întrebat dacă revine curând.
— Nu ştiu, bwana. Eu nu ştiu nimic. David lasă ochii în jos, presimţind răgu-
şeala nerăbdătoare şi flegmele dispreţuitoare înecând întrebarea următoare:
18
19— De-a ce te joci, puştiule? Mai bine mi-ai zice unde s-a dus maică-ta.
— Da, sigur — stă tot cu ochii în pământ şi nu scoate o vorbă, îşi trage fusta peste genunchi, îşi atinge basca, îşi îndreaptă cureaua gentuţei pe umăr şi într-un târziu continuă -: Dacă vă interesează aşa mult, vă povestesc ce şi cum. S-a dus întâi la maternitate, s-o vadă doctorul, dar apoi avea destule de făcut... S-o viziteze pe bunica Tecla, care a avut embolie si i-a paralizat partea asta a feţei, să treacă pe la farmacie, apoi să-şi cumpere nişte ciorapi de nailon si o cămaşă de noapte, şi mi-a mai zis că dacă-i rămâne timp se duce să vadă o vilă mare cu grădină care e de vânzare prin zona Tres Torres, că doar n-oţi crede că vom locui aici ca subchiriaşi o viaţă întreagă, în cartierul ăsta de rahat unde ne critică toată lumea. Ştiţi unde vine Tres Torres ? E un cartier de domni, ăl mai select din Barcelona, acolo s-a născut mama şi părinţii ei, care au murit la un bombardament. Fără îndoială că săptămâna viitoare ne mutăm, aşa c-acuma ştiţi, când veţi mai da pe-aici noi ne-am şi luat tălpăşiţa. E mai mult ca sigur.

— Mi-e milă de tine, măi băiete - mârâie inspectorul, care şi-a ferit capul într-o parte când David perora, de parcă însăilarea aceea de trăsnăi l-ar fi împroşcat în faţă. Pipăie cu degetele în buzunarul trenciului sticluţa plată cu coniac, dar n-o scoate de acolo -. De cât timp nu te-a mai altoit taică-tu?
— Care-i treaba, vreţi să-mi luaţi un interogatoriu cum scrie la carte? - Se sprijină cu o mână de ţâţâna uşii, iar pe cealaltă, mai
graţioasă, şi-o propteşte, impertinent, pe şoldul destul de cabrat -. Păi dacă vă interesează aşa de mult, aflaţi că nu l-am mai văzut pe tata din noaptea când s-a aruncat în râpă şi astfel a evadat în teritoriul tribului Kubanga.
— Ridică-ţi capul şi priveşte-mă în ochi -zice inspectorul.
— în junglă. Să nu-mi spuneţi că n-aţi ştiut.
— Ce naiba bălmăjeşti acolo ?
— în Jungla Răsculată. Acolo se află. Bărbatul lasă să-i scape un suspin şi îşi
pune pălăria. Pare c-ar da să plece, ba nu. Ai minciuna în sânge, băiete. David ridică genunchiul stâng să-şi tragă şoseta, apoi pe cel drept, ţinându-si echilibrul într-un picior. Imediat apoi, mişcându-şi mâna cu o premeditată delicateţe şi foarte încet, şi-o pune din nou în brâu ca pe un fluturaş şi iar priveşte în pământ. Inspectorul îl măsoară sever:
— Scoate-ţi ochelarii ăia si uită-te la mine. Vreau să-ţi văd ochii când vorbeşti.
— Rog bwana stea jos. La ochi ăsta am urcior cât pepene.
— O plâng pe maică-ta. Pesemne toată ziua suspinând să vină odată taică-tu să se ocupe de tine cum trebuie...
— Chiar credeţi ?
— ...şi-n treacăt rugându-se să se lase domnul Bartra de băutură şi să nu mai caute necazurile cu lumânarea, oriunde s-o afla acum. Vreau să zic - adaugă inspectorul cu un glas care parcă nu-i aparţine, mai plăcut —, dorind să se isprăvească situaţia asta. Să se întoarcă degrabă taică-tu. Să se ocupe de voi.
20
21— Nu ştiu, bwana. Acasă nu discutăm chestiile astea.
— Vrei să-mi zici că nu vorbiţi niciodată de e\? Adică, TCVU vă \ipseate?
— Nu vorbim de asta. Roşcatei nu-i place.
— Cum îndrăzneşti să-i spui aşa mamei tale ?
— Ei nu-i pasă - David schiţează un zâmbet şi îşi arcuieşte soldul —. E ca un compliment. Tăticu mereu îi zicea aşa.
Aude un geamăt slab şi se uită o clipă în altă parte. Curul însângerat al lui tata şi mâna lui cu batista lipită de rană îi nălucesc pe dinaintea ochilor.
Inspectorul tace câteva momente.
— Şi-at\mti, siguî n-a\ mmit să-m\ spui? Q\ fi ştiind însă măcar atât: unde lucra taică-tu înainte.
— La cutezătoarea brigadă anti-şobolani.
— Nu fi tont.
— Să mor dacă mint! - face David -. Omora şobolanii din sălile de cinema.
— Mă refer la ce-a făcut înainte. Adică, înainte de-a deveni slujbaş la Serviciul Municipal de Igienă.
— A, înainte nu ştiu, bwana. Cred c-a fost anestezist. Eram mic pe-atunci. Ştiaţi că şobolanii pot invada cinematografele, muşcându-i pe spectatori? Ştiaţi că o pereche de şobolani poate naşte în fiecare an douăzeci şi cinci de mii de pui scârboşi?
— N-aţi mai primit ştiri de la el, după aceste şase luni?
— Ba da, da-s ştiri de pe când era bunica fată şi nu-s bune - intonează David, înăbuşin-du-şi un căscat forţat şi un brusc fior de frig în
22
jacheţica de angora care îi este mică şi lasă buricul la vedere -. Am primit o scrisoare de la el, reiese că nu *e* unde credeam noi... Vă povestesc. El spunea totdeauna că va întreprinde o lungă călătorie în inima Africii, de la Khartum până la lacul Victoria, trecând peste Munţii Albaştri, dar nu, se pare că-n ultima clipă şi-a schimbat planul. Pătrunde tot mai adânc în jungla din Mindanao;

ştiţi unde vine asta, bwana ? în Filipine. Şi zice c-a trebuit să se deghizeze în Complotist ca să-l prindă pe Datu şi pe toţi cei ce fac trafic cu piei de porc şi colţi de elefant. Şi încă ceva. Zice că nu-i adevărat că mor Complotiştii de frică dacă-s înfăşuraţi în piei de porc. Aiurea, minciună sfruntată.
Cu capul dat pe spate, ca si cum cuvintele lui David ar puţi, inspectorul îşi ţine ochii între-deschişi si pare să doarmă.
— Asta-i tot?
De sub arcul delicat şi sfidător al sprâncenelor, privirea nesupusă a lui David suspectează aplombul şi reţinerea poliţistului.
— Nu, bwana. Complotiştii sunt aidoma cailor, nu-i poţi omorî decât cu un glonţ între ochi... Dumneavoastră ştiţi să trageţi aşa ? Tata zice în scrisoare că decât să cadă în mâinile pigmeilor din tribul Kubanga preferă să-şi zboare creierii cu puşca lui cu repetiţie. Scrisoarea e datată de-acu' patru luni, aşa c-o fi mierlit-o de-atunci. Parohul de la Las Animas i-a spus de el mamei că precis e deja în iad, fiindcă acolo ajung sinucigaşii, asta i-a zis porcul de câine de popă. N-a făcut-o să plângă, pentru că roşcata e tare de înger, dar n-avea dreptul.
23— Ai terminat?
— Da, bwana.
Inspectorul scoate din buzunarul umflat al trenciului o carte învelită foarte grosolan în hârtie de ziar.
— Când se întoarce maică-ta, îi dai asta din partea mea. I-a căzut ieri după-amiază în staţia de tramvai. I-am făcut eu o învelitoare cum m-am priceput, fiindcă are o ruptură.
— Ce chestie! — zice David, apucând cartea cu două degete, de parcă ar fi fost infectată -. Şi doar pentru asta aţi venit ? Auzi dumneata!
Şi dă-i şi zi. C-au văzut-o plângând, că e hipertensivă şi diabetică si fumează ca un bărbat, că ea şi fi-su trăiesc din doi *reali* pe zi... Bun, o fi cum spuneţi, dar auziţi, n-o s-o vedeţi niciodată plângându-se, deşi suferă cu spatele mai rău ca mine, şi e palidă ca vai de ea, în unele zile are faţa mai galbenă decât lămâia asta, dar chiar şi-aşa n-o s-o vedeţi făcând mutre. Face minuni din hainele vechi, cu un ac.
Poţi s-o mai spui o dată. Doamna Bartra e o femeie foarte curajoasă. Mereu atentă, mereu amabilă, e frumoasă şi-n plus şi foarte instruită.
Hai, hai, nume si prenume.
Se zice c-ar fi fost profesoară.
Cusătoreasa roşcată e o femeie tânără încă si tare drăguţă.
O femeie singură care se descurcă şi ea cum poate, Rufina. Una din multele din ziua de azi.
Dacă-i place cafeaua? Auzi cu ce întrebări îmi vine domnul poliţist! Da' cin' să se atingă azi de ea, aşa-i Puri? Păi să vezi la ce preţuri se vinde azi cafeaua-cafea. Sau întrebaţi doar
aşa într-o doară, c-o fi făcând roşcata speculă? Nu, nu, auziţi, nici pomeneală de-asa ceva. Se-aud atâtea minciuni...
Dar aerul ăsta al ei aşa tineresc, faţa asta de fetiţă, cu pielea atât de albă si părul ca morcovul, nu ştiu zău ce să zic, nu ştiu...
Pe mine să nu mă întrebaţi. Nu ştiu nimica, ăsta-i adevărul.
Adevărul ? Ha! Fundătura asta împuţită e atât de strâmtă, că nu poţi scoate adevărul de-aici nici cu forcepsul.
Aoleo, da' ce aiureli zici, Rufina. O vară de-a ăsteia, Emilia, e la închisoare, fiindcă s-a ocupat cu vânzarea unor obiecte de provenienţă dubioasă. Deci vezi şi dumneata! Soţul doamnei Bartra? Un dobitoc. Când îl cauţi... Un neruşinat. Un avorton. Eh, nu vorbi aşa, tu, fără insulte! ...o fi ceva la mijloc.
Ultima oară când l-am văzut, m-a luat peste picior, îi zic eu : cum e, dom' Bartra, cum merg treburile ?, şi el îşi aprinde un *Ideales,* îşi bagă acolo pachetul, s-avem pardon, îmi trânteşte un Trăiască Spania!, se uită pe furiş la fundul meu şi se cară.
Dacă-i întorci spatele, primul lucru pe care-l face omul ăsta e să-ţi măsoare curul.
Noaptea aia şi-a petrecut-o pitit în râpă... Juma' de leghe, juma' de leghe, juma' de leghe. *

...dormind cu un ochi deschis, ca tigrii. Iar alta zice:
Păi ia vezi puţin cum e fi-su. Toată ziua bună ziua pe străzi, nu tu şcoală, ascuns prin
24
25râpă c-un cuţit în mână sau ducând fotografii de la nunţi şi botezuri. Şi ăsta-i tot un împieli-ţat, ca tat-su.
Mda, nu te poţi aştepta nici de la el la nimica bun.
Apoi, ca şi cum o vântoasă fierbinte le-ar fi sufocat, vocile se fofilează în fundătură şi la ora siestei se repliază şi boscorodesc prin ganguri umbroase şi pe paliere de scări, iar mai târziu se coc în duhori de turte şi varză fiartă şi fripturi de cine mai ştie ce, iar la căderea nopţii scot un şuierat de şarpe, ca şuierul cela ce se aţine mereu în chinuitul auz al lui David. Şi mâna ţeapănă a bărbatului pe rever, făcân-du-si simţită autoritatea, aţâţând vocile şi frica: Intrebaţi-mă pe mine, domnule. Nu pe băr-batu-miu, că nu ştie nimic.
Nici al meu. Şi nu-i ostil regimului, să ştiţi. Ci doar cam fudul de urechi.
Al meu e din Congregaţia Cucernică a Purtătorilor de Hristos Sfântul.
Iar al meu are Marea Cruce a Ordinului Meritului Aeronautic. E trup şi suflet de partea regimului, credeţi-mă.
Al meu are un pic de râie. îs timpuri grele, zău.
Nume şi prenume! Vreau nume şi prenume! Miro, Zăbala, Benito; Raich, Rosalench, Franco; Sospedra, Escolâ, Martin, Cesar şi Bravo.
Toţi ai casei mergem la liturghie duminicile, păi ce credeaţi, zice alta.
Singurul lucru rău la bărbatu-miu e că scuipă mult. Toată ziua trage flegme, totu-i face greaţă.
Intr-o seară, bărbatul cusătoresei a zis că dă fuga să cumpere o limonada, şi dus a fost.
Ce limonada şi ce draci cocoşaţi, Paca! Uf, că neştiutoare mai eşti!
Şi altă voce meliţează:
E un beţivan şi-o gură spartă, leit şarlatan de bâlci.
Neobrăzat şi fustangiu, zice doamna Carmela. O perlă.
Ceva grav al naibii trebuie să fi păţit omul ăsta ultima dată când a fost pe-aci. De la o zi la alta n-a mai fost acelaşi.
In ultimul timp mergea neîngrijit, lasă-mă să te las, cu pantalonii lălâi pe vine şi cu damful de pe la chefuri. Dar lui Trini tot îi plăcea... Mie ? Ce tot zici, păpuşo! Mie-mi plac bărbaţii raşi proaspăt şi scoşi ca din cutie, aşa să ştii.
Nu zi asta, Trini, că poţi fi excomunicată! Dacă vă interesează, într-o zi bărbatul meu l-a văzut beat de să-l culegi de pe drumuri.
Păi eu aş fi jurat că nevastă-sa nu-l mai aşteaptă de pe drumuri...
Vai, Rufina, că tare mai eşti de urechi, dragă! ...mai ales de când biata de ea a fost cât pe ce să avorteze, iar prăpăditu' ăla nici c-a dat semn de viaţă.
Păi ce te miri! Ajungea să vadă o mătură cu fustă si se lua după ea. Aşa-i, Trini, dră-guţo?
Pe mine mă-ntrebi, scumpo ?, spune cea mai tânără când o pală de vânt îi ridică fusta înflorată. Are mâinile ocupate cu croşetatul şi nu face nimic să-şi acopere pulpele scurte şi lăptoase peste care ondulează pânza.
26
27Fato, fusta.
Ce-i?
Ba mie-mi place, îşi dă cu părerea alta care se alătură grupului. Arăta grozav, era un tip bine.
Lasă-ţi poalele-n jos, iubireo.
De ce, că noi curvele tot n-avem picioare. Nu ştiai asta, dulceaţo? N-avem cur, n-avem suflet, n-avem nimic să merite un sfanţ măcar, aşa i-a zis popa amicei mele zilele trecute când s-a dus la spovedit.
Se zice c-a stat ascuns toată noaptea si-a doua zi, nu prea departe de-aci, juma' de leghe-n sus pe albia fostului torent, pitit printre rădăcinile unui smochin uscat.
Nevastă-sa n-a vrut să-i ducă nici haine, nici mâncare. Să nu-l vadă-n ochi. Să-l ia naiba de nemernic, zice-se c-ar fi zis.

Da' de unde, Felisa. Nici pomeneală. Ascultă la mine, dacă vrei să afli adevărul. Nenorocita asta de vecina noastră, roşcata îi zicem, al cărei bărbat vă interesează aşa de mult, dumneavoastră oţi fi ştiind de ce, noi astea nu vrem să ştim nimic de chestii politice, deşi mie personal îmi place să colaborez cu autorităţile de câte ori pot, ţineţi seama de asta, şi-n plus merg la biserică; femeia asta de treabă, cusătoreasa, zic, n-o fi ea o sfântă, că azi vezi sfinţi doar prin altare, dar mă jur că nu e ranchiunoasă, nici nu se simte înşelată de bărbatu-său, şi-n plus pot să vă spun că nu e o stricată, nici o speculantă, nici o „roşie" din alea pe care le ştim cu toţii, nu, nu, e o doamnă şi asta se vede de la o poştă, eu zic lucrurile aşa cum sunt, nu ştiu dacă m-aţi înţeles...
Pe soţul meu nu-l interesează politica. Lui tot ce-i place mai mult e să colecţioneze timbre.
O biată femeie care se spetește muncind. O persoană foarte fină şi educată, totdeauna la locul ei. Are în faţa casei o tufă de margarete de mai mare dragul.
Se vede că nu-i de prin partea locului, zău, are ceva anume femeia asta.
Rude? O soră în Vallcarca, dar nu-şi vorbesc. Sora asta a ei locuia înainte într-un sătuc de-i zice La Carrona, în provincia Tarragona. Şi din partea soţului, ziceţi?, păi soacră-sa a murit la un azil de puţin timp, a avut o embolie şi nu mai recunoştea pe nimeni. Socrul ei, la fel, a murit acu' un an. Trăiau în Mataro, socrul era pescător...
Pescar, Rufina. O să-l încurci rău de tot pe domn' poliţist.
Pescarul n-a vrut niciodată să ştie de fi-su, domnul Bartra. Doar ştiţi cum *e,* familii despărţite, păruieli pe bani eţetera.
Femei înşelate. Copii morţi. Bărbaţi care nu mai dau niciodată pe-acasă. Curve fără coapse şi fără suflet. Asta-i viaţa, domnule.
Doamna Bartra? Eu zic că e grea de vreo trei luni.
Ba de patru cel puţin, Aurelia.
Şi mai zic:
Nu-mi place să pomenesc asta, dar roşcata a făcut două avorturi. Două ori chiar trei, eu aşa ştiu.
Că ţaţă mai eşti, Consuelo!
îşi iubea bărbatul. Ăsta-i tot secretul.
Ce proaste suntem noi, femeile, este?
28
29Păi eu de-acasă la biserică şi de la biserică acasă, domnule inspector.
Păi ce să vă mai spun...? Doamna asta-i subchiriaşă în casa unde stă. E tare muncită, tare obosită. Da' acu' cel puţin, de când spânzu-ratu' cela de bărbat-su s-a cărăbănit, doarme liniştită. Ca si noi, vecinii, de altfel. Tot răul spre bine, aşa-i ? C-o fi, c-o păţi, şi dă-i şi zi, si dă-i şi zi.
Cu trecerea timpului, fratele meu avea să aibă ocazia de a vedea de-aproape moaca şi comportamentul câtorva fantoşe de la Brigada Politico-Socială, şi îşi dădea cu părerea că aproape toţi au acelaşi fel mojic de a te da gata, de a te strivi proţăpindu-se în faţa ta şi rămânând nemişcaţi ca nişte huidume greoaie, privindu-te purulent cu un ochi puhav şi cu pleoapa trândavă, lăsând totdeauna să treacă nişte clipe bune până să te întrebe ceva, si că tocmai în această manieră de a proceda inspectorul Galvân nu semăna cu nici unul: că el avea felul lui de a sta neclintit la un colţ de stradă sau în mijlocul ei, ori în faţa unei clădiri sau îndărătul geamurilor unei cârciumi, un mod cu totul personal de a zăcea bine proptit pe cele două picioare, cu gura-i incoloră făcută pungă şi cu ochii lui strâmţi şi reci, care precis nu-şi schimbau expresia nici dacă vedeau ceva de groază; stătea acolo privind cu acelaşi aer taciturn orice lucru, fie vitrina unei florării, fie grătarul unei guri de canal sau spatele cuiva care se îndepărtează, ori un balcon, ori o fereastră închisă, nu de parcă ar fi aşteptat s-o
vadă deschizându-se şi apărând cineva, ci ca şi cum chiar atunci s-ar fi despărţit de acel cineva uitând să-i spună ceva ce desigur aceluia nu i-ar fi convenit câtuşi de puţin. Fie c-ar fi privit vestibulul cinematografelor Delicias ori Iberia, pieţişoara Camelias sau o fată drăguţă trecând pe acolo, fie c-ar fi interogat un sobor de vecine vorbăreţe în plină stradă, sau pur şi simplu ar fi observat un câine de pripas, părea atât de obişnuit să rămână aşa, în picioare, liniştit şi cu umerii puţin aduşi şi atât de depărtat de agitaţia vieţii dimprejur, de burniţa cenuşie sau de soarele implacabil, încât adesea părea cineva picat din cer care s-ar fi rătăcit prin cartier şi căruia nu-i păsa că a greşit drumul, nu-i venea să se orienteze degrabă, nu-i venea nimic. Silueta lui înaltă şi

cu mişcări sinuoase, parcă întârziate, sugera o malformaţie pe care în realitate n-o avea, un fel de reflex muscular sau de vrajă ce i se făcuse, o predispoziţie fizică spre nemişcare.
Cine ştie dacă şi în ziua aceea n-o urmărise de cum plecase ea de acasă, sau poate o aştepta deja la colţul străzii Escorial s-o vadă venind cu săculeţul ei împletit din fibre de palmier şi aşezându-se la coadă în staţia lui 24, capătul liniei de tramvai. Ca să-si mai treacă timpul, roşcata aprinde o ţigară şi deschide o veche şi îndrăgită carte cartonată, un roman pe care eu îl păstrez îmbrăcat în hârtie albastră, întotdeauna i-a plăcut să citească şi foloseşte pentru asta orice prilej, oh de câte ori a văzut-o David în picioare la bucătărie în faţa reşoului cu cartea deschisă într-o mână şi cu lingura în cealaltă, mestecând în mâncare si mişcând din buze, atentă la lectură şi la hrană de parcă
30
31ambele erau un ritual, şi îi mai place să pună semne de carte colorate între file ca să ştie unde a rămas şi să îmbrace frumos cărţile aşa cum au învăţat-o la şcoală când era mică. Acum, sub umbra aprinsă a florilor de *bougainuille* care se revarsă peste zid, la capătul lui 24, iat-o aşadar cu minunatu-i păr roşu strâns într-un coc, cu frumoasa-i rochie înflorată şi cu sandalele ei gri de cauciuc, iar inspectorul Galvân o tot priveşte înţepenit la colţ de stradă, cu capul plecat şi cu ochii ascunşi de borul pălăriei, foarte liniştit şi îngândurat, ca si cum nicicând n-ar mai fi văzut o femeie citind o carte pe stradă şi fumând o ţigară, pe deasupra şi însărcinată. Da' dacă omul nu-si face decât meseria, vrând să afle numai unde se duce şi cu cine se întâlneşte, şi dacă asta are de-a face cu tata, oriunde-o fi el? Oare altceva nu face decât să asculte de ordinele primite?
Adevărul e că în timpul din urmă sticletele începe să se poarte şi să spună chestii ce nu par să aibă prea mult de-a face cu funcţiile lui de copoi. La o săptămână după o întâlnire deloc întâmplătoare în piaţeta unde roşcata merge de obicei din motive de muncă, David dă iar de el la ieşirea din magazin şi din nou se trezeşte interogat în mod şocant. De data asta, după ce a aruncat o privire raţiilor pe cartelă duse de David într-o sacoşă, inspectorul vrea să ştie dacă mama, la sfatul doctorului, a renunţat definitiv la cafeaua care îi place ei atât de mult.
— Agenţii întreabă chestii de-astea? - se miră David -. N-as fi crezut. Da, domnule, îi place cafeaua-cafea, nu surogatele. Şi smântână şi gogosile fierbinţi. Şi mie-mi plac. Ea zice că-s pofte de femeie însărcinată. Fiindcă astea îi plac şi mormolocului, ştiaţi?
Fără îndoială, cafeaua îi place la nebunie, iar aroma ei îi cotropeşte adesea spaţiul viselor şi lecturilor, şi chiar acum parcă o simte îmbibând paginile cărţii pe care o citeşte, parfumând odaia tristei şi disperatei Natasa. închide cartea şi o pune la subsuoară. După-amiaza asta e o altă după-amiază şi ea poartă o bluză mov deschis proaspăt călcată şi o fustă largă maron, pantofi fără toc şi umbrela atârnată de braţ. Urcând în tramvai, cartea îi alunecă de sub braţ fără ca ea să-şi dea seama, se loveşte şi ricoşează de treapta înaltă şi de umbrelă şi cade deschisă cu faţa în sus pe caldarâmul umed. Tramvaiul porneşte, iar roata îndepărtează cartea lin, necălcând-o. Inspectorul avea să spună mai târziu că fugise ca să-i atragă atenţia, dar sigur e că nu făcuse nici cea mai mică sforţare, nu merita să alergi pentru ceva ce, dacă stătea să se gândească, prefera să înapoieze în persoană şi acasă, îl văd aple-cându-se şi luând cartea, da, asta da, îl văd nemişcat acolo între sine, cu capul uşor aplecat si cu spinarea dreaptă, parcă cerând cuiva satisfacţie ori repararea unei ofense, în timp ce freacă uşor cu mâneca hainei pagina pătată şi boţită, grijuliu, cu mare atenţie, omul ăsta care pesemne n-a mai ţinut o carte în mână de luni sau ani de zile.
Absorbit de pagina maltratată, parcă vrăjit şi cu ochii întredeschişi ca să reţină încă o clipă imaginea roşcatei şi a tramvaiului care se îndepărtează spre Lesseps, citeşte: *Către sfârşitul lui decembrie, într-o rochie de lână*
32
33*neagră, cu coada de păr de pe spate prinsă neîngrijit, cu chipul slăbit şi palid, Nataşa, întinsă pe divan, privea uşa, frământând între degete capătul cordonului. Privea locul pe unde el ieşise din viaţa aceasta.*
Ea l-a văzut de departe şi va păstra mereu în amintire imaginea inspectorului aplecându-se spre caldarâm ca să ia cartea de pe jos, aproape cu evlavie în mişcări; probabil că a fost prima oară când bărbatul acela pe care abia de-l cunoaşte a mişcat-o. Să ridici de pe stradă o carte murdară şi ruptă, s-o

cureţi cu mâneca aşa cum a făcut el, atât de meticulos şi de absorbit, înseamnă, clar c-aşa a gândit, o anume bunătate a inimii.
— Repet: când se întoarce acasă, i-o dai din partea mea. Şi îi spui c-a pierdut-o în staţia lui 24. Am îmbrăcat-o cum m-am priceput mai bine.
Mâna lui David ţine cartea primită şi rămâne sprijinită de cantul uşii, nedeschizând-o de tot, pe când cealaltă mână continuă să-i fluture graţios pe talie. Sub basca roşie şi zulufii aurii, capul îi rămâne plecat. Nu-i un gest de umilinţă, nu, departe de asta. E o cruntă concentrare de fantezie şi rea-voinţâ.
— Aţi îmbrăcat-o dumneavoastră? Ce bine v-a ieşit, bwana.
— Dacă n-ar fi maică-ta, ca să nu-i fac alte necazuri că şi-aşa are destule, ţi-aş rupe urechile şi ţi-aş smulge limba aia din gură, băiete. Aşa să ştii.
— Serios?
— Fii sigur de asta.
Tonul lui este monoton şi tăios, deşi nu făţiş ameninţător. Inspectorul Galvân nu-şi molfăie cuvintele, nici nu le scuipă. Dar David da, cu mare îndârjire:
— Dumneavoastră o urmăriţi pe mama. Ştiu asta. O urmăriţi pe stradă, ascunzându-vă să nu vă vadă. O urmăriţi mereu, pretutindeni. De ce?
Inspectorul se gândeşte puţin înainte de a răspunde:
— Uneori omul se vede silit să facă lucruri care pot supăra.
— Pe naiba! O urmăriţi, doar-doar v-o conduce la taică-meu? Sau de ce-o faceţi? Eh?
— Interpretezi greşit, puştiule. Ridică-ţi capul şi uită-te la mine. I-ai spus ei ceva?
— Nu, dar o să-i spun.
— Ba n-o s-o faci - inspectorul se apleacă niţel, se apropie de David şi adaugă -: De nu, îi voi spune eu ce-l laşi să-ţi facă la cinematograful Delicias pe băiatul bărbierului, umflatul acela saşiu, cum îi zice... Cel ce se bătaie peste tot cu nişte maracasuri în mână.
David se uită în sfârşit în sus, dar urâţii lui ochelari de soare îi ascund scăpărarea vindicativă a ochilor. La rându-i, inspectorul se mai apleacă puţin, privindu-l fără să clipească, şi adaugă:
— Ştii la ce mă refer. I-ai provoca maică-tii o mâhnire de moarte. Iar noi nu vrem să se întâmple asta, nu ?
— Nu.
— Atunci, să nu mai discutăm.
— Da, bwana.
34
35Inspectorul dă din cap a jale, vrea să plece şi schiţează primul pas, însă se gândeşte mai bine, revine şi rămâne privindu-l fix pe David.
— Ce se-ntâmplă cu tine, omule ? Chiar îţi place, sau o faci pentru câţiva gologani ? Ori e doar o joacă? Ce mă-sa e asta?
David cântăreşte ce răspuns să dea, cu ochii lui batjocoritori ascunşi de ochelari.
— Ştiţi ceva? Pe mine nimeni n-o să mă vadă vreodată cu mâna-n fund!
— Nu ştiu dac-am înţeles bine...
— Zic oamenii că taică-meu bântuie pe undeva cu mâna-n fund, suferind grozav, dar dumneavoastră fiţi sigur că pe mine n-o să mă vadă aşa nimeni, niciodată. Şi n-o să mai scoateţi de la mine nici un cuvânt pe tema asta. Oricât v-aţi strădui, bwana.
— Nu-mi amintesc cum îl cheamă pe prietenul tău, fătălăul acela. Bardolet?
— Paulino Bardolet, sluga lui Dumnezeu, a dumneavoastră si-a grijaniei mă-sii. Şi ce-i cu asta?
— Halul în care vorbeşti si neruşinarea asta a ta mă uimesc, măi băiete, zău. Dar ascultă aici la mine: nu vreau să te mai văd cu Paulino acela. Iar maică-ta să nu afle nimic.
Inspectorul rămâne privindu-l gânditor şi dovedindu-şi din nou imobilitatea aceea atât de absolută şi de persistentă încât uneori îl face să pară un om congelat, înainte de a pleca, încearcă să-i dea un bobârnac pasămite prietenos, dar David se fereşte. Atunci, descoperă un câine molâu târându-se din greu pe dale, în spatele băiatului, cu coada între picioare şi cu lungile-i urechi atârnându-i.
— De unde a apărut şi ăsta?
— E-al meu - se grăbeşte să spună David —. Mi l-a dat plasatorul de la Delicias. I-am promis să am grijă de el. Aveţi ceva împotrivă?

Câinele adulmecă ciorapii lungi ai lui David si slobozeşte din foaie o tuse ce mai degrabă pare icnet de vomă şi care îi scoate şi mai mult în evidenţă coastele. Inspectorul respiră adânc, ca şi cum s-ar strădui să vorbească, deşi n-ar vrea.
— E un câine de pripas - şi întoarce capul să privească drumul paralel cu fostul torent acum uscat, în speranţa, gândeşte David, *de a o* vedea venind pe roşcată; imediat apoi se preface interesat de câine, doar pentru a câştiga timp —. O potaie.
— Da, bwana. O potaie, un nenorocit, un belit.
— Şi e foarte bătrân. Cum îi spui ?
— Chispa - zice David -. Ce-i, nu vă place ? Domnul Auge l-a găsit părăsit în holul cinematografului şi i-a zis Ceaţă, fiindcă în săptămâna aceea rula un film care se numea „Ceaţă peste trecut". S-a gândit să-i spună şi Nodo, căci de cum auzea muzica jurnalului de actualităţi No-Do câinele se-nveselea...
— Foarte potrivit, desigur.
— Lumea întreagă la dispoziţia tuturor câinilor, zicea domnul Auge. Ce-i, nici asta nu vă place ?
— Mi-e milă de tine, măi băiete.
— Şi ce-i cu asta, bwana ? Ce contează ?
Strivit pe dale, învins de ani şi de beteşuguri, Chispa face o încercare să dea din coadă, însă renunţă îndată şi cu ochiul lui ceva mai teafăr îl cercetează pe inspector.
36
37

— Animalul ăsta e mai mult mort decât viu.
— Nu vă pricepeţi la câini.
— I-ai face un hatâr omorându-l.
— Ce faceee ?! Ce-aţi zis ?!
— Că cel mai nimerit ar fi să-i dai puţină stricnina.
— lete-te ! îl voi îngriji, e bine ?
— Tot ce vei obţine cu asta va fi să-i sporeşti suferinţele. Maică-ta ce zice?
— Nimic care să vă intereseze! Câinele e-al meu! Şi nici nu-ncape vorba să-l omor, nici de bătrâneţe, nici de boală, nici că zice mama!
— Bine — spune inspectorul, dând să plece -. Nu uita ce ţi-am zis.
— Mai e ceva, bwana - îl întrerupe David din nou, acum în glumă, poate pentru a schimba discuţia şi a-i scoate roşcata din cap, să nu se mai apropie de ea nici măcar cu vorba sau cu gândul -. De ce nu-mi explicaţi cum vine treaba cu spânzuratul din strada Legalidad? Ce-mi ziceţi de misterul ăsta? L-aţi văzut cumva, aninat sub streaşină chioşcului ăluia ca o marionetă ?
— Mda, mi-a ajuns ceva la urechi - mârâie inspectorul.
— E clar că era urmărit. Se zice că s-a spânzurat fiindcă se săturase să se tot ascundă.
— Să se ascundă de cine? De ce?
— Cică a lăsat o scrisoare explicând că-şi lua viaţa din cauza nevesti-sii. Eu l-am văzut atârnat de funie, ştiţi? Avea limba uite-aşa scoasă şi se mânjise cu culori pe faţă, ca paiaţele, iar scrisoarea lăsată avea o semnătură tare ciudată: Viermele invizibil. Ce credeţi că înseamnă ?
38
— Nu mă pricep la viermi. La revedere. Nu uita ce te-am rugat.
— Da, bwana.
Protejat de ochelarii lui de plastic, David îl vede îndepărtându-se de-a lungul maidanului cenuşiu din preajma râpei. Lovitura aia măiastră de spadă a lui Lagardere o să-ţi vină de hac, sticlete ! închide uşa de noapte a micului vestibul, ia câinele în braţe, şi în fustiţa-i plisată şi frumoasa j acheţică de angora fuge prin camerele pustii pline de mobile care gem pe sub husele lor fantomatice, împinge cu umărul draperia verde din mijlocul coridorului strâmt, apoi uşiţa cu geamuri în faţete polisate, care desparte restul vilei de cabinetul de consultaţii, şi ajunge la mica noastră locuinţă subînchiriată, deschide larg uşa de zi ce dă în fundătură şi îl scoate la plimbare pe Chispa, ca să miroasă căcăţeii altor câini, şi-aşa, cine ştie, să se simtă mai puţin singur, mai puţin prăpădit. Cine ştie.
Mama l-a rugat pe David s-o trezească la trei şi jumătate. De câteva clipe şi-a scos picioarele umflate din apa sărată din lighean şi-acum îşi face siesta moţăind în fotoliul de răchită. David se apropie de ea tiptil, dă la o parte ligheanul şi îi înveleşte picioarele într-un prosop, înainte de a se ridica, îi ia mâna

uşor şi îşi dă seama că doarme adânc, şi atunci, cu multă grijă, îi îmbrăţişează genunchii şi îşi lipeşte obrazul şi urechea de pântecele ei. Un nasture deschis al capotului îi îngăduie să simtă pe obraz netezimea pielii calde de lângă buric, iar el prinde parcă în auz murmurul stins al
39 unei melodii, ca şi când roşcata ar cânta în somn şi vocea ei în adânc s-ar aduna în uter. M-auzi, piticule ? Chiar şi adormită, tot are un cântecel adiind pe buze. Ce părere ai, micro-bule, tu care-i auzi inima pulsând prin sânge ? De ce cântă în somn, şi cui îi cântă?
N-o să vrei să ştii cui, frate. E mai bine să nu ştii.
De ce nu?
Ai cădea în fund dac-ai afla. E vreun secret de-al roşcatei? Nu te da tumba acolo, ci răspunde, lipitoareo!, mormăie David printre dinţi. Dacă m-auzi, zi-mi ceva. Tu, care ca mâine vei fi cineva grozav şi nemaipomenit, asta zice mama, un artist celebru, ce-ai face-n locul meu, văzând cum se comportă poliţistul ăsta greoi şi cărunt ? Mai ales după chestia de groază de ieri. Eu n-am văzut nimic. L-a mătrăşit pe bietul individ cât ai clipi, l-a expediat pe lumea ailaltă dintr-un ghiont! L-au văzut toţi călătorii!
Păi, uite că deşi eram acolo, eu nu l-am văzut. Chiar nu poţi să înţelegi, măi capso-manule ?
Tocmai de aia, că nu l-am văzut, îmi pot imagina scena mai bine decât tine. Cred c-a fost oribil.
Oribil ? A fost înspăimântător. Stai să-ţi spun. Duminică, după ce-am mâncat, roşcata vine şi-mi zice piaptănă-te şi aranjează-te niţel, mergem s-o vedem pe bunica. Ne-am dus în staţie şi l-am luat pe 24 şi, auzi, cine-ar fi crezut că mergând noi cu tramvaiul o să vedem un asasinat. Fiindcă asta a fost, un asasinat cu sânge rece!
40
N-as crede că ăilalţi călători au văzut lucrurile la fel. Şi vorbeşte mai încet, că mama doarme. Asta fiindcă un sticlete amorezat de-o roşcată e-n stare de orice. Parcă-i capiu, e dus cu pluta! Şi nu uita că un poliţist tot poliţist rămâne, nu se schimbă. Dacă vreodată, după ce-i ieşi din găoace şi vei fi mare, vei vedea un poliţai belindu-şi ochii de cretin la o femeie drăguţă, păzea!, înseamnă că i s-au aprins călcâiele după ea şi e primejdie de moarte, zău. Merita să-i vezi privirea hămesită şi lihnită căutând-o în vagonul arhiplin. Iar apoi, văzând intenţiile murdare ale ăluia care se lipea de ea, ce furie pe el, în ce hal s-a mâniat! Uite cum a fost. Eram în vagonul din faţă, ea te proteja cu braţele de înghiontelile lumii, dar nu putea să înainteze, şi chiar atunci se dă la ea un tip slăbănog şi chelbos lipindu-i-se pe la spate, mă-nţelegi, si-atunci ea i-a aruncat o căutătură furioasă şi a dat să se îndepărteze făcându-şi loc cu coatele. Din tot vagonul nimeni n-a părut să-şi dea seama de neplăcerile mamei, nimeni în afară de inspectorul Galvân. N-am habar dacă sticletele s-a suit în staţie o dată cu noi sau după aia, dar iacătă-l acolo, pri-vind-o dintr-un ungher cu ochii lui de linx şi netrebuind să se înalţe pe vârfuri, din cauza staturii. A văzut-o încercând să scape spre mijlocul platformei şi a acţionat ca fulgerul. Uite-aşa, de parcă nici n-ar fi fost atent la ce face, întinde mâna peste capetele ălorlalţi şi mi ţi-l înhaţă pe omuleţ de gât, împingându-l la marginea platformei cu uşile deschise. Părea hotărât să-l lase să cadă din tramvaiul în mers,
41
care tocmai atunci cobora de mama focului pe Paseo de Gracia, însă tipul ăla scheletic a avut timp să se agate de bară cu o mână, rămânând acolo atârnând cu un picior pe scară şi cu celălalt în gol. Sări, lichea, vreau să văd cum îţi frângi gâtul!, i-a zis inspectorul, iar ăla, mort de frică, pierit şi ruşinat, de parcă s-ar fi aşteptat să primească un şut de nu ştiu unde, se uita îngrozit la caldarâmul ce zbura, nu alta, pe sub roţile tramvaiului şi a întins un picior şi a pipăit solul cu pantoful lui vechi şi fără şireturi care-i scăpa din picior, şi părea hotărât să sară, dar pan' la urmă tot n-a cutezat. Ori sări imediat, ori vii cu mine la comisariat, şi-apoi ţin' te ce cafteală mănânci acolo, alege!, insistă copoiul aplecat peste scară, iar tipul mai încearcă o dată să atingă pământul cu vârful pantofului, dă să sară, căutând un sprijin, ceva, şi momentul potrivit, poate că tramvaiul mai încetineşte puţin, sau vine o curbă, şi-atunci şi-a ridicat botul de maimuţă spre pasageri şi le-a aruncat o privire rugătoare. Cât oi trăi o să-mi amintesc căutătura aia jalnică a nenorocitului cerşind o mână de ajutor, un semn de înţelegere, deşi ştia că nimeni n-o să ridice un deget în apărarea lui, păi cum, bă scârnăvie, auzi dumneata să te dai profitând de înghesuială la o doamnă însărcinată... în timpul ăsta, în vagon, roşcata reuşeşte să se aşeze şi-şi deschide cartea, preferă să nu ştie ce se-ntâmplă colo pe scăriţă. Eu cred că nici măcar nu l-a zărit pe inspector, nici n-a

bănuit c-a urmărit-o. Sări, pui de curvă, dispari din ochii mei, insista neabătut copoiul, ţi-o zic pentru ultima oară. Când vatmanul, făcându-i-se poate milă, s-a hotărât să încetinească niţel viteza aia nebună, era prea târziu: trebuia să fi văzut cum mâna crispată ce se ţinea încleştată de bară devenise livid; când i-a dat drumul, era deja mâna unui mort. Cu ochii închişi şi cu *groaza* întipărită pe moacă, s-a desprins în sfârşit luând contact cu strada pietruită, tropăind deznădăjduit şi băstăcănind aiurea din mâini, ca o păpuşă de cârpă aflată la cheremul altuia, pierzându-şi echilibrul şi vânturând din braţe ca un ventilator înnebunit. Impulsul imparabil îl striveşte de un platan de pe Paseo, iar trunchiul îl leapădă cât colo, şi cât ai clipi îl zvârle sub tramvai, şi roata din spate îi striveşte coastele şi îi macină chipul târându-i-l pe caldarâm. Mamă, Doamne, ţipete isterice şi tramvaiul care frânează, scrâşnind după alţi cincizeci de metri pe puţin. Trupul nenorocitului era lipit de fiarele alea negre de dedesubt. Şi-a întins un picior, l-a hâţânat niţel şi din gură vomita bulbuci de sânge, da măi, aşa cum auzi. Când câţiva cetăţeni de pe stradă i-au sărit în ajutor, atunci, merita să fi văzut, piciule, atunci zdreanţă aia omenească a fost străbătută de un fior şi a rămas nemişcată cu ochii deschişi şi cu sângele scurgându-i-se dintr-un colţ al gurii, uite-aşa, priveşte, de parcă l-ar fi scuipat cu greaţă. Inspectorul se dăduse jos din tramvai şi s-a apropiat fără grabă, aprin-zându-şi o ţigară cu falsul lui Dupont aurit, cu impermeabilul pe umeri, foarte sigur pe sine tipul şi cât se poate de calm, şi de îndată s-a înstăpânit pe situaţie şi a dat ordine, să fie chemată o ambulanţă, faceţi loc, circulaţi. O să se ocupe el personal de transportul trupului, de întocmirea actelor de deces, de anunţarea
42
43 familiei, e obişnuit să rezolve probleme din astea... Cum poate fi cineva atât de ticălos? Şi mama ce face în timpul ăsta? A rămas aşezată colo lângă geam?
Da. Nu întoarce capul nici măcar o dată, nu vrea să vadă nici să ştie nimic, stă neclintită cu cartea deschisă în poală, şi deşi a auzit ţipete şi ştie că cineva a murit, nici nu întreabă, nici nu se uită, nu ridică privirea de pe carte şi nici măcar nu respiră.
Şi de ce asta, frate? De ce crezi tu că s-a dovedit roşcata atât de insensibilă?
Eram sigur c-o să mă-ntrebi. Vezi că nu te pricepi deloc, bă broscoiule, vezi că n-ai încă mintea formată şi nu gândeşti ? Oare când vei ieşi odată din peştera aia a ta şi-ţi vei da seama pe ce lume te afli, fătule ? Tot n-ai priceput că mama a trăit atâtea nenorociri, a suferit atât de tare şi a văzut atâtea lucruri oribile din cauza războiului civil, încât nimic n-o mai poate impresiona? Că pe dinăuntru ea nu mai simte nimic ?
Ba da, ceva tot am observat. Simţeam un fel de şarpe care mi se răsucea în jurul gâtului.
Normal, l s-a făcut puţin rău. Avea şi de ce.
Nu-i numai asta. Eu ştiu că e bolnavă...
Ia n-o face cu mine pe atotştiutorul, băi tărtăcuţă! Tu nu ştii nimic, nu vezi nimic, nu simţi nimic! De-ai şti ce te-aşteaptă! Toţi plozii care o să vă naşteţi după ce-a căzut bomba atomică, zice bunica, o să fiţi fără gaură-n cur şi fără urechi. Eu, în schimb, pot să te-aud cu urechea aia mare a doctorului P. J. Roson-Ansio, care-i ca un fel de scoică marină răsucită, şi te pot vedea cu scăpărătoarea-mi privire de mulţi
megaratoni radioactivi - sopocăieşte David cu urechea alunecându-i pe pielea întinsă şi catifelată a pântecelui.
Apoi îşi îndepărtează capul, încă pe jumătate adormit si cu obrazul arzându-i, încheie nasturele capotului peste buricul întărit şi se ridică. Soarele de vară intră pe fereastră, după-amiaza e foarte călduroasă. David priveşte o clipă chipul frumos şi somnoros al mamei pe când termină să-i şteargă picioarele cu prosopul, apoi îi şopteşte :
— Scoală, mama. E trei jumate, Scoal'te.
44
45 *Pilot de vânătoare*
U n drumeag de pământ bătătorit şi negricios, brăzdat de jocurile cu briceagul ale copiilor, abia-abia folosit de puţina lume din împrejurimi şi cu dâre de urină, de apă murdară şi de spumă de săpun, în funcţie de orele zilei, aşa este strada noastră, stradă pe care David Bartra n-avea s~o recunoască niciodată ca fiind şi a lui. Fundătura Vântului, aşa-i ziceau oamenii. Sunt acolo vreo zece-douăsprezece coşmelii, unele văruite, altele din cărămidă roşie, toate fără etaj, cu scară la

intrare şi cu acoperişurile plate împovărate de tot felul de construcţii improvizate din lemn sau zidărie: porumbare, spălătorii, cămări şi cămăruţe pentru vechituri. Străduţa însăşi, apărută ca prin farmec pe clina cea mai săracă a dealului şi puţin desprinsă de cartier, a devenit fundătură răsucindu-se şi lunecând anapoda dinspre suburbii spre oraş, până s-a ciocnit în drumul ei năuc de fostul cabinet de consultaţii lipit de spatele unei vechi clădiri de prin anii douăzeci cu pretenţii de vilă. Uşiţa cu vopseaua crăpată şi zgâriată a acestui cabinet, transformat în locuinţă de văduva doctorului şi oferit spre închiriere la un preţ rezonabil, până şi azi prezintă plăcuţa de alamă cu numele şi
47 specialitatea: *Dr. P. J. Roson-Ansio. Boli de nas, gât şi urechi.*
Chiar lângă uşă înfloreşte o tufa de margarete albe de aproape un metru înălţime, semănând cu o mare umbrelă verde stropită cu zăpadă.
— Am înţeles că locuiţi aici ca subchiriaşi. Inspectorul mângâie tufa de margarete cu degetele, în timp ce citeşte distrat plăcuţa oto-rinolaringologului.
— Aşa-i — zice roşcata cu o uşoară duşmănie în voce, proptită în uşă şi nevădind nici cea mai mică intenţie de a-l lăsa să intre înăuntru -. Suntem subchiriaşi cu acces la bucătărie şi la baie. Iar acestea-s margaretele mele.
— Ale dumneavoastră ?
— Absolut, domnule, împărţeam cu văduva numai bucătăria, baia şi spălătoria.
— S-ar părea că pe vremuri asta a fost casa de vară a familiei aceleia - zice poliţistul privind în jos şi vorbind parcă de unul singur. Vocea lui e îngroşată de o flegmă pe gât. Scoate un carneţel din buzunar, consultă nişte note şi adaugă —: Cu vreo zece ani în urmă s-au stabilit aici definitiv şi doctorul şi-a construit un dispensar. Nu-i aşa?
— Nu ştiu — spune mama -. Noi nu apăruserăm încă aici.
Datele se află la dispoziţia autorităţilor, însă în cartier toată lumea ştie că doctorul P. J. Roson-Ansio a fost un otorinolaringolog cordobez de filiaţie anarhistă care în 1933 îşi deschisese cabinetul la Barcelona, fugind de justiţie dintr-o cauză necunoscută, şi care mai apoi a dispărut în timpul războiului civil.
Văduva lui i-a supravieţuit şase ani în casa aceasta, care pe atunci avea o grădiniţă în faţa intrării principale, de partea cealaltă a clădirii.
— E limpede că medicul ăsta - se aventurează inspectorul fără pic de convingere — a cumpărat casa cu ideea de a o supraetaja, trans-formând-o într-o adevărată vilă.
Ea nu ascunde plictiseala pe care i-o provoacă aceste deducţii şi rămâne tăcută. Inspectorul Galvân răsfoieşte alte câteva pagini din carnet. Un fluture alb apărut din senin se leagănă abrupt peste margarete, şi mama rupe tăcerea.
— Am toate hârtiile în regulă, dacă asta vă interesează. Am rămas în urmă doar cu chiria pe-o lună.
— Asta nu mă priveşte, doamnă.
— Atunci, ce doriţi să mai ştiţi ? Am multă treabă, vă rog.
Copoiul rămâne cu capul aplecat peste notiţe, îşi umezeşte cu vârful limbii degetul arătător la fiecare pagină răsfoită.
— Dumneavoastră sunteţi originară din josul Andaluziei, precis din Malaga — zice —. Mă înşel ?
Acum ea devine bănuitoare, nu se aştepta la acest gen de întrebări. Trec câteva momente până să răspundă:
— Nu credeam să se mai observe după douăzeci de ani de Catalonia. Părinţii mei erau din Canare, dar am crescut la Coin până la doisprezece ani.
— Vedeţi, doamnă ? Am ureche bună la pronunţii. Asta fiindcă soţia mea era din Algeciras - adaugă, şi o umbră îi trece peste ochi -. Locuiţi singură ?
48
49 Mama închide ochii cu un aer obosit şi suspină.
— Auziţi, am fost deja interogată la Comandamentul Superior al Poliţiei, acum două luni, timp de peste opt ore...
— Pe-atunci eu nu mă ocupam încă de caz -zice inspectorul -. Locuiţi singură?
— Cu copiii mei.

— Credeam c-aveţi numai unul.
— Mai am doi (pe unul mi l-aţi omorât într-un bombardament, gândeşte ea negreşit, iar ălă-lalt o s-apară curând, sper că viu şi zdravăn). Dacă vă referiţi la cine mai locuieşte în vilă, aflaţi că nimeni. E nelocuită de doi ani, de când a murit proprietăreasa.
— După câte-am înţeles - începe el şi deodată tace, privirea lui rece zăboveşte doar o clipă pe braţele goale si pe gâtul zvelt al roşcatei, poate şi pe păru-i inelat. Dar e o privire care, la prima vedere, nu exprimă nici măcar curiozitate : vreo particularitate de caracter a acestui om, rutina profesională, răceala în comportare sau poate vreun obicei confirmat de suferinţa altor oameni i s-a congelat pe chip —. După câte-am înţeles, dumneavoastră aţi avut grijă de doamna aceea când a rămas văduvă.
— Biata de ea, se simţea foarte singură. Fiica ei locuieşte la Pamplona, măritată cu un jucător de pelotă care a rămas ciung...
Tăcere. Se aud gemetele lui Chispa în spatele mamei, zăcând sub masă. Nu glumesc, adaugă ea, omul chiar şi-a pierdut braţul într-un accident. Inspectorul se uită în altă parte si se scarpină pe fruntea înaltă, foarte palidă. Cu o voce monotonă spune ca pentru sine:

— Aşadar, în partea ailaltă a casei nu locuieşte nimeni.
— Nu - zice mama -. Şi încă nu s-au hotărât ce să facă cu mobilele si cu noi. Intr-o zi m-am pomenit cu un om care zicea că lucrează la un depozit de mobile sau cam aşa ceva, şi că venea din partea fiicei doamnei Roson să le ridice şi să le ducă pe toate într-o magazie. Dar nu mi-a arătat nici o hârtie semnată, iar mie împuternicitul familiei nu mi-a spus nimic, aşa că nu l-am lăsat să intre.
Inspectorul încuviinţează în tăcere. S-o fi gândit deja la o altă întrebare, însă roşcata e foarte dibace: cu siguranţă, pentru a evita ori a întârzia explicaţii despre chestiuni mai compromiţătoare, de care preferă să nu vorbească, mai ales dacă se referă la tata, se arată vorbăreaţă în legătură cu amănuntele următoare: — Mobilele sunt si greoaie şi urâte, nu cred ca fiica să si le dorească, n-ar avea de ce. De fapt, vila nelocuită e o încurcătură în plus. Trebuie să intre cineva acolo şi să facă puţină curăţenie din când în când, altfel năpădesc şobolanii. Şi cine credeţi dumneavoastră că spală şi curăţă? Păi eu însămi. Nu c-aş fi obligată, nici pomeneală, dar o fac... Aş vrea să ştiu ce-are de gând să facă fiica doamnei cu noi, subchiriaşii - adaugă, cuprinzându-l de după umeri pe David, care tocmai a apărut în prag cu părul ud şi cu un prosop legat la cap precum Sabu cu turbanul său -. Dar nu-i nimic, nouă nu ni se poate întâmpla ceva rău, aşa-i fiule ? -zâmbeşte şi îl dezmiardă -. Nu-i aşa că nu ne temem de nimic? Nici tu, bâzdâganie mică, zi că nu - îşi mângâie pântecele si mâna ei simte
 pe sub pânza subţire şi pielea întinsă, îmi place să-mi închipui, o lovitură de picioruş în semn de acord cu ea şi cu imbatabilu-i spirit combativ, pe când David o înlănţuie şi mai tare cu braţele de şold măsurându-l pe agent cu o privire cruntă -. N-avem nevoie de nimeni altcineva, aşa-i, copii? — adaugă schiţând un zâmbet foarte al ei, dur şi amar, adresat lui David.
— Da, memsahib.
Un băietan tandru cu mama lui, taciturn şi bine clădit, cu ochi mari de culoarea mierii şi cu fese proeminente şi puternice, zdravăn împlântate pe picioarele lungi şi delicate, aproape feminine. Aşa arată David. Acum câteva clipe inspectorul nu i-a acordat mare atenţie: o umbră fugară în spatele roşcatei, în jurul câinelui şi al mesei din interior, ceva ce luneca iute ca o nălucă, cu un reproş intermitent în ochi. Acum schimbă cu el o privire piezişă, o privire intratabilă.
— Deşi exact când ne-om aştepta mai puţin - se lamentează mama urmându-şi firul gândurilor - parcă văd că împuternicitul ne va azvârli în stradă.
— Nu spuneţi asta. Nu ştiţi că există legi care-i apără pe subchiriaşi?
— Chiar aşa ?
— Dacă doriţi, mă pot informa.
— Mulţumesc, nu-i nevoie. Ştiu la ce să m-aştept.
Cu toate acestea, în pofida tonului dispreţuitor cu care răspunde la întrebări, pâlpâie acum în privirea ei o scânteie de curiozitate feminină cântărind pentru întâia oară manierele

aparent blânde ale acestui bărbat cu faţă uscăţivă si ochi cenuşii, arătând destul de bine, învăluit în aerul lui de mohorâtă bunăvoinţă, ori poate de plictiseală, ea nu-si dă seama încă, şi cu trupul atât de ţeapăn încât pare mai înalt chiar decât este. Pomeţii obrajilor lui au o aparenţă belicoasă şi nesănătoasă, aproape tumefiată, ca şi cum pielea lor ar secreta vreo impuritate, însă există o armonie virilă în trăsăturile lui. Vorbeşte cu glas apăsat şi, uneori, probabil din cauza obiceiului de a însăila întrebări golite dinainte atât de înverşunare cât şi de compasiune, în intonaţia lui monotonă şi rece se strecoară un firicel străin, impersonal şi vag ameninţător.
— V-a dat băiatul dumneavoastră cartea pe care aţi pierdut-o în staţia de tramvai?
— Vai, da, uitasem să vă mulţumesc... Ce noroc c-aţi trecut pe-acolo chiar atunci.
îmbrăţişând strâns talia mamei, David rămâne cu capul aplecat, iar acum se uită ţintă în jos, chiar acolo unde poliţistul tocmai şi-a frecat pantoful cu talpa de pământ, de parcă ar fi storcoşit un chiştoc de ţigară, însă nu fumase, nu era nici un chiştoc pe jos. O fi călcat într-un rahat de-al lui Chispa. Inspectorul îşi mai consultă o dată carneţelul şi spune:
— Dacă nu vă supăraţi, aş dori să arunc o privire în partea cealaltă a casei.
— V-am mai zis că nu-i nimeni acolo. Vila e închisă.
— Cred că aveţi o cheie de la intrarea principală.
Roşcata nu-şi ascunde un rictus de agasare.
52
53 — Nu-i nevoie. Intraţi pe-aici. - Şi cu oarecare ironie adaugă —: în felul ăsta o să puteţi vedea si cum o duce subchiriaşul unui cabinet medical.
Se dă la o parte si îi dă drumul lui David, care se strecoară prin faţa agentului, rapid, aplecat şi cu un zâmbet perfid:
— Totdeauna când intru pe-aici m-apucă ţiuitul în urechi. Asta-i blestemul lui otorino!
Minuscula locuinţă a subchiriaşilor se lasă cuprinsă dintr-o privire. Cu totul sunt sub cincizeci de metri pătraţi. Nu există coridor, nici vestibul, nici antesală: de cum treci pragul te şi afli în sufragerie, aşa, deodată, dinaintea unei mese rectangulare acoperite cu o muşama cu pătrăţele, de-o parte este bufetul, de cealaltă, sub fereastra cu jaluzele care dă în fundătura văzută în adâncime, e maşina de cusut Nogma, măsuţa pentru brasero — aparatul de încălzit cu jăratic - şi două fotolii de răchită, îţi sare în ochi că ceea ce azi este totodată antreu, sufragerie şi cameră de zi era înainte săliţa de aşteptare a cabinetului medical; pe perete se mai văd pete decolorate si cuie de care atârnau tablouri şi diplome. Aceeaşi situaţie în dormitorul roşcatei, care acum e şi atelierul ei de cusut. Oricum este odaia cea mai mare, cu loc destul, la picioarele patului conjugal, pentru consola neagră şi pentru planşeta de lemn nevopsit la care lucrează ea, cu o cutie alături înţesată cu resturi de pânză şi stofă, foarfeci, coturi de croit, cretă şi mosoare. Aici e locul unde otorino îşi trata pacienţii, în câteva dale încă se mai văd găurile rămase de la şuruburile cu care era fixat scaunul de tortură. Deschide gura, puiule, să văd ce-ai în gât.
54
— Aggggh...! Hârşti! Aici e locul unde otorino îţi tăia omuşorul c-un cuţit - şuşoteşte David din spatele inspectorului.
Acesta nu zice nimic. Singurele lucruri frumoase din nasoala sală de consultaţii transformată într-o nasoala locuinţă, aşa cum avea s-o definească David câţiva ani mai târziu cu vocabularul lui contondent, sunt uşile, toate cu gemuleţe de cristal în faţete polisate şi împodobite cu chenare cu fluturi şi crini; astea şi vreo câteva perdele şi brizbizuri lucrate de mama. însă privirea circulară şi foarte zăbav-nică a poliţistului nu asta înregistrează, nici urmele de pe podea şi de pe pereţi, ci patul conjugal cu cuvertura lui roz-somon, fotografiile cu tata şi cu Juanito de pe noptieră, perniţa de ace roşie în formă de inimioară ciuruită de bolduri pe planşeta cu dâre de cretă, dulapul de haine si consola neagră din colţ.
David dă înapoi până atinge dulcele pântece, îl înlănţuie din nou cu braţele şi zice încet:
— De ce nu-i spui să-ţi arate ordinul de percheziţie ?
— Ăştia nu se-ncurcă în formalităţi legale, fiule.
— Să-ţi arate măcar plăcuţa de copoi.
— La ce bun ?
— Tu zi-i să ţi-o arate!

— Şşşşt...! Nu-ţi aduci aminte ce ne-a explicat taică-tu ? înainte poliţia asculta de ordinele justiţiei, pe când acum e invers, justiţia e cea care ascultă de poliţie. Ai priceput?
— Precis de data asta a venit cu ordinul scris în buzunar. Să ţi-l arate - insistă David cu gura lipită de pântece, susurându-mi: Tu
55 mă crezi, aşa-i, năpârstocule ? Tu ştii că eu văd totul fiindcă ochii mei au puteri atomice şi străbat zidurile şi uşile şi mai ales hainele, chiar şi trenciul împăturit pe-un umăr al unui agent, si sacoul de pe el şi cămaşa-i albastră, şi de-aceea la moment ţi-aş putea spune unde ţine ordinul de percheziţie şi pistolul şi dacă acesta e încărcat şi cu siguranţa pusă, ba văd în buzunarul ălălalt şi sticluţa plată cu coniac şi pachetul de Lucky şi bricheta aia aurită, e un Dupont de imitaţie. Le pot vedea fiindcă privirea mea nucleară sfredeleşte totul...
— Şşşşt...! - mama se opreşte în pragul dormitorului.
— îmi arăţi odaia ta, băiete ? - zice inspectorul, răsucindu-se pe călcâie. Deodată pare încurcat, mişcându-se stângaci —. îmi pare rău că vă deranjez, doamnă.
Ea răspunde cu o schimă resemnată.
Odăiţa lui David este cea mai mică, o debara care fusese depozitul de material medical. Pe pereţii verzui şi orbi, cu o ferestruică sus de tot dând spre apus, urmele lăsate de rafturi si umezeala au desenat capricios un ilizibil careu de cuvinte încrucişate. Privirea ostenită, fals scrutătoare a poliţistului lunecă acum peste pătucul şi cuierul de lemn de care atârnă bascul roşu şi haina de ploaie a lui David, peste şifonier şi ferestruica deschisă, şi întârzie oleacă pe vechea şi decolorata hartă a lumii, ca două jumătăţi de măr sfarogite, prinsă de perete cu pioneze lângă o fotografie cu Joe Louis decupată dintr-un ziar. Cu trenciul împăturit scrupulos pe un umăr şi cu mâinile în buzunare, inspectorul se uită lung la harta lumii şi
56
la boxer, în spatele lui, cu"braţele încrucişate si înarmându-se cu răbdare, roşcata îl observă, pe când David, alături de ea, se gândeşte păi bine da' ce fel de percheziţionare a domiciliului mai e şi asta? Te dai de gol, sticlete, tot ce vrei tu e să stai cât mai mult în preajma ei, chiar şi prefăcându-te că te interesează o hartă a lumii de pe când era bunica fată,,,
— Vreţi să v-arăt Atlasul meu universal în culori şi colecţia mea de boxeri categoria grea din toate timpurile ? - zice David -. Vreţi ? V-ar plăcea să vedeţi albumul meu cu poze din *Tobele lui Fu-Manchu* ?
— Mulţumesc, n-am timp.
Pe scaunul stricat ce ţine loc de noptieră se găsesc o lampă cu braţ mobil, un roman hăr-tănit de Edgar Wallace, briceagul cu plasele sidefii, o coadă de şopârlă uscată iască, o cutie cu chibrituri şi un ceas de mână de plexiglas cu sfera cerească, cu limbile pictate şi ora fixă. Un iz de violenţă tăcută şi întraripată, un soi de dihonie fără cuvinte, cultivată în secret, se degajă din toate cele expuse pe scaunul şchiop. Dar interesul poliţistului se concentrează asupra peretelui, unde sunt agăţate două vechi diplome ale otorinului atârnate deasupra lui Joe Louis, două tablouri puse acolo de mama ca să ascundă petele de igrasie, şi mai ales asupra urechii doctorului P.J. Roson-Ansio, o ureche uriaşă acoperind un întreg afiş mare şi urât, viu colorat, apărată de un geam şi săgetată de texte cu litere mici explicând diferitele funcţii ale organelor interne cu meandrele lor.
— De ce-aţi atârnat asta aici ?
— Era scorojit peretele.
57 Intorcându-se să iasă, inspectorul aproape că se loveşte de David, care şi-a dezlegat prosopul de pe cap. întinzând mâna, îl ciufuleşte uşor, în timp ce rosteşte cu răguşita-i voce care nu exprimă nimic:
— Ne purtăm frumos, băiete ? O ajutăm puţin pe mama?
— Da, bwana. Aţi văzut cum luceşte placa de alamă la uşă? în fiecare sâmbătă o frec cu bicarbonat pus pe-o cârpă umezită, tot eu fac cumpărăturile, mă duc după cărbune si după raţiile pe cartelă, după pâine, sifon, gheaţă... Iar după-amiezile lucrez ca ajutor la un fotograf...
— David - curmă discuţia mama -. Nu-l luaţi în seamă.
— Nu vă faceţi griji - spune inspectorul -. Doar ne cunoaştem, nu-i aşa, băiete ?
Priveşte în jur cu un aparent dezinteres până când atenţia îi este reţinută de o copertă a revistei *Adler* decupată si fixată cu pioneze pe perete, sub ferestruică şi în faţa patului. Coperta reproduce

imaginea unui pilot aliat din Royal Air Force în momentul în care este făcut prizonier lângă avionul lui doborât. O fotografie de propagandă, un instantaneu făcut în plină lumină a zilei. Observând-o mai atent, inspectorul constată atitudinea cam golăneasca a tânărului aviator, cu pumnii în şold, cu zâmbetul aproape imperceptibil si cu căutătura rebelă, prudent-ironică, îndreptată nu spre cei doi soldaţi nemţi care îl ochesc cu automatele lor, din ambele părţi, ci direct spre obiectivul fotografului, spre incertul viitor şi spre ochii privitorilor care de-acum înainte şi pentru
58
totdeauna tot captiv îl vor vedea. Insă chipul lui nu-i spune nimic inspectorului.
— Cine e ? Alt boxer, un actor de cinema ?
— Nu ştiu - zice David.
— Fiul meu a văzut poza într-o revistă si i-a plăcut - se grăbeşte să răspundă roşcata -. Mereu decupează avioane şi piloţi, îi plac mult. Are o adevărată veneraţie pentru piloţi.
David se uită la ea neîncercând să-şi ascundă uimirea: e prima minciună pe care a auzit-o vreodată din gura mamei, prima minciună spusă nu cu intenţia de a glumi, ci formulată cu o ciudată grabă în voce.
— Bun, nu văd nici un motiv aici pentru o percheziţie serioasă - zice inspectorul -. Inso-ţiţi-mă şi dincolo, în vilă. Vă rog.
Cu mâinile împreunate sub ceafă, David s-a trântit pe spate în pat, măsurându-l pe pilotul care îi zâmbeşte de pe zidul din faţă. Spitfire-ul a intrat în vrila cu carlinga incendiată, murmură David, deşi nimeni nu-l ascultă, dar a putut să aterizeze. Şi îşi aduce aminte ce i-a spus într-o zi acolo, în odaie, lui Paulino Bardolet; Ce mai poză, grasule! O secundă şi doăşcinci de sutimi ca să captezi curajul unui erou gata să moară înfruntându-i pe toţi!
Aude vocile poliţistului şi roşcatei îndepăr-tându-se pe coridor în timp ce se descheie la şliţ.
— N-ar trebui să-l lăsaţi s-atârne în camera lui mizeriile astea din război, doamnă.
— Ah, copiii, niciodată nu ştii la ce să te-aştepţi din partea lor, nu-i aşa? Până de curând avea exact acolo o ilustraţie mare cu Donald răţoiul înconjurată de poze de-ale
59 eroilor falangişti ai Cruciadei - spune mama deschizând uşiţa ce face legătura cu vila, glasul ei uşor ironic îndepărtându-se tot mai mult -. Vi se pare că răţoiul Donald alăturat Eroilor Cruciadei noastre e mai potrivit cu un băiat de vârsta lui, domnule inspector?
— Morţii nu-s o societate prea plăcută.
Minciuni, amândoi nu trântesc decât minciuni !, bombăne David de unul singur. Sticlete împuţit, de unde ştii tu dacă l-au împuşcat nemţii ?
Privirea răbdătoare şi amuzată a mamei cuprinde întreg coridorul prelungit de un clar-obscur cu dale în romburi şi se opreşte pe o draperie de catifea verde pe jumătate desprinsă, si, puţin mai încolo, pe o pereche de papuci gri de pâslă lăsaţi dinaintea unei uşi şi lipiţi unul de altul doar la călcâie, vârfurile fiind îndreptate fiecare în altă parte. Văduva Roson n-a vrut niciodată să-i ia de-acolo, zice mama pe un ton glumeţ. I-am respectat întru totul dorinţa. Veniţi după mine, domnule inspector. O să vă reţin doar câteva momente, mormăie el, cerându-si parcă astfel scuze. Cum se comportă fiul dumneavoastră pe stradă ? Pare un băiat foarte dezgheţat, adaugă adoptând tonul extrem de plictisit al unui funcţionar care s-a săturat să tot pună mereu aceleaşi întrebări.
Juan, cu braţele atârnându-i pe spătar, încalecă scaunul rupt din faţa patului lui David. Are capul pansat, iar prin pantalonii sfâşiaţi i *se* vede piciorul retezat imediat sub genunchi, deşi osul sfărâmat nu prezintă nici o picătură de
60
sânge. Pe fularul lui maro si pe îmbrăcămintea-i groasă se păstrează încă pulberea roşcată a edificiului care s-a prăbuşit peste el în amiaza acelui 17 martie îndepărtat, însă vârsta lui nu pare a fi cea de atunci, ci aceea pe care ar fi avut-o acum, cam douăzeci de ani.
Mi-ai fi fost fratele mai mare, se plânge David. Ce păcat!
N-a fost să fie, măi flăcăule, nu te mai frământa de pomană.
Câte nu m-ai fi învăţat tu despre viaţă! Nu te gândi la asta. Soarta mi-era oricum pecetluită.
Ce soartă de rahat!

Păi vezi. S-a făcut tot ce s-a putut, dar degeaba. Un domn a vrut să mă scoată de sub dărâmături si m-a tras de-un picior şi-a rămas cu piciorul în mână. N-am simţit nici o durere. Ai auzit şuieratul bombei când cădea? Păi nu. Eram pe Gran Via privind faţada cinematografului Coliseum şi-am auzit pe cineva strigând: Iute, băiete! Aruncă-te la pământ şi deschide gura! De ce asta?
Din cauza undei de şoc. Dacă nu deschizi gura, explodezi pe dinăuntru. Aşa că m-am aruncat la pământ şi-am căscat o gură cât o şură. Dar nu mi-a folosit la nimic, conchide Juan, şi din nas îi curge o dâră de sânge pe care şi-o şterge cu dosul mâinii.
Fir-ar să fie, zice David, în familia asta a noastră toţi sângerăm ca porcii.
Unii au păţit-o si mai rău, ştiai ?, face Juan, şi când vorbeşte leapădă pe gură un praf fin ca de moloz, de stuc sau de marmură. Erau
61 oameni spintecaţi pretutindeni, şi scheletul unui tramvai ardea chiar în faţa mea.
Şi n-ai auzit bomba?
Ce sâcâitor devii cu bomba asta a ta, David! N-am auzit-o, ţi-am mai spus-o de mii de ori!
Păi ca să ştii, şuierul ei mi-a rămas în ureche ca un şarpe veninos. Şi nu mai pleacă de-acolo, frate.
Ce să-i faci, zice Juan, răzuind cu unghiile sângele uscat *de* pe mână. Ăsta chiar că-i ghinion, fiindcă, locuind aici, l-ai fi putut consulta pe doctorul P.J. Ros6n-Ansio, acel otorino cor-dobez.
Dar şi el a păţit-o. S-ar putea ca el să fi fost cel care m-a operat la nas când eram mic, acum că stau să mă gândesc.
Acel otorino din C6rdoba, intonează David. Pe vremea când habar n-aveam ce-i aia otorino, credeam că-i numele vreunui toreador cordobez...
E şi-aşa destul de nasol că medicul ăla bolşevic prieten cu tata a mierlit-o.
Vorbeşte mai încet şi ai grijă ce spui, frate.
Şi privirile lor zăbovesc câteva clipe pe tabloul ce reproduce rozaliul apendice atârnat pe perete, marea ureche ciuruită de săgeţi şi deschizân-du-se ca o scoică spiralată gata să capteze tot ce se vorbeşte în odaia aceea şi în restul casei, orice zgomot cât de mic, trosnetul unui dulap, scârţâitul unei uşi, pala de vânt la fereastră, răpăitul ploii pe geam, ştiu eu ce spun, flăcăule, totul, inclusiv respiraţia grea a lui Chispa de sub masă şi pasul moale şi furişat al unui şobolan sau al unei libărci, ba până si uşorul fâsâit al creionului pe hârtie...
, Auzi, e-adevărat ce spune roşcata, că tu voiai să te faci scriitor?
62
Asta nu se mai poate, zice Juan.
Tu erai preferatul. Erai tot ce poate fi mai bun pentru ea, îşi pusese în tine toate speranţele.
Şi iată-mă acum mai rău ca o zdreanţă. Cel ce vine după tine s-ar putea să aibă mai mult noroc.
Mormolocul ăla? De ce spui asta?
Ştiu că mamei i-ar surâde ideea, zice Juan, mişcându-se pe scaun cu o strâmbătură de durere.
Fără tata aici acasă, de microbul ăla nu se va alege nimic, spune David.
Te înşeli total, frate. Ceea ce va face ca gâgâlicea asta să devină la timpul potrivit un artist va fi tocmai absenţa tatei: îşi va petrece toată viaţa imaginându-şi-l.
Ştii c-am prins-o c-o minciună pe roşcată, pentru întâia oară?
întotdeauna există o prima oară.
Numai că-i foarte ciudat... N-am decupat poza aia din nici o revistă. Ea o avea!
Auzi, du-te după ea, n-o lăsa singură cu bărbatul acela, îl zoreşte Juan cu o voce spartă. Cu-atât mai puţin în vilă, unde-s atâtea camere închise şi duhoarea aia a haine de mort şi a mobile mâncate de cari şi de molii, a camfor ce se degajă pe sub uşi si ne ameţeşte ori de câte ori trebuie să trecem pe-acolo în drum spre baie sau bucătărie.
Ceva se prăbuşeşte cu un îndepărtat scrâşnet de fier şi sticlă. David se ridică de pe pat, si în acelaşi timp, din spatele reţelei de sârmă ghimpată si lângă fuselajul Spitfire-ului, se ridică pilotul de la RAF cu pumnii în şold.
63 Tu crezi c-a murit ?, întreabă David înainte de a ieşi. Crezi că l-au ciuruit chiar acolo, lângă avionul doborât ? Sau că l-au făcut prizonier şi l-au torturat, dar apoi a reuşit să evadeze? Crezi că roşcata ştie ceva...?
Lasă bazaconiile şi du-te după ea, zice Juan cu glasul plin de moloz. Eu plec să-mi schimb bandajul.

Mă duc, zice David, privind cu tristeţe piciorul retezat. Ar trebui să pui la locul lui osul ăla care iese, frate, şi să-l speli bine. Şi scutură-te niţel de praf, că parcă eşti o fantomă. Sau fantomele nu-şi perie niciodată hainele ?
Când David ne ajunge din urmă puţin mai târziu, inspectorul e în picioare în mijlocul salonului, înconjurat de mobile, unele acoperite cu huse galbene. Ea aprinde lumina de la comutatorul de lângă uşă, apoi se întoarce spre el cu braţele încrucişate, ca şi cum l-ar îmbia să-şi ia rămas-bun şi să plece. E alt miros aici, altă lumină, altă tăcere. Tot ce vede David în acest salon, ori de câte ori trebuie să-l traverseze singur, ducându-se sau întorcându-se de la baie ori de la bucătărie, nu pare a mai trăi în timp, ci numai în memoria dereglată a cuiva; mobile şchioape şi deplasate, draperii ţepene şi briz-bizuri destrămate, mari tablouri strâmbe pe pereţi, vechi şi sumbre, cu potârnichi şi iepuri morţi zăcând pe mese doldora de verdeţuri si fructe, totul pare să fi fost nu doar părăsit de ani şi ani în graba mare şi fără pic de afecţiune de către cei care locuiseră acolo, ci repudiat şi blestemat, lăsat pradă furibund unei uitări voluntare.
în spatele mamei se distinge vestibulul în penumbră şi uşa de la intrare, prin care se filtrează lumina amiezii. Inspectorul observă la dreapta mamei măsuţa rotundă si cele două fotolii de răchită portocalie, si imediat îşi dă seama că înainte aici trebuie să fi fost patru fotolii şi că cele două lipsă se găsesc în ridicola noastră sufragerie-antreu. Mama le-a împrumutat. Drept şi masiv, fără a face nici un comentariu, inspectorul se întoarce încet şi privirea-i de corb înregistrează absolut totul, oglinzile oarbe şi vechea pendulă, rafturile pline cu cărţi, tablourile, gheridonul cu cele două fotolii şi vitrinele goale, fixându-se în sfârşit pe roşcată cu un fel de ostenită complezenţă.
— Aici aţi locui mult mai bine decât dincolo.
— Da, sigur, plătind de două sau de trei ori preţul de-acum. Nu ne putem permite luxul — şi adaugă cu un suspin de nerăbdare —: Pe-aici ajungem la bucătărie şi la un mic closet din fundul coridorului, iar pe-aci sunt dormitoarele şi baia, o mică bibliotecă şi alte încăperi. Dacă doriţi să le vedeţi...
Poliţistul dă din cap că nu. Intuieşte cât de spaţioasă este vila, deşi n-are decât parter, dar niciodată nu va dori s-o vadă toată. Ochii îi zăbovesc pe măsuţa din colţ, pe ea sunt două mănuşi de piele încrucişate, o pântecoasă cupă de coniac şi o scrumieră de cristal cu o ţigară consumată, un viermişor de scrum intact. David captează traiectoria privirii agentului şi apucă să mai vadă spirala de fum albăstrui înălţându-se spre tavan şi imediat apoi pe tata desculţ si doar cu cămaşa pe el, fără haină, aşezat în fotoliul de răchită, relaxat şi zâmbitor,

ridicând cupa cu coniac în semn de salut. Inspectorul se apropie de scrumul de ţigară şi, făcând asta, observă cum se reflectă şters şi fugar pe suprafaţa leproasă a unei vechi oglinzi silueta supusă şi roditoare a mamei, care din colţul opus al salonului evocă aceeaşi himeră: ţigara fumată din scrumieră îşi leapădă spirala albăstruie, tainic furioasă *si* încolăcită, spre tavan.
— Dumneavoastră aţi fumat ?
— Cine altcineva? - Se opreşte o clipă cu mâna pe pântece -: Şi tu, drăcuşorule, nu-ncepe iară cu tumbele tale.
— Poftim?
— Nu cu dumneavoastră vorbeam — deschide uşa dublă, înaltă şi grea. Fierul ruginit al ţâţânilor scrâşneşte -. Asta-i intrarea principală. Şi iată-ne în stradă, cum s-ar zice.
Aerul miroase a lemn ars. După ce coboară ce a mai rămas din cele trei trepte, inspectorul observă micul loc viran ce ajunge până la buza râpei, un pământ calcinat, cu urme din ceea ce odinioară fusese probabil o pădurice, în jurul lui, chiar în faţa vilei, răsar cioturi de tufe moarte de trandafiri, rădăcinile unui măslin tăiat şi lăstari bolnăvicioşi de muşcate şi leandri lângă resturile zidului ce înconjura vechea grădină. Se apropie de marginea râpei şi măsoară cât este de înalt şi de abrupt povârnişul argilos şi crăpat, apoi se întoarnă din nou pe călcâie şi priveşte lung vechea faţadă orientată spre răsărit, dreptunghiulară şi încoronată de o balustradă acoperită cu muşchi în spatele

căreia putrezeşte pesemne acoperişul drept ca o terasă. E o faţadă pretenţioasă, cu chenar ondulat de
66
ceramică, borduri de mozaic şi podoabe de teracotă deasupra în formă de mari coşuri din care se revarsă fructe şi flori. O marchiză în ruină străjuieşte uşa cu ciocănel, iar o iederă sângerie şi lucioasă ocoleşte doar cele două ferestre zăbrelite. Piatră fasonată înaltă de un metru, restul din cărămidă roşie, cu excepţia ancadramentelor uşii şi ferestrelor, tot din piatră.
Roşcata si David schimbă o privire care zice uită-te la el, nu trebuie decât să-i vezi faţa ca să ştii ce gândeşte: e clar că Victor Bartra a fugit pe-aici, asta e uşa de noapte, pragul abisului şi al uitării, scursoarea unui trecut criminal...
— Vasăzică, pe-aici a şters-o — spune inspectorul.
— Nu ştiu, dormeam. — Mama stă nemişcată pe treapta de sus, cu braţele încrucişate si cu umărul sprijinit de uşorul uşii —. Dormeam buştean, credeţi-mă.
— Cunoaşteţi cumva o anume doamnă Verges, văduva lui Monteys?
— Nu — se grăbeşte ea să răspundă, iar mie îmi parvine imediat zvâcnetul sângelui ei -. De ce mă întrebaţi?
Brusca-i paloare de pe chip n-a trecut neobservată de poliţist, îi vede si buzele umflate.
— Nu vă simţiţi bine, doamnă?
— Nu-i nimic. Apropie-te, fiule - se sprijină cu mâna pe umărul lui David, cu spatele de uşă, închizând ochii —. Ajungi să te obişnuieşti cu toate. Cine-ar fi zis...
— Nu înţeleg — spune inspectorul.
67 — Nu face nimic. Aţi terminat ? Trebuie să plec de-acasă.
Nemişcat, cu mâinile în buzunarele hainei, inspectorul cercetează înfăţişarea ei plină de oboseală.
— Cred că v-ar prinde bine să staţi puţin jos.
— Puteţi crede tot ce doriţi, dar eu trebuie să-mi văd de treabă.
— Bine — mâna lui dreaptă pipăie ceva în buzunar, David ar fi jurat că bâjbâie după sticluţa de coniac -. Nu vă mai reţin. Dar rămân destule lucruri de lămurit. Voi veni altă dată. Să vedem, dac-o iau pe-aici - adaugă arătând drumeagul paralel cu albia torentului -presupun că voi ieşi în Bulevardul Virgen de Montserrat.
— Dincolo de rovină, traversaţi pe partea ailaltă şi îndată nimeriţi pe şoseaua care dă în piaţa Sanllehy. Rămâneţi cu bine — zice mama, înainte de a intra în casă cu capul plecat şi ca pălită de frig.
— Sănătate multă.
David nu închide complet uşa, ci o lasă crăpată, neslăbindu-l din ochi pe agent, care nu s-a clintit încă din grădina moartă, dar e cu spatele la vilă şi îşi consultă carneţelul înainte de a se hotărî să plece.
Zece minute mai târziu, când David îl scoate pe Chispa să-şi facă nevoile, poliţistul e tot acolo, însă acum cu faţa la uşă. Tocmai a tras o duşcă din sticluţă şi o pune în buzunarul de la spate al pantalonilor. Cu dosul mâinii îşi şterge buzele fine, întinse si încordate ca oţelul, nedezlipindu-şi ochii de pe uşă.
68
— Maică-ta se simte mai bine ? - zice cu vocea-i răguşită si fără pic de afectare.
David se uită ţintă la trenciul lui împăturit pe un umăr.
— Da.
— Trebuia să te-ntreb de ce-ai zăbovit atât până să-i dai cartea. Adevăru-i că nu ştiu ce să mai cred despre tine.
— Credeţi ce poftiţi, bwana. Mi se fâlfâie. Inspectorul Galvân mai rămâne câteva clipe privind câinele care gâfâie şi abia de se ţine pe picioare, apoi, deodată, îl bate pe umăr pe David şi îi întinde mâna cu un gest rapid, fără să se uite la el, se întoarce scurt şi se îndepărtează cu pas moale urmând fâşia cenuşie a marginii rambleului. David deja nu mai poate sau nu vrea să fie auzit când mormăie printre dinţi:
— E cel mai bun pilot de vânătoare din lume. Şi n-a murit! Să-ţi intre bine-n cap, sticlete!

Uitându-se după el, mângâie în fundul buzunarului o coadă de şopârlă păstrată pentru Paulino şi îşi aminteşte: Uite, n-au sânge, i-a zis prietenului său prima dată când a tăiat o codiţă, în loc de sânge, ţâşneşte ceva ca o sevă vâscoasă şi rece, ca sudoarea mâinii poliţistului.
Nu voi vedea niciodată ochii mamei mele, dar ştiu că se uită puţin cruciş şi că privirea lor este surâzătoare şi limpede, de culoarea infinitului, mai cu seamă când ascultă o explicaţie mai mult sau mai puţin fanezistă de-a lui David, ori când gândurile ei se pierd pe urmele tatei. Mai ştiu că are pielea foarte albă si că frumosul ei păr roşu e demn de toată
69admiraţia. De aia, pe strada noastră şi în pieţişoară, la dughenele cu haine pentru copii unde e cunoscută, i se zice roşcata.
In ultima sâmbătă a acestei îndepărtate luni a lui august, care se arată a fi atât de călduroasă şi se va dovedi atât de deosebită, atât de nefericit memorabilă, pe la jumătatea dimineţii tot mai pluteşte în atmosferă pucioasa atomică cu mirosu-i respingător şi cu defila-rea-i fantomatică de morţi ca turnaţi în plumb, ţepeni şi jupuiţi de piele şi fără nas şi fără ochi, dar mai târziu vin nori grei şi negri încă-lecându-se, cerul se prăbuşeşte şi duhoarea de păr ars si oase calcinate dispare în ploaie. Apoi au curs câtva timp puhoaiele, necontenit, şi acum revine zăpuşeala, iar lumina după-amie-zii pare o otreapă.
în bucătăria plină de fum, pe roşcată o ia cu ameţeală şi se opăreşte la mână vărsând apa clocotită, curând după aceea Chispa vomită pe coridor, pradă unor spasme interminabile, şi imediat apoi, pe când mama şterge voma cu cârpa, în genunchi pe dale şi fredonând nani nani puişor, un cântecel care picură în urechi mai bine decât Sindeticonul, o păleşte deodată altă durere de cap din alea grozave ale ei şi vede negru dinaintea ochilor, si taman atunci lui David i se năzare să comenteze ceva despre necunoscutul care s-a spânzurat sub un chioşc de pe strada Legalidad, zice că noaptea îi apare spânzuratul cu limba scoasă, cu pijamaua lui şi cu papucii de fetru, un sinucigaş aşa de domn, de curat şi de îngrijit, sunt două luni de-atunci, dar pe David îl obsedează mortul acela care se tot învârte prin aer cu o funie de
gât şi scoţând o limbă cât un pantof, zău, până când mama îl face să tacă.
— Acum nu, fiule, te rog, uită-l pe nenorocitul ăla şi ajută-mă să mă ridic.
— Hopa sus, mama.
— Aşa, copilul meu bun.
Mai târziu, David îl curăţă de urdori la ochi pe Chispa cu un tifon umed şi îi şopteşte la ureche promisiuni prosteşti de jocuri şi alergări. Aşezată la masă, pe când curăţă lintea dintr-o farfurie cu degetele opărite, ea simte din nou ameţeala bântuind şi insectele de lumină întorcându-se, se ridică, intră în dormitor şi se întinde pe pat. Aşteptând să-i treacă, vorbeşte o doară cu fotografia soţului ei înrămată în argint de pe noptieră, o poză de studiou retuşată şi frumoasă, cherchelitul şi simpaticul nostru tată prezentat întotdeauna jumătate profil, mereu cu aerul lui fercheş si cu păru-i negru lipit cu briantină şi cu zâmbetu-i de sub mustaţa perfect tăiată; un surâs pieziş şi plăcut, cu o notă glumeaţă în colţul gurii. Nu voi avea niciodată ocazia să-l văd în natură si îndeaproape, dar ştiu că e un zâmbet aparent şi înşelător, sau mai bine zis ştiu că nu-i exact al lui, că albeaţa si perfecţiunea sunt oarecum de împrumut, pentru că acest surâs, precum si cel mai viril şi mai seducător din câte triumfă acum pe ecrane, cel care-i place cel mai mult roşcatei, al lui Clark Gabie, se dovedeşte până la urmă a fi doar o bună proteză dentară.
— Nu se poate !
— Am citit într-o revistă.
Fii pe pace, domnule Bartra, e pe cale ea acum să-i spună de pe pat, iar m-a luat cu
70
71ameţeală şi au revenit muştele alea de lumină săgetându-mi pe dinaintea ochilor, dar tu stai liniştit acolo unde eşti că nu-i nimic, oriunde te-ai afla poţi continua cu datul de duşcă şi fie ca necazurile să ţi le poţi îneca în sticla cu care-ai plecat, păgubosul meu iubit, cu dantura ta şi cu idealurile tale, de ţi-o mai fi rămas vreunul, nu trebuie să-ţi faci griji cu mine, că uite-acum o să-mi treacă şi-o să mă fac frumoasă, mi-oi şterge lacrimile, m-oi pieptăna, m-oi da cu fard roşu pe obraji si cu ruj carmin pe buze şi gata, plec de-acasă. Pe noptieră mai e şi o mică poză colorată cu fratele nostru Juan la şcoală, stă aşezat într-o bancă şi ţine un toc de fildeş fin cizelat peste un caiet

deschis, cu harta Spaniei atârnând la spatele lui. Zâmbeşte şi se uită la noi, dar roşcata nu-i spune nimic de astă dată.
După ce David l-a plimbat pe Chispa, ea se piaptănă şi îşi face buzele, cu oarecare efort îşi trage cizmele de ploaie „katiuşe", deşi ştie că nu mai plouă - însă katiuşele arată mai bine decât pantofii ei, buni de aruncat -, si ia umbrela. Iese în stradă şi o întâmpină un soare intermitent şi supărăcios, radios în mijlocul tumultului *de* nori, şi plină de însufleţire o ia la picior spre Bulevard, şi-atuncea eu, care nu mai sunt decât o obscură intenţie în conştiinţa ei şi în cea a fratelui meu David, şi probabil nici măcar atât în ruina finală a bietului Chispa, primesc prin cordonul ombilical zvâcnetul vesel al neîmblânzitei ei voinţe de a trăi, de a depăşi necazuri şi momeli şi capcane si înjosiri ori de unde-or veni ele, întări ndu-şi zi de zi ferma hotărâre de a nu se lăsa învinsă de singurătate
şi de teamă, de boală şi de o sarcină nedorită, de sărăcie, de lipsa iubirii si de ce-o mai vrea soarta să-i pună pe umeri.
Aş jura că în după-amiaza aceea, dacă ar fi putut, plecând s-o vadă medicul, cu dragă inimă m-ar fi lăsat acasă. Dar n-am cum s-o ştiu. Pe-atunci mă aflam în echilibru instabil la pragul vieţii si la un pas de moarte, cu spatele la lume si precis cu capu-n jos. Mormolocul deja presimţea viaţa dimprejur, dar numai ca pe-o scăpărare fugară, ca de gheare de lumină.
72

73*Voci în râpă*

J-Jacă şi-a petrecut noaptea ascuns în râpă, cum zice lumea, poate c-a lăsat ceva de-al lui pe-acolo, se gândeşte David, un pachet de ţigări mototolit, vreun chiştoc, nişte pete de sânge, sticla de Fundador goală... Ori vreo hârtiuţă ceva, o bucăţică de hârtie făcută sul şi vârâtă pe gâtul sticlei: un mesaj. Asta-i, desigur că pe sticlete o să-l intereseze!
Bună, bwana. Am ştiri bune. Ştiu unde-i taică-meu.
II vede venind si îl aşteaptă în pragul uşii de noapte, ghemuit pe vine cu fundul pe călcâie şi mângâind unsuroase codiţe de şopârlă în buzunare (cu cinci minute înainte, jos, în râpă, cu briceagul ascuţit în mână şi aşezat tot aşa, pe călcâie, observă atent crăpătura pe unde va apărea şopârlă, şi aşteaptă. Salut, frumoaso).
— Bună, bwana. Ascultaţi ce vreau să vă zic...
— Trebuie să vorbesc cu mama ta.
— Am aflat unde-i Victor Bartra.
— A, da ? O să-mi spui asta mai târziu. Anunţ-o pe mama.
— Maică-mea nu-i acasă, a tulit-o ca din puşcă la Skating după ce a citit asta. Vreţi să vă uitaţi puţin ? Am găsit-o vârâtă într-o sticlă
75goală de coniac, alături de-un morman de chiştoace de Chester, marca preferată a lui taică-meu.,. Uitaţi. Numai că-i scrisă cifrat.
— Iar ne ţinem de poante ?
— Vai, vai, şi eu care credeam c-o să vă intereseze — zice David -. Măcar aruncaţi o privire peste ea, bwana.
— Poftim, citeşte-mi-o tu.
David despătureşte hârtiuţa şi îşi drege glasul.
— Zice aşa. Patinând, fata se-ncrede/ în gheţuş şi cade-n nas,/ şi-n cădere i se vede... mă rog, că nu ştie să patineze.
— De ce nu mi-o fredonezi ?
— Nu v-aţi prins. E un mesaj cifrat!
— Sigur. Asta-i tot ?
— Dom'le, da' nu mai înţeleg nimic: ce fel de poliţist sunteţi? N-aveţi fler? Mesajul e cifrat, asta se vede de la o poştă chiar şi de-un orb! Ştiu că-s cuvintele unui cântec ce se-aude des pe la radio, însă ce ne spune aici taică-meu zău că sare-n ochi: du-te la pista de patinaj de la Turo Park şi-o să vezi căzând o fată care nu ştie să patineze, iar ea îţi va spune cu cine să te pui în contact ca să afli veşti de la mine... Totul se potriveşte, aşa-i ? Ce-mi răspundeţi la asta, domnule inspector?
— Că o plâng pe maică-ta. E tot ce pot spune, băiete.

— Adevăru-i că dumneavoastră n-aveţi flerul vechilor detectivi de demult - zice David -. Nici nu ştiu de ce-mi pierd vremea c-un copoi care nu mai are pic de fler...Da' ce, şi plecaţi? Cum poftiţi. Dumneavoastră pierdeţi, nu eu.

76

Paulino Bardolet, inimă de aur, cur de cristal, va fi complicele şi confidentul, grăsunul plângăreţ care caută ocrotire, întotdeauna tandru si căcăcios, tovarăşul neobosit al muzicalelor vânători prin râpă şi destinatarul îndurerat şi recunoscător al cozilor de sopârlă, însă prietenul tainic al nopţilor, aliatul viselor eroice, camaradul pe care David nu e dispus să-l împartă cu nimeni, este un pilot al RAF al cărui nume nu-l cunoaşte şi a cărui mai mult ca sigură moarte, după ce fusese imortalizat de reporter lângă Spitfire-ul lui doborât, cu formidabilu-i bluzon de piele, cu fularu-i legat lejer la gât şi cu ochelarii lui sparţi pe frunte, David o trăise de sute de ori. îl ţine zi si noapte prins în pioneze de peretele odăiţei lui, în picioare şi cu pumnii în şold în faţa celor doi soldaţi ai Wehrmachtului care îl ochesc cu automatele lor în mijlocul unei sumbre câmpii golaşe masacrate de Luftwaffe. *Achtung*! E o fotografie de război colorată în tonuri de pastel sau de cromolitografie, o patină celestă şi miezoasă ce acoperă totul cu excepţia fierăriei fumegânde dimprejur, a mâinilor pârlite ale pilotului odihnind liniştite pe şold şi a zveltei dar desei coloane de fum ce se înalţă spre cer în spatele lui, de la rămăşiţele aparatului. Se văd flăcări în interiorul carlingii buşite de pământ, iar pe latura ei strivită se poate citi numele *The invisible worm,* scris cu litere negre, în pofida unei dâre de funingine pe chip şi a mâinilor înnegrite, din care una ţine o pereche de mănuşi ce încă mai fumegă, pilotul captiv pare nevătămat şi, pe deasupra, foarte senin, cu picioarele larg deschise bine înfipte în

77pământ, privind spre obiectiv cu o lucire ghiduşă în ochi şi o absolută indiferenţă faţă de ameninţarea automatelor nemţeşti.

Ţintiţi în burtă, le zice pilotul călăilor săi. Nici o gaură în bluzon, *please*.

Achtung!

Este că n-aţi mai văzut un bluzon de piele grozav ca ăsta?

Hände hoch!

F...-vă-n cur, nemţoi împuţiţi.

în toiul nopţii celei mai întunecoase, ucenicul de bărbier fuge îngrozit, agitând briciul într-o mână şi pământuful cu spumă de ras în cealaltă, străbătând un peisaj luminat de fulgere.

— Gândesc că-i aşa si-adorm la loc şi-n vis îl chem - zice David -. Iar Paulino ăl din vis se opreşte, tembelul, şi se-ntoarce să se uite la mine, dar nu mă vede. Ţine în gură fluierul gardianului public, zevzecul de el, are buza crăpată si cămaşa ruptă.

— Şi hahalera aia din visul tău îs eu ? Ce urmăreşti, pramatie? - zice Paulino -. Vrei să mă sperii şi mai dihai?

— Nu ţi-ar prinde rău o spaimă de moarte în mijlocul unei furtuni năprasnice, bă. Poate doar aşa te-ai hotărî să mori omorând si i-ai reteza odată boasele ticălosului ăluia de unchi-tu.

— Nu vreau să vorbesc de unchi-miu. Mergem să prindem şopârle ? Am nevoie de multe codiţe, douăşpe cel puţin. Ce sula mea, ajută-mă!

— Bine, bine - zice David -. Dar n-o să-ţi vindeci niciodată hemoroizii cu ele.

— A, nu?

— Nu. Iţi trebuie cozi de momârle.

— Moceeeee ?

— Momârle de Ibiza. Astea-s alt fel de şopârle, cu burta verde si galbenă şi cu o coadă din care ţâşneşte un lichid negru ca păcura, fiindcă le place să mănânce cărţi vechi şi jurnale şi tot felul de hârtii scrise, într-o zi am văzut una în banca mea de la şcoala din parcul Giiell, mânca un carneţel şi-avea deja coada neagră-neagră. Pe cuvânt.

— îţi baţi joc de mine, bă gulie.

— Astea-s rare şi trebuie să ştii să le deosebeşti, dar cu puţină baftă într-o zi tot o să prindem una, ai să vezi. Fierte cu mărar şi petale de margarete vindecă hemoroizii şi degeraturile mult mai bine decât codiţa şopârlei obişnuite, ştiu asta de la bunica Tecla.

— Deocamdată n-avem de-ales - zice Paulino -. Vii cu mine ori ba?

— Ţi-am zis ca să fii atent, că-n orice moment poate să sară o momârlă de sub o piatră, şi-atunci să te văd ce faci. Că damblagiu mai eşti, băiete!
— Bine, dar acu' m-ajuţi sau nu? — insistă Paulino —. Coboară cu mine-n râpă şi ajută-mă, am nevoie de mai multe codiţe. Te rog, în amintirea lui taică-tu...
— Bă, că bătut în cap mai eşti! Mi se rupe-n paişpe de amintirea lui taică-meu.
Cu toate astea, nu-i adevărat. David îi respectă amintirea, deşi i-ar fi plăcut să nu trebuiască să se gândească atât de des la el. Problema e că, atunci când se aşteaptă mai puţin, îl zăreşte pe furiş aşa cum nicicând n-ar fi crezut că o să-l vadă, urmărit de furiile şi demonii proprii, din spate şi îndepărtându-se foarte încovoiat pe fostul torent în sus, cu o
78
79mână însângerată pe cur şi agitându-şi sticla cu cealaltă. Un cerşetor beţivan vagabondând prin albia seacă a torentului. El e, desigur. Peste aspectul lui neîngrijit şi aeru-i de derută, peste capul lui neţesălat şi arţăgos, apusul îşi desfăşoară magia opalină cu o intensitate si o dăruire cum David n-a mai văzut vreodată, şi care brusc îi smulge pământul de sub picioare. Constată împrejur, fără nici o mirare, o rezonanţă surdă ca de fierărie ruginită din război, fiare şi voci crispate sub apele ce-au fost cândva, şi atunci se uită mai bine. Tăietura din fesă lasă pe bolovănişul torentului un şuvoi de sânge.
— Unde te duci cu-nfăţişarea asta de om fără căpătâi, tată?
Cureaua, unde mi-e cureaua?
— Cu cine vorbeşti ? — zice Paulino.
— Pe-aici trebuie că bântuie. Şi nu-ţi dai seama-n ce hal. A devenit o otreapă. Ce dezastru, Pauli! Ce ruşine!
Mângâindu-l pe Chispa, prietenul său Paulino lasă privirea să-i vagabondeze pe torent în sus, unde grădinile de lăptuci şi de roşii cotropesc albia uscată.
— Ce ştii tu cum s-o simţi el acum. Eşti cam ţâcnit, David, zău aşa - zice şi brusc se ghemuieşte în faţa unei pietre mari şi calca-roase. înainte de a se face nevăzută dedesubt, şopârla îl priveşte cu ochişorul ei de plumb -. Canei!
— Parcă am un stol de păsări în cap, aşa-mi ţiuie - se plânge David, astupându-şi o ureche, închide briceagul cu plasele sidefii şi adaugă -: Să ne-ntoarcem acasă. Nu mai văd nimic
80
pe-aici, îmi vâjâie capul, iar Chispa abia de se mai ţine pe picioare.
Se întoarce pe acelaşi drum, urmat de câine şi de Paulino, care si el îşi închide briciul şi îl pune în buzunar, bombănind de ciudă. Cu puţin înainte de a ajunge la costişa abruptă, se caţără pe povârnişul mai domol si străbat drumeagul paralel cu torentul până când ajung la partea dindărăt a casei. Aşezaţi pe cele trei trepte ale fostei intrări principale, privirea saşie si sperioasă a lui Paulino caută pe jos şi el recuperează cu mare plăcere maracasurile lui vopsite strident. Trece fulgerător, aproape atingând pământul, o rândunică, în lăstarii aceia prăfuiţi de leandru se încâlceşte un fum atomic. Paulino scutură încet maracasurile, unul în fiecare mână, scoţând din ele o ţistuitură discretă, o briză ce-i leagănă cuvintele, dotându-le cu ritm şi înţeles. Maracasurile sunt de un albastru ceresc cu fâşii verzi şi roşii şi cu steluţe galbene pe mâner. Paulino le-a cumpărat la Encantes cu bacşişurile economisite din bărbieritul în Cottolengo.
— Maică-taaa nu sss-a-ntorsss încă de la
doctorrr...
— Şşşşt! - face David, întorcând urechea spre torentul secat -. Taci puţin. Ani auzit
ceva...
— Eşşşti nebun sssau faci pe nebunu', haha-lerăăă - intonează Paulino, acompaniindu-se cu maracasurile.
— Taci naibii şi-ascultă!
Dopul scârţâie din nou pe gâtul sticlei, e ca ţipătul unei păsări. Tata zâmbitor şi seducător
81în antreul-sufragerie se uită la burta mamei şi slobozeşte un hohot puternic de râs, apoi se înclină ceremonios, glumeţ şi seducător, cu sticla de vin prinsă între pulpe şi faţa-i congestionată, trăgând de tirbuşon, şi, în plin efort, râgâie.
Pardon, Roşa, iubito.

O să dai în hernie într-o zi tot destupând sticle, Victor. Ea e aşezată în fotoliu şi îşi ţine picioarele umflate în apa din lighean. Ai face mai bine să-ţi cheltuieşti energia educându-ţi băiatul şi aducând ceva bani în casă.
N-o să vă lipsească nimic, îţi promit, zice tata. Ştii care-i singura mea problemă, roşcato curajoasă? Nu e sticla, nu-s idealurile, nu-s femeile, nici plăcerea aventurii. Problema mea e că n-am pierdut decât un război. C-un singur război pierdut, un bărbat e departe de a-şi câştiga demnitatea... Poc! Iată dopul.
— Ai auzit asta?! - zice David.
— Plicticos mai eşti, ce naiba — zice Paulino -. Tu şi urechile tale care aud totul.
— Chiar si Chispa a tresărit de frică. A fost ca o împuşcătură — insistă David, şi ecoul îi readuce de două ori pocnitura încâlcită în frunzişul pădurii, de partea cealaltă a torentului.
Câteva clipe şi-a astupat urechile anulând obişnuita şi tenacea ţiuitură, ca în alte fantasmagorii de acelaşi fel: detunătura şi ecoul ei i-au parvenit chiar înainte ca degetul să fi apăsat pe trăgaci, fiindcă el are împuşcătura aceea în minte de foarte mult timp. Fratele meu David se foloseşte temerar de memoria altora ca de a sa proprie, iar această memorie înţepătoare şi împrumutată, moştenită de la tata şi de la un bunic defunct pe care noi nu

l-am cunoscut niciodată, conţine apele mâloase şi violente ale altui timp, apele care au săpat albia râpei. Oricine se apropie de vilă urcând panta suavă dinspre Bulevard poate zări, pe fundul râpei, firicelul de apă ce pare moartă, argila crăpată, resturile aruncate, câte o şopârlă fără coadă şi rădăcinile uscate şi răsucite ca nişte năpârci; însă doar David vede apele tumultuoase care au năboit cândva si au prăvălit tot pământul din tancuri lăsându-le ca acum dezgolite, numai el păstrează acea rezonanţă apumegândă care îi inundă auzul bolnav şi îl reţine în picioare si îngrozit deasupra hăului, visând la istorii cu uragane şi vijelii, ceţuri groase şi furtuni şi naufragii.
— A fost o împuşcătură, sigur. Cineva a tras colo sus, unde-s grădinile.
— O fi, dacă zici tu - mârâie Paulino, privind şi mai cruciş, acum că e hipnotizat de ritmul maracasurilor.
Cu mare sforţare, cu botul între labe şi spinarea lăsată, Chispa se îndreaptă spre malul torentului şi rămâne acolo cu capul în jos si tremurând, resemnat cu ruina sa, gândindu-se poate să profite de ultimele raze de soare ale după-amiezii. Paulino Bardolet se ridică şi spune:
— Ureche Pleoştită, ascultă, Nor Roşu se uscheşte. Trebuie să-i ducă unchiului său un flacon Floyd pentru masaj si să-i cureţe cascheta colonială. Aşa că ciao.
— Ce-ar trebui să facă unchi-tu ar fi să-şi bage-n cur rahatul ăla al lui de caschetă de gardian urban. Zi-i asta, îndrăzneşte si tu o dată.
Paulino se îndepărtează în uguit de maracasuri si David îl cheamă de pomană pe
Chispa. Surd toacă sau poate plănuind un salt în gol care să-i curme suferinţele, câinele stă pe marginea râpei cu capul plecat şi cu coada între picioare, uitându-se la albia uscată în centrul căreia şerpuieşte vipera rigidă a apei murdare. Poate că şi el, în felul lui, simte acolo jos, gândeşte David, ecoul furiei care a despicat râpa asta, răgetul cavernos şi spumele întunecate care într-o zi au muşcat cu lăcomie din pământul argilos şi încreţit. Nu-i vorba c-ar fi prea adâncă sau prea tenebroasă râpa, nu, nu-i mare lucru, nu înseamnă vreo primejdie, nici nu sugerează porniri romantice sau încercări de sinucidere, nimic din toate astea, ea nu impresionează pe nimeni, cu excepţia fratelui meu David. Cu mult timp în urmă a existat aici o pasarelă de scânduri, o mică punte improvizată din care au mai rămas vlăguite scobituri pe flancuri şi câte o ţandăra putrezită arătând spre cer. Precum rănile neînchise bine, crăpăturile ei roşcate supurează o floră sălbatică şi virulentă, mărăcini şi spini şi agave cu ţepi ascuţiţi. Flancul de răsărit, dinspre partea casei noastre, este un povârniş molcom de nici opt metri înălţime, cu rădăcini şi hăţişuri de care te poţi agăţa. Din acea uriaşă mâncătură de puhoi visată cu ochi deschişi de David, din străvechea prăbuşire de pământ, azi nu mai rămâne pe partea opusă decât un perete abrupt şi crăpat, care se fărâmiţează zi de zi, şi aproape invizibilul firicel al albiei, ce oploşeşte, printre tot felul de resturi aruncate acolo, o păpuşă de celuloid decapitată şi sticle sparte scânteind în soarele amurgului.
Acum albia degajă o duhoare putredă din cauza gunoaielor, însă iarna

mirosul acesta greu devine un parfum suav, a pepene spart si a alge marine, precum cel al năvoadelor de pescuit întinse pe nisip în faţa căsuţei bunicii Tecla din Matar6. în unele după-amieze, la apusul soarelui, se ridică de pe fund o efuziune roşcată de praf, ca strălucirea unui incendiu; ar putea fi copii, sau şobolani speriaţi. Ponorul se lărgeşte şi pierde din înălţime după alţi câţiva metri şi se întrerupe brusc în coasta stâncoasă si năpădită de grozamă de peste Bulevardul Virgen de Montserrat, a cărui sinuoasă traiectorie atârnă la rândul ei peste Parcul Leş Aigiies si Guinardâ. Spre seară, boarea de vânt intră pe gura îngustului defileu aducând cu sine clinchetul vesel al soneriei bicicletelor ce lunecă pe asfaltul Bulevardului şi vocile bărbaţilor şi femeilor care ieşind de la lucru o iau la vale fără să pedaleze, din susul cartierului până la Horta, ele dând drumul ghidonului ca să-si lege cu ambele mâini baticul de pe cap sau să-si adune fusta în jurul picioarelor, râzând, iar ei făcându-le curte cu o mână în şold.
— Nici tu n-ai auzit nimic ? — zice David cu un genunchi pe pământ lângă câinele lui -. S-a auzit de mai sus. Culcă-te pe prag şi anun-ţă-mă când vine roşcata.
Dar Chispa preferă să-l însoţească pe râpă în sus, clătinându-se şi poticnindu-se prin albia pietroasă care puţin câte puţin se înalţă şi se lărgeşte până când dispare confundându-se cu malurile acoperite de ferigi uscate şi hăţişuri de bălării. Limbi subţiri de nisip extrem de fin si albicios, delicate dune ca burţile de peste zac imaculate lângă etiajul care circulă prin
85centru, un firicel de apă de irigat ce provine de la păpurişul şi grădinile de sus. David merge boscorodind printre dinţi: Şobolani, scorpioni, cărăbuşi, păianjeni, şopârle, lăcuste, broaşte râioase şi vipere, într-o zi o să fie o mare inundaţie de ape torenţiale şi-o să mărture totul...
în clipa aceea aude din spate zgomotul sticlei căzând pe pietre şi spărgându-se în zeci de cioburi.
Am nevoie de-o batistă curată, fiule. Şi de-o curea. Şi de-un petic cusut ca lumea. Cusă-toreasa noastră zăboveşte cam mult azi prin oraş.
Gura îi miroase puternic a cloroform. Pătrunzătoarea privire a lui David, străduin-du-se să vadă în contra luminii printre pleoapele pe jumătate închise, desluşeşte numai un chip glumeţ ale cărui trăsături buhăite şi cenuşii par să se confunde cu înseşi pietrele lustruite şi uniforme ale albiei torentului. Cu o barbă de câteva zile si cu ochii galbeni, cu chiştocul de Chester stins în colţul buzelor zâmbitoare şi cu sticla de coniac la subsuoară, tata se apleacă peste tulburele fir de apă desfăşurând o batistă pătată cu sânge. Atunci îi cade sticla pe jumătate goală si ricoşează încă o dată pe pietre.
Şi ăsteia i se vede deja curul, ce păcat, adaugă înhăţând iute sticla, împrejurul lui, pe jumătate înfundate în albia torentului, se iţesc alte sticle, câteva crengi şi trunchiuri cojite, calcinate de soare. Arcuindu-şi spinarea, Chispa elimină o scârboşenie lichidă, ca un piure verde. David se aşază pe un pietroi cu capul aplecat pe-un umăr şi se aude zicând:
Te văd nedesluşit, tată.
86
Obisnuieşte-te cu asta. Şi-aşa vezi mai mult decât meriţi.
în visurile mele te vedeam altfel... Asta-i tot ce-ţi pot oferi, băiete. N-ai de-ales. Aşa că deschide bine ochii. Nu tu eşti cel care mă visează. Nu te-nţeleg.
N-are a face. Eu văd multe ouă ochiuri în visurile mele, dar singurele pe care le-aş mânca cu plăcere sunt cele pictate de Velâzquez.
Şi gândindu-se si la inspectorul Galvân, care probabil chiar acum se aţine după vreun colţ ori dinapoia geamurilor unei crâşme pândind trecerea mamei, dar care la fel de bine s-ar putea să bântuie pe-acolo prin râpă, David se apleacă si alege cinci pietre ascuţite şi le bagă în buzunar.
Ochii gălbui ai tigrului ne privesc fix, dar om scăpa noi si de asta, tată, o să vezi. N-am fugit de frica ăstuia. Nici ca să mă pun la adăpost, nici ca să salvez nişte tovarăşi de-ai mei ori niscai hârtii compromiţătoare. Nu mi-am spintecat fundul ca un porc, de frică să nu mă prindă, adaugă cu vocea-i fugară. Neridi-cându-se încă, se deplasează făcând mici salturi ca maimuţele, căutând o şuviţă de apă curgătoare în băltirea torentului, desculţ si nepieptănat, cu cămaşa afară din pantaloni şi apăsând batista însângerată pe oribila tăietură din fesa lui stângă. N-am părăsit-o pe maică-ta pentru nici unul din motivele astea. Am făcut-o fiindcă o iubeam mult. Şi încă o iubesc.
Lui David mişcările lui îi amintesc de ultima şopârlă vânată de Paulino chiar aici acum câteva zile: după ce a tăiat animăluţul în două cu briciul, ambele jumătăţi, fiecare cu perechea ei

87de lăbuţe, au continuat să sară şi să se zbată convulsiv pe o piatră plană, pe când el si Paulino aşteptau să vadă care parte va muri întâi, şi aceea a fost partea cu capul. Codiţa a mai şerpuit mult timp în palma mâinii lui David, Deci la nimic nu ţi-a folosit să gândeşti, biată sopârlă. Cine hotărăşte acum aceste zbateri, ce cap le gândeşte dacă nu mai ai cap ?
Ea ştie totuşi c-o iubesc, adaugă tata pe când spală batista în amintirea altor ape, în debitul învolburat şi rapid al altor timpuri, al altor iubiri. Sfâsietura pantalonilor lasă să se întrevadă aspectul urât al rănii.
Sângerezi mult, zice David. O să ţi se infecteze. Prostii. Sângele vărsat pentru patrie nu se infectează niciodată, rezistă la orice microbi fiindcă e deja cât se poate de putred.
Mamei nu i-ar plăcea să te-audă vorbind aşa. Sunt un om înfrânt. Ce vrei! Un bărbat înfrânt nu bate străzile lăudându-se. Vezi şi tu ce porcărie de rol joc eu acuma, cu curul la vedere şi sângerând ca la abator. Intenţionam să dăruiesc totul patriei, totul, dar nu fundul... Şi apropo de fund, aş pune mâna-n foc că amicul tău Paulino o duce foarte prost cu-al lui... Cred că ştii despre ce vorbesc.
Nu vrem să vorbim de asta cu nimeni, zice David. Observă că taică-su are dantura falsă pusă prost, de-aia uneori îi clănţăne. Ai grijă să nu-ţi cadă dantura. Şi te rog mult, nu te duce pe torent în sus. Crede-mă, tata, aici e mai bine pentru tine. Juma de leghe, juma de leghe, juma de leghe mai sus, dincolo de craniul ăla din nisip cu o gaură-n frunte, lângă grădini, ar putea să te vadă vreun vecin.
88
Nu m-ar recunoaşte. Timpul din urmă m-a schimbat mult, fiule. Azi deviza mea este: nenorocitul ăsta de adevăr te va-nvăţa să te-ndoieşti de toate. Şi apropo, am văzut puturosul ăla de craniu cu gaura de glonţ şi cred că e de capră, zice plescăind din limbă, nedându-si seama că vocea lui spartă produce un efect special asupra lui David. Este o voce care nu se îndreaptă spre auz ca toate celelalte, să zicem în linie dreaptă, ci întâi face un larg ocol în jurul febrilului si orgoliosului cap al lui David, de parcă ar vrea să-l ameţească niţel, însă David pare de acord să se întâmple aşa,
în sfârşit, conchide tata, ridicându-se cu batista lipită de fund. Ce mai e nou, fiule? Sângerezi grozav. Zi-mi ceva nou, fir-ar să fie. Ce vrei să-ţi spun? Ai avut ghinion, tată. îl merit. Tăietura asta păcătoasă din fesă am dobândit-o când mi-am dat drumul la vale. Stă puţin pe gânduri, simulând o expresie de fatalism şi mişcând chiştocul dintr-un colţ în altul al gurii, şi adaugă: Da, îl merit. Da' de ce?
Pentru ceva rău ce-am făcut cândva în numele marilor idealuri, ştii ce-ş alea? Pare a fi o ghicitoare... Păi nu-i. Cu timpul va deveni o sinistră ghicitoare (preotul unui sat îngenuncheat într-un şanţ, pe tonsura lui din creştetul capului se plimbă o furnică, pe ceafa lui tremurătoare un deget pe trăgaci ochindu-l: al cui e degetul acela?), un coşmar care ar trebui să nu-i lase pe mulţi să doarmă, deocamdată mă supără doar pe mine... O fi capacul vreunei cutii de
89sardele pe care am aruncat-o chiar eu, cine ştie. Asta o fi chestia care mi-a spintecat curul.
N-a fost o cutie de sardele, zice David. A fost un ciob de sticla gros si ascuţit împlântat în pământ, probabil de la un sifon.
De la o sticlă de votcă ar fi fost mai potrivit...
Ce mai contează!
Ba da, contează, că pe ceva tot trebuie să se bizuie ăi de la Brigada Socială ca să spună că-s un bolşevic credincios idealurilor lui... He he. Bun, hai să vorbim de tine şi de maică-ta. Ce-aveţi azi la cină? Linte?
Cartofi goi.
Fain, Şi tu ce faci, lucrezi undeva?
Sunt ajutorul domnului Marimon, ce, ai uitat?, zice David fără mare entuziasm. Domnul Marimon e fotograful parohiei Cristo Rey. Iar acasă uneori pedalez la maşina de cusut a mamei, fac chestii simple; cos nasturi şi buzunare la uniforme de liceu, la rochiţe şi bluze pentru păpuşi, calc cusăturile la guler si manşete. Câteodată fac comisioanele mamei la piaţetă şi la tarabele din Travesera de Gracia.
Bravo, fiule.
David observă mâna care strânge puternic gâtul sticlei.
Mâinile or să te dea de gol, tată. Nu ţii minte că mâinile îţi miroseau întotdeauna a eter? Şi dacă stau să mă gândesc, n-ai fi putut să-ţi anesteziezi rana, ca să te doară mai puţin ? Mama zice că erai un bun anestezist când te-a cunoscut şi s-a îndrăgostit de tine...
Nu mai sunt. La ce-i bun azi un anestezist ? Azi toată lumea trăieşte cu gura şi cu ochii închişi, cu urechile surde. Nimeni nu mai are
90
nevoie de serviciile mele. Dar cum îi merge curajoasei noastre roşcate?, ce face toată ziulica acasă ?

Ce să facă, mătură si coase şi freacă si spală şi calcă, mormăie David. Şi fumează si bea multă cafea. Dar mai ales spală şi coase, spală
şi coase.
Roşa Bartra, ai luat-o pe căi greşite, psalmodiază tata pe un ton lugubru. Au, au, ce mai doare chestia asta...! Şi zi-mi, îţi aminteşti să-i faci câte o vizită şi bunicii Tecla din când în când? Chiar mâine mergem la ea. Dar bunica nu vorbeşte cu mine. Şi mă priveşte mereu caş. Ca poliţistul ăla. Au, vai, ce durere păcătoasă, geme tata, întorcându-se pe jumătate şi mergând spre ferigile de pe mal, cu batista bine lipită de fesă. Sforţările pe care le face ca să stea totuşi drept, într-o postură destul de nesigură, însă într-un anumit sens încă demnă, îi conferă pentru scurt timp statura robustă, acea prestanţă şi acea tărie imbatabilă pe care David i le-a conferit până în ziua fugii. Acum îl vede aşezat pe buca sănătoasă pe malul torentului, trăgând o duşcă din sticla ridicată. Ştiind ce ştiu acuma, nu mi-e greu să mi-l imaginez pe David ghemuit pe vine pe pietrele calde şi cu capul aplecat, văzându-l fără a vrea să-l vadă, auzindu-l spu-nându-i cu vocea lui fărâmiţată, atomizată în aer: Tot nu i-ai dat încă mamei cartea pe care poliţistul ăla a ridicat-o de pe stradă şi s-a chinuit s-o îmbrace şi s-o aducă acasă. Rău,
fiule, rău.
Chestia-i că nu pot să-l sufăr pe sticlete.
îmi stă-n gât.
91Nici că trebuie să te juri că-i aşa. Tata încearcă să-şi aprindă chiştocul cu nişte chibrituri umede şi renunţă. Uf, nenorocitul de mine... în schimb, inspectorul Galvân are o marcă renumită de brichetă, din alea scumpe.
E falsă, tată. Un Dupont de imitaţie. Nu face doi bani. Tot ce ţine de tipul ăsta e o minciună gogonată, tot ce face şi ce spune e scorneală curată. Uite, ca să-ţi dai seama, pare un om aproape de treabă, nu? Ei bine, într-o zi, în piaţa Sanllehy, Paulino Bardolet l-a văzut dându-i un şut unui porumbel bătrân şi bolnav care murea căzut pe jos. David se întrerupe si se gândeşte o clipă înainte de a adăuga: Unde mai pui că bietul porumbel era şi orb şi şchiop. Şi tu ai luat-o pe căi greşite, David Bartra. Dacă-ţi zic că-i aşa!
Sigur. Dar e prea umflată chestia cu orb şi şchiop. Nu era nevoie de ea. Nu te-nţeleg.
O să-ţi dau un sfat de om hulitor, experimentat şi uns cu toate alifiile. Dacă vrei să vorbeşti de rău pe cineva, nu aglomera date adevărate. Astea întotdeauna sfârşesc prin a trezi îndoieli. Mai bine inventezi totul. Dacă-i adevărat că ai suflet de artist, măi băiete, aşa cum visa maică-ta încă înainte de-a te aduce pe lume, dacă chiar îl ai, atunci o să înţelegi cândva ce-ţi spun eu acum.
Nu eu sunt cel cu suflet de artist, zice David cu vocea îndurerată, mângâind spinarea lui Chispa. Mereu te înşeli, tată. Ăla mic care se va naşte, ăla are suflet de artist. Aşa zice' mama. Aşa zicea şi de bietul Juan, nu-ţi aduci aminte ? Despre mine n-a zis niciodată una ca asta.
92
Bun, ce mai contează? Nu trebuie să te-ntristezi din pricina asta. Azi nu prea-s buni la nimic artiştii, orice ar zice maică-ta... Dar acum trebuie să plec. Dacă mai dai pe-aici, adu-mi chibrituri. Şi o batistă curată. E al tău câinele ăsta care te urmează peste tot, târân-du-si burta pe pământ?
E Chispa. Era al domnului Auge. Nu l-ai recunoscut? Acum e-al meu.
Sărmanul, e mai terminat decât mine. I-ai face un bine omorându-l... Nu te uita aşa la mine, fiule. Acum sunt omorâţi fără barbaria aia cu stricnina. Am citit eu undeva că nemţii au inventat o injecţie letală. Bagă-n ei benzină sau nu ştiu ce direct în inimă, si o mierlesc fără să sufere. Interesează-te şi-ai să vezi. Acum întoarce-te acasă şi nu-ţi bate capul cu mine. Visez adevărate orori, dar mă trezesc mort de râs.
Roşcata face ordine prin sertarele consolei. David intră în dormitor descojind o banană prea coaptă, cu coaja neagră şi miezul gelatinos şi dulce ca marmelada. Ronţăie din ea cu o mutră scârbită şi stă uitându-se răutăcios la burta mamei:
Te-am auzit, scârbosenie mică.
Nu zici tu tot timpul că mori de foame, frate? Atunci, mănâncă şi taci.
Te-am auzit.
Nu ţi-am zis decât să nu faci mofturi. Mama le cumpără aşa fiindcă-s mai ieftine, dar trebuie să ştii că banana e cu-atât mai bună cu cât e mai coaptă.
93Ce ştii tu? Tot ce trebuie tu să ştii e că n-are a face dacă te ascunzi sau vorbeşti încet, că eu oricum te-aud şi te văd când am chef!, murmură David. Te văd cu puternica-mi privire de megatone radioactive!
Iarăşi vorbeşti singur, cu roşcata alături. Nătărău mai eşti, iubite prim-născut!
E cam bolnăvioară din cauza ta. îi sugi sângele, sugaciule.
Iar tu o sperii mormăind ca tembelul.

Când ai de gând să ieşi din ascunzătoarea ta, păduche împuţit?
Când ea se va simţi foarte puternică şi însufleţită şi veselă si tata va fi din nou acasă şi nici un agent de la politico-sociale n-o să ne mai supravegheze şi vom fi iar fericiţi şi nu ne vom mai aduce aminte niciodată de sărăcie nici de foame nici de frig nici de nimic...
Nu spui decât tâmpenii.
Bun. Iţi mulţumesc că-mi ţii companie si mai sporovăim şi noi oleacă.
Mă distrează grozav să iau peste picior un embrion atât de bătut în cap.
Oricum, îţi mulţumesc mult de companie. Uneori mă ia cu spaimă aici gândindu-mă la sănătatea atât de şubredă a mamei şi la toate problemele ei...
E vina ta, ştii? Ai făcut-o să nu se mai gândească decât la tine. Uită-te la ea.
Ea tocmai scoate cearşafuri curate din sertarul de jos. Apoi, odată deschis sertarul de sus, mâinile ei zăbovesc mângâios pe lâna albastră. David înghite banana aproape stricată şi continuă să bombăne: Priveşte-o, iar stă să-ţi mângâie hăinuţele de bebe, boneţica

de lână si botoşeii, nu se mai gândeşte decât la asta, deja te vede măricel, deja îţi dă cu apă de colonie pe păr si te piaptănă gigea de tot, cu cărarea perfect făcută într-o parte, deja îţi aşează Marelui la gât si gustarea în ghiozdănel...
— Ce tot şuşoteşti tu acolo, David? - zice mama -. Vorbeşti cu câinele?
— Nu, gândeam si eu cu voce tare.
— Dar parcă ai ceva la gât.
— Abia mai vorbesc. Agggggh...! Şi mă doare.
— Vezi să nu-mi trânteşti vreo anghina. Du-te de fă gargară cu apă călduţă şi bicarbonat... Da' unde pleci? Nu ţi-ai făcut încă temele.
— Le fac mai încolo. Mă duc să caut sparanghel de partea ailaltă a torentului, cu Pauli.
Eşti capiu, frate! De unde sparanghel în
anotimpul ăsta?
Vroiam să zic mure, fetus scârbos, mârâie David (deodată îi parvine vocea de fluier a lui Paulino trântit pe scaunul lui la cinema: Măi să fie! Ţi s-a întărit ca un baton de ciocolată din alea de-adevăratelea!). Mă duc să culeg mure în râpă, asta vroiam să spun. Mure.
Aiurea. Te duci la Delicias cu Paulino Bardolet şi maracasurile lui.
Taci, gămălie, sau mă jur să-ţi fac moaca piftie când o fi s-apari pe lume...
— Ce-i cu tine, fiule, ce bolboroseşti? Doar n-oi face gargară cu banana.
— Nu, mă scălâmbăi să te fac să râzi oleacă... - îşi curăţă dinţii cu unghia şi scoate o fibră de banană -. Că nu te-am mai văzut râzând de mult...
— Vai, îţi mulţumesc pentru intenţie, iubitule. Vino să-mi dai o mână de-ajutor. - Cu
sprijinul lui David, care împinge din partea lui, închide greoiul sertar al consolei -. Grăsunul acela de prieten al tău, Paulino, mai merge la liceu?
— Da' de unde. Moaie bărbi la frizeria ambulantă a lui taică-su, în Asturias *păzea* vacile cu bunicii lui, dar ştie multe lucruri, s-a pregătit de două ori pentru bacalaureat. Are un unchi gardian public, care-l lasă să-i cureţe pistolul... Acela vrea să-l bage în jandarmerie, în Garda Civilă, dar lui Paulino tot ce i-ar plăcea ar fi să cânte la maracasuri într-o orchestră tropicală. Le scutură cu mare talent. Ai vrea să-l auzi într-o zi?
— De ce nu ?
— Auzi, mama, unde o să punem leagănul micuţului Victor?
— N-avem încă leagănul.
— Păi al meu ?
— Cine ştie unde-o fi al tău. L-am dat unei vecine, de mult. Hai, ajută-mă să fac patul înainte de-a pleca.
Sâmbetele, la cinematograful Delicias, dacă sala e arhiplină şi trebuie să te aşezi vrând-ne-vrând în spatele coloanei, poţi să te alegi cu un torticolis sau să te trezeşti cu capul pe umărul vecinului de scaun. Tot răul spre bine, o fi gândind Paulino Bardolet, care de mai multe ori s-a scuzat dând vina pe coloană ca să se lipească de cel cu care mergea acolo. Dar cu David nu-i merge trucul, fiindcă el preferă să se aşeze în primele rânduri şi aproape de pişoar.

Sabu e un şmecher ce nu s-a pomenit, cu pielea arămie, tehnicolorul se vede trăsnet, iar
96
buzele roşii ale prinţesei, să le mănânci, nu alta. La momentul cuvenit aveam să aflu şi eu toate chestiile astea.
Cine sunteţi dumneavoastră ?, zice prinţesa în grădina ei, şi Paulino mişcă din buze potrivin-du-şi perfect vocea peste a ei, călcând aidoma cuvintele de pe ecran cu un firicel de voce strangulată:
Sclavul domniei-voastre, zice prinţul ieşit
din reflectarea lui în lac. De unde aţi venit? Din partea cealaltă a timpului, ca să vă întâlnesc.
De când mă căutaţi?, susură prinţesa şi
Paulino la unison.
De la începutul vremurilor.
Şi acum, că m-aţi aflat, cât credeţi că veţi
rămâne ?
Până la sfârşitul timpului. Pentru mine nu mai există pe lume o altă frumuseţe ca a dom-nieivoastre.
— Ce emoţionant, nu, David ?
— Tâmpenii.
— Te plictiseşte filmul? Pui pariu că aflu tot ce-ai prin buzunare doar atingându-ţi pantalonii ? - şopteşte Paulino, în timp ce-şi întinde mâna prin întuneric.
— Acum nu, Pauli, îmi ţiuie urechile.
— Hai, lasă-mă.
Un geamăt slab îi scapă printre buzele umflate. Nu e pentru prima oară că se prezintă la Delicias în starea asta, cu privirea-i saşie împotmolită într-un fel de teroare şi cu un fir de sânge curgându-i din nas, alunecându-i pe buza de sus până la colţ şi intrându-i în gură.
97Mai încolo, pe la Jumătatea filmului, arogantul Conrad Veidt apreciază şi el frumuseţea prinţesei cu privirea lui de gheaţă albastră şi cu nişte cuvinte emoţionate care, acum, chiar că îl paralizează pe David.
...ochii ei sunt babilonici, sprâncenele-i sunt arcuite precum luna strălucitoare de Ramadan, trupul e drept şi mândru ca litera A... Restul se pierde, fiindcă Paulino tuşeşte de trei ori şi scuipă în batistă. Respiraţia lui răsună ca foalele. David îi dă la o parte căpăţâna febrilă şi tunsă scurt sprijinită de umărul lui şi îi arde un ghiont în coaste.
— Au, mă doare! - tresare Paulino.
— Iar ai dat de bucluc, piciule ?
— Au, au, au, mor!
— Nu te mai văicări atâta, că nici nu te-am atins.
— Uite, pune mâna aici pe coaste, pe sub cămaşă, da' încet de tot.
— Las' că ştiu eu ce vrei.
— Nu de asta... N-ai atins o coastă ruptă ? N-ai simţit?
— Simt doar pielea asta a ta *de* fetiţă, fină şi delicată, hahalera naibii.
— De ce-ţi baţi joc de mine ? Am şi-un dinte rupt, ştii?
— Da' ce s-a-ntâmplat ? Altă cafteală de-a mârlanului de unchi-tu? — şopteşte David —. Păi bine, mă labagiule, nu ţi-am zis să nu mai dai pe la el?
— Ce pot să fac! Taică-meu ţine morţiş să merg să-l bărbieresc sâmbăta. Aşa o să-nveţi, îmi spune, şi zi mersi că lui unchi-tu nu i-e teamă să se lase jupuit de tine.
98
— Taie-i beregata. Eu asta as fi făcut de
mult.
— Dacă l-ai vedea ca mine, n-ai mai vorbi aşa. Cu şervetul legat sub bărbie pare un mort care se lasă bărbierit (gura lui mare şi neagră deschizându-se în faţa briciului când îi apuci nările cu degetele ca să întinzi pielea: un dinte de aur, un miros fetid). Rămâne cu ochii închişi, foarte liniştit, şi nu strigă dacă-i retez vreo bubiţă sau dacă-l tai fără să vreau. Se duce la oglindă şi

lipeşte pe răni foiţă de ţigară, cu mare grijă, dar apoi încuie uşa cu cheia, pune muzică la patefon şi începe să-mi care pumni. Ăsta-i doar începutul, c-apoi m-apucă de păr şi de coaie, uite-aici şi aici, şi-mi zice că ce-am eu e o boală, un blestem diavolesc, dar că oricum n-o să spună asta niciodată la mine acasă fiindcă dacă părinţii mei ar afla s-ar simţi foarte nenorociţi, aşa zice - vocea lui Paulino pe întuneric se împotmoleşte în muci şi sânge -. Obiceiul ăsta al tău e o ruşine împotriva naturii şi l-oi scoate eu din tine cu bastonul, cu pumnii şi şuturile, zice, chiar de-o fi să te omor... Şi-atunci m-obligă să-i pup sirena tatuată care zâmbeşte ca o curvă greţoasă, din alea de te fac să te cufureşti doar uitându-se la tine...
— Tatuată ? - zice David -. Unde ?
— Unde crezi ? In cur. Dac-ai vedea ce se-ntâmplă (şi de i-ai vedea si scula, bă pramatie, mai împuţită decât stinghia pentru orătănii dintr-un coteţ), în fiecare sâmbătă circu-i acelaşi, uneori şi duminica, dacă nu-i de serviciu supraveghind circulaţia în uniformă albă si cu caschetă colonială, la întretăierea Gran Via-Rambla de Cataluna...
99Binecunoscutele lamentaţii şoptite mereu atât de aproape, şi mirosul animalic al fricii şi calda răsuflare lângă obraz, toate astea nu-l fac însă pe David să piardă din vedere fenomenala explozie de culoare şi muzică de sub cerul albastru al Bagdadului. Acum prinţesa închide ochii, oferindu-şi buzele roşii sărutului trădător al gurii negre a lui Conrad Veidt, iar el simte o bruscă plăcere în şira spinării, un viermişor de miere urcând încetişor din noadă până în creier, şi nu înţelege dacă dulceaţa aceea urcătoare este provocată de frumoasa gură a June-i Duprez, deschizându-se ca un trandafir de foc, sau de mâna jucăuşă şi tremurătoare a prietenului, caftit din nou de bestia de ex-falangist. Fiindcă cretinul de Pauli, gândeşte el, care a văzut filmul de trei ori şi-l ştie pe de rost, e atent numai la scenele în care apare Sabu cu arămiul lui piept spân şi cu şorţu-i scurt legat peste şolduri. Simţindu-se mai uşurat după mărturisire, Pauli are chef acum de joacă:
— Pun pariu că ghicesc ce-ai în buzunarele pantalonilor.
— Iar începi ?
— Zău, hai, lasă-mă — începe să pipăie cu mâna -. Asta-i o batistă, asta-i cutiuţa cu bomboane Juanola, ăsta-i briceagul cu plasele verzi -vocea îi devine un susur păstos -, asta-i o bucăţică de lemn-dulce... Da' asta ce-i? Un cârnăţel, un viermişor... ?
— Mă gâdili, netotule !
— Uite că mai ai încă zgârietura de la Pili. t— Ba a fost gheara lui Chispa. Aşa păţesc, fiindcă port încă pantaloni scurţi — se vaită
100
David, şi la fel procedează mai tot timpul cu roşcata, cu aceleaşi cuvinte. Până când, mamă? îs coşcogea băietanul, chiar tu spui asta, da' tot în pantaloni scurţi mă ţii.
Mai va - îi spune ea, aşezată în fotoliul ei de răchită, cu picioarele-i umflate în apa caldă din lighean.
Doar ai auzit-o, frate. Mai va! Tu să taci, făt prematur, cu tine nu vorbesc!, mormăie David. Ce-mi răspunzi, mama? Am împlinit paişpe ani...
Mai stai mătăluţă aşa cel puţin şi vara asta, c-o să-ţi fie mai răcoare, zice ea, pe când coase cu capul aplecat şi cu ochelarii pe nas. De unde scoatem noi bani pentru pantaloni lungi? Ai putea transforma unii de-ai tatei, sugerează David. Tata n-are decât doi şi nu vreau să m-ating de ei; şi-n plus, nu ies bine. Atunci îmi pun fustă! Din astea avem destule, dar frăţiorul tău de-aici de dinăuntru tocmai îmi zice că mai întâi să-ţi dai jos rapănul de pe genunchi. Minte, nu-i rapăn, e nisip de la torent! Eşti sigur ? Păi cum, nu te lua după scăfârlia aia de sugaci, nu vezi că habar n-are pe ce lume e? Vai, ignorantule, tu nu ştii că la patru săptămâni deja avem creier, şi că visăm, iar cel mai frecvent vis al nostru e că zburăm?
— Iar ăsta...ăsta...he he - râde Paulino în întuneric -. N-o fi coada lui Chispa?
— Nu fă glume pe seama câinelui meu, pramatie.
— Aşa-i, scuză-mă.
Tulburarea tot mai mare a mâinii, plim-bându-se de pe o pulpă pe cealaltă, lipsită de greutate ca un păianjen, uneori insidioasă şi
101târâtoare, zăbovind la furca dintre picioare, îl lasă indiferent. Mâna uriaşă a djinului din sticlă îl depune pe Sebu chiar la intrarea templului.

— O să pierzi partea cea mai grozavă - zice David cu glas adormit şi cu ochii ţintă la ecran —.
Sabu intră în templul Zeiţei-Care-Vede--Totul.
— Acuma tu. Facem pariu că nu ghiceşti ce am în buzunare?
— Şi dă-i cu pipăitul! Ce sâcâială!
— Te rog.
David acceptă până la urmă provocarea fiindcă ştie dinainte, fără a mai avea nevoie să pipăie, ce are prietenul lui prin buzunare: batonul de Bragulat, batista cu muci şi sânge uscat, un mosor cu aţă neagră de cusut, briciul primit cadou de la taică-su, poate coada retezată a unei şopârle, şi ghemotoace de praf şi de teamă. Paulino se lasă să lunece în jos pe scaun şi închide ochii. Asediat de întuneric şi puţin strâmb, ecranul restituie sălii valuri de lumină orbitoare şi vise profetice.
...se zice: deşi Alah este mult înţelept şi milostiv, a fost odată tare demult un rege printre regi. Acest Stăpân al timpului şi-al norodului era un mare Asupritor, iar pământul era ca răşina pe chipul vasalilor şi sclavilor lui...
Sabu ascultă profeţia bătrânului înţelept cu ochii larg deschişi, iar David şi-i închide pe-ai lui ca să priceapă mai bine.
...iar norodul a strigat: o să-l căutăm negreşit printre nori. Dar dacă judecătorii n-au curaj să ne scape de-acest tiran, cum va putea s-o facă un om neînsemnat? Iar îmblânzitorul aştrilor a răspuns: Aveţi încredere, puneţi-vă toată

nădejdea în Alah, căci într-o bună zi, sus pe cer veţi zări un flăcău, cel mai neînsemnat dintre băieţi, călărind pe un nor, si din înalt îl va nimici pe tiran cu săgeata dreptăţii.
Cu puţin înainte de sfârşitul filmului, un bărbat făcut numai din umbră aproape fără contururi şi mirosind a acetonă se plasează lângă el pe culoarul dintre scaune. Stafia domnului Auge, gândeşte David, întrucât unii zic că bătrânul plasator e la închisoare şi alţii că-i la spital, pe moarte. Are o lanternă în mână dar n-o aprinde, în cealaltă mână ţine un plic maro, închis şi foarte mototolit.
— Ascunde-l sub cămaşă şi nu-l scoate până n-ajungi acasă.
— E de la tata?
— Nu-ntreba, ci dă-l maică-ţii - zice umbra.
— Nu sunteţi domnul Auge... Cine sunteţi? —- Fără întrebări — insistă umbra şi, rotindu-se pe călcâie, dispare.
— Cu cine vorbeşti? - zice Paulino Bardolet.
— Cu nimeni.

Amanda

Jjunica Tecla este aşezată în fotoliul slinos de lângă pat şi mama îi perie părul. Trebuie să fi fost frumoasă bunica. Buze groase şi neaşteptat de trandafirii, ochi deschişi la culoare, dreptul pe jumătate închis, umbra unei mustăţi peste colţurile gurii, îşi înfige bărbia în piept şi zâmbeşte, dar cu sprâncenele încruntate, de parcă ar dezaproba propriu-i surâs. Jumătatea dreaptă a feţei îi este căzută, iar ochiul din partea aceea suportă greutatea unei pleoape care mai degrabă pare o coajă foarte uscată de migdală. Şi cu toate astea, se vede c-a fost frumoasă. Pe patul făcut chiar atunci, buchetul de margarete adus de mama.
— Nu-mi mai dau vin la masă, fata mea.
— Lasă - zice mama -. Vorbesc eu cu călugăriţele.
Mâinile zbârcite i se mişcă necontenit în poală, ca şi cum ar descurca încontinuu nişte reţele de aţe printre degete. Mama i-a explicat lui David că bunica tot mai crede că descurcă plasele şi năvoadele de pescuit pe care le înnădea şi dregea cu fir de bumbac în faţa căsuţei ei de pe plaja din Mataro. în aceeaşi încăpere a azilului mai sunt trei bătrâne în tot atâtea paturi, dar David nu vrea să le vadă. Mama întotdeauna
are pentru ele câteva cuvinte calde de mângâiere şi alinare, când intră.
— David, nu sta acolo ca o momâie mută. Zi-i ceva bunicii.
— Bună. lată-mă, bunico. Sunt David. Nici un răspuns. Mai încearcă o dată:
— Bunico, am un câine pe care-l cheamă Chispa.

Nimic. Ştie că bunica Tecla e dusă rău cu pluta. Uneori are un chef nebun de sporovăială, alteori nici nu deschide gura. întotdeauna însă, la un anumit moment al acestor vizite, în general atunci când mama o piaptănă şi îi prinde cocul cu agrafele, bunica tresare de parcă deodată şi-ar aminti ceva important:
— Roşa, ai pus batogul la muiat?
— Da, Tecla.
— Două zile la muiat, cel puţin. Şi fără pieliţă. Aşa să ştii.
— Fără pieliţă, n-o să uit.
Peria cu desăvârşire lipsită de greutate în mâinile albe şi uşoare ale mamei netezind meşele cărunte, agrafa între dinţi, braţele goale agi-tându-se în sus şi-n jos cu aroma de fruct a subsuorilor roşcate, ea toată aplecată deasupra capului bunicii cu o răbdătoare şi devotată concentrare.
— Să-mi faci cocul puţin mai sus - zice bunica. Şi imediat apoi îşi modulează vocea plină de tristeţe şi lansează ciudata întrebare -: Unde-i Amanda, pacienta periculoasă ? Nici azi n-a venit Amanda? Ce se-ntâmplă cu fata mea, de ce nu mai vine să mă vadă? -începe să plângă, mama încearcă s-o aline, şi ea adaugă printre suspine —: întotdeauna am

ştiut că lucrurile stau cum stau, Roşa, dar am preferat să tac. Să-ţi spună şi Amanda.
Niciodată n-a existat vreo Amanda în familie, nici prin vecini, nici măcar printre prietenele din Mataro ale bunicii, cel puţin mama nu i-a dat de urmă. Călugăriţele care o îngrijesc şi care o aud strigând noaptea acest nume, nu ştiau la început ce să facă, ce să creadă, dar acum o lasă în plata Domnului. Şi e inutil s-o întrebi sau să cercetezi ce-i cu această Amanda. O fi vreo rătăcire a minţii, cenuşa unui vis ori a unei emoţii îndepărtate, poate parfumul vreunei trăiri din tinereţe, al unei dorinţe secrete. Oricum ar fi, această aşteptare mereu reînnoită a Amandei de către bunica îl fascinează
pe David.
— Te rog, Tecla, nu plânge. Uite cine-a venit să te vadă - zice mama, pe când se pregăteşte să-i taie unghiile cu toată grija -. Apropie-te mai mult, fiule, vorbeşte-i.
Apropiindu-se de bunica, simte în nări mirosul sălciu al năvoadelor expuse la soare.
— Bună, bunico. Sunt eu, David.
Ea nu-l bagă niciodată în seamă. Nu pare a-l vedea, a-l auzi, ochii ei apoşi trec prin el fără să se oprească, înţepenit dinaintea acestei priviri care nu-l atinge, David nu se simte deloc bine în pielea lui, iar atunci a fost probabil prima oară când şi-a dat seama de starea aceea neplăcută. Face doi paşi înapoi şi o întreabă pe mama:
— De ce nu mă vede?
— Cum să nu te vadă! N-o fi având nimic să-ţi spună, asta-i tot.
— Nu, bunica nu vrea să mă vadă. Ştiu că nu vrea să mă vadă.
107— Trebuie să ai răbdare cu ea, fiule. Sărmana, nu prea ştie pe ce lume e. încearcă să-i mai spui ceva, hai.
David face iar doi paşi înainte, se proţă-peşte în faţa buneii şi insistă. Bună, bunico, sunt eu. Eu, David. Şi iar tăcerea în loc de răspuns, şi iar ochii lichizi neatingându-l. Puţin după aceea bunica întreabă în gol:
— Ştii povestea cu regina dezbrăcată ?
— Cu regele, bunico - zice David -. Era un rege.
Ca şi când nu l-ar auzi, ea continuă:
— Mi-au spus-o când eram mică, dar tot o mai ţin minte, în povestea aia, toată lumea o vede trecând pe străzile oraşului pe regina îmbrăcată foarte frumos, şi singura care o vede dezbrăcată e o fetiţă care merge cu bicicleta...
— Un băieţel - o corectează David, între-rupând-o -. Şi nu mergea cu bicicleta. Şi nu-i vorba de-o regină dezbrăcată, bunico, ci de-un rege gol puşcă.
— Cine-i acolo ? - întreabă bătrâna.
— E nepotul tău David - zâmbeşte mama trist, în timp ce freacă grijuliu fruntea şi tâmplele bunicii cu batista stropită cu apă de colonie -. Ce plăcut miroase si ce răcoritoare e colonia asta, nu-i aşa, Teci a?

— Ce-ţi veni să te sui pe-o bicicletă bărbătească, fato ? - zice bunica -. O să cazi şi-o să te loveşti. Şi aşa tot timpul. Şi la vizitele următoare însoţind-o pe mama, iar şi iar aceeaşi placă, bunica tot mai sfârşită şi mai dusă cu sorcova şi Da^vid tot mai perplex şi mai transparent. Şi-apoi mereu, când el şi mama şi-au luat deja

rămas-bun şi se îndepărtează pe culoar, un timp îi mai aud glasul repetând acelaşi refren: Şi Amanda?, de ce nu vine Amanda?, adresat acum de bună seamă celorlalte bătrâne din cameră, la fel de pierite şi de duse de pe lumea asta ca ea.
în unele nopţi, un vânt iscat dinspre râpă izbeşte furios în uşi şi obloane care nu se mai deschid niciodată în casa lui otorino, trezeşte scrâşnete de balamale ruginite şi de lemne ce-au murit demult si aduce zvon de pâlcuri de copaci si chiar de codri pe care i-a lovit trăsnetul sau i-a defrişat expansiunea oraşului acum mulţi ani; se aud vârtejuri de frunze uscate, sirene de vapor prin ceaţă şi şuierături prin toate colţurile îngheţate ale lumii. Iar apele neadormite şi îndepărtate care au săpat rovina trec din nou lente şi tăcute, purtând cu ele ochi morţi si mâini retezate, braţe şi picioare de celuloid si hăinuţe de păpuşă, pantofi vechi şi aparate de radio cu maţele scoase.
David se trezeşte în patul lui strigând, si de îndată strigătul acela i se instalează în urechi, agitându-l, si nu mai pleacă. Lumina lunii intră pe ferestruică si scaldă urechea doctorului P. J. Roson-Ansio. David se ridică într-un cot pe pat, întredeschide ochii şi îl înfruntă pe Joe Luis, care îl priveşte de pe perete la adăpostul mănuşilor de box şi al marilor lui buze negre.
Şi eu am urechile făcute terci, şi mie-mi ţiuie, zice Joe Luis. Rabdă, flăcăule.
Apoi David consultă marea ureche rozalie şi textele explicative dimprejur, fiecare cu frumoase litere cursive de culoare roşie şi cu

săgeţica indicând o zonă a apendicelui acustic, însă nu găseşte nici cea mai mică referire la ciudata lui percepţie, nici o explicaţie a acestei blestemate şi ultrasenzitive suferinţe.
Cu ochii tot pe jumătate închişi, îl vede intrând în fostul laborator pe specialistul cor-dobez în halatul lui alb, cu toca de toreador pe cap, cu oglinjoara rotundă pe frunte si cu pelerina brodată pliată pe braţ, ascunzându-şi împunsătura de corn din pântece.
Pe-acolo v-a intrat oribila împunsătură ?, se aude David întrebând.
Despre ce oribilă împunsătură vorbeşti?, zice otorino cu vocea ascuţită a toreadorilor.
A taurului.
Ce taur, băiete ?, întreabă doctorul, privindu-l acum cu o expresie severă.
Cum care! Taurul care v-a spintecat în arenă. Dumneavoastră eraţi toreadorul numit *„Otorino"* din Cordoba, şi o împunsătură grozavă v-a omorât în arena din Badajoz.
Doctorul P. J. Roson-Ansio se încruntă şi imensele lui sprâncene negre se desfăşoară în poziţie de zbor.
Ce toreador, ce tot îndrugi acolo? Eşti idiot, băiete ? Păi cum crezi tu că un toreador care se respectă s-ar lăsa numit *„Otorino"* \ Auzi dumneata ce lipsă de consideraţie! Află că nu m-a omorât nici o împunsătură de corn a vreunui taur.
Ah nu? Scuzaţi, vă rog ...
Treaba stă aşa: eu am slujit în armata republicană, şi naţionalii m-au închis în arena pentru lupte de tauri din Badajoz, acolo mi-au pus pelerina si toca si mi-au tăiat mâinile, iar

apoi, pe 8 august '36, m-a mitraliat un ofiţer de-al generalului Garcia Valino cu alte câteva sute de nenorociţi ca mine. Aşa că lasă-te de glume proaste şi poartă-te cu mai mult respect !
Cu un gest brusc si furios otorinolaringologul leapădă cât colo toca şi pelerina aruncându-le pe jos şi focalizează oglinjoara de pe frunte pe faţa pe jumătate adormită, pe jumătate uluită a lui David, ca să-l întrebe:
Ai văzut pe undeva pe-aici mănuşile mele din piele de căprioară?
David e gata să-i răspundă că mănuşile trebuie să fi rămas pe măsuţa din salon, în partea nelocuită, şi că tata tocmai se pregătea să le probeze, în timp ce bea un păhărel de coniac aşezat acolo, când razia era să-l găb-jească şi c-a scăpat în ultima clipă, adăugând că mai ieri, văzându-

le, inspectorul Galvân a crezut că erau ale tatei; dar observă că doctorul îşi ascunde repede în buzunare mâinile tăiate, si-atunci i se face milă şi tace, preferă să nu pomenească de mănuşi. In picioare lângă pat, otorino îşi vâră cioturile adânc în buzunare, gata să rupă pânza, uitându-se la el cu un amestec de afecţiune si curiozitate.
O să mă auscultaţi în sfârşit, domnule doctor?, zice David.
Păi să vedem, să vedem...
Vă rog frumos, auscultaţi-mă bine. Aş vrea să fiu foarte sănătos, să am o sănătate de fier, fiindcă am multe de făcut în viaţă, iar blestematul ăsta de ţiuit...
Hm. Să vedem, încearcă să-mi descrii ţiuitul acesta. Cum e?
111Nu ştiu... Mi-l închipui ca pe-o scăpare de gaz prin rotiţa deschisă a unui felinar de stradă.
Ai auzit tu vreodată şuierătura făcută de scăparea de gaz dintr-un felinar?
Adevăru-i că nu, dacă stau să mă gândesc...
Atunci de ce ţi-l închipui aşa ?
Poate tocmai de aia, că n-am auzit-o niciodată. Uneori mi-l imaginez ca pe rumoarea unei ploi foarte fine, alteori ca pe-o motocicletă care goneşte departe, departe.
Hram. Când ai început să vorbeşti singur, băiete?
Asta a fost după ce mi-a intrat greierele-n cap...
Ştii foarte bine că nu-i nici un greier. Poves-teşte-mi cu de-amănuntul ce ţi s-a întâmplat. La început a fost ca şi cum mi-ar fi intrat marea în urechi, zice David, încurajat că poate povesti cuiva. Ca atunci când duci o scoică din alea răsucite la ureche şi chiar auzi vuind marea înăuntru. Nu m-am gândit că era ceva rău, domnule doctor, nu m-am speriat, nici n-am dat atenţie. Să simţi marea-n urechi! Dar după aia am simţit ceva mult mai nasol. Să vă povestesc. Stăteam pe vine atunci, în fundul râpei, unde-s gunoaiele, alături de Paulino, şi ţineam în fiecare mână jumătăţile unui disc spart pe care tocmai îl găsisem, *Arrullos de amor* cu Rina Celi, şi-mi părea rău al naibii că nu pot repara vocea aia care cântă „când ţi-aud glasul ce pare-un uguit de-amor" etc., căci se potriveau perfect cele două jumătăţi de disc, dar cum să le lipeşti fir' ar să fie de treabă, nici cu Sinteticân?, face Paulino, nici cu Pegamil?, nici cu pegamilioane, grasule, i-am răspuns, şi
112
chiar că era păcat, fiindcă vroiam să i-l fac cadou mamei, care tot timpul fredonează cântecul ăsta tâmpit, şi-n plus discul arăta ca nou...
Vorbeai de ţiuitul din urechi, zice doctorul P.J. Roson-Ansio cu bărbia în piept şi mutra întunecată.
Ah, da. Nu-i ca al lui Juan Centella, se grăbeşte să-l lămurească David. Măcar de-ar fi fost ca al lui, care-l avertiza de primejdii... Nu divaga. Ce-a fost cu discul? A trebuit să-l arunc cât colo, fiindcă deodată am simţit ceva ca un cârcel! Ţineam câte-o jumătate de disc în fiecare mână si-am simţit vocea strangulată a cântăreţei ăleia cum mi se suie prin braţe şi se instalează-n urechi, undeva în spirala aia auditivă ca a urechii pe care o ţineţi aici în cabinet, ştiţi care, asta colorată-n roz. Am aruncat bucăţile nenorocitului de disc şi mi-am astupat urechile cu palmele, ce grijania mă-sii-i asta?, am strigat, ce naiba-mi tot intră-n auz ? Mi-o fi intrat o albină, ori un greier? O fi sirena care anunţă alt bombardament? Un avion de vânătoare Spitfire căzând în picaj ? Şuierul atomic peste Hiroshima ? însă cu mult înainte de-a se întâmpla toate astea mi-a intrat şuieratul unei alt fel de bombe. Când eram mic. Şuierul acelei bombe care a căzut a fost primul lucru ce mi-a intrat în auz, domnule doctor, şi nu s-a mai lăsat dus de-acolo. Din ziua aceea, zgomotele n-au mai încetat. Uneori e ca şi cum s-ar sfâşia mătase în urechile mele, sau ca fâsâitul acela al valului când se retrage încet de pe nisip şi se întoarce-n mare. Ori ca zumzetul unui ventilator. Acum
113ştiu toate zgomotele. Apoi, într-o zi, mi-a intrat câte-un greier în fiecare ureche, sau mai bine zis un roi de-albine. Sunt zile când parcă am stoluri de păsări în cap, domnule doctor. Asta-n cel mai bun caz, când porcăria devine mai mult sau mai puţin suportabilă, fiindcă alteori se produce brusc o schimbare, o amplificare de ton, vine pe neaşteptate, şi-atunci ce-am eu în cap e un vacarm, un coşmar. Niciodată nu mi se-ntâmplă însă aşa în mijlocul strigătelor si ţipetelor din Campo de la Calva, de exemplu, când sunt cu gaşca de pe strada Verdi, sau la cinema cu Paulino, care mă sâcâie cu prostiile, sau ascultând maracasurile lui ori muzica de la radio; rareori zgomotul devine asurzitor când mă tem eu mai mult c-o să fie aşa sau când m-aştept la asta, ca de pildă în

cazul petardelor din ajun de Sânt' loan, ori mergând cu tramvaiul sau cu metroul, şi nu ştiam de ce până când am înţeles într-o zi: în ziua aia şeful meu, fotograful de nunţi si botezuri, a ţipat puţin la mine că-i zăpăcisem nişte poze şi-atunci eu m-am refugiat în tăcerea roşie a cabinei de developat, şi-acolo înăuntru mi-am dat seama: nu-i vorba că secătura aia de greier tace când şi când, ci doar că un zgomot mai puternic îi înăbuşă scârţâitul, i-l acoperă. De aia tăcerea nopţii mă-ngrozeşte, domnule doctor. Acum, de exemplu, mă simt groaznic. De-aceea am început să vorbesc singur.
Hmm. Tu crezi că vorbeşti de unul singur, dar în majoritatea cazurilor nu-i aşa, îşi dă avizul otorino. Aceste patologii ale auzului îi pot înşela şi pe cei mai hârşiţi specialişti. Cauza ar putea fi undeva prin regiunea cervicală, deşi

eu nu cred în diagnosticele prea aservite realităţii. Există în această suferinţă o componentă misterioasă de care trebuie să ţinem seama. O să te învăţ nişte exerciţii foarte simple ale gâtului şi umerilor.
E grav, domnule doctor?
Nu-i ceva ereditar. Am mai putea lua în considerare o terapie a tăcerii sub control în cavitatea timpanului, dar astea-s subtilităţi care au fost deja studiate cu rezultate nu tocmai satisfăcătoare...
De fapt, ce-am eu, domnule doctor?
O floare otrăvitoare îţi creste în urechi, băiete. Nu există vreun leac cunoscut pentru aceste zgomote şi şuierături, va trebui să te obişnuieşti cu ele, să le domesticeşti, să le stăpâneşti, să le păcăleşti. Va trebui să le înşeli şi să le zăpăceşti, că altfel te termină ele. Fă-te că nu le-auzi. Fii atent la alte voci, alte chemări, la alte vârtejuri de vânt, la alte ecouri, înăbuşă şuieratul şarpelui cu alt zgomot mai suportabil. Şi asta pentru că de-acum înainte, până vei muri şi plumbul nimicului va fi turnat în urechile tale şi-ţi va dărui o veşnicie de tăcere, aceste zgomote te vor însoţi şi-ţi vor străpunge zilele şi nopţile aşa cum viermii sfredelesc pământul de sub verdele gazon. Va trebui să te aperi cu ghearele şi cu dinţii, băiete. Adu-ţi mereu aminte de asta când vei mai privi urechea aia a mea atârnată de peretele de colo. Noapte bună.
Următoarea vizită a inspectorului Galvân este pe cât de neaşteptată pe-atât de ciudată, întâi din pricina orei târzii, aproape de lăsarea
întunericului, apoi fiindcă zice că e numai în trecere şi că se grăbeşte, vroia doar s-o salute, nu vă neliniştiţi, rosteşte el ca scuză, înfăţi-şându-se dinaintea ei cu deplină nepăsare şi fără nici un zor. întâlnirea are loc pe mica esplanadă dintre uşa de noapte şi râpă, mama a terminat cu strânsul rufelor de pe frânghie şi, înainte de a le aburca şi duce în casă, îşi potriveşte mai bine halatul peste pântece şi îl vede pe inspector apropiindu-se. Părul ei roşu ca morcovul, proaspăt spălat, şi halatul alb se desenează viu pe fundalul primelor umbre ale nopţii, dar lucrul cel mai izbitor, după cum avea să afirme mai târziu o vecină care trecea pe-acolo, a fost felul ei de a se purta cu poliţistul, comportamentul ei atât de îndrăzneţ, atât de surprinzător la o femeie rezervată ca ea. Ridică coşul de rufe, inspectorul se oferă să i-l ducă, dar roşcata refuză, se opreşte în dreptul treptelor, se întoarce şi îl priveşte pe însoţitorul ei cu mâinile în şolduri.
— Ştiţi să pliaţi cearşafuri ?
Bărbatul rămâne nemişcat privind-o, pândind pe chipul femeii însărcinate vreun semn care să-i lămurească sensul ascuns al întrebării.
— Mă bucur să v-aud glumind, doamnă...
— Bine, vă bucură să m-auziţi glumind. Dar ştiţi să pliaţi cearşafuri?
Altă tăcere a inspectorului şi o fixitate şi mai mare în căutătura lui întrebătoare şi liniştită, aproape amuzată.
— Desigur - zice în sfârşit -. Am învăţat de la mama.
— Atunci - spune ea aplecându-se peste coş —, n-o să vă deranjeze să m-ajutaţi oleacă —

scoate un cearşaf, îi întinde inspectorului două colţuri şi dă înapoi cu spatele, ţinându-le pe celelalte două -. O să vorbim de faptele rele ale domnului Bartra altă dată, dacă pentru asta aţi venit. De-acord?

Scuturat cu putere de amândoi, cearşaful unduieşte şi se întinde, apoi se pliază încet-încet şi îi apropie unul de altul până li se ating mâinile. De patru ori, cel puţin. Că erau patru cearşafuri în coş.
Că o fi făcut-o din simplă curiozitate faţă de ciudatele semne ale demenţei senile, din pofta de a glumi sau cine ştie dacă nu din milă, n-o să ştiu niciodată de ce a făcut-o, însă presentimentul zilei de mâine care întotdeauna răzbate din marii lui ochi aurii, acea pulsaţie secretă a sufletului care avea să-l istovească până la capătul vieţii, acea dorinţă de a perfecţiona inevitabila întâmplare anticipând-o printr-un retuş, o subliniere care s-o facă mai evidentă, toate acestea îl împing ca într-o duminică din trecuta lună iunie să meargă hotărât la azil şi să apară dinaintea bunicii Tecla cu un bucheţel de margarete în mână.
— Bună, bunico. Sunt Amanda. Bătrâna zace în pat şi de acolo îl priveşte
câteva clipe, închide ochii şi zâmbeşte uşor. Apoi îi priveşte fix zgârietura de la genunchi şi rămâne tăcută.
— Nepotul tău spune că nu vrei să vorbeşti cu el — zice David.
— N-am nici un nepot. De ce n-ai venit până acum să mă vezi ?
117— Şi mai zice nepotul tău că nu-l iubeşti. Ea nu-şi mută privirea de pe genunchiul
zgâriat şi dat cu iod.
— Ai căzut cu bicicleta. Ţi-am zis c-aşa o să păţeşti. Te-am prevenit.
— Nu-i nimic - răspunde David. Observă că două din bătrânele cu care împarte încăperea nu sunt în paturile lor -. Uite, ţi-am adus nişte margarete.
— Iar ai căzut de pe nenorocita aia de bicicletă, să nu-mi spui că nu. Să nu mă minţi.
David se gândeşte puţin înainte de a răspunde.
— Aşa e.
— Şi ea ce-a păţit ?
— Cine ?
— Bicicleta. Bicicleta aia bărbătească! Din nou David zăboveşte cu răspunsul.
— Ah - zice în sfârşit -. I s-a spart o roată şi i s-a stricat şaua, dar le-am reparat eu. Normal, bunico.
— E normal să se strice şaua unei biciclete ?
— Păi da. - David se gândeşte iute şi adaugă -: Şaua şi lanţul şi pedalele şi-ncă ceva. Eu am putut sări din mers, dar bicicleta s-a lovit de o reţea de sârmă ghimpată şi s-a ales cu pielea şeii zgâriate şi cu alte chestii.
Continuă cu toate aceste amănunte fiindcă a observat Că atenţia bunicii sporeşte o dată cu detaliile ce împodobesc povestirea.
— Data viitoare fii mai atentă, puteai să rămâi şchioapă. Eşti foarte neastâmpărată, Amanda.
— Aş, am eu grijă de mine. 118
— Asta s-o spui lui mutu'! Ştii proverbul: mai degrabă prinzi un şchiop decât un mincinos.
— Se zice invers, mi se pare...
— Nu mă contrazice! — strigă si se sufocă —. Toate astea ţi se-ntâmplă numai şi numai fiindcă te-ai cocoţat pe-o bicicletă care nu-i de tine. Pentru că-i bărbătească. Ştii, nu, copilă, că încaleci o bicicletă bărbătească?
— Ştiu, bunico.
Nemişcat lângă ea, David se lasă privit. Nu se mai simte nici transparent, nici anonim, nici dezarmat înaintea privirii acesteia, şi deşi intuieşte că sfârşitul bunicii e aproape şi îl impresionează destul de mult chipul ei decrepit din adâncitura pernei, nu poate evita o vagă senzaţie de împlinire, o subită conştiinţă a viitorului, în realitate bunica moare de multe zile, iar el nu şi-a închipuit niciodată că bătrânii pot muri aşa, trăncănind şi încurcând şi savurând cine ştie ce visări şi amintiri.
— Aşază-te aici, lângă mine - îi pipăie faţa şi părul, îl ia de mână si adaugă —: Porţi părul foarte lung.
— Cu cât îl am mai lung, cu-atât o să-mi ţiuie mai puţin urechile, aşa mi s-a spus.

— Asta-i ditamai minciuna. Ai devenit nu ştiu cum, fato — zice bunica pe un ton fandosit—. Nu lăsa ochii-n jos, priveşte-mă! Unde mergeai pe bicicleta lui taică-tu, cocoţată pe şaua aia atât de înaltă şi arătând ceea ce fetele nu trebuie s-arate? Răspunde.
— Nu-mi mai amintesc, bunico.
— Eu da. - I se asază o brumă albăstrie pe ochiul pe jumătate închis, şi adaugă —: Se
119auzea muzica unei flaşnete de partea ailaltă a torentului, sau la capătul străzii, acum nu mai ştiu să-ţi spun. La vârsta mea, jumate din lucruri le uit, iar jumatea ailaltă se pare că le visez, aşa-mi spun măicuţele... Toată viaţa mea n-a fost altceva decât o cârpeală de năvoade uscân-du-se la soare pe plajă. Nu le-au sfâşiat delfinii, nu, ci elicele acelui avion care s-a prăbuşit în mare în faţa casei. In ziua aceea, tu mergeai pe bicicletă sa vezi muzica flaşnetei...
— Bunico, muzica nu se vede.
— Nu mă întrerupe! Ştiu eu ce spun. Şi încă ceva: bluziţa asta de pe tine nu-mi place. O ai pe cea albastră, care-i mai fină şi aproape nouă. Albastru] e o culoare în care te poţi încrede, *e* cea mai bună în timpurile astea, ascultă ce-ţi spun... Ce culoare are bicicleta?
David observă o bubiţă neagră pe buza de sus a bunicii.
— E roşie.
— Vopseşte-o altfel. Ascultă sfatul meu. Basca roşie poţi s-o porţi, o bască e-o bască, dar fii atentă cu culorile portocaliu şi roşu ca să n-ai neplăceri. Galben, cel mai bine, vopseşte-ţi bicicleta în galben, şi-atunci n-o să mai cazi pe jos, nici n-o să faci buba, nici n-o să păţeşti nimica rău,
— Oricum n-o să păţesc nimic, bunico - zâmbeşte David -. Am picioare atomice şi ochi eterodini. Sunt o fată supereterodină, ştiai ?
— Lasă asta, nu fi încrezută.
Ba nu-i bubiţă umbra aceea de pe buză, ci o muscă. A zburat. Faţa ei devine tot mai palidă şi din când în când o scutură un sughiţ. Bunicii îi cresc peri în urechi. Vederea acestor mici
120
mizerii şi apropierea de ele i-ar repugna oare Amandei sau cum s-o fi numind persoana care ar fi trebuit să fie aici, ar strâmba oare acea copilă fantomatică din nas la izul dulceag al cămăşii de noapte a bunicii, se întreabă David, la mirosul rânced al părului ei gălbui şi al pielii ei încreţite, fiindcă azi mama nu-i aici alături să-i frece gâtul şi tâmplele cu apă de colonie ?
— La ce te gândeşti, Amanda?
— La nimic.
— Te plictiseşti.
— Nu, bunico.
— Poţi să pleci dacă te-ai plictisit. Dar înainte de-a pleca, stropeşte batista asta cu nişte picături de colonie şi dă-mi-o.
— Sigur. Lasă-mă să te-ajut, bunico.
Nu ştiu dacă fratele meu şi-a dat seama la timp că acela sau aceea care o vizita pe bunica Tecla nu era el, ci imaginaţia lui: era un simulacru, un amestec de ştrengărie infantilă şi de amabilitate, incarnarea fugară a unui miraj care a început ca un joc, un a fi acolo cu ea fără a fi, alinând un delir printr-un alt delir.
Din proprie iniţiativă şi singur, fără ştirea mamei, se va duce la azil încă de două sau de trei ori, deghizat în Amanda. în alte duminici va merge însoţind-o pe mama, însă în cursul acelor vizite se simte mai inexistent decât nimeni, pentru că aflat în pielea lui David bunica nu-l vede, nu-l aude. Fără a-şi recăpăta puţina cunoştinţă care îi mai rămăsese, la sfârşitul lunii mai, cu puţin înainte ca inspectorul Galvân să dea semne de viaţă, bunica suferă altă embolie si moare.
121După alte trei zile, vânând şopârle în plin soare cu Paulino şi cu Chispa, David găseşte printre gunoaiele din râpă pedalele rupte şi şaua unei biciclete. Şaua este ascuţită în faţă şi strâmtă, de bicicletă bărbătească, iar pielea e zgâriată. Suportul ei metalic şi tubul sunt oxidate şi rugina îţi rămâne pe mâini, însă pielea, oricât de zgâriată, are un luciu frumos şi păstrează culoarea ei de aramă brunată.

Să ne întoarcem puţin îndărăt, frate. Tăietura asta dintr-o revistă, pe care ai atârnat-o pe peretele odăii tale, poza cu pilotul combatant surprins lângă avionul lui prăbuşit, de unde-a apărut şi ce legătură are cu mama?
Trebuia s-o fi ştiut, băi găluşcă. Nu zici tu că tot timpul mergi cu ea pretutindeni, nu te lauzi tu că eşti atât de aproape de inima şi de secretele ei, de dorinţele şi temerile ei ? Vezi că toată ziulica nu faci decât să-i sugi sângele roşcatei, dar nu-ţi dai seama *de* nimic? Vezi cât eşti de neobrăzat şi de şmecheros, de-o s-ajungi la fol de tembel si de mincinos ca sticletele ăla care ne urmăreşte?
Ce văd eu acum sunt mici focuri în noapte. David arzând hârtii în albia pietroasă a torentului, seara. La cererea mamei? S-a întâmplat în preajma zilei aceleia când l-am lăsat pe inspector să cutreiere prin vilă dintr-un capăt în altul şi a văzut fotografia aviatorului şi-a zis auziţi, doamnă, n-ar trebui să-i îngăduiţi băiatului dumneavoastră să-şi împodobească pereţii camerei cu scene din război şi cu morţi, aşa a zis sau ceva de genul ăsta. Da, focul a fost aprins la cererea mamei.
122
în ziua precedentă, după ce a făcut ordine în şifonierul din camera ei, spre seară, roşcata e aşezată pe marginea patului cu trei cutii de pantofi pline cu teancuri de scrisori şi cărţi poştale, vechi caiete şcolare şi tăieturi din ziare şi reviste alături de fotografii ovale si îngălbenite de-ale bunicilor si străbunicilor pe care n-o să-i cunoaştem niciodată. Mai mult de două ore stă să recitească şi să reprivească şi să rupă răbdător poze şi hârţoage, cu gesturi obosite şi melancolice, uneori crispate încăpăţânat: unele hârtii sunt făcute mici fărâme. După aceea pune totul la loc în cutii, îndesând capacele cu pumnul. A mai rămas o cutie, a treia, însă e deja ostenită şi nici n-o mai deschide, ci îl cheamă pe David.
— Te rog, fiule, ia toate astea şi dă-le foc afară în râpă.
— De ce ? Ţi-e teamă să nu le găsească sticletele ? Crezi că-l pot compromite pe tata ?
— Cred că-n casa asta e nevoie de-o curăţenie generală. Asta cred.
Foc devorând hârtii: o imagine recurentă în memoria familială. Bunica Tecla arzând documente şi livrete şi bilete de bancă în casa din Matar6, pe ţărmul mării, tata arzând cărţi şi reviste în râpă, dosare şi mape şi carnete şi broşuri, la fel mătuşa Lola şi unchiul Pau în curtea casei lor din Vallcarca... Focuri în noapte, ruguri şi feţe serioase reflectând o lumină diabolică. David se pitulează pe vine cu spatele la flancul dinspre răsărit al rovinei, cu cutia de chibrituri în mână, având deasupra capului rădăcinile descoperite, uscate şi răsucite, ale unui smochin mort. Adună la un loc conţinutul
123îmbucătăţit al celor două cutii şi deasupra îl aruncă pe cel al ultimei, pe care mama nici n-a mai deschis-o. înainte de a freca gămălia de fosfor, adună câteva bucăţele de hârtie liniată care s-au risipit şi, din curiozitate, descifrează resturi aproape ilizibile de cuvinte, de doruri şi de sentimente retezate de rupturile hârtiei şi scrise cu două caligrafii distincte, una cu cerneală albastră, cealaltă cu cerneală violetă : *să te mai văd... noapte fără sfârşii... aviatorul cel înalt şi simpatic... sărutările acelea... the invisible worm... unica speranţă... la dracu cu drapelele şi la naiba cu ţara mea scumpă... That flies in the night...* Imposibil să citeşti un rând întreg, aşa că David se lasă păgubaş.
în clipa când apropie chibritul aprins de mormanul de hârtii, obişnuitul ţiuit din urechi devine horcăitul unui avion de vânătoare căzând în vrilă. Ţâşneşte focul şi David captează pe moment privirea dezgustată a pilotului gata să fie cuprins şi devorat de foc; omul se aţine în ceea ce pare a fi coperta unei reviste cu poze, îngrijit îndoită, care acum se despătu-reşte din cauza căldurii, pe când un miros puternic de benzină se risipeşte în aer. Cu riscul de a se arde la mână, David salvează poza din incendiu şi suflă repede peste marginile arse ale unui cer de plumb pe care se înalţă o coloană de fum negru, în faţa lui se transformă în cenuşă mormanul de cuvinte, pe când el îl priveşte cu luare-aminte pe pilotul aliat în picioare înaintea fuselajului Spitfire-ului său în flăcări: nici cel mai mic semn că s-ar afla în primejdie de moarte, sau rănit, sau speriat, nici c-ar fi gata să se arunce la pământ ca să
124
evite gloanţele. Bluzonul de piele e formidabil, în colţul gurii are un scurt ţigaret de fildeş, iar mâinile, sprijinindu-se şmechereşte pe şolduri, îşi arată pielea negricioasă şi fumegă puţin; încă ţine mănuşile de piele pe care tocmai si le-a scos. Gestul relaxat şi căutătura nesupusă şi liniştită

spre obiectiv par a nu vrea să ştie de lumea târâtoare de-aici de jos, de sumbrul peisaj înconjurător semănat cu ruine şi de crispata violenţă conţinută în chiar scena capturării, automatele acelea gata să verse foc în pieptul lui. Aspectul grafic al fotografiei, culorile ei vii, nu înseamnă o prea mare perioadă de timp scursă de la luarea ei. Pesemne doborât pe pământ francez — se citeşte pe un indicator rupt: *Roubaix 12 km* - şi surprins de un fotograf de război în momentul capturării, stă lângă avionul deformat, în spatele unei sârme ghimpate, cu nou-nouţul lui bluzon închis până la gât şi cu ochelarii de zbor pe frunte, şi se uită la cel care-l priveşte cu ochi amuzaţi, cu faţa înnegrită şi cu un surâs care e zâmbetul cuiva ce încă zboară, gândeşte David, păstrând fotografia între piept şi cămaşă, al cuiva al cărui avion a fost doborât, dar nu şi curajul lui, nici încrederea în victorie, nici spiritul combativ care tot mai zboară în naltul cerului, peste nori şi dincolo de furtunile cu trăsnete şi de artilerie, acolo unde mereu străluceşte soarele...
— Aşa l-am găsit pe pilotul de război.
— Băi, ce emoţionant! - exclamă Paulino când i se arată poza -. Auzi ce chestii ţi se-ntâmplă de când ţi s-a nasolit trompa lui Eustache! Mă laşi să ţi-o văd ?
125N-aş putea să vorbesc despre tine dacă n-aş vorbi cu tine, frate, îmi vine foarte greu să separ vocea ta de-a mea, şi reuşesc asta numai câteodată, când glasul tău loveşte imprevizibil şi mânios şi se impune veridic şi urgent, mărturisitor şi unic, fiind deplina rezonanţă a unui timp care de-acum pentru totdeauna fi-va un refugiu imaginar pentru noi amândoi.
Na, că iar ne pomenim cu el. Uite-l că vine. îl detest pe sticletele ăsta, zice David. Face pe niznaiul, da-i un ticălos!
Şi ce zice mama ? Aş jura că nu-i de părerea ta, frate. Cum crezi tu că-l vede?
Ce vede ea e-un poliţist la vreo patruzeci şi ceva de ani arătând destul de bine, care uneori se poartă de parcă ar şovăi întruna şi care nu pare prea încântat de obligaţiile lui, un bărbat înalt cu vorba rară şi care din când în când încearcă să fie amabil. Aşa îl vede ea pe sti-clete, conform lui David. Un tip abătut, trist şi singuratic, sec în atitudini şi plicticos şi cine ştie dacă nu cu morţi pe conştiinţă, dar nu pare a fi o bestie ca ăilalţi de teapa lui, mi-a zis ea într-o zi, nu trebuie să-ţi fie frică de el.
— Chiar aşa ţi-a zis sfânta ta mamă ? -intonează Paulino Bardolet, scuturând din mara-casuri.
— Da. Atunci i-am povestit chestia cu tramvaiul, dar mi-a răspuns c-aceea a fost o nenorocire şi c-a şi uitat-o.
— Roşcata e prietenoasă cu toată lumea.
— Auzi, cic-a uitat-o! Grrr..,!
Există mutre la care, dacă nu vrei să le uiţi, e bine să priveşti urât — spune cineva, dar cine şi unde? Vocea de fum a tatălui nostru din
126
râpă? Vocea bunicii Tecla sfătuind-o pe mama de pe patu-i de moarte ? Vocea de broască a lui Chester Morris sau a lui Paul Muni în penumbra de la Delicias? Cea a lui David însuşi prevenind rele mai mari?
Oricum ar fi, moaca inspectorului Galvân poate nu merită percepţia asta atât de bănuitoare si de răutăcioasă, însă fratele meu aşa a simţit de prima oară, când, proţăpit în uşa de noapte, s-a confruntat cu gheaţa albastră a privirii şi cu spuma vocii lui, o salivaţie a rostirii care atenua o răguşeală persistentă.
— Tu, băiete. Tu, da. Ăl cu chica mare. Stai o clipă.
Amorţit si zgârcit în mişcări, cu o miloasă condescendenţă în privire, cu lungi pauze înaintea fiecărei întrebări, o tăcere neglijentă care poate deveni mai de temut decât întrebările, aşa procedează inspectorul cercetând chipurile speriate ale oamenilor în căutarea semnelor trecutului si ale neaderenţei la prezent; numai că, indiferent dacă dibuieşte aceste semne ori ba, nu lasă să se întrezărească nici un sentiment care să-i altereze dispoziţia plumburie. întotdeauna cu costumul lui maro destul de ponosit, cu pantofii în două culori uzaţi şi cu nodul cravatei negre atârnându-i moale sub proeminentul măr al lui Adam, uneori cu pălăria în mână făcându-şi vânt cu ea, profilul lui acvilin amuşină prin cârciumi urma etilică şi trăncănitoare a lui Victor Bartra, desigur extrem

de uşor de detectat, păi cum, nu poţi nega, că cine dintre noi nu l-a văzut vreodată pe pierde-vară acela de Bartra chiar la tejgheaua asta râzând în hohote şi dând de duşcă coniac
127şi blasfemând mai mult decât se cuvine, cine nu l-a auzit dând din gură imprudent şi luând totul la refec, auziţi, n-aş putea să vă spun chiar exact contra cui, contra absolut totul, dar asta mai demult, da domnule inspector, vă salut, să vă meargă totul din plin, la revedere. Era vara bombei de la Hiroshima şi toată dimineaţa o ploicică uleioasă îmbibă acoperişurile cenuşii şi terenurile părăginite colorând în maro albeaţa rufelor spălate cu leşie atârnate pe tufele de grozamă de partea cealaltă a râpei, vecinele comentează o să vezi, tu, cum or să se strice timpul şi atmosfera şi fructele şi legumele, zice-se c-or avea de suferit gravidele şi menstruaţia fetelor, uite la câinele tău, băiete, ploaia asta măruntă şi fierbinte şi scăpărând de lumină îl omoară pe bietul de el, îi macină sufletul şi oasele, uite-te la el cum se târăşte pe sub masă.
— Ieşi de-acolo şi apără-te, Chispa. Gâfâind din greu, câinele îşi lasă capul să-i
cadă între labe.
— Iţi pierzi timpul, fiule. Nu mai are putere nici să moară — zice mama —. Şi atunci chiar că mi-ar face un serviciu. Vai şi-amar de mine în ce hal arată casa asta cu el aici şi cum mă chinuieşte fără să vrea, bietul animal.
— O să te-audă! Nu trebuia să mergi la piaţă după hăinuţe ? Dacă se opreşte ploaia, te însoţim, mama. Nu-i aşa, Chispa ?
în fiecare zi David îi spală câinelui ochii cu apă filtrată şi fiartă, îi dă o lingură cu lapte condensat, îi perie blana şi îi şopteşte la ureche dulci minciuni, ce frumos miroşi, ce bine arăţi azi, căţel destoinic, mâine vom merge împreună
128
la piaţa cea mică şi vom o da o raită prin parcul Guell, şi cât timp vei fi cu mine să nu-ţi fie teamă că n-o să mori, aici suntem la adăpost, aici nu va ajunge niciodată ciuperca otrăvitoare a bombei atomice, nici unda-i de soc pârjolitoare, râpa noastră e un bun refugiu.
— Asta s-o crezi tu, hahaleră! - zice Paulino —. Milioane de megatone se năpustesc şi nimicesc totu-n calea lor! N-o să rămână nici umbra din câinele tău! Numai eu n-o să păţesc nimic, fiindcă-s un copil supereterodin...
— Tacă-ţi fleanca, grăsane! Nu vezi că poate să te-audă ?
— Ce-i drept e drept, ai o inimă de aur.
— Şi tu un cur de porţelan, şi-or să ţi-l spargă într-una din zile.
— Taci, taci, nu zi asta, că mâine iar mă duc să-l rad pe unchiul Ramon.
— Doar nu te-i fi gândind să te duci. N-ăi fi chiar atât de tont.
— Păi cum să scap! Ce dracu', m-omoară dacă nu mă duc!
— Trebuie să scapi din cursa asta de şobolani, Pauli.
— Da, dar cum? Zi-mi ce să fac,
— Taie-i o ureche cu briciul! Bagă-i cas-eheta-n cur!
— Ce-ţi trece prin cap! Ştii ce-ţi spun, copilă ? — fredonează Paulino în sunetul mara-casurilor -: Tu urmează-ţi drumul pe dalele gălbui, că eu mi-l urmez pe-al meuuu...
— Eşti un căcăcios ce nu s-a văzut. Fratele meu David. Faţa mică, ochii mari şi
rotunzi de culoarea mierii, bărbia suav desenată, păru] ca spicul grâului şi inima de aur.
129Zăboveşte în colţul străzii din faţa micii pieţe Camelias si îl ţine în lesă pe Chispa cu mai multă delicateţe decât şi-ar ţine propriul cordon ombilical, ca să nu zicem de-al meu dacă mama i-ar cere asta la nevoie, să ne ferească Dumnezeu. Paulino îşi ţine maracasurile lipite de piept pe sub cămaşă, ca pe nişte ţâţe. Câinele se lasă să cadă la picioarele lui, pe trotuarul umed. Ceva mai încolo, stând foarte drept pe bordură, cu trenciul pe umeri şi cu mâinile în buzunarele pantalonilor, inspectorul Galvăn observă de la distanţă agitaţia femeilor, roşcata fiind printre ele, în jurul chioşcurilor şi tarabelor cu hăinuţe ieftine pentru copii. Nu mai burniţează, dar aerul după-amiezii este îmbibat de umiditatea care sporeşte zăpuşeala.
— Uite-l — mârâie David —. El e. •— Se holbează la maică-ta.
— Observă-i mutra. Are o moacă de parcă ar suge drajeuri.

— Seamănă c-un vânzător ambulant de stilouri şi de ceasuri false - zice Paulino, acum că-l vede prima oară.
— Aiurea. Tot ce face e s-o spioneze pe maică-mea zi şi noapte. O urmează pretutindeni ca un câine. Şi a omorât un om pentru ea, eram de faţă.
— Măi să fie!
Nu-l pot vedea pe Paulino Bardolet decât ca pe-un fel de butoiaş cu labe şi cu cap tuns chilug, flegmatic şi afectuos, puţin saşiu şi cu mâinile albe şi pufoase.
— Se vede pe faţa lui ce fel de om e - spune David.
— Şase! Vezi că vine! 130
Trenciul lui verde plin de cureluşe si catarame şi nasturi, care atât de mult îi place lui David, miroase puţin a impregnol Ceregumil.
— Tu, flăcăule. Da, tu ăl cu chica mare. Aşteaptă o clipă.
— Ce poftiţi ? Că doar n-am făcut nimica rău, sahib.
Poliţistul îşi aprinde o ţigară cu bricheta.
— De ce nu ne faceţi cinste cu ceva, sahib ?
— Dacă te porţi frumos.
— Mulţumesc, sahib.
— Nu ţi-am zis c-o să-ţi dau ceva.
— Nu, sahib. La ordinele dumneavoastră, sahib.
— Gata cu prostiile. — Se uită fix la ţigara dintre degete de parcă brusc nu şi-ar mai recunoaşte nici degetele, nici ţigara -. Spune-mi ceva...
— Căpitanul Vickers călăreşte în faţa lăncie-rilor săi spre dealurile Balaklavei — zice David -. Juma de leghe, juma de leghe, juma de leghe. Altceva ce mai doriţi să ştiţi?
— Alteţa Sa regală Surat Khan - adaugă Paulino fără urmă de zâmbet, pe un ton plat—, puternicul emir al tuturor triburilor din Suristan, e salvat din ghearele unui tigru înfricoşător, de glonţul tras de mâna nesovăitoare a căpitanului Vickers.
— Or să-l bage la cinema Delicias săptămâna asta - lămureşte David.
— Bun, aţi glumit destul. Vreau să te întreb ceva - spune inspectorul, întorcând capul şi urmărind din nou mişcările roşcatei de pe partea cealaltă a străzii —. Mamei tale îi place cafeaua ?
131— Ce zice sahib ?
— Dacă bea cafea. Dacă are voie, poftim.
— M-aţi mai întrebat asta, nu v-aduceţi aminte ?
— Ts mai întreb o dată.
David îl priveşte lung neştiind ce să răspundă. Fără îndoială, sticletele ştie că sănătatea mamei e delicată, că a avut probleme cu tensiunea şi poate s-o fi gândit s-o invite la o cafea-cafea. El continuă să se uite peste drum şi tace, dar David observă că buzele i se mişcă încă, deşi nu vorbeşte, şi că vârful limbii apare des printre ele, ca şi cum ar căuta ori ar elimina resturile unui gust anume. Are buza de sus musculoasă si bine desenată, cu o mică cicatrice verticală, o cută întunecată care împrumută gurii un aer dispreţuitor. David tot mai tace, când Chispa, lăţit pe caldarâm, elimină tot aerul strâns în burtă sau cine ştie unde, şi parcă râde. Aerul îi iese pe gură şi şuieră precum ciocul unui ceainic pus pe foc, slăbind treptat până sfârşeşte într-un fel de mieunat.
— L-aţi auzit ? Câinele meu miaună ca pisicile. Uitaţi-vă la el. Marramiau...
— Tfe-am întrebat ceva.
— Păi ce, asta-i întrebare? Nici un poliţai n-ar pune o asemenea întrebare, v-am mai zis deja...
— Răspunde.
— Deh, ea spune că doctorul i-a interzis cafeaua şi zahărul. Dar adevărul e c-atunci când are cafea, o bea, si când nu, nu, atunci bea cicoare ca toată lumea. E simplu. Cafea din zaţul refiert, ca să nu credeţi c-am fi bogaţi. Gogoşi fierbinţi, frişca şi chestii de-astea îi plac
132
cel mai mult lui memsahib, doar v-am mai zis... Acu' scuzaţi-mă, dar câinele meu vrea să se pişe... Nu, ce faci, drăguţule, n-ai voie să miroşi pantofii lui sahib sticlete!

E aproape neauzit urletul animalului primind lovitura foarte slabă de picior a inspectorului, mai mult ca să-l dea la o parte decât de altceva, şi mânioasă şi sonoră vocea lui David trăgând de lesă, nu vedeţi că nenorocitul e-aproape orb, dom'le?, si plăcută, dulce şi gravidă silueta cusătoresei roşcate examinând cu reţinere nişte cupoane pe tarabă, iat-o aşadar pe mama mea, înaltă, albă, sufocată de căldură si zâmbitoare în rochia-i înflorată a atâtor veri, cu marginea de jos puţin ridicată în faţă şi cu umbrela neagră strânsă sub braţ, cu baticul mov pe cap lăsând să scape nişte cârlionţi roşii la tâmple, toate aceste lucruri pe care, una câte una, cu o precizie fotografică, privirea persistentă a inspectorului Galvân deja le-a înregistrat când David îl vede întorcându-se pe jumătate şi plecând, iar pe jos Chispa se goleşte din nou de aer de parcă ar fi un burduf.
133

Minciuna roşcatei

(j îndărătnică stridenţă se desfăşoară ca o panglică în urechi, gonind somnul şi întronând în locul lui neliniştea. Cu mâinile sub cap şi cu ochii în tavan, zăcând pe patul lui, David cheamă în ajutor alte zgomote si îşi închipuie cu succes uragane devastatoare şuierând prin palmierii care se îndoaie până la pământ în faţa valurilor tunătoare, Varşovia sub bombe, sau cutremurul din San Francisco bubuind la Delicias asurzitor, mereu cu o octavă mai sus ca să astupe vacarmul ţiuitor din capul lui în ceas de noapte. Până la urmă, percepe mârâitul mecanic, greoi al Spitfire-ului căzând lovit, e un zbârnâit care noaptea asta îşi face loc în chip mai persistent şi mai furibund ca de obicei. Aprinde lampa cu braţ flexibil de pe scaun şi priveşte peretele din faţă. Ferestruica este deschisă, iar în odăiţă intră noaptea sufocantă cu cântecul greierilor din râpă.
Salut, amice.
Ca întotdeauna, începe prin a admira bluzo-nul de piele şi ochelarii şi fularul, dar imediat apoi atenţia i se abate la atitudinea pilotului în faţa morţii, în mijlocul câmpiei calcinate, înconjurat de fumegânda fierăraie războinică
135şi precis şi *de* cadavre, aviatorul stă bine proptit pe picioare cu mâinile în şolduri, strângând ţigareta de fildeş alb ca zăpada între dinţi, cu bluzonul intact, cu ochelarii pe frunte şi cu apărătoarele de urechi ale căştii de pilot atârnându-i lângă puternicul şi zveltul lui gât. întrerupând în spatele lui linia dinţată a orizontului care sugerează ruinele unei cote, coloana de fum negru se înaltă neabătut spre cer dintr-un talmeş-balmeş de fiare răsucite. Dacă l-ar vedea din aer vreun coleg de escadrilă, presupunând că ar mai fi cineva din escadrila lui zburând prin preajmă, se gândeşte David, ar putea încerca o trecere razantă trăgând o rafală şi scăpându-l astfel de soldaţii germani **care** l-au făcut prizonier, aplecaţi şi crispaţi **peste** automatele lor, câte unul de fiecare parte şi parţial vizibili, neîncadraţi prea bine în poză şi cu spatele la obiectiv. Din fuselajul avionului se aude un scrâşnet metalic, un geamăt final de tinichea şi de înfrângere. David silabiseşte iar de pe latura vizibilă a carlingii: *The invi-sible worm.* Pilotul de vânătoare doborât îşi fereşte puţin capul şi îşi mijeşte ochii, ca si cum s-ar feri de o pală de fum ce îi vine drept în faţă.
Hello, boy, zice aproximativ.
încă nu te-au omorât?
Asta se gândesc să facă. Fritzii ăştia sunt cam grei de cap. Dacă mai întârzie puţin, sare în aer rezervorul de benzină şi-o mierlim tustrei. Ce zici de asta?
Ar fi ceva. Ai muri omorând, cel puţin.
Ochii aceştia care îl privesc dormind în fiecare noapte dinspre paragini îndepărtate şi
136
devastate exprimă încredere şi curaj, în pofida a orice, şi mereu există în ei o scânteie de amuzament. Iar asta chiar că-i ciudat, deoarece, cu cât se uită mai mult la prizonier, cu-atât David e mai convins că nemţii sunt gata să-l ciuruiască pe loc. în scena întreagă există o tensiune care anunţă deznodământul. Lepra aia de poliţist avea dreptate, e un om mort. Avionul dindărătul lui a fost pe punctul să capoteze.
Anul trecut am văzut un avion căzând în mare, murmură David. Nu zău! ?
Şi bunica l-a văzut, dar nu i-a venit să creadă, sau i-a fost frică să creadă, de-aceea a negat mereu. Dar eu l-am văzut cu ochii mei. Era un bombardier B-26.
Norişorul cel alb care pluteşte deasupra capului pilotului este explozia în mii de fărâme a parbrizului carlingii, categoric din cauza incendiului. Ampenajul cozii, învăluit în flăcări, s-a desprins, cade, dar

n-a atins încă pământul. Acu' îţi vorbesc de avionul tău de vânătoare si bombardament, îl lămureşte David, nu de bombardier. Aş jura că tabloul de bord, sub cerul acesta încruntat şi burzuluit, clipeşte încă. Dar chestia aia albă de deasupra capului ar mai putea însemna şi că soldaţii au început să tragă; dac-ar fi aşa, atunci când norişorul se va destrăma cu totul, tu vei fi murit de mult. Bubuie în depărtare, ca într-o peşteră, ecoul artileriei antiaeriene.
Marile mâini arse şi liniştit aşezate pe şolduri, una din ele ţinând încă mănuşile stricate de piele, îi amintesc o altă mână mult mai
137neagră, ţeapănă şi cu unghiile calcinate, legănându-se între două tivuri de spumă albă lângă digul plajei din Mataro. într-o mare scă-părând de lumină, plutind în afara timpului, fluxul a fost cât pe ce s-o depună pe nisip ca pe o pasăre moartă muşcată de peşti, dar până la urmă blânda vălurire a resacului o duce înapoi în mare. Cu câteva clipe înainte ca David s-o piardă din vedere, mâna tăiată se scufundă în apă cu palma deschisă parcă solicitând atenţie, făcând semne. Asta s-a întâmplat acum un an şi jumătate, dacă nu şi mai mult, totul a început când el citea un roman cu Bill Barnes, aventurierul aerului, aşezat lângă năvoadele de pescuit îngrămădite pe nisip, cu spatele sprijinit de coasta unei bărci. *Dar bucuria a fost de scurtă durată şi, deodată, Cy Hawkins a pălit văzând cum aparatul lui Bill ezita o clipă, apoi se prăbuşea ca o pasăre rănită de moarte.*
Cam de două săptămâni pe David l-au exmatriculat de la liceu, mama nu ştie încă ce să facă cu el, iar de mine nici pomeneală, nici măcar nu mă are în minte: tata nu dă pe-acasă niciodată, abia de vine o dată la şase luni. Aici, la Matar6, bunicul Mariano e tot în pat, foarte bolnav, şi nici că se va ridica de-acolo să mai urce vreodată în barcă. Nu vrea să-l vadă pe tata, nici s-audă măcar de el. Bunica Tecla mai bate ea câmpii câteodată, dar e încă în putere ca să vadă de bunicul şi de casă. Trăiesc într-o prăpădită căsuţă de pescari de pe strada San Pedro, în faţa plajei, şi mama îi vizitează des, însoţită de David, pe care îl lasă uneori aici vreo două-trei zile, ca să le dea şi el o mână de ajutor sau să le mai ţină de urât. Zice David
138
că bunicii s-au hotărât într-o bună zi să se stabilească definitiv cu faţa la mare si cu spatele la pământ, şi că nu cunosc decât numele peştilor şi al vânturilor, nevrând să mai ştie nimic din ce se întâmplă prin lume, cu atât mai puţin unde e tata şi cu ce se ocupă sau cu ce nu se ocupă, fiindcă preferă să nu ştie.
Este 29 martie, sâmbătă, David îşi umezeşte vârful degetului cu limba şi dă pagina cu nerăbdare, pentru că trebuie să verifice cât mai degrabă că mâna mutilată şi pârjolită care pluteşte lângă ţărm nu-i aparţine lui Bill Barnes ci furiosului pilot sinucigaş care s-a năpustit cu aparatul în avionul lui când acesta a început un amerizaj temerar cu motorul incendiat şi direcţia distrusă, şi exact atunci un alt răget de motor, pe adevăratul cer albastru de astă dată, îi atrage atenţia. Un bombardier a cărui impunătoare siluetă o recunoaşte imediat, fiindcă o are pe zeci de abţibilduri şi ilustraţii detaşabile, zboară la mică înălţime deasupra mării, la mai puţin de un kilometru de dig. E un B-26 Marauder al RAF. înclinat pe aripa de tribord, descrie cercuri deasupra unui cargobot care navighează spre nord. David sare în picioare şi nu-şi crede ochilor. Ce caută în dreptul coastei Mataro un bombardier din al doilea război mondial? La un moment dat, i se pare că aude o puternică detonaţie, dar n-ar putea preciza dacă provine de la avion sau navă. Bombardierul are pictate pe latura dinspre el a fuselajului o fată în costum de baie şi legenda *Forever Amanda.*
Răgând, de parcă o hârâitoare i-ar bloca motoarele, mai descrie un cerc ciudat şi se interpune între soare şi privirea stupefiată
139a lui David, şi în acel moment scânteiază geamurile cabinei de pilotaj. Pe când se lasă şi mai mult pe o aripă, David distinge cu claritate chipul însângerat şi braţul pilotului atârnând inert în afara parbrizului lateral, chiar deasupra cuvântului *Amanda,* precum şi flăcările şi fumul negru din interiorul cabinei. Apoi avionul se ridică puţin şi imediat se prăbuşeşte în picaj în mare, nu prea departe de cargobotul care îşi urmează ruta liniştit, în apă, bombardierul aruncă o coloană de fum discontinuă, ca semnalele indienilor, şi întârzie puţin până să se scufunde.
David se uită buimac în jur căutând pe cineva care să fi văzut uluitoarea întâmplare. Plaja e goală la ora aceea. Mâna bunicii Tecla o prinde pe-a lui şi-l trage spre casă.
Ai vă/ut, bunico ?! Ai văzut avionul căzând ?! Eu n-am văzut nimic. Nici tu. Imediat acasă. Mai târziu, de pe promenada plajei, fiindcă nu e lăsat să se apropie mai mult, vede cinci trupuri arse

ale membrilor echipajului. Au fost aduse de pescari. Sunt întinse într-un camion al armatei şi acoperite cu prelate. Sub una din ele se vede cizma unui cadavru, pe jumate retezată, şi jumătatea de picior. Adierea vântului poartă vocea unui tânăr subofiţer şi pe cele ale câtorva pescari.
Lipseşte unul, zice militarul, avioanele astea au un echipaj de şase membri. Sigur?, întreabă un pescar. L-o fi dus curentul. N-o s-ajungă prea departe. Da' de unde, intervine alt pescar mai bătrân, nu se ştie niciodată cum se comportă un cadavru în mare. Atunci ce să mai zic de comportarea căpitanului cargobotului ?, zice subofiţerul. S-a

făcut că nu vede, n-aude, n-a făcut nimic să le sară-n ajutor, si-a continuat ruta ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat... Şi dacă era un vas de război camuflat?, zice bătrânul.
Jandarmii din Garda Civilă îi obligă să circule pe curioşii ce se apropie de promenada Paseo Maritimo, nu-i nimic de văzut, circulaţi vă rog, mergeţi acasă, închideţi uşile şi ferestrele şi lăsaţi comentariile, în zilele următoare ştirea cu avionul prăbuşit în mare nu apare în nici un ziar, iar radioul tace şi el. Oamenii din Mataro încep să-şi pună întrebări. Or să vină aliaţii, se vor schimba lucrurile pe-aici? O să se-ntoarcă roata ? Nu fi neghiob, omule, ascultă ce spun autorităţile şi mai bine taci, c-aici nu s-a întâmplat nimic. Auzi, neghiobul ăi fi dumneata. Ai grijă cum vorbeşti, eh?, că am un văr la falangisti, subcaporal de corp de potere la Aranys... Spre seară, David o face pe grozavul pe plajă cu romanul lui cu Bill Barnes la subsuoară. Un agent al Jandarmeriei se apropie de el.
Du-te acasă, băiete.
De ce?
Fiindcă-i mai bine.
Da' de ce-i mai bine, domnule jandarm?
C-aşa ţi-am zis eu! Mişcă!
David bate toată plaja îndărăt şi o ia pe Paseo, unde alt jandarm bea apă la o cişmea, cu puşca în spate. E foarte tânăr, are ochi verzi si o cicatrice în formă de stea care-i încreţeşte frumos bărbia. David vine lângă el cu capul în jos şi cu mâinile la spate.
Auziţi, domn'jandarm, am ceva important să vă spun.
Nu ţi-a zis colegul meu să te duci acasă? Chestia-i că eu am văzut avionul căzând. L-am văzut.
Ce tot spui ? Nu-i nici un avion. S-a scufundat, aici în apropiere. E un... Nu-mi veni cu poveşti din astea, flăcăule. întinde-o!
...un bombardier B-26 Marauder c-un echipaj de şase membri şi două motoare radiale Pratt-Whitney R-2800-5 Double Wasp de 1.850 cai putere, zice David dintr-o suflare, năpădit deodată de o ciudată melancolie. Picioarele lui bine înfipte în solul promenadei simt un îndepărtat cutremur undeva în măruntaiele nisipului sau pe fundul mării. Avionul era lovit, adaugă David, mai mult ca sigur bombardase Berlinul, apoi a străbătut juma de Europă mitraliat si-n flăcări, c-un singur motor, şase cadavre în cabină şi comenzile blocate...
Fugi imediat acasă dacă nu vrei să dai de bucluc. Te duc la post!, ameninţă jandarmul.
Tot nu l-aţi găsit pe-al şaselea aviator ? Atunci aflaţi că mai devreme am văzut o mână arsă lângă ţărm.
Oi fi visat, băiete, replică agentul şi îl priveşte tăcut câteva clipe. Zici c-ai văzut ce?, unde-ai zis?
Colo, la ţărm, o mână de om tăiată, neagră de tot...
Bun, e-n regulă, acum marş acasă. Nu vreau să te mai văd, ai înţeles ? Taie plaja de-a curmezişul ca să-şi întâlnească colegul şi întoarce capul. N-ai auzit ?! Pleacă numaidecât! Eu atâta-ţi zic!
Zăcând pe un colţ al patului, Chispa se mişcă şi geme pradă unei alte himere, poate încă mai

fantomatică şi mai inexplicabilă decât a lui. Pe jumătate adormit, David îi mângâie spinarea cu piciorul şi câinele se linişteşte.
Pe ţărm, cei doi jandarmi vorbesc o doară între ei şi aproape imediat se despart, luând-o fiecare în altă direcţie de-a lungul digului, cu puşca pe umăr şi cu ochii ţintă la calma tălă-zuire a apei şi la spuma care linge nisipul, încercând să nu-şi ude cizmele. Păi atunci ce mama naibii se-ntâmplă, de ce se fac că nu ştiu, dac-acu' stau şi caută...

Bunico, zici zău că n-ai văzut avionul englezesc căzând în apă? Şi nici bunicul nu l-a văzut? Aici nimeni n-a văzut nimic şi-ţi interzic să umbli brambura de colo-colo vorbind de avionul englezesc.
Puţin înainte de a adormi, îşi fixează iar privirea asupra pilotului şi distinge în spatele acestuia, pe scaunul distrus al cabinei, un trandafir cu lunga-i codiţă învelită în staniol şi cu petalele chircite din cauza focului din jur, ca un pumnişor micuţ şi livid măcinându-se în propria-i mânie.
O nebuloasă de colb roşcat pluteşte toată după-amiaza suspendată în aer, bântuind imobilă la nivelul drumeagului paralel cu marginea râpei şi din norul acela apare pe neaşteptate inspectorul, cu mâinile în buzunarele pantalonilor şi, ca de obicei, avar în gesturi. Vine spre uşa de noapte păşind tacticos, pe când David s-a aşezat deja pe cele trei trepte, cu briceagul vârât la cingătoare.
— Sahib, pentru un real v-arăt o fotografie foarte ciudată a lui taică-meu la Montserrat
143c-o lumânare-n mână, pentru doi vă povestesc tărăşenia aia cu bombardierul picat în mare la Mataro şi pentru o mizerabilă de bancnotă vă zic care-i dugheana unde chiar acum mama probează nişte pantofi ce musai trebuie să aibă tălpile de plută ca să-i odihnească mai bine picioarele...
—-Aşadar, nu-i acasă - zice inspectorul Galvân.
— Nici azi nu avut noroc la dumneavoastră, sahib.
— Dacă nu s-a dus decât pentru asta, o să se-ntoarcă repede.
— Cine ştie. A luat cu ea o carte, cea pe care-a pierdut-o pe stradă şi-aţi avut amabilitatea să i-o aduceţi acasă, aşa că s-ar putea să citească pe vreo bancă undeva, dar nu ştim unde...
Pe când îl aude vorbind, inspectorul îşi slăbeşte nodul la cravată şi îşi sprijină piciorul de a treia treaptă. David observă că buzunarul din stânga al hainei lui suportă o greutate care îl şi umflă destul de mult.
— Dac-aţi adus ceva pentru mama, puteţi să-mi lăsaţi mie. - Face o pauză şi adaugă - : Sigur aveţi acolo ceva bun de mâncare pentru memsahib. Adevăr grăit-am ?
Adevărul nu există încă, dar David tot l-a zis. Nu găsesc o formă mai bună de a-mi explica acea stranie capacitate a fratelui meu, perfecta clarviziune a şireteniei lui, săgeata aceea intuitivă, otrăvită de presimţiri şi insomnii, care îi acordă o vedere suplimentară, un fel de a doua şansă a privirii de a anticipa ce avea să urmeze,
144
aşa cum i s-a întâmplat şi altădată când hoinărea prin cartier cu bătăioasa gaşcă de derbedei din Carmelo: înainte de a arunca piatra în felinar, văzuse deja pe jos ţăndările.
Indiferent ce-o fi umflătura aceea din buzunar, o cutie cu lapte condensat sau vreo două conserve de sardele în ulei ori jumate de kil de zahăr tos, poliţistul rămâne tăcut şi se uită la Chispa cum vine să se prăbuşească la picioarele lui David gâfâind şi cu limba scoasă de-un cot.
— Privirea mea străpunge pereţii şi vede-n noaptea a mai întunecoasă, sahib, eu îs ca Garu-Garii Cel-Ce-Trece-Prin-Zid şi am şi ochii misterioşi din Londra — intonează David, văzân-du-l nehotărât -. E o cutie cu piersici în sirop.
Inspectorul se gândeşte ce să facă, să rămână sau să plece, îşi aprinde o ţigară cu Dupont-ul lui aurit. Mişcarea precisă a degetului gros rotindu-se pe brichetă, rotiţa scrâşnind pe piatră şi pocnetul capacului închizându-se, cline!, îl fascinează pe David.
— Ah, da' ce brichetă babană aveţi!
— Spune-i mamei tale c-o să revin mâine.
— Dacă n-aduceţi niscai ştiri proaspete despre tata - lansează David un scuipat gros care nimereşte, învelit în colb, chiar lângă pantoful agentului -, nu merită să vă osteniţi.
— Tu spune-i c-am venit — dă să plece, dar se mai întoarce o dată şi îşi îndreaptă arătătorul spre el ca să adauge —: Şi ai grijă cum prezinţi lucrurile. Dacă spui adevărul, ne vom putea înţelege. Ai priceput?
— Da, bwana.
145II vede îndepărtându-se cu pasu-i ferm şi aerul veşnic mâhnit pe drumeagul de cenuşă şi reintrând în spirala de colb roşu aninată în văzduh.
întorcându-se din partea întunecoasă şi nelocuită a casei, scăpând de propria-i teamă de mobilele care trosnesc şi de pereţii jupuiţi ce filtrează silitră şi semne de rău augur, la oglinzile leproase şi

la draperiile mucegăite pe care merg păianjeni şi de sub care apar vârfuri de pantofi, David o ia tiptil spre odăiţa lui. Ştie că mama e acolo făcând patul sau măturând şi vrea să-i trântească o figură de-aia de-a lui. Dar nu se gândeşte numai la ea:
Ţin' te bine de placentă, scârboşenie mică, c-o să te sperii şi pe tine de n-o să te vezi.
Nu-ţi dai seama că măgăriile tale o ţin cu sufletul la gură şi c-ar putea avorta, bestie? Aiurea, mai multe tresăriri şi spaime îi provoci tu.
Ajuns în pragul uşii, ridică braţele şi e gata să urle un Ahhhhhhhh...! Cu vocea Omului-Lup: Domnul Talbott vrea s-o pape pe roşcată! Ahhhhhhhh.,.! Dar rămâne brusc nemişcat văzând-o privind atât de concentrată şi de gânditoare poza cu aviatorul de pe perete; e aşezată pe marginea pătucului, cu mătura pe jos şi cu mâinile moarte în poală, şi ceva din aplecarea melancolică a capului ei şi din uşoara mişcare a buzelor, care parcă se roagă, îl tulbură pe David şi îl paralizează. Nu e teama, mereu prezentă, de alt deces, este absoluta nemişcare a trupului, şopotitul neauzit al buzelor si, mai cu seamă, privirea aceea care depăşeşte cu
146
mult limitele simplei curiozităţi şi stabileşte un pact cu ceva care, dacă se află într-adevăr în ceea ce contemplă, se găseşte dincolo de orice reprezentare grafică şi de interesul ce l-ar putea stârni o poză de război, dincolo de fierăria belică şi de peisajul sterp, de fumul negru, de ruini si de moarte.
I-ai ars o lovitură de picioruş, macacule?, susură David pentru el însuşi.
Nici nu m-am mişcat, frate.
Vorbeşte cu tine?
Nu vorbeşte cu mine. Nu, acuma nu.
Păi dar cântă uşurel pentru tine, cum face ea când e tristă.
Nu-mi cântă mie.
Până la urmă David se lasă păgubaş. Dă doi paşi îndărăt, îşi drege glasul şi intră cât poate mai senin.
— Ce-i mamă, nu te simţi bine ?
Dar ea oricum tot tresare, puţin speriată, de parcă ar fi prins-o cu o greşeală.
— Mă uitam... - se întrerupe, dar adaugă numaidecât -: Mă gândeam ce plictiseală pe omul ăsta, să tot stea aicea nemişcat pe coperta revistei, de-atâta timp în aceeaşi poziţie, nepu-tându-se mişca... Nu crezi ? Vino şi sărută-mă, fiule.
II strânge în braţe şi îl sărută şi ea, tare, cu ochii tot la pilot. Lângă ea, pe pat, zac câteva bulendre murdare. Ia mătura de pe jos şi se ridică sprijinindu-se în ea, apucă nişte pantaloni de-ai lui David cu destulă grabă şi se uită bine la ei, întorcându-le buzunarele pe dos.
— Ce-ai tu prin buzunare, de mereu sunt lipicioase, David?
147— Ah, asta. E de la cozile de şopârlă. Nu e sânge, ştii?, e altceva... N-au pic de sânge animalele astea.
— Nu crezi că eşti cam mare pentru joaca asta?
— O fac pentru Pauli...
— Priveşte-ţi mâinile - zice ea, arătând pielea pătată de lichidul de developat -. Uită-te la unghiile tale. Oare nu-i chip să scoţi culoarea aia galbenă de pe ele? Şi încă ceva - arată fotografia aviatorului prinsă pe perete -: Ti-am zis să arzi totul. Toate hârtiile din cutii.
— Asta-am şi făcut. N-am păstrat-o decât pe asta. Te supără?
— Era mai prudent să arzi totul. Şi poza asta.
— Dar de ce?
— Uite-aşa. Eu ştiu ce spun, fiule. Acum David este cel care se aşază pe muchia patului, uitându-se la pilot, întrebându-se dacă face bine zicând ce o să zică:
— De ce-ai minţit, mama? De ce i-ai zis poliţistului că poza era a mea?
— I-am zis eu asta?
— Chiar nu-ţi mai aminteşti ?
— Bun, dar tu ai scos-o din foc, nu ?, tu ai hotărât s-o păstrezi în loc s-o arzi cu toate hârtiile alelalte, aşa cum ţi-am cerut.

— Dar poza nu era a mea. De ce i-ai spus inspectorului că era a mea? - zice David -. Era în cutia aia de pantofi plină de hârţoage pe care mi le-ai dat să le ard, eu nici n-o văzusem pân-atunci, nu eu o păstrasem acolo, nu eu am decupat-o dintr-o revistă, nu eu...
148
— Bine, bine, de fapt ce mai contează - îi taie ea cuvântul, nerăbdătoare —. Poliţia nu trebuie să ştie totul despre tatăl tău.
— Ah, atunci erau lucruri de-ale tatei în cutiile alea?
— Da.
— Şi poza tot a lui era ? A decupat-o el ?
— Tata l-a cunoscut pe omul ăsta.
— Serios ? Cunoştea personal un aviator de la RAF?
— Da — cu spatele la David, mama continuă să examineze hainele uzate, cu un aer nemângâiat pe chip —. Doamne Sfinte, cămăşuţa asta nu mai rezistă...
— Şi de-aia l-ai minţit pe sticlete, ca să nu afle?
— Pentru că lui taică-tu nu-i mai trebuie alte încurcături. Cu dosarul pe care-l are, are până peste cap.
— Şi erau prieteni, tata şi pilotul ăsta ? Unde s-au cunoscut?
— Uf. Nu ţi-a povestit niciodată că el şi amicii lui îi călăuzeau pe aviatori, trecându-i graniţa şi procurându-le hârtii ca s-ajungă la Lisabona sau în Gibraltar?
— Nu zău? Povesteşte-mi.
— Credeam că bunica ţi-a vorbit şi despre asta la Mataro, anul trecut...
— Da' de unde. Era cam dusă cu pluta, biata bunicuţa.
— Bun, atunci să-ţi povestească taică-tu când s-o întoarce acasă, de mai vine vreodată... Gata cu întrebările. Du-te de te spală pe mâini şi treci la masă, Şi-ai face mai bine să iei poza
149aceea de-acolo, lui tata nu i-ar plăcea s-o vadă şi alţii... Vrei s-asculţi ce-ţi zic, fiule?
— Mama, ce-aş vrea eu cu-adevărat ar fi să-nvăţ limbi străine. Asta chiar c-aş vrea.
Puţin după aceea David se află în sufrage-ria-antreu aşezat dinaintea unei farfurii cu năut fiert şi o picătură de sânge îi cade în farfurie.
— Lui tata i-e rău — zice ducând iute mâna la nas -. Exact acum i s-a făcut rău.
— Nu spune prostii şi dă-ţi capul pe spate. Mama moaie un şervet în carafa cu apă.
— Pierde mult sânge... - adaugă David.
— Iar tu o să ţi-l pierzi pe-al tău dacă nu faci ce-ţi spun. Pune-ţi asta pe ceafă şi rămâi puţin nemişcat, aşa. Şi dacă se poate, taci din gură. Nu-i nimic, nu te speria.
— Cine s-a speriat? Chispa, vino' ncoa, drăguţule.
David şi Chispa uniţi de lesă sub soarele necruţător, croindu-şi drum în mijlocul unui roi de albine, urcă încet pe albia torentului călcând peste tuf şi moloz, pietre mâloase şi limbi de nisip ca spadele, voci de apă, presimţiri şi intuiţii. Juma de leghe, juma de *leghe,* juma de leghe în sus şi cu spatele la oraş, acolo unde albia uscată iască se lărgeşte şi nu mai este aşa de pietroasă, ci mult mai nisipoasă şi mai umedă din cauza apropierii grădinilor, David aude cât se poate de bine scăpărând un chibrit. Se întoarce şi îl vede aprinzându-şi chiştocul aşezat într-o rână pe o stâncă şi văitându-se, având într-o mână sticla şi chibritul, în cealaltă batista însângerată pe care o ţine lipită de fesă.
150
O să ţi se infecteze, zice David. De ce n-o cureţi cu puţin coniac?
Coniacul e pentru altfel de răni. Astea-s lucruri pe care trebuia să le ştii deja, fiule. Tot nu ţi-ai găsit un loc mai bun de ascunziş ? Aici îmi fac veacul, căzut în abisul ăsta de nedreptate, infecţie şi mâzgă, îşi molfăie cuvintele tata cu o dâră de rugină în glas.
David se gândeşte puţin uitându-se la Chispa cum vine spre el cu limba scoasă.
Tata, e-adevărat ce se spune ? Comportamentul cadavrului unui pilot în mare e imprevizibil ?
Dacă te referi la cadavrul la care mă gândesc şi eu, în mare nu ştiu cum se poartă, însă la noi acasă comportarea lui e cât se poate de previzibilă. Dacă nu mă crezi, întreab-o pe mama. Mă refer la cadavrul aviatorului pe care nu l-au găsit pescarii.

Şi eu la fel. La cadavrul acela mă refer, la el. Vorbeşte privind peste umăr într-o parte, cu un gest prevăzător, dar şi trufaş, de parcă ar auzi o altă voce dintr-un alt loc, dincolo de a lui David şi de a sa proprie. Este desculţ şi cu poalele cămăşii afară din pantaloni. Ca nişte şerpi încolăciţi prin aer, rădăcinile smochinului îi încoronează capul ţâşnind din malul abrupt al torentului.
Mama m-a minţit, zice David. Câinele ăsta e pe ducă. Ar trebui să-i faci felu'.
Şi tu-mi vii cu poliloghia asta? Uită-te la el. N-ai pic de inimă, fiule? Gândeşte puţin.
Eu gândesc cu inima. Iar roşcata ne-a minţit pe mine şi pe sticlete. E prima dată când o
151prind c-o minciună, pe cuvânt. Nu i-a cerut nici ordinul de percheziţie, dar asta nu mai contează...
Mama ta nu minte niciodată, bombăne tata. Dar din moment ce-n timpurile astea adevărul se târăşte jos de tot, la firul ierbii, ca tulburea scurgere a acestui fost torent sub pâcla dimineţii, văd asta zi de zi şi te-asigur că n-are nimic poetic, uneori trebuie să te foloseşti de minciună ca să-ţi recapeţi demnitatea pierdută. Sper că m-ai înţeles.
Mama i-a zis sticletelui că eu am decupat
poza cu pilotul dintr-o revistă. Şi n-am fost eu
acela.
Ea a fost, spune tata cu o expresie de mare ferocitate pe chip. Ea în persoană.
Ah, da ? Păi atunci a turnat două minciuni, fiindcă după aia mi-a zis c-ai fost tu.
Chiar aşa ţi-a zis?, întreabă el desfăcând batista îmbibată, împăturind-o Ia loc grijuliu şi aplicându-şi-o pe fesă prin sfâşietura pantalonilor. La naiba cu tăietura asta, sângerează tot timpul, Dacă mai vii pe-aici când eşti ceva mai treaz, nu ca acuma, adu-mi vreo două-trei batiste curate... Maică-ta a fost cea care-a văzut din întâmplare poza aceea pe coperta revistei *Adler, era* la un comisariat, şi a smuls-o, a vârât-o în sacoşa aia a ei mare pentru cumpărături şi-a adus-o acasă.
Şi de ce-a făcut asta? Ţi-a adus-o ţie? Mie? Nu-nţeleg...
Ea zice că l-ai cunoscut pe aviator, încearcă să-ţi aminteşti, tata.
Memoria e-un cimitir, fiule, zice fugarul pe un ton lugubru. Dar oricum, îmi amintesc, cum 152
de nu... David îşi imaginase că vocea putea proveni din burta lui plină de coniac, făcân-du-se auzită ca o otreapă îmbibată cu alcool, dar nu era aşa; ieşea din gura-i atrăgătoare cu buze robuste şi suna cumva nevertebrat, fără timbru, păstoasă şi iute şi niţel ironică. Cum să nu-mi amintesc de locotenentul Bryan O'Flynn, continuă tata. Un tip înalt şi blond, foarte simpatic şi spiritual. Avea un braţ tatuat: o inimă c-un viermişor înăuntru. Era australian de origine irlandeză şi zâmbea într-un peş, într-un fel care pe maică-ta o amuza grozav. Avea mâinile pistruiate şi mereu zicea itsmai-laif şi...
Ce-nseamnă ? ... pilota un Spitfire.
Opt mitraliere pe aripi, zice dintr-o suflare David, un singur loc, ia altitudinea de 3.500 de metri în patru minute şi opt secunde şi are plafonul la 10.000, atinge viteza de 587 de kilometri pe oră şi poate duce 2.610 kile de bombe.
Ia te uită, da' chiar că te pricepi. Asta ştie toată lumea, tată. Şi cine l-a pironit pe-acest brav locotenent pe peretele odăii tale, tu sau mama? Eu. De ce mă-ntrebi? Ţi s-a părut un tip interesant, aşa-i? îmi place la nebunie bluzonul lui de piele. Dar nu numai de asta l-am pus acolo... Ştie c-or să-l omoare şi zâmbeşte. Cine e-n stare să zâmbească, ştiind c-o va mierli?
Nu l-au omorât, zice tata, după ce a tras o duşcă din sticlă. A reuşit să scape. De unde ştii?
153întotdeauna am bănuit că lucrurile stau cum stau, dar am tăcut din respect. Respect faţă de cine, tată? Faţă de părinţii mei. Şi faţă de femei. Trebuie să fii prudent. Femeile au toată viaţa câte-o chestie sentimentală nerezolvată în cârcă, aşa că mai bine-ţi iei precauţii... Au au au cum mai doare blestemata de tăietură. Când n-o să mai sângereze, pe toţi dracii?
Te-ai îndepărtat mult de noi, tata. De ce? Fiindcă trebuie să reflectez, fiule. Te gândeşti mult la mama, nu-i aşa? Eşti tot atât de îndrăgostit de ea, nu?
Iubirea e pentru oamenii care nu privesc înapoi. Iar eu altceva nu fac decât să mă tot uit în spate, la nenorocitul de cur... Dar vorbeş-te-mi de maică-ta. Cum se simte cusătoreasa noastră cea roşcată, ce face?
Păi ştii, mici confecţii pentru tarabele din Camelias şi Travesera. Salopete pentru prunci, şpilhozene, rochiţe plisate, bolerouri şi alte chestii de-astea, hăinuţe pentru păpuşi ieftine. Astea le face chiar cu tiparele fabricii de păpuşi care-s hidoase.
Şi cum îi merge cu bebele pe care-l aşteaptă ? Prost. E un fetus foarte flecar, într-o zi l-am auzit ţipând.

David îşi astupă urechile cu mâinile, dar ţiuitul nu încetează. Are în buzunarul pantalonilor scurţi două bombonele de ciocolată pământie care s-au şi topit, le-a luat de acasă gândindu-se că-l va întâlni pe tata, dar n-ar îndrăzni să i le ofere. Nu de asta are el nevoie, e clar. Tot ce vrea e să tragă la măsea. Culcat la picioarele lui, Chispa răsuflă greu şi necontrolat, ca un burduf ce-ar lepăda un
154
aer împuţit. Un nor de albine zboară peste râpă modulându-şi zumzetul, compunând şi recom-punând de fiecare dată constrângătoarea lor simetrie. Insă percepţia cea mai imediată şi mai persistentă, când se plimbă cu câinele, constă întotdeauna într-un fel de greaţă submarină, senzaţia de a umbla pe sub apele moarte care într-o zi au năvălit pe-acolo devorând marginile, venind de foarte departe, târând cu ele copaci şi mâl şi animale şi soldaţi morţi. Chispa nu mai poate de căldură şi de oboseală, şi David îşi dă seama, se apleacă şi îl ia în braţe. Iar când se ridică primeşte calde limbi pe faţă şi se întoarce zicându-si ucigaşul ăla de poliţai ar trebui să vadă asta, ar trebui să vadă cât de mult mă iubeşte şi are nevoie de mine şi ce departe e de-a vrea să moară, dar şi taică-meu ar trebui să vadă dac-ar fi aşezat aici sub rădăcinile smochinului cu curul lui tăiat şi cu batista pătată cu sânge şi cu veşnica lui sticlă. Ar putea vedea ce poftă de viaţă are şi ce prieteşug e între noi şi cum înţelege cu cine stau de vorbă deşi nu-l vede, cum ascultă şi cum priveşte cu ochii lui blânzi ceea ce nici sticletele nici roşcata nici nimeni de pe lumea asta n-ar şti să privească şi s-asculte...
Oricum ar fi, chiar în seara aceea avea să-l încerce pe David o anumită îndoială în privinţa poftelor de viaţă ale lui Chispa, văzându-l nemişcat pe malul râpei, privind fundul cu o nelinişte şi o fixitate necunoscute, într-adevăr de parcă bătrânul câine ar fi studiat posibilitatea de a pune un capăt tuturor necazurilor lui aruncându-se în gol. Dar îşi face loc oare în capul unei potăi, oricât de mari i-ar fi durerile şi suferinţele, ideea de sinucidere? Cu puţin
155înainte dormita răscrăcărat pe treptele uşii de noapte, încălzindu-şi oasele la soare, şi deodată s-a ridicat îndreptându-se în linie dreaptă, foarte încet şi scuturând din cap, spre râpă. Păsările aşezate pe frânghia de rufe nici nu s-au mişcat văzându-l, într-atât venea de sfârşit bietul de el. S-a oprit pe margine şi si-a întins gâtul, labele-i din faţă au provocat o mică alunecare de pământ şi pietre, şi-atunci s-a aplecat si mai mult peste golul de dedesubt. Poate că nu se gândea să se-arunce privind în jos, frate, dar ce-i sigur e că *se* gândea deja la o altă viaţă. Sigur. De un' să ştii la ce se gândeşte un câine, băi scăfârlie? Tu chiar credeai c-o să se-arunce? Eşti capiu.
— Ce tot boscorodeşti acolo, David ? - zice mama, cosând la măsuţa pe care iarna stă mangalul.
— Nimic, îmi ţiuie urechile... Tu crezi că Chispa e-n stare să vrea să moară aruncân-du-se-n râpă?
— Cine ştie ? Odată, fiind eu acasă la mătuşa ta Lola, am văzut un câine aruncându-se de pe podul Vallcarcei.
— Dar Chispa e orb - zice David -, nu se poate orienta. Nu ştie unde-i torentul, nu ştie nici măcar să se-ntoarcă singur acasă...
— Poate, fiule. Dar trebuie să luăm în considerare şi posibilitatea ca bietul de el să vrea să-şi curme suferinţele. Şi cred c-ai face mai bine să ţii seama de asta, să te înduri de el... Doar ştii că inspectorul Galvân s-a oferit să ne ajute.
— Nu şi nu! Cum să vrea câinele meu să se omoare ori să fie omorât? Mi-ar fi dat de-nţeles.
156
Mama înfige acul în perniţă şi se îndreaptă de spate cu un gest dureros. Dar zâmbeşte.
— E posibil, fiule. Dar uite, când cineva chiar vrea să moară, nu spune asta nimănui. Eşti drăguţ să-mi aduci ligheanul cu apă şi sare?
Cu pumnişorii strânşi peste găvanele ochilor, încă în poziţie fetală şi, ca să spun drept, fără prea mare poftă de a-mi croi drum spre sângeroasa splendoare a lumii acesteia, îmi face plăcere să-l văd pe David trântit pe patul lui şi invocând în auzu-i chinuit răgetul terapeutic al motorului de Spitfire. Tavanul odăiţei sale în penumbră tocmai se deschide şi apare deasupra spaţiul nesfârşit şi albastru cu nori lunguieţi pătaţi cu roz care trec încet peste cutezătorul, arogantul cap al pilotului bine înfipt în carlinga lui, cu gulerul bluzonului ridicat, cu cascheta şi ochelarii lui, cu privirea aţintită asupra orizontului şi cu atrăgătoru-i zâmbet într-un peş. Lent, avionul se înclină într-o parte şi soarele se reflectă orbitor în parbriz, apoi coteşte maiestuos şi se pierde în zorii de rubin şi smarald.

Aici jos, în această întunecoasă fundătură, în faţa casei, un fluture negru suspendat în aer îşi agită aripile catifelate peste tufa de margarete, pândind secreta intimitate a stropilor de rouă.
Deschide uşa de zi cu mâinile însângerate, în cea stângă ţinând de labele dinapoi un iepure jupuit. Drept în faţa lui, în prag, cu trenciul
157larg deschis şi cu cravata neagră atârnându-i lălâu la gât, inspectorul Galvăn îl priveşte sever.
— E acasă mama ta?
— Nici azi nu-i ziua dumneavoastră norocoasă, bwana.
— Ştii unde e ?
Cu fruntea umilită şi ochii în pământ, dar cu braţul întins ţinând iepurele însângerat în sus de parcă ar exhiba un trofeu, sau mai degrabă de parcă ar ţine neapărat să prezinte dovada imediată şi nedezminţită a unei cruzimi care nu-i este străină, David îşi compune surâsul dulceag.
— N-aveţi baftă, zău că nu. Dar o să-i spun lui memsahib c-aţi fost pe-aicea. Altceva ce mai doriţi ?
— Să ştii să te porţi, ţângăule. Mama ta merita ceva mai bun.
— Mama, domnule ..., cum?, n-aţi aflat...? Ar fi trebuit s-o ştiţi din moment ce-o urmăriţi peste tot.
— Asta nu te priveşte. Unde s-a dus ?
— Lăsaţi-mă să vă spun. Mama, domnule, a avortat. A căzut în bucătărie când se pregătea să omoare iepurele ăsta. Şi cu ploaia de-afară...
— Ce naiba spui acolo?
— Păi ce-aţi auzit, bwana. O ambulanţă a luat-o pe sus, că pierdea sânge. Chiar acum or fi operând-o de urgenţă cu transfuzii şi anestezie şi mască pe faţă. A trebuit să lichidez iepurele eu singur, o lovitură de karate în ceafă, uite-aşa, priviţi. Şi gata! Fac asta foarte bine, o singură lovitură, curat şi rapid şi fără milă, ştiţi?, nu, trebuie să te laşi cuprins de milă
158
când omori un iepure, aşa zicea bunica Tecla. Apoi l-am jupuit şi i-am scos maţele afară.
Inspectorul îl priveşte fără să clipească. Latura cea mai neclintită a feţei lui, cu o patină puţin mătăsoasă şi trăsăturile deprimate, cu ochiul de oţel mai mic şi mai incisiv decât celălalt, pare afectată de un tic nervos. Se gândeşte câteva clipe.
— Ce-i de făcut cu tine, măi băiete ?
— Nu ştiu, bwana. Oţi vedea dumneavoastră.
— Ai aproape cincisprezece ani. Ce mama dracului se mai poate face cu tine?
— îmi place trenciul dumneavoastră, ştiţi ? Zău că da. E baban. Eu, de-aş avea un trenci ca ăsta, nu l-aş scoate de pe mine nici la culcare.
Privind ţintă înainte ca şi când ar vrea să se năpustească, pe când sticletele stă tot acolo ţeapăn ca o sperietoare, David are ocazia să aprecieze foarte îndeaproape reverele late şi copcile, numeroşii nasturi şi cataramele care-i plac atât de mult, iar acum mirosul lui, ori poate mai degrabă un suflu al imaginaţiei sale, simte în pânza impermeabilă de culoare verde aroma pe care o degajă pinii uzi în râpă după ploaie, când el şi Pauli cu briciul în mână pândesc degeaba vreo momârlă.
Inspectorul leapădă trenciul şi îl scutură, şi-l aruncă pe umeri şi rămâne mai departe calm şi gânditor, ţinând de bor pălăria în mâinile încrucişate peste pântece. Pare obişnuit să stea aşa, privind omul în tăcere, de parcă ar aştepta să apară pe faţa aceluia ceva special, ceva în legătură cu binele sau cu răul ce-l poţi gândi despre un porc de câine de poliţist de la Brigada
159Socială, sau cu ceva neîngăduit pe care l-ai fi putut face sau spune. Atât de aproape de om şi atât de departe, atât de stăruitor şi de învăluitor cu privirea-i de apă *şi* în acelaşi timp aşa de îndepărtat şi de distant încât nu ştii niciodată dacă atitudinea lui ascunde bine cunoscuta ameninţare sau dorinţa secretă de a oferi prietenie şi protecţie.
Omul ăsta e-un poliţist care uneori se poartă de parcă n-ar fi asta, avea să zică roşcata la câtva timp după aceea. Prin urmare - i-ar fi putut răspunde tata -, e cu-atât mai puţin demn de încredere.
Spintecat de sus până jos, iepurele nu e bine curăţat pe dinăuntru, atârnă din el maţe însângerate.

— Ţi-ar fi foarte greu să iei nenorocitul ăsta de iepure de sub nasul meu? - zice inspectorul. David îşi pleacă şi mai mult capul aseunzân-du-şi braţul la spate, dar nu îndeajuns ca să-l scutească pe inspector de priveliştea cărnii macerate şi fumegânde.
— Abia un gologan de zece centime ne dă peticarul pe pielea lui. Asta fiindcă suntem săraci, că altfel... într-o zi o să-l trag pe sfoară. Cunosc eu un băietan din Carmelo care prinde pisici, le gâtuie şi le vinde ca iepuri.
— Mda. Altul care promite.
— Ştiţi ceva de omul care s-a spânzurat pe strada Legalidad? Se ştie cine era şi de ce a făcut-o? Eu am aflat, că am pe strada Verdi, nişte amici grozavi care ştiu totul...
Inspectorul îl face să amuţească, cu degetul arătător îndreptat spre el, dar fără pic de nerăbdare în gest sau în glas:
160
— Deunăzi te-am prevenit, băiete, îţi aminteşti ce ţi-am zis?
— Da, bwana. Aţi zis c-am apucat-o pe căi greşite - şopteşte David -. Dar parcă voiaţi să plecaţi, nu ? Sau aţi venit c-un ordin de percheziţie ? - aproape neridicându-şi capul, observă cum agentul îşi aprinde o ţigară cu bricheta Dupont, cline!, pe care si-o bagă la loc în buzunar —. Pentru că, dacă vreţi să mai inspectaţi o dată casa, trebuie să vă grăbiţi, mama poate muri dintr-o clipă-n alta din cauza avortului. Şi-acu' că mă gândesc, nu m-ar mira ca bomba atomică, după cum spunea bunică-mea, s-aibă o legătură cu asta, fiindcă adevăru-i că mama a început să se simtă rău în aceeaşi zi când ciuperca uriaşă apărea fotografiată în gazetă, o fi de la radioactivitate. La zece mii de grade a urcat temperatura-n ziua aia. Domnul Roig, tatăl prietenului meu Jaime, ţine o drogherie şi se pricepe teribil la chimie, si zice că bomba e ca o rafală de aer otrăvit şi că, atunci când explodează, lansează ceva ca limfa unui melc strivit care întâi urcă până-n nori şi-apoi cade din cer o dată cu ploaia, şi c-o s-omoare multă lume pe tot globul, începând cu ftizicii şi cu astmaticii si cu ăi de suferă de bronşită...
Inspectorul îl lasă să vorbească şi continuă să fumeze. Observă cu o indiferenţă dispreţuitoare mişcarea buzelor lui, însă nu pare să-l asculte. Trăncăneşte David cu vocea-i liniştită, netulburată, şi ar putea continua aşa ore-n şir, înşiruind prostii după prostii. Iepurele spintecat pe care îl ţine sus în pumnul strâns degajă un abur cald şi persistent, iar inspectorul se
161uită tăcut, pe rând, când la unul, când la altul, la şarlatanul cu capul plecat şi la iepurele jupuit.
— Gata, ho. Uită-te la mine. Hai, capul sus. Şi priveşte-mă, că nu te mănânc. I-ai dat mai-că-tii din partea mea... ? Ce-i cu tine, nu cutezi să mă priveşti când îţi vorbesc ? Uită-te-n ochii mei!
— Mă dor ochii şi urechile, bwana.
— I-ai dat punguţa cu cafea măcinată pe care i-am adus-o data trecută ?
— Da, bwana.
— A zis ceva ?
— A zis ce-o fi *crezând* omul ăsta, n-ar trebui s-o primim, dar ne prinde foarte bine.
Inspectorul îl priveşte tăcut, pe când îşi pune pălăria. Din dinţişorii iepurelui, ce se văd în gura-i deschisă, se prelinge o picătură de sânge care îi cade între pantofi. Braţul ţinând iepurele e tot mai obosit, dar capul continuă să joace forţată parodie a supunerii, cu ochii încăpăţânat pironiţi în pământ.
Mulţi ani după ce mi-a povestit chiar el întâlnirea aceea, încă văd scânteindu-i în privirea plimbată peste mozaic acea maliţiozitate glumeaţă şi temerară care n-avea să-l părăsească nici în ziua morţii, şi văd încă dinţişorii însângeraţi ai iepurelui jupuit pe care-l arborează ca pe un trofeu, în timp ce inspectorul Galvân se întoarce pe călcâie şi aruncă peste umăr o ultimă căutătură, mâhnită şi rece, spre David şi prada lui.
Paulino Bardolet năvăleşte cu lacrimi în ochi în întunericul sălii şi caută strălucirea
162
aurie a părului lui David printre scaune. Filmul a început mai demult.
... masacrul din Chucoti a rămas întipărit în mintea lăncierilor din corpul douăzeci şi şapte al Brigăzii Uşoare ca o rană ce nu avea să se închidă niciodată.

Ţâşneşte deodată o flacără pe dulcele chip al Oliviei de Havilland, flacăra se lăţeşte şi îi devorează marii ochi întunecaţi şi gura şi pelicula se opreşte lăsând Delicias în beznă. De cum s-a aşezat lângă David, învăluindu-l în mirosul lui de tinctură de iod, mâna-i tremurătoare a căutat-o pe cea a prietenului, care şi-o retrage.
— Vii târziu, piciule - zice David.
— Unchiul nu m-a lăsat să plec.
— Iară l-ai ras pe fostul falangist ?
— Da, acum şi joile.
— Şi mereu aceleaşi şi-aceleaşi chestii, tu făcând-o pe servitoarea casei care-i curăţă curelele si cascheta şi uniforma?
— Ce să fac! — scânceşte Paulino.
— O ia întâi cu trasu' la măsea, fir-ar mă-sa a naibii. Apoi trebuie să-i săpuneşti moaca de gorilă şi să-l bărbiereşti... Şi-n plus, tot tu să-i fii recunoscător. Grozav, bă sulică! Zici că se lasă numa' ca să-nveţi tu pe pielea lui cum se mânuieşte briciul ? Aiurea! în locul tău i-aş servi o drăguţă de tăietură pe jugulară şi l-aş lăsa acolo să se golească de sânge ca porcul. Asta-aş face.
— îmi dă voie şi să-i demontez şi să-i curăţ pistolul, ba chiar mi-l lasă puţin. E un Star autentic... Ăştia ar putea aprinde luminile, ce
163dracu' — adaugă Pauli fâţâindu-se în scaun, si chiar atunci reîncepe proiecţia si David îi zice taci, lasă-mă să văd filmul, şi-i înfige cotul în coaste -. Nu acolo, te rog, cred că am o coastă ruptă. Aoleo, ce mă doare!
— Of, câte-n lume bube rele, Pauli, la tine-s toate.
Dar imediat îi simte alături freamătul nărilor, rezonanţa fonfăită a respiraţiei şi fluidul ranchiunos al pometţilor striviţi şi al buzei tumefiate, *si* mai mult ghiceşte decât vede, fiindcă nu îndrăzneşte încă să-l privească, sprânceana rănită şi pleoapa umflată acoperindu-i ochiul aproape în întregime. Acum ecranul răspândeşte o strălucire argintie de-a dreptul orbitoare, ce provine de la vasta câmpie dintre dealurile Balaklavei, şi galopul lăncierilor din corpul douăzeci si şapte cotropeşte sala aproape goală. Cei şase sute călăresc prin Valea Morţii. Paulino se cuibăreşte în scaun şi anticipează privirea scrutătoare a lui David şi reproşurile lui, bolborosind :
— Nu mă mai doare. Şi nu mai fă băşcălie de mine.
David caută prin întuneric mâna prietenului, pe care înainte o evitase, şi rămâne câtva timp tăcut. Căpitanul Vickers călăreşte în fruntea lăncierilor lui spre dealurile Balaklavei. Juma de leghe...
— Mergem chiar acum la tine acasă şi-i spunem totul lui taică-tu.
— Nici gând! - zice Paulino -. Unchiul Ramdn m-ar ucide.
— Atunci omoară-l tu pe nemernic, înfige-i briciu-n piept şi fugi de te refugiază pe
164
Muntele Pleşuv. Străpunge-l c-o suliţă, ca pe canalia asta de Surat Khan!
Juma de leghe, juma de leghe, juma de leghe. Prin Valea Morţii călăresc cei şase sute.
— Ce film mişto, nu, David?
— Omoară-l, bă ! Omoară-l!

165*Spitfire în flăcări*

r ară a-şi şterge câtuşi de puţin de pe faţă expresia şugubeaţă a buzelor, locotenentul Bryan O'Flynn îşi ia mâinile de pe solduri, sare cu uşurinţă peste reţeaua de sârmă ghimpată şi se aşază pe un colţ al patului lui David încrucişându-si picioarele cu încetinitorul şi cu eleganţă. Catarama galbenă a paraşutei îi înconge încă pulpa stângă.
De nu mi-aş fi smuls mănuşile atât de iute si de neîndemânatic, se plânge el privindu-şi degetele înnegrite, nu mi-aş fi jupuit mâinile.
Nu pare afectat de căldura acestei nopţi de august, nu-si scoate nici bluzonul, nici ochelarii de zbor de pe frunte, nici ţigaretul dintre buze. Pantalonii lui prezintă o ditamai sfâsietură şi degajă un miros plăcut a ulei de motor. Văzut de aproape, are un aspect distins. In spatele lui, printre resturile carlingii, ceva de la tabloul de bord al Spitfire-ului mai toarce încă.
Şi eu am unghiile maronii, zice David în semn de solidaritate.
Nu-i tot aia. Tu nu ştii cum le au cei din Luftwaffe, băiete.

Iar tata are şi el o sfâşietură-n pantaloni.
Nu-i tot aia, băiete, înţelege odată.
167Ba şi el a trebuit să fugă, insistă David. Ca şi dumneavoastră. Aţi scăpat de nemţi aşa, ca acum, sărind peste sârma ghimpată şi luând-o frumuşel peste câmpiile pustiite ale Franţei ? *Well,* la mine treaba a fost ceva mai complicată. O să-ţi povestească taică-tu. El m-a pus pe drumul cel bun către Biggin Hill, baza mea de operaţiuni. Dar să nu crezi c-a făcut mai mult decât atât, în *afară* de faptul că i-a provocat bietei maică-tii puţină conştiinţă încărcată... întreabă-l.
Taică-meu a fugit de-acasă cam de multişor.
Ah, da ? Locotenentul O'Flynn îşi ridică niţel ochelarii mai pe frunte şi adaugă: Un om ce nu-şi găseşte locul, dragul de taică-tu. îl mănâncă-n ceea. *Well,* atunci va trebui să decizi tu singur cine-i aici *the hero si* cine *the villain,* băiete.
Poliţia e pe urmele lui, bombăne David, şi privirea-i somnoroasă se lipeşte de bluzonul ce acoperă pieptul zvelt. Simte sau visează un alt miros mai dulceag, a piele arsă ori a ghindă prăjită. Mâna stângă a lui O'Flynn strânge mănuşile ce tot mai degajă un abur uşor.
De ce-aveţi pictată pe babord inscripţia aia, *The invisible worm ?,* vrea să ştie David. O au toate aparatele Spitfire din escadrila dumneavoastră? Locotenentul O'Flynn îşi priveşte mâinile pârjolite şi nu răspunde. David îşi sprijină cotul în pernă şi obrazul pe palma mâinii, scrutând tăcerea şi felina gesticulaţie a pilotului cu ochii pe jumătate închişi. De ce n-aţi sărit cu paraşuta, domnule locotenent ?
Am crezut că puteam ateriza. Şi-am fost cât pe ce.
168
Da' cum s-a-ntâmplat ? în realitate, nu m-au doborât, îmi pare rău să te decepţionez, dar n-a avut loc nici o cădere în vrilă, nici o spirală a morţii. Am aterizat însă în condiţii foarte precare, şi avionul a capotat.
Mai ieri, îşi aminteşte David după o scurtă pauză, mama s-a aşezat aici pe patul meu, unde staţi dumneavoastră acum, şi a rămas privindu-vă mult timp. Mi-am dat seama.
Stătea şi se uita la dumneavoastră, aşa, foarte concentrată, de parcă s-ar fi rugat...
Well, să zicem că făcea chiar mai mult decât atât, băiete.
Ce vreţi să spuneţi?
Hm, *well.* Pilotul şovăie şi îi adresează lui David faimosu-i zâmbet într-un peş. *Right or wrong, it is my life.* Poate ştii deja că sunt un erou al RAF.
Şi ce dacă. Şi taică-meu e. David cugetă o clipă şi preferă să coboare tonul: E-adevărat că dacă l-ar vedea cineva acum...
Oh, yes, târându-se pe-aici cu rana aia atât
de urâtă la cur, nebărbierit şi desculţ şi dând
de duşcă, într-adevăr că nu-i prea măreţ tipul.
O să iasă şi din încurcătura asta.
Oh, sure, e un om ingenios în felul lui. Dar
să nu comparăm lucrurile, eh? Eu sunt un as
al aviaţiei. Cel puţin aşa se spune... Nu mă
crezi ? Află că-n Bătălia Angliei am ajuns să-l
înfrunt pe însuşi Werner Molder, asul de la
Luftwaffe. Nu mă crezi ?
Lui David, ceea ce îi atrage cel mai mult atenţia la pilot este că vorbeşte de parcă i-ar
169păsa foarte puţin dacă e sau nu în posesia adevărului. Chispa s-a trezit şi el ori visează că s-a deşteptat, culcat lângă perete sub urechea doctorului P. J. Roson-Ansio, iar acum se apropie şchiopătând să miroasă pantalonii pilotului, arşi şi murdari de ulei. O'Flynn îl mângâie pe cap.
E câinele meu, zice David. Vă place ? Oh, nu, te rog, nu mă-ntreba dacă-mi place acest dog. Află că tot ce-mi doresc mai mult în viaţă nu e să-mi revăd escadrila si să pilotez din nou, ci să mă-ntorc la casa mea din Chelsea şi să găsesc un căţel ca ăsta care să m-aştepte. V-ar place să-l luaţi pe Chispa? *Oh, please,* să nu mai vorbim de asta. Uite, am tot trupul stâlcit după prăbuşire, mâinile jupuite şi prea puţin chef de vorbă, nu-s *in the mood,* pricepi ?, aşa că-mi vei da voie acum să m-ocup puţin de avionul meu sau de ce-a mai rămas din el.

E un Spitfîre MK IX, îşi salivează David cuvintele adormite în cerul gurii şi le scuipă delicat înspre pilot. Spitfîre înseamnă scuipă-foc. Motor Rolls Royce Marlin 61 de 12 cilindri, patru mitraliere Browning 7,7 milimetri, 350 focuri fiecare, două tunuri Hispano 20 milimetri, elice cu patru pale Rotol, parbriz blindat şi acoperiş culisant.
Acum nu-i decât un morman de fiare vechi, după cum vezi, zice locotenentul. Şi cu un surâs prea mare, prost încadrat si care-i depăşeşte faţa, adaugă: *Well, it is my life.* Cred că asta a impresionat-o pe mama ta...
N-a fost numai atât. Trebuie să-mi povestiţi.
170
Eu? Cine înţelege inima unei femei? *Well,* acum trebuie să plec. Noapte bună. îşi ia rămas-bun si ridicându-se de pe pat adaugă: Ştii ?, aveam în carlingă trei pijamale de mătase cumpărate la Bordeaux si-as dori să le recuperez, dacă n-au ars, şi-n plus un trandafir alb...
După ce locotenentul Bryan O'Flynn a plecat, Chispa se caţără cu greu în pat şi se ghemuieşte la picioarele lui David, încovrigat în adâncitura care păstrează puţină căldură omenească, parfumul aventurii sau ceva asemănător. Pilotul îşi reocupă locul pe câmpia masacrată. Privirea-i rebelă peste întinsa Vale a Morţii atinge până şi îndepărtata noastră colină din oraşul captiv.
— Bună seara, doamnă Bartra. Puteţi să-mi acordaţi câteva minute?
N-au trecut nici trei zile de la ultima lui tentativă şi iacătă-l din nou pe poliţist. Persistă zăduful în atmosferă si din când în când câte o părere de burniţă domoală îmbibă străzile şi se confundă cu ecourile lor de blândeţe şi părăsire, însă tăcerea răspântiilor ştirbe nu are nimic liniştitor, înfipt lângă margaretele stropite şi graţioase, cu trenciul pe un braţ şi cu pălăria impermeabilă în mână, inspectorul Galvăn a stat cu ochii ţintă la uşă până când i s-a deschis.
— Ce doriţi?
— Am trecut si de dimineaţă, dar nu era nimeni acasă. E vorba de soţul dumneavoastră.
— V-ascult.
Inspectorul îşi ridică ochii spre cerul cenuşiu trecându-şi trenciul pe braţul celălalt.
— Tot e bine că nu mai plouă — zice.
171— Aşa s-ar părea.
Mama ascunde o mână la spate, ca şi cum ar intenţiona să-şi dezlege şorţul şi să-l scoată. Dar nu face nici una nici alta, ci doar îşi împinge pântecele mai mult în faţă, apăsându-şi şalele. E pentru a treia sau a patra oară că se pregăteşte să fie interogată, în acelaşi loc şi la aceeaşi oră, cu aceeaşi resemnată oboseală şi aceeaşi rece şi indulgentă tărie. David nu e acasă şi ea se gândeşte că-i mai bine aşa. Se sprijină cu o mână de cantul uşii, pe când cealaltă, odihnind pe pântece, constată tresărirea mea.
— Fii bun şi revino la poziţia dinainte.
— Poftim ? '
— Vorbesc cu fiul meu. Iar tu dă-te-napoi, că altfel cazi, sărmane.
Şi-a coborât ochii lângă gleznele-i umflate, unde botul cald al lui Chispa amuşină căutând companie familară, băstăcănind pe cele patru labe şi cu blana-i neagră plină de noduri. Inspectorul se apleacă să-l mângâie.
— Salut, amice. lată-mă din nou aici, sâcâin-du-ţi stăpâna. Care văd că nu se-ndură să-ţi curme suferinţele...
— Convingeţi-l pe fiul meu.
— Nimeni nu-l poate convinge nimic pe băiatul ăsta - bombăne inspectorul ridicându-se.
între pantofii lui murdari de noroi şi papucii verzi ai mamei, Chispa pare să doarmă de-a-n picioarelea. Ridică greoi capul, inspectorul şi-l coboară pe al lui şi îl ţinteşte cu degetul, iar câinele se prăvăleşte pe jos. în spatele roşcatei şi la dreapta, în penumbra sufrageriei-antecameră, inspectorul întrezăreşte cele două fotolii de răchită şi măsuţa pentru
172
brasero de sub fereastră. După o scurtă tăcere, pe când îşi şterge mâinile de şorţ, ea lasă să-i scape un suspin si închide ochii.
— De şase luni nu mai ştiu nimic de soţul meu, v-am zis doar.

— Ştiu. Aş fi preferat să vă scutesc de toate necazurile astea, mai cu seamă în starea în care sunteţi, însă există un ordin de căutare şi capturare.
— El n-a făcut nimica rău.
— Nu eu judec asta, doamnă. N-am căderea.
— Auziţi, domnule inspector, ia să vedem dacă ne-nţelegem. Dumneavoastră aţi fost atent cu noi, măcar n-aţi venit cu scandalul si proasta creştere obişnuită, şi vă sunt recunoscătoare... Dar vă pierdeţi timpul.
— E posibil. Deşi n-o să mă credeţi - pe buze îi flutură o părere de zâmbet -, a pierde timpul face parte din munca mea.
— Eu nu-mi pot permite aşa ceva. Inspectorul se gândeşte câteva clipe.
—- Bun, adevărul e că-n problema asta ar trebui discutate mai multe aspecte... Ca să fiţi la curent, mai ales.
— Nu ştiu la ce vă referiţi.
— Păi să vedem, îl cunoaşteţi pe prietenul fiului dumneavoastră, grăsunul ăla tuns chilug şi puţin saşiu?
— Da, vine pe-aici. De ce mă-ntrebaţi? Ce legătură are cu soţul meu ? — în timp ce inspectorul meditează la un răspuns, ea adaugă —: înţeleg. Dumneavoastră v-aţi gândit probabil că şi familiile sunt prietene, prin urmare Victor s-ar putea ascunde la ei acasă...
— Nu, nu m-am gândit la asta.
173— Băiatul acesta e fiul bărbierului din piaţa Sanllehy.
— Nu există nici o frizerie în piaţa Sanllehy -spune inspectorul.
Roşcata zâmbeşte.
— N-am zis c-ar exista. Tare sunteţi perspicace, aşa-i ? Domnul Bardolet e un bărbier fără dugheană, fără firmă, îi bărbiereşte pe bolnavii din Cottolengo del Padre Alegre şi de la Clinica Speranţei, ca şi pe bătrânii din azilul de pe strada San Salvador. E un om în vârstă şi speriat care-şi câştigă pâinea cum poate şi cum e lăsat, după ce a petrecut doi ani la închisoare, nimeni nu ştie de ce, poate ştiţi dumneavoastră...
— Eu nu ştiu de ce-a stat acest domn la închisoare, nici dac-a fost pe drept ori ba - zice el pe un ton senin şi chibzuit, imperceptibil îndurerat —. Nu sunt judecător, doamnă Bartra, vă rog nu-mi atribuiţi o funcţie pe care n-o am. Nu - scutură din cap, se gândeşte puţin şi adaugă -: Ştiţi ceva, hai să lăsăm asta. Pot să vă dau un sfat? Dacă aveţi, aşa cum bănuiesc, vreun mijloc de comunicare cu soţul dumneavoastră, daţi-i de ştire că cel mai bine ar fi să se prezinte de bunăvoie. V o spun cu toată încrederea. Va fi mai bine pentru el. De altminteri, nici acuzaţiile ce i se aduc nu par prea grave.
— Ah, nu ? Asta chiar că-i bună! - mama surâde acum pe faţă, iar vocea ei este o mângâiere, o briză -. Am trăit s-o aud şi pe-asta!
— în plus - zice inspectorul -, ştiu din surse sigure că guvernul pregăteşte un decret prin care se va acorda graţierea celor implicaţi în delicte de rebeliune militară.
174
— Vreţi să spuneţi că dumneavoastră, poliţist al regimului, nu vi se pare grav ca un om să susţină idei contrare noului Stat, sau cum îl numiţi acum ? Păi atunci care-i situaţia ? O să-mi ziceţi acum că nu-l urmăriţi pe soţul meu exact pentru ideile lui? Sau dumneavoastră nu gândiţi ca ei?
— Nu-s decât un funcţionar, doamnă. Ce gândesc eu nu interesează pe nimeni.
— Sigur. Oricum, n-am mijloace de-a mă pune în legătură cu el. Nu ştiu unde e. Pentru numele lui Dumnezeu, cum vreţi să-i transmit ceva? De câte ori am discutat despre asta, domnule inspector?
— Am văzut fişa soţului dumneavoastră. Unele acuzaţii par a fi simple glume.
— Precis are un dosar extrem de încărcat, altfel nu v-ar trimite şefii dumneavoastră pe-aici atât de des... Sau o faceţi din proprie iniţiativă?
Inspectorul nu pare să fi auzit întrebarea.
— Problema, doamnă Bartra — zice după o scurtă tăcere — , ar fi difuzarea de propagandă subversivă şi alte asemenea treburi de care s-a ocupat intens la începutul acestui an. Cât despre cele de-acum cinci ani, adică activităţile lui în contrabanda de la graniţă si în reţeaua de evadări în

folosul aliaţilor, astea nu cred să-i mai prejudicieze, în ziua de azi guvernul priveşte altfel chestiile astea.
— Aşa scrie în dosarul lui, c-a făcut contrabandă?
— Bun, nu vă miraţi, mulţi fac asta - admite inspectorul -. Şi lucruri mai rele. Cunoaştem cazuri de ţipi ce-au devenit adevăraţi bandiţi,
175sub pretextul ăsta al rezistenţei. Dac-aş sta să vă povestesc, n-am isprăvi nici până mâine.
— Dumneavoastră nu-l cunoaşteţi pe Victor. Şi ce mai spune dosarul ?
— Sunt acolo şi unele acuzaţii destul de confuze... Printre altele, că soţul dumneavoastră a participat la o reuniune clandestină, aici în Barcelona, în legătură cu care circulă cele mai sfruntate poveşti. Or, declaraţia lui e o înşiruire de minciuni, o clovnerie, citind-o nu ştii dacă să râzi sau să plângi. E ditamai teancul de pagini dactilografiate şi scrise de mână, vreo trezieci sau patruzeci, cu multe trăsnăi.
— De ce nu mă lăsaţi să văd dosarul acela, domnule inspector?
— Nu pot, doamnă. Nu-s autorizat să procedez aşa.
— Să nu-mi spuneţi că nu puteţi. Un funcţionar al Statului, un poliţist ca dumneavoastră, atât de eficient şi de hotărât, nu poate scoate un document de la Parchet, sau de la Procuratură, sau de unde-o fi? Hai, făceţi-mi hatârul ăsta...
— Tbt ce-aţi obţine ar fi să vă neliniştiţi şi mai rău... - se uită fix la ea şi adaugă -: Mă rog, voi vedea ce se poate face. Dar nu vă promit nimic.
Din nou îşi trece trenciul de pe un braţ pe altul şi aruncă o privire în casă peste umărul mamei. I-ar plăcea ca roşcata să aibă amabilitatea de a-l invita înăuntru, oho, ce i-ar mai plăcea, însă ea stă ferm în pragul uşii întredeschise cu umărul sprijinit de uşor într-o atitudine relaxată şi prietenoasă, dar care nu Iasă loc îndoielii: de-aici nu treceţi
176
dumneavoastră mai departe, cel puţin deocamdată, în spatele ei, Chispa se întoarce încet la răcoroasa penumbră a căminului, spre măsuţa de brasero pe care sunt petice de stofă, o ceaşcă de cafea, o carte deschisă, pe care inspectorul o recunoaşte, şi o scrumieră în care fumegă uşor un chiştoc. Se prăbuşeşte sub măsuţă si aşteaptă, privindu-l răutăcios pe poliţist.
— Şopârliţo, ce frumoasă eşti, şopârliţo. Natura a fost bună cu tine şi nu ţi-a dat sânge, şopârliţo, nici o picătură măcar - recită Paulino pe furiş, concentrat, învăluit în propria-i voce slabă, înclinat ca într-o reverenţă peste o stâncă, cu briciul deschis în mână, mânuindu-l cu degetul mic ridicat în atitudinea graţioasă şi delicată a adevăratului bărbier profesionist.
Deasupra, printre norii joşi şi îngrămădiţi toţi la un loc, se deschide o nişă de sidef şi apare o spadă de soare ce se sprijină pieziş pe albia torentului. Peste vilă atârnă norul cel mai jos cu o tumefiere vânătă pe burtă. Atras de paşi şi de ciudata pălăvrăgeală, inspectorul Galvân se apropie de rovină mijindu-si ochii cenuşii, ferindu-şi-i de o rază orbitoare despre care nu ştie dacă provine de la creştetul tuns chilug sau de la lama briciului.
— Ce cauţi acolo jos, băiete ?
— II aştept pe David Bartra.
— Nu ţi-a zis taică-tu că nu vrem să te mai vedem pe-aici?
— Am ceva să-i spun lui David...
— Ce faci cu briciul ăla?
177— Nu-i bun de nimic, e ciumpăvit, uitaţi-vă -zice Paulino cu vocea strangulată -. L-a aruncat tata la gunoi. II ţin numai ca să tai cozi de momârle.
— Asta ce mama naibii mai e ?
— O specie rară de şopârlă, are pântecul galben cu verde şi doarme mult... I se zice momârlă de Ihiza. Ii place să mănânce roşii şi tot felul de carneţele de la liceu.
— Cum te cheamă ?
— Paulino Bardolet Balbîn, sluga lui Dumnezeu şi-a dumneavoastră.
Inspectorul se uită întâi la ceas, apoi la vilă, şi din nou se concentrează asupra lui Paulino. Dar rămâne tăcut. Cu mâinile vârâte în buzunarele pantalonilor, pare a nu se grăbi defel, a trage de timp.

— Ce ai la faţă ? Ridică-ţi capul să văd mai bine.
— Nu prea sunt momârle pe-aici...
— Răspunde. Cine ţi-a aranjat mutra aşa ?
— M-a înţepat o viespe. Adică două sau trei deodată...
— Tu eşti nepotul unui fost falangist, care acum e gardian public... cum îl cheamă ? Balbin.
— Da, domnule. Unchiul Ramon.
— Atunci, ce te-a înţepat pe tine e o viespe cu caschetă colonială, nenorocitule. Zi că nu.
— Bine — zice Paulino —, o să vă spun adevărul. M-au caftit nişte emigranţi din ăi oploşiţi prin Carmelo.
— Oare de ce te bate atât de amarnic unchi-tu, băiete ? Nu cumva vrea să te lecuiască de năravul cela pe care-l ştii ?
— Io nu-s un pârâcios din ăla căcăcios, aşa s-o ştiţi!
178
— Ia lasă sclifoselile cu mine. Ştii foarte bine ce vreau să spun, labagiule.
— I-am promis lui David că n-am să fiu niciodată un turnător.
— Şi nici lui taică-tu nu i-ai zis nimic ?
— Păi acasă unchi-miu porunceşte, nu tata. Dar pe bune că m-au caftit nişte kabileni, cum le zicem noi, emigranţii ăia împuţiţi de prin barăci, mama lor de nemernici, domnule inspector. De-aia David si cu mine vânăm sopârle... Dar să nu credeţi că le facem ceva rău, ştiţi ?, nu ne mai jucăm cu ele cum făceam înainte — adaugă Paulino cu o vicleană zăbavă, văzân-du-l pe poliţist cam neatent, consultându-şi iar ceasul şi privind apoi uşa vilei —, nu le mai spânzurăm, nici nu le mai punem pe şina tramvaiului cu lăbuţele tăiate, nici nu le mai umflam burta cu oţet cu pompiţa cea mai mică, nici nu le mai facem să fumeze... Nu ne mai purtăm aşa de sălbatic, ştiţi ?, acum doar le tăiem codiţele. Şi când avem multe codiţe, le fierbem în apă cu cimbru şi cu petale de margarete albe şi cu trei aripi de fluture negru şi una de fluture alb plus un vierme de mătase, şi cu toate astea iese o unsoare foarte bună pentru flegmoane si abcese şi vânătăi, dar mai ales pentru hemoroizi şi ganglioni. Reţeta mi-a dat-o un bolnav foarte bătrân din Cottolengo în timp ce-i săpuneam barba, i-am tras un perdaf cu spumă prea multă si babacu' m-a certat... Asta pentru că bărbile ălora de la Cottolengo sunt ale naibii nu glumă, ştiţi?, trebuie să dai cu pămătuful cu mare atenţie, fiindcă moşnegii au faţa strâmbată de paralizie şi alte chestii, şi se mişcă întruna...
179— Nu trebuia să fii la şcoală ? — zice inspectorul cu indiferenţă, lansând încă o privire spre uşa de noapte -. Zi-mi ceva. Ai văzut-o plecând de-acasă pe doamna Bartra?
— Nu, domnule.
— Te-am întrebat de ce nu mergi la şcoală.
— Fiindcă învăţ meseria de bărbier. Duminicile merg să-l rad pe unchi-miu şi rămân la masă la el, aşa vrea tata, să învăţ meseria. Dar unchiu' vrea să mă fac gardian public când oi fi mare. El n-are copii, e burlac... Vrea să scoată din mine un om vrednic, care să-L slujească pe Dumnezeu şi Patria.
— Şi ce zice taică-tu ?
— Că foarte bine.
— Urcă 'ncoa şi dă-mi briciul,
— Zău că nu-l ţin decât pentru vânătoare. Mă jur.
— Fă ce ţi-am spus.
Paulino se caţără pe malul râpei şi apare dinaintea inspectorului, care zăboveşte uitân-du-se cu luare-aminte la ochiul tumefiat şi închis, la pleoapa inflamată ca un furuncul gata să plesnească, îi ia briciul din mână şi-i examinează lama ştirbă, în afară de ochiul învineţit, Paulino are şi nasul umflat şi-si trage tot timpul pe nări o scursoare cu firişoare de sânge.
— Acum doi ani — zice inspectorul închizând briciul -, David şi cu tine mergeaţi amândoi la o şcoală municipală, în parcul Giiell. L-ai văzut vreodată pe taică-su acolo?
— Numai o dată. David a fost foarte puţin la şcoală, l-au zburat imediat.
— De ce l-au dat afară?
180

— Şi-a lăsat nădragii pe vine la ora de Formarea Spiritului Naţional. El a zis că i-au căzut, dar eu ştiu că special a făcut...
— Iar taică-su s-a dus să protesteze şi a făcut un scandal monstru, nu-i aşa?
— Nu, domnule. Maică-sa a fost aceea.
— Doamna Bartra?
— Da, domnule. I-a aruncat o călimară-n cap directorului liceului si l-a făcut albie de porci, tratându-l de măgar şi linge-blide. Iar David a zburat.
— Apoi ce s-a mai întâmplat ?
— Nimic. Doamna Bartra i-a predat ea lecţii lui David, acasă. Auzi ce baftă! Vara n-avea examene şi mergea la plajă, la bunici... Dar de când taică-su a uşchit-o, nu mai e acelaşi, nu-ş' ce naiba are la urechi. O nenorocire! Parcă are antene-n urechi, pe bune, eu cred c-au o putere de cinci sute megaherţi pe puţin. Dac-ai intrat în câmpu-i magnetic, aude şi zgomotu' pe care-l faci înghiţindu-ţi scuipatu', aşa mi-a zis...
— Bine, bine — mârâie inspectorul deschizând iar briciul, foarte încet —. Nu vreau să te mai prind pe-aici. Ai înţeles?
— Da' nu fac nimica rău.
— Ce-ai zice dacă ţi-aş cere să te deschizi chiar acum la el?
— La ce, domnule ?
— Nu fă pe prostul. La şliţ.
— Pantalonii mei scurţi n-au şliţ, domnule.
Inspectorul jonglează cu dexteritate cu briciul dintr-o mână în cealaltă, zâmbind din ochi, ca şi când ar glumi.
— Şi dacă ţi-aş zice să ţi-o scoţi printr-o parte? înţelegi ce-ai putea păţi? Sau preferi
181să-i povestesc doamnei Bartra...? Fii liniştit, n-o să-ţi fac nimic. Dar ascultă bine ce-ţi spun : fii sigur că cineva o să ţi-o taie felii-feliuţe dacă nu te îndrepţi. Ai priceput? Paulino lasă capul în jos.
— Daţi-mi înapoi briciul, vă rog.
— Ia-l. Du-te acasă şi roag-o pe maică-ta să-ţi pună ceva pe pătlăgica aia care-ţi ţine loc de nas.
— Am leacul meu, domnule - zice Paulino trăgându-şi nasul, îndepărtându-se pieziş spre Bulevardul Virgen de Montserrat -. Am codiţele mele de şopârlă.
— Văd eu că nu vă puteţi dezbăra de ţigară — zice inspectorul.
—• Nici de cafea. Nici de zahăr şi nici de pâinea albă, aşa-i, domnule. Cei ce nu suntem devotaţi regimului avem multe vicii - în vocea roşcatei răzbate o anume asprime.
— N-ar trebui să glumiţi cu asta, doamnă Bartra.
— N-ar trebui să fac multe pe care le fac.
— Apropo - spune inspectorul, scoţând din buzunarul hainei o punguţă de celofan albastru-. V-am mai adus puţină cafea măcinată. M-am gândit că întotdeauna prinde bine...
— De ce vă deranjaţi ? Cred că n-ar trebui s-o primesc...
— E de la economat, mă costă doar o bagatelă.
Mama se uită la dar, apoi la agent, din nou la dar. Nici în seara asta n-o să-l invite să intre în casă, încă nu, deşi el tot va intra oricum.
182
— Luaţi-o, vă rog — inspectorul întoarce brusc capul spre râpă, de parcă din senin o voce de-acolo de jos i-ar capta atenţia -. Mie-mi prisoseşte.
Roşcata ia punguţa şi o pune în buzunarul sorţului.
— Adevăru-i că da, îmi prinde foarte bine. In ziua de azi ducem lipsă de totul... Ce se mai aude cu dosarul soţului meu?
— O să văd eu cum m-oi descurca, aveţi răbdare. V-a spus fiul dumneavoastră c-am trecut pe-aici şi ieri, şi sâmbătă?
— Nu.
— Mda. Cred că trebuie să vă spun ceva în legătură cu băiatul ăsta. Nu ştiu dacă aveţi idee ce minciuni sfruntate poate să tragă şi ce aiureli îi trec prin minte.
— Bun, recunosc că-i cam fantezist...
— Fantezist ? E un băiat buclucaş si certăreţ. O s-aveţi probleme cu el.

— Uneori are idei lugubre si stranii, nu neg asta. E un copil care a fost nevoit să crească repede. Poate părea cam zănatic, ca taică-su, dar e exact opusul. Convieţuieşte cu singurătatea, conversează cu ea. E un băiat plin de credinţă, îmi seamănă în multe.
— Credinţă ? Vreţi să spuneţi c-a fost catehizat la biserică, la slujbe...?
— Nicidecum. Crede în câteva lucruri importante. Insă e destul de instabil şi de nervos, trebuie s-o recunosc. Un copil special. Aşa era încă dinainte de-a se naşte. Tatăl lui nu-l dorea, ştiţi?, avea pe-atunci alte pasiuni, şi poate de-aceea eu îl simţeam pe ăl mic înăuntrul meu ca pe... ca pe ceva ascuns. II simţeam că
183parcă vroia să se pitească. Nu ştiu de ce vă spun toate astea, scuzaţi-mă.
— N-am de ce. Vă înţeleg.
— N-o să mă credeţi, dar înainte de a-l naşte am ştiut că acest copil era un semn trimis din cer, anunţând multe lucruri care apoi s-au întâmplat...
—• Nu cumva credeţi în soarta scrisă-n stele, doamnă Bartra?
— Cine ştie. Vă interesează domeniul acesta? - şi fără a aştepta răspunsul, fără nici o legătură, adaugă -: Copiii nu-s vinovaţi de nimic, nu credeţi?
— Eu aş pune mâna-n foc că e loc de destulă maliţiozitate în căpşorul acela, doamnă Bartra — şovăie inspectorul si adaugă -: Lucrează la un fotograf al parohiei, nu-i aşa ? Un anume Marimon...
— Ce-i cu omul ăsta ? Nu cumva apare şi el în fişele poliţiei?
— Nu ştim decât că era prieten cu soţul dumneavoastră. II cunoaşteţi bine?
— Suficient de bine ca să i-l încredinţez pe fiul meu. De ce?
— Cineva l-a denunţat anul trecut. Nimic important, se pare c-ar fi lucrat pentru o publicaţie anarhistă, făcând poze...
— Minciună. Domnul Marimon face poze la nunţi şi botezuri, niciodată-n viaţa lui n-a făcut altceva. L-am cunoscut foarte puţin, dar ştiu că e un om de treabă...
Inspectorul se gândeşte puţin.
— Oricum, cred că fiul dumneavoastră trebuie ţinut din scurt. Mi-e teamă că într-o zi o să dea de bucluc.
184
— Spuneţi că-i cam maliţios ? Ei bine, aflaţi că n-am de gând să-i răpesc nici o fărâmiţă din maliţiozitatea aceea - spune mama cu seninătate.
— O femeie ca dumneavoastră n-ar trebui să spună asta...
— O femeie ca mine n-ar trebui să stea de vorbă c-un poliţist. Adevărul e că nu ştiu de ce o fac.
— N-are prietene ? — zice inspectorul după un răgaz de tăcere, şi imediat regretă întrebarea -. Vreau să zic... o fi vreo fată care să-i placă.
— Lui David ? Cred că-i place o fată foarte frumoasă care trece uneori prin preajmă cu bicicleta.
— Cine e ?
— Nu ştiu. Eu n-am văzut-o niciodată. De la el ştiu.
— O fi altă fantezie de-a lui.
— De ce-ar fi aşa ? Vedeţi cum sunteţi ? Inspectorul dă parcă să zică ceva, dar optează din nou pentru tăcere.
— Tot ce văd eu - zice într-un sfârşit - e cum se sacrifică mama lui trudind. Dumneavoastră vă străduiţi să câştigaţi cinstit nişte pesetas cosând acasă. Dar ştiţi ce face băiatul dumneavoastră cu confecţiile acelea...?
— întotdeauna i-a plăcut să se deghizeze, dacă la asta vă referiţi. Şi mie-mi plăcea la nebunie când eram tânără, jucând în piese de teatru, sau în perioada carnavalului. Acum carnavalul este interzis, desigur. Fiul meu, când se va face mare, va fi artist. Or artiştii, după cum ştiţi, sunt mai altfel decât noi, fac lucruri ciudate, în plus, bietul de el, suferă de urechi.
185— Prietenul lui, Paulino, mi-a spus că vorbeşte singur tot timpul.
— David zice că aude voci în ureche...
— Şi dumneavoastră l-aţi crezut ?
— De ce nu ? Eu, domnule inspector, vorbesc cu pruncul acesta pe care-l aştept. De ce nu l-aş crede pe David că se înţelege cu zgomotele şi vocile lui? - Chispa apare iarăşi în prag venind din

interior si se aşază sfârşit, lingân-du-şi o labă. Inspectorul Galvân întoarce capul cu o strâmbătură greoaie făcută din amabilitate şi răbdare şi lasă să-i scape un suspin necontrolat care sfârşeşte într-un fornăit -. Fiul meu este foarte inteligent, domnule inspector... De ce zâmbiţi?
— Fără motiv.
— Asta numesc eu a avea credinţă.
— E ciudat să auzi vorbind de credinţă pe cineva care nu crede-n Dumnezeu.
— Cine v-a spus că nu cred în Dumnezeu ? Scuzaţi, dar aţi întrecut măsura. - Surâde roşcata adăugând —: Dar nici nu vreau să mă luaţi drept o umilă enoriaşă a parohiei... Am impresia că vă-nşelaţi încă o dată în ce mă priveşte, domnule inspector. Sunt soţie şi mamă zi si noapte, n-am ce-i face, dar în momentul cel mai neaşteptat, mergând pe stradă, de exemplu, privirea unui necunoscut mă poate face să visez... Mă-nţelegeţi? Nu, probabil că nu -surâde iar, cu aerul că-l ia peste picior -. De fapt, nu mă cunoaşteţi.
— Cred că vă cunosc puţin.
— In fine, din păcate n-am timp de discuţii. Inspectorul încuviinţează pe tăcute.
186
— As vrea să vă mai spun ceva înainte de plecare — insistă, vorbind în felul lui liniştit şi puţin preţios, de parcă importante ar fi vocea şi cuvintele, nu sentimentul care le animă —. înţeleg că-l apăraţi pe fiul dumneavoastră. E normal. Dar cred că trebuie să vă spun ce s-a întâmplat nu mai departe de ieri. îngeraşul mi-a spus cu toată seriozitatea c-aţi avortat. Da, aşa cum m-auziţi.
— Aşa v-a zis ? Auzi.
— Şi c-aţi fost transportată de urgenţă la Maternitate, sau la Clinică, nu ştiu ce naiba a mai mormăit.
— Asta-i rău. O să-i spun vreo câteva cuvinte să-l usture. Altceva?
— Vi se pare puţin ? Băiatul ăsta scoate minciuni pe gură cu nemiluita...
— Da, urât din partea lui. Numai că n-a greşit prea tare. M-am simţit foarte rău, într-adevăr, şi-am fost la doctor. Am avut ameţeli şi mari dureri de cap. E la fel de-adevărat că-n ultimul timp David se poartă... nu ştiu cum. Acum câteva luni a văzut un om care s-a spânzurat într-un chioşc de pe strada Legalidad, nu-l cunoştea deloc, dar asta l-a afectat foarte mult. Se pare că el cu amicii lui l-au urmărit cu o zi înainte pe străzile din Gracia, precis ca să râdă de el, zice că umbla ca un somnambul şi plângea, bietul om. Ei bine, toată chestia asta i-a făcut un rău de necrezut fiului meu. Dar dumneavoastră aţi venit să mă-ntrebaţi din nou de soţul meu, încercând să mai aflaţi ceva de la mine, iar eu... Ah...
187— Ce-aveţi, doamnă Bartra? Vă e rău ? Ceva s-a întâmplat, nu ştiu dacă în legătură cu mine, ceva mai mult decât împunsătura sau ameţeala obişnuite şi trecătoare; cred că şi-acum mai simt, plutind dintotdeauna şi pentru totdeauna în calda-mi băşică, brusca alterare a luminii şi a fluxului de sânge, o schimbare de ritm în respiraţia însărcinatei şi în pulsul liniştit al după-amiezii. O să leşine iar. Chispa, mereu lângă ea, se scoală şi dă înapoi, de parcă ar şti. O urcare bruscă a temperaturii în lichidul amniotic şi poate o răsucire de-a mea lipsită de orice consideraţie o obligă să se sprijine de uşorul uşii cu ambele mâini, foarte palidă, închizând ochii şi prăvălindu-se toată într-o parte. Inspectorului abia de-i rămâne timp să se repeadă şi să-i cuprindă mijlocul cu braţul, evitând căderea. O ia pe sus şi, văzând că nu reacţionează, intră cu ea în casă, închide uşa cu piciorul, înconjură masa din sufrageria-an-treu şi o aşază încet într-unul din fotoliile de răchită de lângă măsuţa pentru brasero. Roşcata zace cu capul într-o parte pe rezemătoarea fotoliului, cu gura întredeschisă şi cu ochii închişi. Are părul roşu strâns cu o panglică neagră, un nasture de la capot deschis în dreptul pieptului, şi îi aud inima bătând cu putere. Toate astea le ştiu perfect şi le retrăiesc încă, dar nu-s la fel de sigur dacă leşinul acesta de lângă tufa de margarete a avut loc la a treia întrevedere ori ceva mai târziu, când Chispa avea deja glonţul în cap şi putrezea în albia torentului, iar David începea să-si plănuiască răzbunarea, mai mult sau mai puţin când agentul venea de-acum regulat de două sau de trei ori pe
188
săptămână, întotdeauna cu ceva bun în dar, cutii de lapte condensat, juma de kil de zahăr, o tabletă de ciocolată...

— Doamnă Bartra. Doamnă - o strigă inspectorul, aplecându-si peste ea faţa uscăţivă cu ochii oblici si reci cu pleoapa grea, mâhnită, un chip unde, adesea, pasărea de pradă şi reptila se confundă, nu ca să-l facă mai sumbru si mai ameninţător, ci dimpotrivă mai atractiv.
O loveşte uşor peste obraji, îi ia mâna şi i-o freacă de câteva ori energic, ea tot nu reacţionează, îi ia pulsul, apoi îşi pune mâna mare si întunecată pe pântecele ei. Deşi pesemne o face cu cea mai mare atenţie şi cu cea mai bună intenţie - nu vreau acum să mă las condus de prejudecăţi, după atâta timp —, îmi place să gândesc că eu eram atunci cu capu-n jos şi foarte cuminte în peştera-mi febrilă, aşa că mâna aceea probabil îndrăgostită şi prezumtiv asasină nu detectează nici cea mai firavă bătaie de inimă, nici cel mai mic semn de viaţă, îmi place să gândesc că, măcar atât, din moment ce altceva tot nu puteam face, îi dau plasă poliţistului, ba chiar reuşesc să-l neliniştesc şi să-l bag în răcori, fără a trebui să mişc un deget.
însă se dovedeşte stăpân pe sine şi prompt, face imposibilul s-o reînsufleţească, strigând-o respectuos pe numele-i de familie şi frecându-i dosul palmei, se gândeşte s-aducă un pahar cu apă, dar ştie că lavoarul şi bucătăria se află în partea ailaltă a casei, şi-atunci optează pentru o soluţie mai imediată si mai radicală, puţin coniac din sticluţa plată pe care o are în buzunarul din spate al pantalonilor, încet şi prudent
189îşi strecoară mâna pe sub ceafa ei şi îi ridică uşurel capul, apropiindu-i gâtul sticluţei de buze, dar ea nu poate să bea. Damful tare al alcoolului e suficient ca s-o facă să deschidă ochii.
— Dumnezeule mare. Iar m-a apucat...
— Vă e mai bine?
— Cred că da.
— M-aţi speriat.
— A trecut. A fost din *cauza* căldurii. Nu trebuie să vă speriaţi, păţesc des asta.
— Sunteţi foarte palidă. Beţi o gură de coniac.
— Asta-n nici un caz — zâmbind îndepărtează sticluţa cu mâna şi încearcă să se ridice, dar nu poate —. De cum mi-o trece ameţeala...
— Luaţi vreun medicament ? Vreţi să vi-l aduc?
— Nu, nu. Mulţumesc. Iau un diuretic, dar nu la ora asta... Puteţi pleca, dacă vreţi. Sunt bine acum, nu vă faceţi griji.
— Aş mai sta puţin cu dumneavoastră, dacă nu vă supăraţi.
Roşcata tace şi rămâne în aceeaşi poziţie, cu ochii închişi. După câtva timp îi deschide.
— Nu staţi acolo în picioare. Aşezaţi-vă. O fi fost copilul de vină, că-i neastâmpărat... Deşi uneori e atât de liniştit că mă ia cu frică.
— Vreţi să vă aduc un pahar cu apă?
Ea nu răspunde şi închide iar ochii. Şi stă cu ei tot închişi când, puţin după aceea, insistă;
— Aşezaţi-vă sau plecaţi, vă rog. Nu m-auziţi ?
Inspectorul se aşază foarte rigid pe celălalt fotoliu de răchită din faţa roşcatei, care pare adormită, şi atunci, lasă-mă să ghicesc, frate,
190
atunci într-adevăr simte pentru ea ceva mai mult decât respect şi admiraţie, va adăsta nemişcat, observând cu o anumită intimă impunitate şi timp îndelungat neteda şi frumoasa frunte şi somnul ei lipsit de apărare de sub pleoapele de ceară, gura groasă si îndurerată, părul roşu şi inelat şi mâinile albe odihnind pe pântece.
în expresia obosită a feţei ei, acum când ea nu-l priveşte, în încrezătoarea-i odihnă şi în umilul spaţiu înconjurător, în această biată imitare a căldurii unui cămin obţinută cu efort într-o locuinţă subînchiriată şi săracă, ochii acestui bărbat vor căuta în secret timp de câteva clipe, îmi place să cred, ceva ce inima lui a pierdut într-un anumit moment al vieţii sale.
Deschizând iar ochii, sperând poate să întâlnească privirea gravă şi prevenitoare a poliţistului, îl vede aplecându-se în faţa ei şi mângâind spinarea câinelui culcat la picioarele ei, deşi ce vede el sunt mai cu seamă gleznele-i umflate. Inspectorul se ridică, ia sticluţa plată şi o pune la loc în buzunar.
— O să plec când mă veţi asigura că vă simţiţi bine.

— Sunt bine. Mulţumesc.
Când i-au făcut fotografia asta atât de golănească, cu legendarul lui Spitfire doborât si cu faimosu-i zâmbet, zice tata, ăsta care te hipnotizează pe tine noapte de noapte de pe peretele odăiţei tale, locotenentul Bryan O'Flynn şi cu mine trecuserăm prin multe aventuri.
Sigur, de aia i-ai păstrat poza din revistă. Ca amintire, zice David.
191Îţi repet că nu eu am tăiat-o, insistă tata, scărpinându-şi lamentabil părul de pe piept cu mâna în care ţine sticla. Aspectul lui nu s-a îmbunătăţit. Trage dintr-un chiştoc imemorial, rezemat de trunchiul uscat al unui castan, cojit şi alb ca un ou, şi stă cu picioarele desculţe în umeda şerpuire de nisip şi bolovani. Dintr-un motiv numai de el cunoscut, dar de care nu e străin susurul încolăcit în auzul său, David crede cu tărie că pe-aici au răbufnit din nou apele torentului, ca odinioară. Ci maică-ta, adaugă tata. Pieptul şi gâtul îi sclipesc de sudoare, dar restul persoanei lui este vag, confuz, întinsă pe o tufă de rozmarin, cămaşa albă se usucă la soare. Maică-ta, cusatoreasa noastră cea roşcată, repetă cu vocea deprimată. Şi de ce-a făcut-o? Intreab-o.
Mama îl cunoştea şi ea? Nu mai mult decât mine. Să zicem că s-a purtat mai frumos cu el, dar n-a ajuns să-l cunoască mai bine decât mine... N-ai adus nici o batistă curată? Nici un dezinfectant, nimic? Nu tu bandaj, nu tu tifoane? Unde naiba-ţi zboară gândurile, fiule? Pentru că vezi doar cum am ajuns, cu sticla aproape golită şi cu curu-n vânt, năclăit de sânge, vărsându-mi-l generos pentru un viitor mai bun şi pentru victoria idealurilor noastre. Mă rog, vechea lozincă.
Nu vorbi aşa. Tu eşti un erou.
Aş, nici pomeneală. Unicul erou autentic e cel care-şi ascunde bine intenţiile. Niciodată n-a fost cazul meu.
Ce faci noaptea, tată, unde te-ascunzi ? Unde te duci ?
192
De la râpă la La Carrona si de la La Carrona înapoi în râpă.
Nu, mama zice că nu te mai duci acolo. Unde te afli?
Nici acum nu ştiu precis unde sunt. Aşa se-ntâmplă când visezi cât e ziua de lungă. Mama ta mereu îmi spunea trăieşti visând, Victor, nu mai eşti în stare să înfrunţi realitatea, şi asta-i problema ta, asta-i posirca si mahmureala ta de fiecare zi. Iar eu îi spuneam : păi dacă visez, nu mă trezi tocmai acum când am în mână o sticlă de Baron Rothschild autentic... Mult ne-am mai distrat noi, maică-ta si cu mine, cu visele mele. Dar uite cum stă treaba. Pluteşte peste acest vechi torent o duhoare de vultur hoitar care te doboară, şi duhoarea asta e propria-mi răsuflare visătoare. îmi vorbeai de pilotul de la RAF.
Derbedeul ăla de australian, care zicea că-i irlandez şi trăia la Londra, era un viteaz. Avioanele de vânătoare nemţeşti l-au doborât de două ori pe pământ francez, prima dată în iulie '41. A căzut în apropiere de satul Renty, din regiunea Calais. A avut baftă, a început să străbată câmpiile dezolante şi a fost găsit de unul din oamenii reţelei de evadări a lui Pat O'Leary. I s-au asigurat asistenţă medicală, haine, acte false şi a fost condus la Paris si de-acolo la Toulouse, unde s-a pus în contact cu grupul lui Ponzân Vidai, ca să-l ajute să treacă Pirineii pe un drum clandestin. Pe-atunci mulţi prizonieri de război evadaţi din lagărele germane reuşeau s-atingă graniţa spaniolă graţie reţelelor secrete care se creaseră de-a lungul si de-a latul Franţei ocupate. Gestapoul mirosise el ceva, fiindcă mulţi din piloţii ale
193căror avioane fuseseră doborâte nu erau găsiţi, aşa că trebuia procedat cu mare grijă. Eu eram băgat în chestiile astea, şi-n multe altele, dar de partea asta a Pirineilor. Mai târziu am trecut şi dincolo, colaborând direct cu reţeaua... Mă urmăreşti ? Aflat la Toulouse, pilotul nostru a trebuit să aştepte două săptămâni să se pregătească o expediţie spre Spania cu doi ghizi cunoscători ai terenului care să-l ducă până la Osseja, în Pirineii Orientali, împreună cu o pereche de evrei şi cu fiica lor de cincisprezece ani. La Osseja, o tânără a preluat comanda expediţiei, iar cei doi ghizi s-au înapoiat la Toulouse. Din momentul acela a început o călătorie lentă şi accidentată din *cauza* evreului, care şchiopăta, după cum mi-a povestit O'Flynn mai târziu. Aviatorul avea o valijoară foarte grea de care nu *se* despărţea nici ziua nici noaptea. Străbătând munţii au ajuns la Ribas de Fresser şi apoi au început coborâşul spre un refugiu dinainte stabilit, unde-i aşteptam eu.
Mă urmăreşti...? Da, tată, aicea sunt.

Sarcina mea era să-i escortez mai departe, pe când fata care-i adusese se întorcea în Franţa. I-am dus cu autocarul până la Ripoll şi de-acolo cu trenul la Barcelona, familia de evrei şi-a luat rămas-bun, iar eu l-am urcat într-un taxi pe pilot cu nenorocita aia a lui de valijoară şi l-am lăsat în faţa Consulatului englezesc, de unde avea să primească documente false ca s-ajungă în Gibraltar sau la Londra prin Lisabona. Uneori, acele documente erau gata după două sau trei zile, şi-atunci o parte din treaba mea era să le fac rost de locuinţă
194
temporară piloţilor, numai că de data aceea, nu ştiu de ce, nu prevăzusem nimic. Dintr-un anumit motiv care nu m-a interesat, locotenentul O'Flynn a hotărât să intre la Consulat fără valijoară si m-a rugat să i-o păstrez la mine acasă, de unde urma s-o ridice atunci când documentele aveau să fie gata. I-am dat adresa si m-am pomenit cu el chiar în seara aceea, deşi hârtiile erau departe de-a fi întocmite...
Cum de nu l-am văzut şi eu?
Era în august, tu erai la Mataro cu bunicii... Eu pe-atunci rupeam ceva pe englezeşte, nu mare lucru, dar suficient ca să ne înţelegem. O'Flynn mi-a spus că n-avea încredere în câteva persoane de la Consulat şi c-ar fi preferat ca valijoară să rămână la noi acasă. Alt secret. Mă urmăreşti?, zice tata, întorcând pe cealaltă faţă batista de pe fund, de pe rana care nu se închide acum şi nu se va închide niciodată. Apoi îşi pipăie buzunarele pantalonilor. Eh, fir-ar să fie, mi-am terminat ţigările.
Ai lăsat una fumată doar pe jumătate în scrumiera din bucătărie, zice David. Vrei să ţi-o aduc?
Ţigara aia e a maică-tii, si e ultima. Trebuie să fii mai atent de-acum înainte. Să ai ochii larg deschişi, fiule, pentru că vin timpuri grele. Şi acuma spune-mi. Cum îi merge vajnicei noastre cusătorese? Ce face?
In fiecare zi aceleaşi lucruri. Şi nu face bine.
Mama îşi lasă foarte încet picioarele în lighean, întâi stângul, apoi dreptul. David a încălzit apa la bucătărie, a vărsat-o în lighean,
195a aruncat un pumn de sare, l-a adus în sufrageria-antreu şi îngenunchind i-a scos pantofii mamei aşezată în fotoliu.
Mai târziu ea este singură în bucătărie, înteţind răbdător jăraticul din cuptor, ţinând în mâna pusă pe pântece ultima ţigară, cu ochii-n gol, atenţi la ceva nevăzut de nimeni altcineva. Lăsând ţigara în scrumieră, mâna ei pipăie întâi panglica neagră din părul roşu, apoi se reaşează peste pântece. Profilul gravid al feţei şi trupului ei, atitudinea-i gânditoare şi plină de tristeţe, văzută în contra luminii în bucătăria aceasta întunecoasă şi strâmtă ca un tunel, este imaginea preferată, cea mai vie din câte păstrez, a sărăciei zilnice şi punctuale cu care ea a fost nevoită să se confrunte, imaginea cea mai desăvârşită si mai persistentă din toate cele pe care le-am recompus şi reconstituit în amintire. Nu-l are pe pilot dinaintea ochilor, e] e atârnat tot în odaia lui David, înfruntându-şi cu un zâmbet călăii şi destinul, dar din cine ştie ce motiv ea continuă să-l vadă aici în bucătărie la fel de apropiat şi de surâzător.
Năut, linte, cartofi, macaroane. Pot denumi aceste lucruri, le pot mirosi în memorie cu aceeaşi recunoştinţă şi acelaşi respect cum făcea mama, le pot mângâia cu mâinile şi glasul mamei. Batogul pus la muiat. Vechea râşniţă de cafea. Untura de porc sfârâind în tigaie, şi-atâtea alte lucruri cu strania lor tendinţă la camuflaj, cu încăpăţânata lor pornire de-a nu se afla niciodată acolo unde le era locul: bucăţelele de zahăr în sosiera ciobită, lintea într-o lădiţă de pesmeţi, cartofii într-un lighean de zinc pentru vase, usturoiul într-o cutie de cacao.
196
Sărăcia, aminteşte-ţi, frate, fidela noastră însoţitoare a acelor ani, cea asumată cu atâta curaj de roşcată şi împotriva căreia niciodată n-a crâcnit, sărăcia care are o mie de feţe şi se manifestă în o mie de feluri înseamnă şi asta, adu-ţi aminte: că în pofida curăţeniei şi ordinii pe care ea le impune în jur cu cea mai mare străşnicie şi energie, lucrurile parcă nu-s niciodată acolo unde ar trebui să fie, ci rătăcesc brambura, ocupând cu o îndărătnicie insidioasă locul care într-o zi era al altora. Şi totuşi, în toiul aparentei lor dislocări, astfel dispuse în lumea lor de precare aparenţe, nici unul din aceste obiecte n-a fost deposedat de identitatea sa, dimpotrivă, par a fi mai apropiate şi mai necesare, iar mânuirea lor mai cordială, aidoma imaginii pârlite şi neclare a pilotului, care într-o zi

a fost acolo unde trebuia împreună cu amintirile poate cele mai intime şi mai bine păzite ale mamei, şi care azi, mult timp după ce şi-a plimbat zâmbetul impertinent pe coperţile unei reviste germane editate în spaniolă, îşi ocupă prieteneşte locul în dormitorul unui adolescent visător într-un îndepărtat cartier din Guinardo.
Direcţia Generală a Securităţii. Brigada de Informaţii. Fisa lui *Victor Bartra Lângara.* Dosarele F-7 (17-3-40) şi F-8 (2-5-45). Rezumat pentru uz intern.
— Născut la Huesca pe data de 4 aprilie 1901. A trăit la Mataro până la 12 ani.
— A fost seminarist, apoi îngrijitor (pedel) la Colegiul Iezuiţilor de pe strada Caspe (posibilă origine a exacerbatului său anticlericalism).
197— I se atribuie participarea la sechestrarea şi asasinarea preotului paroh al bisericii San Jaime de los Domenys (Tarragona) la 20 iulie 1936. Neconfirmat.
— în timpul războiului nostru de eliberare a fost în armata roşilor, la serviciul sanitar (anestezist), fiind rănit pe frontul din Aragon.
— La terminarea războiului s-a refugiat în anonimat şi a lucrat la o ţesătorie din cartierul Gracia, printre ai cărei muncitori a încercat să răspândească idei de un pronunţat caracter anarhist revoluţionar, îndemnându-şi colegii la opoziţie faţă de actualul regim spaniol.
— Instigator la diverse acţiuni de o accentuată nuanţă catalanistă separatistă cu ocazia festivităţilor prilejuite de Fiesta Mayor de Gracia y del Guinardo, conform informaţiilor furnizate de vecini.
— în luna martie 1940 este arestat într-un apartament de pe strada Conde del Asalto, unde avea loc o reuniune clandestină cu scopuri aşa-zis altruiste sportivo-sanitare (în realitate, cu presupus caracter libertar); se apără susţinând că se afla acolo din greşeală (vezi anexa F-7), căutând cu totul altă adresă. Supus interogatoriului, îşi povesteşte eroarea cu detalii pare-se convingătoare.
— Trece în mod clandestin în sudul Franţei la sfârşitul lui 1942; acolo i se atribuie misiuni de sprijinire a Rezistenţei franceze, ca de exemplu ghidarea către şi peste graniţă a piloţilor aliaţi doborâţi de nemţi. S-a putut stabili, din datele şi observaţiile strânse, că s-a pus în legătură cu o organizaţie engleză clandestină cu s'ediul la Marsilia, cunoscută sub numele de
198
„Organizaţia Garrow". A locuit la Toulouse la nr. 40, rue de Limayrac. Există indicii că alterna aceste activităţi de ghid peste hotare cu traficul de contrabandă. Este sigur că a adăpostit la el acasă, câteva zile, un aviator englez care apoi a putut reveni la unitatea sa, via Lisabona, cu documente false. Pentru aceste activităţi, sus-numitul primea o remuneraţie estimată la 2.000 de franci de persoană. Când a trecut şi documente, a ajuns să câştige până la 5.000 de franci.
— în cercurile libertare este considerat autorul diferitelor broşuri editate de anarho-sindi-calistii de la Confederaţia Naţională a Muncii (CNT) spaniolă în Franţa.
— în octombrie 1943 încearcă să stabilească un contact cu aşa-zisul „Guvern Basc din Exil", iar a doua zi este pe punctul de a fi arestat într-un bufet din Las Planas, după ce asistase la o reuniune clandestină, sub pretextul unei agape organizate de asa-numitul „Sindicat al Spectacolelor Publice al CNT", la care sunt afiliaţi oameni de teatru, operatori cinematografici şi plasatori, printre ei fiind şi „tovarăşul" si prietenul lui, German Auge.
— în 1944, la recomandarea părintelui paroh al Capelei Expiatorii Las Ânimas (Pr. Dr. Masdexexart), este primit la Serviciile de Igienă ale Primăriei pentru lucrări de Dezinfecţia şi Deratizarea sălilor cinematografice etc. Afiliat la clandestinul Sindicat al Spectacolelor Publice al CNT, este însărcinat cu difuzarea presei şi propagandei subversive camuflate în sacii cu care sunt distribuite bobinele de film.
199— Membru marcant al MLR (Moviment Llibertari de Resistencia) până în februarie a.c., când a fost expulzat pe motive de insubordonare şi de delapidare a unor „fonduri revoluţionare", provenind din cotizaţiile afiliaţilor.
— Dispărut de la domiciliu la o dată aproximativă din martie a.c.
— Dacă ceea ce vreţi să ştiţi — zice mama -este dacă mi se pare că a trăi în pace fără libertate e mai bine decât a trăi liberi dar în război, răspunsul meu e nu, domnule inspector.
— Niciodată nu întreb aşa ceva.

— Desigur, la ce bun. Avantajul de-a trăi în pace fără libertate.
— N-am de gând să discut cu dumneavoastră, doamnă Bartra, azi nu. Deşi ceva tot o să vă spun. Nu ştiu cine-a redactat darea asta de seamă, însă oricine-ar fi, e clar că soţul dumneavoastră şi-a bătut joc de el.
— De ce spuneţi asta ?
— întâi terminaţi lectura, şi-apoi să-mi spuneţi ce gândiţi. Partea cea mai tare abia urmează, în fişa de-acum cinci ani şi-n declaraţia sa.
— Vă referiţi la activitatea lui de contrabandist? N-am crezut niciodată aiureala asta.
— Nu mă refer la ea. Citiţi mai departe, citiţi.
— Aveţi o ţigară, domnule inspector?
— N-ar trebui să fumaţi atât, doamnă Bartra.
F-7 (17-3-40)
Victor Bartra Lăngara:
200
Major. Auxiliar sanitar. Domiciliat în Guinardo. Situaţie economică precară.
Declară: Că totul se datorează unui complex de împrejurări care au dus la o neînţelegere. Că în urmă cu aproximativ cincisprezece zile a cunoscut-o într-un bar din Las Ramblas pe o anume madam Carmencita, de vreo 45 de ani, nu îi cunoaşte numele adevărat, şi acea madam l-a confundat totodată cu un agent publicitar şi un avocat, fără a declara însă ce a cauzat confuzia. Că madam Carmencita l-a prezentat unei fete numite Florita Garcia Nieto, în prezent şi ea arestată. Că numita Florita i-a arătat pe braţul stâng un tatuaj care făcea aluzie la marca de ţigări americane Lucky Strike. Că madam Carmencita i-a spus că avea o idee care le-ar fi putut aduce nişte bani, atât prietenei ei Florita, cât şi lui în calitate de avocat, dacă ideea i se părea bună. Că respectiva idee se referea la un proiect de publicitate de tip american pe piele (chiar acestea au fost cuvintele folosite), pe care mai multe amice de-ale ei erau gata să-l încerce sub formă de tatuaj chiar pe zone intime ale trupului pe care n-o să le precizăm acum şi aici (au fost propriile-i cuvinte), dacă firma Lucky sau concesionarul ei în Spania erau dispuşi să plătească. Că ce părere avea de idee. Că în faza aceea arestatul a început să le bănuiască pe madam Carmencita şi pe numita Florita, după aspect şi intenţii, dar şi după unele tăinuite atingeri si efuziuni depăşind limita bunelor maniere impuse de robusta morală si dârza unitate a oamenilor si ţinuturilor Spaniei (transcriu aici exact limbajul folosit de cel interogat), a început să le
201bănuiască, repet, pe cete două interlocutoare ale sale că ar avea ceva de-a face cu domeniul prostituţiei şi derivatele sale, dar că a preferat să rămână discret *si a* răspuns că da, sigur, era o idee. Că atunci madam Carmencita i-a zis că pregătise o reuniune de 20 sau 30 de prietene interesate de afacerea aceea şi l-a întrebat dacă era de acord să asiste şi el la zisa reuniune care trebuia să se desfăşoare într-un apartament de pe strada Conde del Asalto nr. 13, unde urmau să discute problema remuneraţiei şi alte chestiuni asemănătoare şi aveau nevoie de asistenţă juridică. Că oferta nepărându-i-se tentantă, el a declinat invitaţia, dar că după ce a ciocnit mai multe pahare şi a ajuns la o sporită intimitate cu numita Florita Garcia Nieto, care i-a arătat o altă marcă comercială tatuată pe partea interioară a pulpelor (Cerebrino Mândri, celebrul tonic), s-a hotărât, puţin cam necugetat, să asiste totuşi la reuniunea individelor (deţinutul declară că în acele momente deja nu mai avea îndoieli asupra statutului profesional al ambelor interlocutoare) ca să le ajute în afacerea lor.
Că la data stabilită s-a dus cu Florita Garcia Nieto la acea reuniune de pe strada Conde del Asalto, dar că a încurcat apartamentele şi amândoi s-au pomenit pe neaşteptate în plină întâlnire a unor pretinşi vânzători şi voiajori comerciali şomeri care fuseseră convocaţi acolo de un reprezentant al firmei Suco y Hermanos S.A., care fabrică „sucul de portocale ce vindecă totul cât ai clipi", acestea fiind chiar cuvintele pe care le-a folosit în declaraţia sa. Că Florita a scăpat de acolo de cum şi-a dat seama de
202
greşeală, dar că el, când a apărut echipa de la Brigada Socială, n-a mai putut ieşi, fiindcă era în primele rânduri, însă cei ce se aflau mai aproape de uşă au şters-o numaidecât. Că nu pricepe de

ce i se spune că adevăratul scop al acelei reuniuni era unul politic, şi că el n-a fost nici convocat, nici anunţat.
Are antecedente.
Sugestie : Amendă de 5.000 pesetas.

203 *Viermele invizibil*

Otând pe vine, David lasă şopârla să fugă şi ia de jos codiţa retezată care şerpuieşte eliminând sucul ei vâscos peste visul pietrelor, închide lama briceagului apăsând-o pe genunchi şi desface palma celeilalte mâini, în care pune codiţa alături de alta ce mişcă încă. Nu ştiu ce fel de însorită neîndurare cade peste torent şi peste vocile fără trup care răsună aici. In coturile întunecoase ale fostei vâltori de ape, unele pietroaie acoperite cu muşchi par nişte sipete. Cu ifosele şi vicleşugurile sale de râu, deşi nu mai poate arăta altceva decât malurile difuze şi albia uscată cine mai ştie de când, torentul simulează un vuiet de ape iuţi şi răguşite, îndă-rătnicindu-se încă să se manifeste şi să care cu ele orice gunoi care tot ar mai zăcea dosit prin vreun cotlon, orice lucru nelalocul lui, aruncat, dispreţuit, nefolositor, precum sângele rebel ce putrezeşte în curul tatei.
Unde rămăsesem, fiule, unde ajunsesem cu povestirea?, întreabă schimbând poziţia batistei, cu piciorul sprijinit pe o stâncă. Ah, da. Patru zile şi patru nopţi, atâta a stat la noi ţanţoşul şi viteazul nostru amic aşteptându-şi hârtiile de la Consulat. Da, într-adevăr, era în august. L-am ţinut pe palme maică-ta şi cu

205 mine acasă în cele patru zile mari şi late... ca să aflu la câtva timp după aceea că actele îi fuseseră predate la nici patru sau cinci ore de la sosire. Mi-a ascuns asta, potlogarul. Da, aşa cum auzi. II văd şi-acum stând în fotoliul de răchită de lângă fereastră, în faţa maică-tii, foarte formalişti amândoi, bând cafea şi discutând prieteneşte. De la început au simţit simpatie unul pentru altul. Păreau uniţi de o ciudată complicitate copilărească, o prostie pur verbală care îi făcea să fie tot timpul zâmbăreţi şi carn tembeli, şi se înţelegeau într-o limbă neghioabă care nu-i de pe lumea asta, nişte semne şi-un limbaj cum folosesc doar nebunii şi plozii. El recita versuri cu vocea lui nazală şi impertinentă, iar roşcata, trăind ca-ntotdeauna pe două planuri, vreau să zic al fraternităţii şi-al visării, încerca să-l imite în emfază romantică şi-n ifose poetice învăţând totodată şi niţică engleză, apoi se priveau şi-ndată se puneau pe râs. Ce zici de asta, David ? Să vedem: oare nu crezi si tu că-n situaţii atât de extraordinare, nişte persoane atât de extraordinare ar trebui să fie mai la locul lor? Ştiu, ştiu că viaţa e făcută din momente nesemnificative şi din pălăvrăgeală scuzabilă, dar *quand meme,* ce dracu'! Ce vrei să zici, tata?
Pun' te pe-nvăţat limbi străine, fiule, îmi amintesc nişte versuri pe care locotenentul •O'Flynn le tot repeta până le-a vârât şi-n capul maică-tii. în timpul nopţii, căldura ne scotea din casă şi beam rachiu de ienupăr din clondir, aşezaţi pe malul râpei, sub stele... în pahare albastre groase beam până dimineaţa, simt

206

si-acum parfumul acru al rachiului şi încă aud frumoasa voce a locotenentului.
*O Rose, thou ari sick! The invisible worm That flies in the night, In the howling storm, Has found out thy bed Of crimson joy, And his dark secret Iove Does thy Uf e destroy**
Şi ce-nseamnă, tata?
Vorbeau un jargon ciudat, ţi-am mai spus, fiindcă nici maică-ta nu ştia englezeşte, nici el spaniola. Oricum, trebuie să recunosc că era un om foarte cult... înainte de-a se face nevăzut în cele depărtări, l-am întrebat ce-avea în valijoară de atârna aşa greu. Mi-a zis că era o piesă de la un submarin nemţesc şi că trebuia s-o predea personal fie în Gibraltar, fie la Londra. Era vorba de-un metal greu, extrem de valoros, mi-a explicat, care avea formă cilindrică şi striaţii şi cifre la un capăt, iar la celălalt urme de schije sau de foc. O drăcovenie de-un imens interes ştiinţific şi strategic pentru Amiralitate.
Ţi l-a arătat?
N-a vrut.
O, roză ! Eşti bolnavă: /Viermele invizibil/ Care zboară noaptea,/ în furtuna care urlă,/ Ţi-a descoperit culcuşul/ De bucurie roş-carmin,/ Şi iubirea lui, sumbră, secretă,/ îţi macină viaţa. (William Blake: *The Sick Rose - Trandafirul bolnav.)*

207Şi tu l-ai crezut?
Mi se pare c-a fost unica dată când l-am crezut.
Şi ce-a urmat după aia?, întreabă David. A plecat. *And we'll never see you again ?,* i-am zis. Şi mi-a răspuns : *Never is a long time.* Ce-nseamnă ?
Fir-ar să fie, David, învaţă limbi străine! Să-ţi spună mama!
Păi ziceai că mama nu ştie *engleza.* Ceva tot a învăţat ea, ceva tot a învăţat... Unde rămăsesem ? Ah, da. Bun, deci eu mi-am făcut datoria din plin cu-acel pilot, i-am oferit adăpost şi l-am protejat când aştepta actele, iar apoi el a călătorit fără probleme la Gibraltar şi de-acolo în Anglia, unde s-a reîntors la escadrila lui. I s-a încredinţat alt Spitfire, si la un an după aceea, în februarie, avea să fie din nou doborât, de astă dată în regiunea Calais. Aşa cum arăta atunci, cu faţa înnegrită şi cu mâinile arse, a apărut acum trei ani pe coperta revistei *Adler* din luna martie, mai precis în ediţia din 15-3-42, cea pe care maică-ta a şter-pelit-o din sala de aşteptare a unui comisariat unde trebuia să-i vină rândul la un interogatoriu... Auzi dumneata ce mai zbor grozav, acesta al curajosului Bryan O'Flynn, din orizonturile de aur şi smarald unde vieţuiesc eroii până pe peretele lepros al unei coşmelii din Guinardo! Bun. Eu pe-atunci trecusem în Franţa şi activam ca element de legătură între reţeaua lui Pat O'Leary şi grupul lui Ponzân. Am aflat că pilotul nostru fusese ajutat să fugă şi să treacă din nou graniţa franco-spaniolă, ajungând la Londra via Lisabona. Cu mâinile arse şi deformate nu 208
mai putea pilota nici un avion de vânătoare, şi începând de-atunci a îndeplinit tot felul de misiuni de ofiţer de legătură în Africa de Nord şi în ofensiva contra Germaniei. A trecut apoi la Serviciile Speciale, a lucrat un timp c-un agent al în 16, şi în Marsilia l-am văzut la un moment dat cu oamenii lui O'Leary. Ţin minte c-avea un geamantan enorm şi l-am întrebat în băşcălie: Ce duci acolo, Bryan, prora unui cuirasat german? Tot ce-am mai ştiut apoi despre el, cu câteva luni înainte de debarcarea din Normandia, e că zbura cu un bombardier care a căzut în Mediterana când se întorcea la baza lui din nordul Africii, precis după vreo incursiune deasupra Germaniei, Străbătuse jumătate de Europă cu mitralii în aripi, şi asta încă nu-i nimic, ţin' te bine, aşa cum am auzit, aşa-ţi povestesc: se pare că avionul acela zbura cu toţi oamenii din echipaj carbonizaţi pe locurile lor, şase cadavre cu focul în cabină şi fără direcţie, planând la câtva metri peste mare, până când a căzut şi s-a scufundat...
L-am văzut căzând!, proclamă David foarte excitat. L-am văzut! Nimeni nu m-a crezut, nici bunica Tecla, nici mama, nici Garda Civilă, nimeni. Şi nici ziarele şi nici radioul n-au spus nimic, dar eu l-am văzut cu ochii mei. De pe plaja din Mataro. Era un Marauder B-26, şi pe fuselaj avea pictată o fată-n costum de baie cu inscripţia *Forever Amanda.* Ce-nseamnă ? O s-o afli când vei învăţa limbi străine. Nimeni nu m-a crezut, dar tu trebuie să mă crezi, tata... Tu trebuie să mă crezi!
Te cred, îi taie vorba tata, ridicând sticla şi privind-o contra luminii. Aşa că bucură-te.
209Trebuie demascat adevărul! Si-acum ascultă-mă. Trebuie să-i facem şi roşcatei o bucurie spunându-i adevărul gol-goluţ, nu crezi? Ce-am putea să-i zicem...? Gata, ştiu. O să-i spui că apele torentului mi-au smuls sticla din mână. Torentul nu mai are de mult apă, tata. Asta nu-i treaba noastră, îmi aduc aminte de citatul ăla pe latineşte pe care o profesoară, iubita ta mamă, obişnuia să-l repete: *fortis imaginaţia generat casum.*
Aşa zicea mama? Ce-nseamnă? Vezi ce important e să ştii limbi străine, măgarule ?!
Cu faţa scofâlcită ca după un leşin, o păpuşă de celuloid apare dintre gunoaiele ce se îngrămădesc în mijlocul torentului, pe panglica ondulată de nisip umed care cândva de mult, cu mult înainte de naşterea lui, fusese albia unor ape liniştite si transparente. Absorbit în contemplarea căpşorului spart, cu codiţa şopârlei agitându-i-se încă în mână, David se întreabă când va reveni tunetul de ape al vâltorii capabile să-i anuleze suferinţa din urechi, târând totul în calea ei, gunoaie şi trunchiuri putregăite, noroi şi animale înecate.
Niciodată n-am văzut trecând pe-aici apă sau ceva asemănător, comentează tata. Drapele şi trâmbiţe, sutane şi chintesenţe patriotice, mult rahat din ăsta şi mult fanatism văd eu trecând. Din prima zi aceşti oameni anunţau că sticla asta nu se va goli vreodată, după cum tot ei mi-au adus rătăcirea asta, lipsa *de* memorie şi minciuna în propria-mi casă şi în chiar gura mea. Bine. Să dăm pagina. Ce-o să-i spunem bunei tale mame ca s-o îmbărbătăm
210
oleacă...? Ah, ştiu! Spune-i pur şi simplu că nu mai beau.
O să-i zic.
N-o să uiţi cumva?
Nu. Haidem, Chispa. Scoală.

Dar zi-i şi că, de când nu mai beau, în fiece noapte visez că beau. Şi mai zi-i că-n timp ce visez că beau sufăr teribil, fiindcă-s conştient că nu beau. Să-mi explice asta, fir-ar să fie de treabă, ea care a studiat ca să devină profesoară.
O să-i spun, tata.
Bun, acuma fugi. Şi-aş vrea să văd când ai de gând să curmi calvarul bietului tău câine. Dă-i-l poliţistului ăluia, ca să nu mai sufere atâta, bietul animal.
Până şi tu cu poliloghia asta răsuflată, până şi tu, tata... ?, se bâlbâie David cu o melancolie parodiată si abruptă care-i abureşte viziunea: două codiţe de şopârlă în mână, una nemişcată deja, cealaltă şerpuind încă, şi, când strânge pumnul şi îşi întoarce ochii, în mijlocul unei efuziuni de colb şi de soare orbitor distinge neclara siluetă, figura pe zi ce trece tot mai încovoiată si mai murdară a lui tata gesticulând însufleţit pe albie-n sus cu sticla lui ţinută bine de gât.
întoarce-te acasă, băiete. Mama are nevoie de tine.
— Bwana, pentru o bancnotă vă spun pe dată unde-i roşcata şi pentru două ciripesc tot ce vreţi să ştiţi despre Victor Bartra, şi-n plus vă fac cadou o poză din colecţia mea cu Eroii
211Patriei, cea pe care i-a dat-o gardianul municipal prietenului meu Paulino Bardolet...
— Vasăzică, nici azi nu-i acasă - îi taie cuvântul inspectorul.
Chipul lui auster nu lasă să răzbată nici cea mai uşoară nerăbdare sau enervare. In juru-i pluteşte ceva ca un uşor praf roşu şi un iz acru de rădăcini smulse, tipicul miros al râpei, care parcă s-a lipit de el.
— Săptămâna asta nu noroc la dumneavoastră, bwana — ochii scânteietori ai lui David zăbovesc asupra pleoapelor zbârcite şi obosite ale poliţistului, dotate cu un plictis hipnotic.
— Cum se simte ? - zice agentul privindu-şi pantofii -. Ştii că deunăzi a leşinat?
— Nu-i pentru prima oară.
— Ţi-a spus unde se duce, dacă zăboveşte mult?
David neagă din cap şi nu-şi dezlipeşte ochii de pe el. îi admiră totuşi temperamentul flegmatic, felul de a-şi ţine între dinţi ţigara neaprinsă şi mâna dreaptă în buzunarul hainei, bine-cunoscuta-i economie până şi în cel mai mic gest. Azi ţine sub braţ o mapă albastră şi are braţul stâng bandajat şi atârnat de gât cu o legăturică maro cu motive gri.
— Ce-aţi păţit ? Aţi fost rănit într-un schimb de focuri ?, aţi dat nas în nas cu răufăcători ori v-aţi caftit cu scursura societăţii...?
— Te-am întrebat dacă maică-ta întârzie mult.
— Aveţi ştiri proaspete de la *tata?*
— O să afli dacă ea va crede de cuviinţă -inspectorul şi-a scos din buzunar mâna strângând bricheta şi ţâşneşte flacăra.
212
— Valeu, ce brichetă babană! - zice David -. Mă lăsaţi s-o încerc ?
Inspectorul i-o dă. David îi aprinde ţigara tăcut şi grijuliu, apoi o încearcă de două ori, zăbovind cu buricul degetului gros pe rotiţa aurită si pe căpăcelul acţionat de resort, des-fătându-şi auzul cu pocnetul de închidere. Fantastic, când oi fi mare o să am una la fel, dar autentică. Cline!
— Bun — zice inspectorul, recuperându-şi bricheta —. Tot nu mi-ai răspuns.
— Control medical. Cât o zăbovi, asta cin' să mai ştie. Depinde cum îl găseşte doctorul Isamat pe frăţiorul meu mic, ăl de trebuie s-apară. Dacă vreţi s-o aşteptaţi...
— Spune-i că revin mâine, am ceva ce-o s-o intereseze.
— De mi-oi aminti, i-oi zice. Inspectorul rămâne tăcut. Nu pare a mai
avea ceva de adăugat şi fără nici un chef dă să se întoarcă şi să plece, deşi i-ar fi convenit să fi rămas s-aştepte. Deodată vede ceva îndărătul lui David care îi va permite să mai tragă de timp: de sub masă, potaia care, conform lui, ar fi trebuit să fie de mult moartă si îngropată se ridică cu chiu cu vai de pe pătura pe care zăcea, face câţiva paşi chinuiţi şi se prăbuşeşte iar, de data asta pe dale, cu un pârâit de oase.
— Nu vrei să-nţelegi odată că animalul ăsta e un chin pentru maică-ta, aşa-i?, n-o să-ţi intre asta-n cap nici dac-ai vedea-o agonizând, nu?, c-aşa vrei tu şi pace. îmi dau seama cât suferă maică-ta

văzându-l în halul ăsta. Dacă nu vrei tu să iei hotărârea, măcar lasă-i pe ceilalţi s-o facă. Şi cel mai bine...
213— Nu-i tot aia ? - întreabă David —. Ştiu şi eu ce-i mai bine! Şi mai ştiu că şi ea se gândeşte să-l omoare, s-a lăsat îmbrobodită de dumneavoastră!
— Mama ta şi cu mine credem că nu faci decât să-i prelungeşti agonia, şi asta numai fiindcă eşti un băiat plin de capricii şi foarte căpos. Uite la biata lighioană, nici să respire nu poate...
Chispa se mai ridică o dată şi vine de *se* prăvăleşte la picioarele lui, cu botul sprijinit pe un pantof. Inspectorul îndoaie piciorul şi-l îndepărtează; nu se poate spune că i-a dat un şut, însă flexiunea piciorului, chiar dacă înceată şi zăbavnică, şi gestul în sine poartă impulsul reprimat al şutului şi David îşi dă seama şi gândeşte io-te la porcu' naibii, cum poate să-i dea un şut unui câine de care zice că-i pe moarte ? Aproape concomitent *se* uită la mâna lui, cea cu braţul legat de gât, la contracţia degetelor dezmorţindu-se, un gest crispat şi lent, ca şi cum ar apuca arma şi ar apăsa pe trăgaci, Şi-atunci, ca la lumina unui trăsnet, David vede gura revolverului apropiindu-se de urechea câinelui şi scuipând glonţul care îi sfărâmă capul.
— înc-o dată-ţi cer — mârâie inspectorul —, şi o fac gândindu-mă mai ales la maică-ta, să te gândeşti bine, băiete.
— Şi ce vă priveşte pe dumneavoastră chestia asta? Oricum - comentează David cu tristeţe uitându-se la Chispa - săracul o să moară curând, fiindcă are pneumonie galopantă, dar nu trebuie să-l ajute nimeni... Poate crăpa şi mâine, dar înţeleg s-o facă el singur...
214
— Nu fi chiar aşa sigur. Cine ştie cât mai poate dura în starea asta.
— Voi avea grijă de el pan' la moarte.
— Nu fă paradă de sentimente înălţătoare cu mine, că nu ţine. Dacă într-adevăr te-ar da afară conştiinţa din casă, te-ai ocupa mai puţin de animalul ăsta şi mai mult de maică-ta. De ce n-ai însoţit-o la doctor? — se apleacă peste David si îl loveşte deodată în piept cu degetul mâinii tumefiate care apare din legătură, adăugând -: într-o zi vom discuta tu şi cu mine foarte serios. Poţi să te pregăteşti deja.
— Auziţi, mi se rupe-n paispe.
— Om vedea. Şi ţine cont că toate astea ţi le spun spre binele tău. La revedere. Mă-ntorc mâine după-masă, spune-i maică-tii, ca să ştie.
O să muşti colbul, sticlete, bolboroseşte David, văzându-l îndepărtându-se pe drumeag cu pasul lui moale şi cu aerul acela pe jumătate indolent, pe jumătate vigilent, în ceafă si în umerii înalţi. Dimineaţa devreme, mototolit sub un cer plumburiu şi fantomatic, oraşul care se desfăşoară colo jos pare un miraj strivit reverbe-rându-şi griurile ratate în faţa mării, un decor neizbutit pe care tocmai l-au revopsit îngerii nocturni, cei care ne cârpesc nouă visele când se luminează de ziuă. La acea oră, pe nesigurele frânghii de rufe de lângă buza râpei se aşază vrăbioi graşi care cu ciocurile se curăţă de paraziţi şi de spuma neagră a nopţii.
Mai târziu ea iese pe uşa principală cu coşul de rufe spălate sprijinit de sold şi traversează grădina abolită, trecând printre trandafirii şi
215leandrii pe care nostalgia-ei tot îi mai cultivă în memorie, în direcţia râpei unde David, aşezat pe margine cu Chispa, îşi *leagănă* picioarele în gol şi vorbeşte singur.
Prăvălitele glicine de pe zidurile năruite care înconjurau cândva grădina îi atrag privirea, apoi ochii stătuţi îl caută din nou pe David, care bălmăjeşte ceva pe şoptite şi dă din picioare de parcă şi le-ar bălăci în ape stătute, în vremuri mai fericite, fiii cusătoresei ar fi pescuit mulţi peşti aici, dacă nu alături de tatăl lor, sigur în compania bunicului din Matard, care avea undiţe cu tot dichisul.
De partea cealaltă a torentului, în zona neurbanizată de la poalele colinei, o fată desculţă care poartă o vestă de pijama în dungi, ce trebuie să fie a tatălui ei, întinde şi ea rufe la uscat în plin câmp. David distinge pe tufele de grozamă o fustă galbenă cu buzunăraşe verzi, o bluză ca şofranul şi doi chiloţei roz. Soarele îşi face loc printre nori şi aprinde galbenul grozamei şi pletele aurii ale fetei.

— O să-ntârzii la parohie — zice mama cu un cârlig de rufe între dinţi, scoţând rufele spălate din coş -. Nu ţi-a zis domnul Marimon că-n dimineaţa asta avea o nuntă ?
— Plec îndată - zice David, uitându-se la Chispa, care se screme inutil să-şi facă nevoile -. Ieri a venit iar sticletele. Am uitat să-ţi spun.
— Bine.
— Trece şi diseară. Avea o mapă cu hârtii.
— O mapă ?
Da. O mapă şi-un maldăr de rahat, boscorodeşte David pentru sine. Lua-l-ar talpa iadului pe mahărul de sticlete împuţit şi ticălos. 216
— N-aud ce spui, fiule, da-i ca şi cum te-aş auzi. Ţi-a căşunat urât de tot pe omul ăsta, este?
David se ridică.
— Da' de unde. Discut cu frăţiorul meu ăla micu'. Tu faci la fel.
— Eu nu discut cu el. Ne înţelegem. Asta-i altceva. Şi nu crezi c-ar fi mai bine s-aştepţi să-l avem aici cu noi, dacă tot îţi place aşa de mult să discuţi cu el?
— Intr-o zi, tata mi-a spus: învaţă să priveşti ceea ce nu s-a-ntâmplat încă, dacă vrei să pricepi multe.
— Aşa ţi-a zis ?
Mare şmecher, domnul Bartra. Auzi la el. Roşcata stă culcată pe spate în pat si mă ţine-n sus cu mâinile-i care acum sunt ca peştii roşii, în timp ce lângă ea David se uită la noi stupefiat, ca şi Paulino, care-şi agită puternic maraca-surile viu colorate. Prost moment ţi-ai ales să vii pe lume, fiule, mă simt foarte slăbită şi foarte singură, a trebuit să renunţ la lucru şi nu ştiu de voi avea lapte-n ţâţe, şi-n casă n-am de mâncare decât doi cartofi zbârciţi şi-un pic de batog...
De ce nu te gâtui cu cordonul tău ombilical ca să ne laşi în pace, fetus aducător de complicaţii?, mormăie David, mergând cu Chispa pe buza râpei, cu lesa câinelui atârnându-i de gât şi cu privirea ţintă la bluziţa şi fustiţa întinse ca un fraged trupşor în extaz pe grozamă, de partea opusă a torentului. Fata a şi plecat. Câinele îl urmează pe David cu botul lipit de glezna bronzată şi fină, amuşinând afinităţi afective.
217— Aşteaptă, trebuie *să* vorbim de câinele tău - zice mama, desfăşurând un cearşaf -. Va trebui să luăm o hotărâre, fiule.
— Nu vreau să vorbesc de asta. Acum mă grăbesc.
îl lasă pe Chispa acasă şi o ia pe drumeag spre Bulevard. Ajuns dincolo de rovină, trece pe partea cealaltă şi se îndreaptă spre măgura unde se usucă la soare rufele spălate ale fetei. Tu ce-ai face-n locul meu, microbule? Are o pneumonie cronică, asta are, doar asta, şi-s sigur că l-as putea vindeca, nu-i chiar atât de bătrân... Ce-ai face, i-ai lăsa să-l ducă la abator? Eu nu pot, am şi eu sentimentele mele, băiete. Da' ce ştii tu de sentimente, dacă n-ai ieşit încă din găoace, vierme păros care-i otrăveşti sângele mamei ? De ce are nevoie Chispa e de multă grijă, multă milă. Cu fenomenala ta milă îl faci să moară în cel mai cumplit chip cu putinţă, picătură cu picătură, trecând prin chinurile iadului, îl masacrezi, frate, îl martirizezi, îl supui la o caznă chinezească cum n-au scornit nici dakoii lui Fu-Manchu. Eşti mai rău decât poliţistul ăla care-i dă târcoale roşcatei, ascultă ce-ţi spun. Păi sigur că sunt, bă moleculă! Păi ce credeai! îs mult mai rău!
înainte de-a intra în Bulevard, în drum spre parohia Cristo Rey, David se opreşte o clipă în faţa tufei de grozamă să vadă îndeaproape fusta cu buzunăraşe verzi uscându-se la soare. E foarte scurtă, ca de copilită, făcută dintr-o pânză grosolană şi decolorată. O viespe se plimbă pe tivul fustei, şi genunchiul lui David deodată tresare. Simte în trup excitaţia aceea atât de binecunoscută care anunţă impostura.
218
Păi da! Păi sigur! îs mai rău decât ciuma!
Inspectorul Galvân a sunat şi aşteaptă în faţa uşii de zi, gânditor şi cu mâna rigidă vârâtă neatent în tufa de margarete, în cealaltă mână, vindecată deja şi nebandajată, ţine mapa albastră. Se deschide uşa, el zice câteva cuvinte, arată mapa şi intră.
— Ţin să vă mulţumesc pentru toată bătaia de cap... - începe mama.
— Sunt la ordinele dumneavoastră, doamnă Bartra.

— Chiar vorbiţi serios ? - roşcata zâmbeşte cu mâna pe decolteul capotului -. Vă rog, luaţi loc.
Se aşază si ea în fotoliul ei de răchită şi fără alte amabilităţi începe să răsfoiască prin dosar cu mapa în poală şi cu ţigara fumegându-i între degete, indiferentă la privirile inspectorului care stă foarte ţeapăn în fotoliul celălalt. Dar imediat îşi întrerupe lectura ca să surâdă din nou şi să-si ceară scuze că nu-i o gazdă bună şi nu l-a întrebat cu ce-l poate trata, aşa cum se cuvine. Bucăţele de aţă de diverse culori, lipite de capotul ei ca nişte extrem de fini pui de şarpe, atrag atenţia inspectorului. Din unul din buzunare se iţeşte o foarfecă. Pe măsuţa pentru brasero e un serviciu de cafea cu două ceşti şi o zaharniţă plină.
— M-a furat lectura...
— Vă-nţeleg.
— Sper că nu miroase urât prin casă — comentează ea, privind în jos la dalele spălate de curând, la câinele care dormitează în cotlonul lui cu un jalnic gâfâit şi, lângă el, la găleata de zinc cu o cârpă înăuntru —. Toată ziua am
219curăţat vomele bietului animal, nu ştiţi în ce hal mă dor şalele. Trebuie să vă spun c-am început să mă gândesc serios la propunerea dumneavoastră de a-l lua...
— Ar fi cel mai bun lucru. Aţi vorbit cu fiul dumneavoastră ?
Dar ea nu răspunde pentru că din nou s-a cufundat în lectura rapoartelor. Inspectorul tace şi o priveşte. Capul mamei, cu frumosul lui păr roşu rebel plin de panglicuţe negre, se înclină cu devoţiune asupra presupuselor fapte condamnabile ale lui Victor Bartra. Iar de sub mapă, parcă din poală, genunchii ei foarte lipiţi şi înroşiţi par a zâmbi.
După câteva minute închide mapa cu toate hârtiile dinăuntru şi trage o ultimă oară, furios, din ţigara pe care o storcoşeşte în scrumieră.
— Fişa asta şi dosarul ăsta sunt o insultă la adresa inteligenţei soţului meu - zice senin -. La adresa integrităţii sale morale şi a idealurilor lui. E o bătaie de joc.
— Bun, judecând după anumite puncte din declaraţia sa — zice inspectorul —, e greu de spus cine şi-a bătut joc de cine. Dar să lăsăm asta, doamnă Bartra. înţeleg prea bine că-i apăraţi ideile...
— Aveţi grijă să nu vă-nşelaţi în ce mă priveşte, domnule inspector, îmi apăr soţul şi îi respect idealurile, dar nicidecum nu-i sunt portavoce ideologică, nici lui, nici nimănui; eu sunt femeia care-şi creşte copiii, cusătoreasa, bucătăreasa, femeia de serviciu şi cea bună la toate. Vi se pare puţin? Presupun că credeţi despre mine, ca toţi învingătorii aflaţi acum la putere, că mă simt învinsă şi singură, şi c-o
220
duc atât de rău încât nu mai împărtăşesc de mult idealurile lui Victor...
— Cred c-aţi suferit prea mult si prea nedrept, asta-i tot ce cred.
Ea şovăie puţin înainte de a continua.
— Iar domniile-voastre vă bateţi joc liniştiţi de toate astea, e consemnul naţional, politica privirii impasibile şi dârze şi a mâinilor puternice şi virile strângând cu străşnicie mânerul spadei, toată gargara asta retorică. Cunosc refrenul. Aflaţi încă ceva: de n-ar fi câteva din idealurile astea ale soţului meu, aş fi încredinţată că pentru absolut nimic nu merită să te zbaţi în viaţa asta.
— Nu vorbiţi aşa. Dumneavoastră ştiţi mai bine ca oricine că există o seamă de lucruri pentru care merită să lupţi...
— Daţi-mi o ţigară, vă rog.
— încă una ? Abia aţi stins-o pe cealaltă,
— Vedeţi, fumul ăsta îmi limpezeşte ideile -zice ea acru. Şi, coborând tonul, adaugă —: Iertaţi-mă, nu v-am servit cu nimic...
Cam pe la şapte seara, înainte de a începe să se întunece, când soarele la asfinţit îi unge cu un smalţ roşu ca de chinovar unghiile mereu gălbui din cauza sulfitului de sodă din soluţia de developat, David se întoarce acasă de la atelierul fotografului şi dă peste Paulino Bardolet care îl aşteaptă pe malul râpei cu maracasurile în mână. Avertizat de prietenul său de vizita inspectorului Galvân, se apropie de fereastră călcând neatent margaretele în picioare. Printre jaluzele, primele lucruri pe care îi cad ochii pe măsuţa pentru brasero sunt bricheta Dupont şi pachetul de Lucky, vechile

221ceşcuţe *de cafea* cu inscripţii chinezeşti şi zaharniţa plină cu bucăţele de zahăr, apoi imediat îl vede pe inspector aşezat foarte ţeapăn în fotoliu şi bându-şi cafeaua cu sorbituri mici. Ochii de oţel i se văd pe deasupra marginii ceşcuţei, neslăbind-o pe roşcată. Cafeaua e prin urmare darul casei şi totodată darul vizitatorului.
— Şi iac-aşa toată lumea-i mulţumită -mârâie David puţin mai târziu în râpă, făcând mişcări de scrimă cu briceagul -. Deunăzi, am auzit-o pe mama spunând că graţie tipului ăstuia s-a isprăvit la noi acasă cu zaţul refiert şi cu surogatele de cicoare. Bucăţelele de zahăr sunt tot darul lui, le mangleşte de prin baruri. De ce n-ai vrut să intri ? - întreabă Paulino. David tace şi se gândeşte. Oare în ce moment al conversaţiei o fi simţit roşcata pornirea de-a răspunde favorurilor acestui bărbat, de ce nu şi-a controlat impulsul necugetat sau dorinţa de a-l pofti înăuntru şi a-l invita la o ceaşcă de cafea ? Abia am preparat-o, domnule inspector, v-ar face plăcere să beţi o ceşcuţă ? Luaţi loc, vă rog, simţiţi-vă ca acasă. Câte bucăţele? Sunteţi atât de amabil să-mi oferiţi o ţigară? N-ar trebui să fumaţi, doamnă Bartra, mai ales în starea dumneavoastră - observând cu un aer în aparenţă distrat marginea de sus a capotului înflorat, puţin scămoşată în faţă, când ea i-a servit deja cafeaua si se aşază la loc cu o expresie obosită.
— Nu-ţi mai face sânge rău, ce naiba - zice Paulino, mergând cu câţiva metri mai în faţă şi agitându-şi maracasurile foarte uşor, încât abia obţine un sâsâit -. Doar nu-i prima oară când sticletele se furişează-n casa ta.
222
— Nu. Da-i prima dată că ea-l invită să ia loc şi să bea o cafea. E cu totul altceva, băieţaş.
— Mda, cu totul altceva - repetă Paulino, urmând firul albiei secate a torentului. Ţine ambele maracasuri într-o mână, deschide briciul şi înconjoară aplecat cu mare grijă trunchiul găunos şi golaş al unui stejar pe jumătate îngropat -. A scos o clipă capul, dar n-o mai văd. Tu zăreşti ceva?
— Curul lui taică-meu cu sângele şiroind. Asta-i tot ce zăresc.
— Azi nu mai belim nici una, c-a şi apus soarele. Mergem pe Muntele Pleşuv? O să-ţi arăt peştera lui Mianet, vagabondul cu oglinjoare la pantofi...
— Bine.
înainte de a pleca, David se apropie de casă şi se ghemuieşte sub fereastră. N-o face ca să asculte ce vorbesc ei înăuntru: în urechi îi cântă o pădure de sticleţi. Cu vârful unghiilor atinse de o lumină sângerie împinge uşor de tot geamul care se deschide lin, lăsând să intre în casă, pe deasupra capetelor roşcatei şi poliţistului, vechea rumoare a torentului.
— Să ne uşchim de-aci, grasule.
— Şi dac-aş rupe în bucăţi toată infamia asta?
— Puteţi. E doar o copie - zice inspectorul Galvân cu voce de catifea. Tocmai i-a aprins mamei ţigara cu bricheta Dupont, acum şi-o aprinde pe a lui. Lasă bricheta pe masă, iar ochii îi zăbovesc pe şosetele scurte şi albe şi pe pantofii cu talpă groasă de plută din picioarele roşcatei -. N-ar trebui să purtaţi pantofi din ăştia.
223— De ce?
— Nu mi se par indicaţi la starea în care sunteţi. Puteţi cădea cu ei.
Ea închide mapa albastră pe genunchi şi bea o înghiţitură de cafea. Poliţistul rupe tăcerea stingheritoare.
— Ştiam c-o să vă necăjiţi..
— Aproape totu-i minciună.
— Permiteţi-mi să vă spun că partea cea mai urâtă a chestiunii nu e dosarul. Cred că problema soţului dumneavoastră, cea care i-ar putea aduce neplăceri înaintea unui tribunal, se află în fişă...
— Şi ea plină de neadevăruri. Ce mai modalitate de-a escamota adevărul! Ce tertipuri, câtă meschinărie! Revanşa, delaţiunea şi calomnia primează azi, şi dumneavoastră ştiţi asta. Şi-n ce hal e redactată!
— Dumneavoastră aveţi studii superioare, nu-i aşa, doamnă Bartra?
— De ce mă-ntrebaţi?
— Nu mă interpretaţi greşit, nu vă inte-roghez - se grăbeşte să spună inspectorul, îndreptându-şi şi mai mult spinarea în fotoliu, îşi mută ţigara în mâna cealaltă, îşi netezeşte părul, îşi priveşte

pantofii uzaţi -. Vreau să spun că e ceva în dumneavoastră, în pofida trecutului republican şi a ideilor pe care le împărtăşiţi cu soţul...
— Cunosc litania asta, domnule inspector, nu vă supăraţi.
— Vorbesc serios - zice el, încercând să adopte un ton indiferent -. Vă admir curajul, doamnă Bartra. Nu prea mi-e dat în meseria mea să am de-a face cu persoane ca dumneavoastră.
224
Mai mult, consider un privilegiu faptul c-am avut prilejul să vă cunosc si să vă ajut cu ce pot.
— Nu ştiu de ce-l consideraţi un privilegiu şi nici nu cred că mă interesează să ştiu, dar oricum vă mulţumesc pentru vorbele curtenitoare : ocazie cu care v-aţi câştigat dreptul la încă o ceaşcă de cafea cu alte două bucăţele de zahăr... Mă uimiţi puţin, ştiţi? - încearcă să zâmbească mama, adăugând —: înainte poliţiştii nu erau aşa. Eu cred că domniile-voastre aţi suferit nu ştiu ce tip de perversiune genetică.
— Cum trebuie să interpretez asta, doamnă Bartra? — zice inspectorul. Văzând-o că tace, adaugă —: Ştiu bine că oamenii ne privesc cu reţinere. Sunt obişnuit şi nu-mi mai pasă.
— Ba eu aş zice că vă pasă destul de mult.
— Depinde de persoană.
După o tăcere mai lungă, roşcata se uită la mapa albastră dintre mâinile ei şi o mângâie cu un aer gânditor.
— Vă mulţumesc că m-aţi lăsat s-o citesc. Poftim - îi întinde mapa -. Totul e scris cu rea-credinţă. Domniile-voastre nu ştiu nimic despre soţul meu.
— Ce s-a întâmplat în realitate cu acest om? - întreabă inspectorul, adoptând o atitudine mai relaxată si dozându-si uşoara catifea din voce -. M-am întrebat de multe ori. Cum a putut de la o zi la alta să se lase anihilat de alcool un astfel de om, un luptător, cu idealurile lui, cu visele sale despre viitor, aşa cum spuneţi... Cum de-a căzut atât de jos?
— întrebarea aceasta nu mi *se* pare pertinentă, domnule inspector.
225— Poate. Mărturisesc că interesul meu nu e strict profesional.
— Dumneavoastră îmi cereţi adevărul despre o chestiune privată. Va trebui să vă mulţumiţi cu adevărul public, care-i acesta : soţul meu nu ţine cu regimul actual. Şi e un alcoolic.
— Asta o ştim. Şi n-aveam intenţia...
— Bine, bine. N-aţi vrea să schimbăm subiectul? Ia să vedem..., da, înainte v-aţi referit la studiile mele.
— într-adevăr. Trebuie să-mi completez raportul cu câteva date care-mi lipsesc.
— Vă rog, întrebaţi. Ce doriţi să ştiţi?
— Dumneavoastră eraţi profesoară pe vremea Republicii. Sau aţi fost timp de câteva luni cel puţin, la Mataro, când locuiaţi cu socrii. Aţi fost rău bolnavă, afectată de moartea fiului dumneavoastră, şi n-aţi mai putut preda. Iar după război nu v-aţi mai întors în învăţământ.
— Nu mi s-a mai permis.
— Nu vi s-a mai permis - repetă inspectorul, fără nimic de anchetator în glas.
— Da. Nu cred să vă mire — spune ea -. Toţi cunoaştem atâtea persoane, doctori, avocaţi, care nu şi-au mai putut exercita meseria.
— Aşa-i. Şi ce-aţi făcut atunci, cum v-aţi descurcat ?
— Locuiam deja aici — suspină mama —. Am început să muncesc la o filatură de pe strada Escorial.
— Fabrica Batllo - zice inspectorul, mototolind pachetul de Lucky gol şi lăsându-l în scrumieră.
— încă mai figurez pe statele lor - zice mama -. De trei luni nu mai muncesc, v-am
226
vorbit deja de asta. Orarul meu era de la şase dimineaţa la două după-amiaza, cu un salariu săptămânal de douăzeci şi cinci de pesetas, şi aveam două războaie de ţesut în grija mea. Ah, şi-am început cu doi ani de ucenicie, primind cincisprezece pesetas pe săptămână... Ce doriţi să mai ştiţi?
Inspectorul si-a scos carneţelul şi, scotocind prin buzunare, a găsit o bucată de creion ceva mai mare decât un chiştoc. Dar nu ia note.

— Bine-aţi făcut retrăgându-vă la timp — zice cu voce neutră şi domoală. Acum are un glas vaporos care nu exprimă convingerea deşi o caută, un glas de fum —. Trebuie să vă-ngri-jiţi. Bine-aţi făcut.
— Medicul m-a sfătuit, să nu credeţi c-am vrut doar să mă fofilez.
— Cin' să creadă! Ajunge *să* vă privească cineva cu atenţie ca să-şi dea seama. Aveţi mare nevoie de îngrijiri.
— Ce doreaţi să mai ştiţi? Ah, da. Confecţionez acasă bluziţe şi fustiţe pentru fetiţe sau pentru păpuşi, mi-e egal, de mult timp fac asta şi prefer să cos decât să mă întorc la fabrică. Şi asta-i tot, cred - a luat Dupont-ul si îl învârte între degete, pe pântecele ascuţit, nemaiavând pare-se nimic de adăugat. Observă iniţialele M. G. gravate pe brichetă, şi o lasă la loc pe masă, lângă farfurioara cu ceşcuţa de cafea. Se uită la pachetul mototolit de ţigări, iar el îi ghiceşte gândul.
— S-au terminat - şi cu ceva asemănător unui zâmbet adaugă -: Şi-mi pare bine pentru dumneavoastră.
Nici inspectorul nu pare să mai aibă întrebări de pus şi rămâne câtva timp tăcut,
227pe când bea o înghiţitură de cafea şi îndreaptă poziţia mapei albastre de pe masă. Făcând asta, mapa deplasează bricheta spre marginea măsuţei pentru brasero, iar de acolo, fără ca vreunul din ei să-şi dea seama, bricheta cade încet şi silenţios pe pătura de pe care Chispa tocmai s-a ridicat. Deodată, inspectorului i se pare a-şi aminti de ceva.
— Aveţi o soră, care a trăit mult timp într-un sat din Tarragona.
— Lola. De vreo şase ani s-a stabilit la Barcelona.
— Nu-l prea apreciază pe soţul dumneavoastră.
— Ajunge să-i audă numele ca să se sperie. E cu opt ani mai mică decât mine, dar întotdeauna a fost o bătrânică plină de toane şi bisericoasă... Nu ştie să se facă iubită, dar e bună la suflet.
— Am stat de vorbă cu ea - inspectorul îşi consultă carneţelul şi adaugă -: Locuieşte în Vallcarca. Da, iat-o. Lola.
O are foarte clar în minte, nu atât din cauza aspectului ei prea puţin îmbietor, o femeie slabă deschizându-şi şi închizându-şi geanta de catifea neagră cu un nefiresc de puternic zgomot metalic, ca o împuşcătură, cât din pricina nedisimulatei ranchiune faţă de sora ei Roşa măritată cu un neruşinat. I-a arătat carnetul ei de membră a unei Congregaţii a Fiicelor Măriei şi i-a spus că nu ştie şi nici nu vrea să ştie absolut nimic de omul care a făcut-o atât de nefericită pe sora mea ce se credea atât de deşteaptă, nu domnule, nu ştiu pe ce coclauri umblă bolşevicul ăla şi nu ţin să aflu.
228
— S-a măritat cu un ţăran din Tarragona care acum e tramvaist, Pau — adaugă mama-. E încasator pe linia treizeci.
— A mai rămas cineva din familie în satul acela... cum se numeşte?
— La Carrona.
— Aţa. La Carrona*. Doamne, ce nume.
— Nici măcar nu-i un sat - zice roşcata, făcându-se că nu aude observaţia —, ci mai curând o stradă foarte scurtă, nu ştiu dacă are cu totul o duzină de case. O fi rămas pe-acolo doar fratele cumnatului meu. Nu ştiu precis, că de mulţi ani Lola şi cu mine nu ne mai vorbim. Şi-mi pare rău, nu atât pentru mine, nici pentru ea, cât pentru David. Sora mea are o fiică de vârsta lui, poate c-un an mai mică, iar ei amândoi de mici ţineau mult unul la altul... Dar de ce mă-ntrebaţi toate astea? Aţi bănuit o clipă că Victor se ascunde în La Carrona ? Nici pomeneală. Chiar dacă unul din cei doi fraţi, şi mă gândesc mai cu seamă la cumnatul meu Pau, tramvaistul, care o fi el

puţin sărit de pe fix, dar e o grădină de om,
deci chiar dacă el ar fi vrut să-l ascundă pe
soţul meu în casa de la ţară, Lola s-ar fi opus
cu străşnicie. Şi nu era el omul să-i reziste. Dar
domniile-voastre precis aţi investigat pista asta.
— Avem un raport al Gărzii Civile.
Chispa abandonează răcoarea dalelor şi cu capul atârnându-i greoi se întoarce la pătura lui, se lasă să cadă şi acoperă Dupont-ul cu blana de pe burtă, începe să geamă. Cu picioarele ţepene şi cu capul într-o parte, pare mort.
* Hoitul (sp.) (n.tr.).
229— David trebuia să fi ajuns deja acasă, ca să-l scoată afară - zice mama. Câinele, ridi-cându-şi capul cu mare sforţare, o priveşte cu atâta tristeţe în ochi încât ea o interpretează ca pe o implorare -. Nu-i nimic, o să-l scot eu. Poate şi fiindcă ideea de a i-l da odată inspectorului să-l ducă unde o şti i s-a şi cuibărit în minte, ea prinde lesa de zgarda câinelui, îmi amintesc de zgarda asta a lui Chispa de parcă aş fi văzut-o: roşie şi prea lată pentru un câine de talia lui, cu steluţe de tinichea şi cu cataramă aurită. Lesa este făcută din fâşii de piele împletite de culoare maro deschis.
Inspectorul şi-a luat mapa şi îi urmează pe mama cu câinele în partea cealaltă a casei, deschide chiar el uşa mare de la intrare şi toţi trei coboară foarte încet treptele până în grădina de cenuşă. Chiar şi-aici mama mai ascultă vreo nouă observaţie despre oportunitatea de a-l scuti pe Chispa de noi suferinţe, dar ea nu se va hotărî decât în ultima clipă, când el îşi ia rămas-bun.
— Aşteptaţi - zice deodată, întinzându-i capătul lesei —. Vreţi să-l luaţi chiar acum ? Poftim, şi fie după voia Domnului. O să văd eu ce-o să-i spun fiului meu... Sper să ştie să mă ierte.
— Spuneţi-i o minciună - sugerează inspectorul -. Uneori, o mică minciună nevinovată e necesară, mai ales dacă se obţine cu ea un bine.
— Nu sunt sigură dacă există minciuni necesare.
— Daţi-mi-l mie, doamnă Bartra. Chispa se uită la inspector şi încearcă un
lătrat, care îi iese astmatic, apoi geme, *zgârie*
230
pământul cu gheara, dă semne de nelinişte, simte primejdia.
— Taci — zice mama, înapoindu-se în uşă cu mâinile pe pântece -. Te duci cu domnul inspector, un prieten bun... Dar să nu sufere, vă rog — adaugă privindu-l pe poliţist.
— Câinii nu suferă la injecţia letală. E o chestie de-o clipă...
— Nu-mi spuneţi, vă rog. Nu vreau să ştiu.
— Gândiţi-vă că pentru bietul animal e mai bine. Hai, voinice, vino cu mine.
— Aveţi răbdare cu el, că abia merge... Şi ce fac apoi cu el cei care se-ocupă de..., unde-l îngroapă ?
— Veterinarul se-ocupă de tot restul — spune inspectorul trăgând uşor de lesă —. Acum dumneavoastră fiţi bună si intraţi în casă şi uitaţi povestea asta. Vă rog frumos, doamnă Bartra.
Potrivindu-şi stângaci pasul după acela al animalului, inspectorul pleacă cu Chispa, trăgând răbdător de lesă cu mâna ascunsă la spate, ducând mapa în cealaltă.
Puţin după aceea, privindu-i cu coada ochiului din uşă, ea îi vede îndepărtându-se foarte domol pe fâşia cenuşie a marginii torentului, amândoi cu capul în jos, poliţistul şi câinele fiind uniţi de lesă însă şi de o altă legătură, invizibilă dar nu mai puţin perceptibilă, un fel de blândeţe a mersului, care îi face ciudat de complici sau de solidari în anevoioasa lor înaintare. Ultima viziune pe care o păstrează roşcata este a lui Chispa trântit pe jos, refuzând să mai meargă, şi a poliţistului trăgând de lesă cu smucituri mai bruşte.
In momentul când ea închide uşa, inspectorul tocmai se întoarce să mute între ele cele două
231obiecte din mâini, capătul lesei şi mapa, cu o nerăbdare prost ascunsă.
Deja stau înghesuit în pelvisul istoriei şi percep viclene sclipiri, dar n-am nici o grabă. Din găoacea care încă mă apără de lumea plină de miraje, aud paşii tiptili pe întunecosul culoar al vilei morţilor la întoarcerea acasă a fratelui meu cu senzaţia de piază rea pe care mai devreme, când pândea tupilat sub fereastră, i-a transmis-o vocea inspectorului Galvân aşezat foarte ţeapăn în faţa mamei, un glas atât de neaşteptat de catifelat şi o postură atât de atentă... Acum ea coase în

camera ei. De cum intră în sufrageria-antreu, David zăreşte stinsul luciu aurit al Dupont-ului între cutele păturii, de parcă tocmai ar fi căzut acolo fără zgomot şi i-ar face cu ochiul exact de pe locul unde câinele ar fi trebuit să-l primească dând din coadă.
începe să-l cheme pe Chispa, dar ceva teribil îi spune să nu se aştepte la răspuns. Se apleacă peste pătură încet, cu o atitudine în acelaşi timp furişă şi plină de veneraţie, înşfacă Dupont-ul şi îl ascunde în buzunar.
Numai Dumnezeu ştie cât o fi plâns el la moartea câinelui. Atât de mult îl iubise şi cu atâta dragoste îl îngrijise încercând să-i aline suferinţa, atâta îl mângâiase şi răsfăţase, încât palma mâinii lui avea să păstreze amintirea de neşters a blăniţei rare cu toate cutele *ei* de pe spinare şi de pe burtă, a urechilor ciumpă-vite şi a botului nu întotdeauna rece, a

chisturilor şi jupuiturilor de pe piele. Şi ea, această memorie fidelă si furioasă a fost cea care a născut răzbunarea; poate nu chiar ca o consecinţă directă, însă precis ca germene, ca sământă veninoasă. Nimic din ce urma să i se întâmple lui David pe parcursul scurtei şi zbuciumatei lui vieţi, nici una din multele-i şi priva-tele-i nefericiri, din înverşunările-i nebuneşti şi din eşecurile-i lamentabile n-avea să aibă atâta importanţă pentru el ca nenorocitul sfârşit al acelui câine; nici ziua când, îmbrăcat în negru din cap până-n picioare, plângând şi purtându-mă în braţe, a fost primit în casa mătuşii Lola, nici anii de după aceea, când devenise un tânăr derbedeu stricat şi scandalagiu şi mătuşa a trebuit să-l caute prin comisariate de nu ştiu câte ori, sau când veri-şoara Fâtima se amorezase pur şi simplu din capriciu de el şi părea fericit, dar în fond se simţea foarte singur şi părăsit, nici unul din ghinioanele care i-au marcat destinul, singurătatea şi lipsa de măsură, nimic şi nimeni n-avea să-l marcheze într-atât ca moartea lui Chispa.
Ticălos împuţit. Porcule. Labagiule. Măcelar pui de curvă. Scârnăvie de hazna. De ţi-ar băga cineva un şobolan viu în cur, să-ţi roadă maţele.
Nu mai profera blestemăţii, frate, în după-amiaza asta mama te-a auzit, şi cu câte neplăceri are pe cap...
Tacă-ţi fleanca, gândac păros. Mucles şi înoată mai departe-n acvariu' ăla al tău, nu mă pisa.
Stă şi scuipă necuviinţe într-un colţ de râpă, pândind lângă o crăpătură vizitată de şopârle şi şerpi. Are alături de el o ditamai piatra
calcaroasă pe suprafaţa *căreia* au rămas întipărite cu toată claritatea urma unei scoici marine striate şi spirala alteia la fel de vechi. Asta pentru că acu' un milion de ani, îi explicase lui Paulino, cu mult înainte ca pe-aici să fi curs un râu, marea ajungea pan' aci şi acoperea totul cu peştii multicolori şi cu scoicile ei. Ideea aceasta a vieţii înecate complet de apele moarte fără ţărmuri îl satisface pe moment. Pitulat lângă crăpătură, cu mult deasupra şi mult dincolo de stridenţa greierilor adevăraţi sau a celor pur acustici care-i sălăşluiesc lui în urechi, se simte ca în interiorul unei scoici şi e atent la ecourile unei himere fluviale ce numai pentru el curge pe-acolo, un murmur estival de insecte si de ape primordiale şi adormite, de pe când rovina o fi fost încă un râu domol şi cristalin.
Nori pufoşi albi se îngrămădesc peste Muntele Pleşuv, iar către seară stoluri de vrăbii căutând adăpost se lasă să cadă în picaj, ca nişte bogate cortine întunecate prăvălindu-se peste splendoarea soarelui la scăpătat.
— Bietul meu Chispa! Sărmanul meu câine! Această primă noapte şi-o petrece suspinând sub umbra protectoare a uriaşei şi rozaliei urechi a doctorului P.J. Roson-Ansio, şi va continua să mestece şi să scuipe sudălmi şi lamentaţii toată dimineaţa următoare, nevrând să vorbească cu nimeni ci doar cu sine. Cu pumnii strânşi în buzunare şi cu capul plecat, împroş-când aerul cu injurii, aşa va sta până când, pe la amiază, aşezat pe treptele intrării principale, strângând furibund în mână bricheta inspectorului, ochii îi rămân deodată uscaţi. Mirat,

descoperă că nu mai vrea să plângă şi priveşte drept înainte cearşafurile agitate de vânt pe frânghie.
Adineauri mama s-a întors de la piaţă cu sacoşa ei încăpătoare, pentru hăinuţe, şi el ştie că acum a pus la fiert lintea cu orez. Iese chiar atunci cu coşul să strângă rufele uscate, iar David îşi reia litania de înjurături pe şoptite.

— N-ai isprăvit cu tânguirile ? — zice mama, prefăcându-se supărată -. A trebuit s-o fac, fiule. Tu n-ai fi acceptat niciodată să-l ia.
— Bineînţeles! Cum de te-ai lăsat convinsă ? Cum ai fost în stare să dai câinele meu pe mâna fanfaronului ăluia de poliţist, să-l ducă la moarte sigură...?
— Nu-mi vorbi aşa, te rog mult... Nu mă simt bine, fiule. M-ajuţi să strâng rufele?
— Acum nu pot. Nu vezi că gândesc?
— Bine, gândeste-te, dar mai repede.
La ce gândeşti, frate? Doar ştii că te iubim mult, dar aşa eşti tu, căpos. N-ai auzit ce-a zis mama, de ce faci pe niznaiul, chiar nu poţi pricepe ? A trebuit să ia hotărârea-n locul tău. Crezi că uşor i-a fost ? S-a înarmat cu tot curajul care-i mai rămăsese, şi-a luat inima-n dinţi, iar acum are nevoie de tine.
Tu să taci, lipitoare scârboasă. N-am de ce să-ţi suport reproşurile.
Ba o să-ţi spun ce cred eu, frate: bucăţica aia de carne otrăvită a fost cea mai bună soluţie pentru Chispa.
Baţi câmpii. Ştii tu ce-i aia să mori otrăvit c-o fiolă de stricnina ? Pe puţin trei sau patru ore de agonie!
O fi. Dar nu-i spune mamei, nu e cazul. Şi oricum, cred că exagerezi.
235Ştiu eu ce spun. Bine, bine, aşa-i cum zici tu. Şi mai lasă-mă-n pace, macacule, că-i de necrezut ce băgăreţ poţi fi!
Ţi-am zis că bine, bine, de-acord cu tine. — Vii sau nu, fiule? - zice mama -. Dacă tot bombăni tot timpul, mai bine intră-n casă şi pune masa. în felul ăsta o să te iei cu una cu alta şi-o să mai uiţi, dragule.
Vezi ? Ea te-aude şi-ţi împărtăşeşte durerea. Ce mai vrei, frate ? Scoal' te şi ajut-o. Trebuie să fim o familie unită-n necazuri...
Ce familie unită, ce mă iei cu tromboneala! Auzi la el ce mai păduche sentimental!
— Ridică-te şi hai în casă, David. Chiar acum -zice mama -. Te rog.
Se scoală, dar în loc să intre în casă vine lângă ea, ridică coşul şi abia şopteşte, ca şi când n-ar vrea să deranjeze:
— Şi cine l-a omorît ? Sticletele nu ţi-a spus ?
— Un veterinar, prieten de-al lui.
— Nu cred. Poliţistul ăsta e mai fals decât un ban sevilian... - După o pauză adaugă -: Şi unde l-au îngropat, se poate şti, dacă cineva chiar şi-o fi bătut capul să-l îngroape pe bietul meu Chispita?
— L-a îngropat inspectorul cu mâna lui -
zice ea, ca să-l liniştească -. Nu mi-a spus
unde. Aici în râpă precis nu, deci nu-l mai
căuta de pomană, ca azi-noapte. Şi nu te mai
smiorcăi. Lasă timpul să-şi facă treaba - deodată
îşi scoate un cârlig de rufe din gură, se apleacă
şi-l sărută tare pe David pe obrazul cald -. Iar
dacă vrei un sfat bun, nu-ţi irosi lacrimile,
păstrează-ţi-le pentru lucruri mai importante.
Altfel, peste puţin timp n-or să-ţi mai rămână,
236
şi când vei fi mare ca mine şi vei dori să plângi, n-o să mai poţi. Ia si prosopul ăsta, gata, am terminat.
Cu braţele ei harnice ridicate, cu briza jucân-du-i în perişorul roşcat de la subsuori şi în pufuleţul de pe ceafă, mama simte junghiul cunoscut şi punctual, împrejurul ei, aerul mieriu fierbe de insecte rănite de lumină. O împresoară arome de levănţică şi cotcodăcit de găini, şi o muzică de la radio răsună dincolo de torent, dincolo de cei trei stejari şi de stâncărie, în incipientul poligon de case ieftine, un labirint de acoperişuri plate cu cuşti pentru iepuri şi porumbare la poalele costişei. Bluziţa de culoarea şofranului şi alte mici rufării cunoscute se usucă pe tufişuri.
— Pe colina aia, cu mulţi ani înainte - zice David arătând spre malul celălalt -, era un lan de grâu cu maci.

— De unde ştii, fiule ?
— Aşa, ştiu eu.
Observând cu luare-aminte culorile şi formele acelea însufleţite în bătaia soarelui, David e cât pe ce să capteze presimţirea unei trăiri emotive, ceva ce deocamdată se aţine în domeniile intuiţiei.
O să musti colbul, şopteşte.
— Ce-i cu tine ? - întreabă mama -. Iar vorbeşti singur?
— Ba e burta ta, ea bolboroseşte. Maimuţica te loveşte cu piciorusele-n măruntaie, mama.
— Nu-mi place să-i spui maimuţică. Hai, la masă.
Deodată, urcând treptele, lui David îi scapă un suspin pe care nu şi-l poate controla.
237— Aici se tolănea ,ca să-l îngrijesc... Era aproape vindecat! Doar ai văzut, îi dădeam cu tinctură de iod în fiecare zi şi îi periam blana, iar el dădea din coadă şi mă privea. Era aşa de fericit, deşi poate nici nu mă vedea... Sărmane Chispa, bietul meu prieten! Ce mult i-ar fi plăcut s-alerge într-un lan de grâu cu maci...! — Te rog, fiule, nu-mi amărî şi tu viaţa, că de asta se-ocupă alţii... Ţi se pare firesc ca moartea unui câine să te facă să plângi mai mult decât nenorocirea lui taică-tu ?
— Poliţistul ăla călău — zice David - ar putea cel puţin să-mi dea 'napoi lesa şi *zgarda,* nu ? îs ale mele!
— Nu m-am gândit la asta - zice mama —. O să-i spun. Dacă nu s-au pierdut, o să ţi le înapoieze. Nu-i un om rău. Nu-i, David.
238

Cafea-cafea cu două bucăţele de zahăr

Aşa cum se întâmplă cu amintirea unor trăiri personale care ni se păreau de neşters, memoria lucrurilor văzute cu imaginaţia, fiindcă n-am apucat să le trăim, devine şi ea fluctuantă cu timpul, se degradează şi dispare. Abia-abia o clipă, aici, lângă neuitata si niciodată văzuta tufă de margarete care încă nu s-a ofilit, şi amândoi se risipesc în aer pe când schimbă un salut convenţional, inspectorul Galvân cu ţigara între buze si cu o mână sprijinită de zid, cu cealaltă în buzunarul hainei sau atingând uşor borul pălăriei, întotdeauna cam ţeapăn şi galant, şi roşcata noastră cu umărul sprijinit de uşorul uşii, cu privirea voalată şi cu mâna rigidă şi răbdătoare pe şorţul care îi acoperă pântecul.
— Uf. Iarăşi dumneavoastră.
— N-o să vă reţin mult. E foarte cald. Cum vă mai simţiţi azi, doamnă Bartra?
— Obişnuit. Ăsta micu' n-a făcut decât să sughiţă toată ziulica. O fi-nghiţit multă apă — şi zâmbeşte adăugând -: în asta măcar nu seamănă cu taică-său.
— Mă bucur că glumiţi.
239— Nicidecum. Nu ştiaţi că-n uter bebeluşilor li-e sete şi beau şi sughiţă ca noi ? Nu ? Păi uite c-aţi aflat.
— Ce chestie. N-am mai văzut o femeie ca dumneavoastră.
S-o fi întrebând ea pentru a mia oară dacă e înţelept să-l invite înăuntru, şi mi-ar plăcea să-i pot spune că nu, nu fă asta, mama.
— Şşşttt şi fii cuminte... Vorbesc cu pruncul -îl lămureşte ea şi adaugă -: Domnule inspector, dumneavoastră ştiţi ceva despre soţul meu şi nu vreţi să-mi spuneţi.
— Ce vă face să credeţi asta ?
— Multe. Felul dumneavoastră de-a vă purta cu mine... Ştiţi că am dreptate. Haideţi, nu vă lăsaţi rugat.
Abia-abia o clipă reţinută fugar, cât clipitul din ochi al fratelui meu ieşind din întunecoasa chiţimie pentru develop at a fotografului Marimdn cu unghiile galbene şi inima furioasă, cu mult înainte de-a ajunge acasă şi văzând mâna poliţistului ciufulind încă o dată prosteşte margaretele, auzind soneria la uşa săliţei de consultaţii înainte ca degetul să apese butonul şi văzând-o pe mama deschizând acea uşă înainte de-a auzi soneria, toate astea pentru a ajunge acolo şi a rămâne *afara* bântuind în partea opusă a casei, între râpă şi uşa de noapte. Sigur pe picioare şi bine înţepenit pe marginea golului de dedesubt, singur sau în compania lui Paulino cu maracasurile lui, amână pe cât poate întoarcerea acasă, fiindcă ştie că poliţistul e deja aici,

oferindu-i roşcatei de exemplu două săpunuri parfumate pe care tocmai le-a scos din unul din buzunarele hainei, pe când 240
din celălalt scoate o punguţă cu cafea măcinată, şi, trecând peste protestele ei, care nu vrea să primească darurile, cu o prost disimulată asprime în glas, îi zice fiţi bună şi luaţi-le şi nu mai comentaţi atâta, doamnă Bartra, eu ştiu mai bine ce-aveţi nevoie. Viaţa e tare grea... Şi rămâne acolo în picioare lângă măsuţa pentru brasero, înalt, corpolent, drept de parcă ar fi înghiţit o mătură, uitându-se la mama ca şi cum ar vrea să priceapă vreo enigmă din cuvintele sau din înfăţişarea ei, ca si cum ar dori să se pună de acord cu ea în ceva deosebit de important sau poate doar aşteptând s-o audă zicând luaţi loc, vă rog, tocmai am făcut puţină cafea din cea bună adusă de dumneavoastră... Ziceţi că n-aveţi noutăţi să-mi daţi? Nu pot crede că o poliţie atât de eficientă cum este a noastră, cu recunoscutu-i fler în a vâna periculoşi anarhosindicalişti şi bolşevici separatişti, n-a făcut nici un pas înainte în tărăşenia asta, şi că dumneavoastră plutiţi tot aşa, în necunoscut. Aduce din bufet încă o ceşcuţă cu farfurioară, o pune pe măsuţă lângă a ei şi se aşază în faţa lui, gata să-l descoasă în legătură cu subiectul care o interesează. După ce-i umple ceaşca, se serveşte din nou.
— Ar trebui să fiţi mai reţinută cu cafeaua -e de părere inspectorul -. E un excitant. Nu ştiu dacă fac bine aprovizionându-vă cu-atâta cafea...
— Adevăru-i că-mi prinde de minune. Sunt zile când, dându-mă jos din pat, dacă nu beau o ceaşcă zdravănă cu cafea, nu-s bună de nimic, abia mă târâi de colo-colo, nu carburez, cum zice fii-meu.
241— Vă cred. Mi se-ntâmp]ă la fel.
— Două bucăţele, aşa-i ?
Inspectorul priveşte mâna roşcatei suspendată deasupra cubuleţelor de zahăr, pare să şovăie.
— Două.
— Eu o jumătate, doctorul mi-a interzis *zahărul* - soarbe încetişor şi revine la tema care o interesează —. Deci nimic, nimic. Dar nici măcar vreun indiciu, prin intermediul informatorilor? Poliţia se serveşte de-obicei de informatori, nu ?
— într-adevăr.
— îmi daţi o ţigară ? Vă rog.
Prin spirala albastră a fumului, roşcata, tăcută, îl observă pe inspector. O nelinişte prost controlată îi sufocă vocea.
— Mulţumesc.
— Domniile-voastre, de la Brigada Socială, ştiţi ceva despre soţul meu şi nu vreţi să-mi spuneţi.
— Ce vă face să credeţi că-i aşa ?
— Sunt sigură. Probabil că aţi verificat tot ce-am dezminţit eu în legătură cu dosarul, şi precis ştiţi multe lucruri.
După un moment de şovăială, inspectorul admite că există ceva ştiri, dar susţine că nu e autorizat să le dea în vileag si că, în realitate, sunt lipsite de interes, în orice caz, nu-s ştiri rele, adaugă, încât n-are de ce să-şi facă griji. Victor Bartra se află în continuare refugiat la o adresă necunoscută, mai mult ca sigur sănătos, asta-i tot ce poate spune despre el.
— Cum de ştiţi că-i bine sănătos ?
— Ştim unde a stat ascuns în lunile din urmă. Asta o ştim cu toată siguranţa. Aşa stând lucrurile, e de presupus că-i merge bine. 242
— Unde s-a ascuns ? Şi de ce presupuneţi că-i merge bine?
Inspectorul întârzie puţin cu răspunsul, şi când totuşi replică, o tonalitate de proastă dispoziţie şi de început de tristeţe îi răsună neplăcut în glas.
— Deocamdată nu vă pot spune mai mult. însă vă promit să vă ţin la curent de-ndată ce voi putea. Vă repet că-i merge bine, mai bine decât v-aţi aştepta dumneavoastră... Acum, dacă-mi daţi voie, aş dori să vă vorbesc despre altceva...
Aşezaţi la măsuţa pentru brasero, discutând în lumina slabă a înserării care intră pe fereastră, bând cafea şi fumând cu o cumpătare artificială si delicată, preconceptă şi oarecum chiar complice, ca şi cum în această sporită penumbră a antreului-sufragerie improvizat într-o veche sală de

consultaţie medicală ar fi parodiat amândoi, conştient şi în secret, un ritual social interzis, forme abolite de convieţuire şi înţelegere: iluzia înşelătoare, acum ştiu, de viitor, când deja nu mai există un viitor pentru nici unul dintre ei şi dăinuieşte împrejur uzura afectelor. Este ora când moare seara, iar umbrele cotropesc căminele cartierului cu o ciudată încetineală mohorâtă, cu o punctuală şi familiară mâhnire, mai ales dacă e duminică. Un carmin intens pe buzele mamei şi altă ţigară între degetele ei. Se uită la inspector pe furiş când el aprinde încă o dată un chibrit. Aplecându-se peste flăcăruie cu ţigara în gură, el la rândul lui se înclină şi simte, desigur că simte intens, aroma părului ei curat şi roşu strâns pe ceafă într-un coc făcut la repezeală.
243— Apropo — zice inspectorul, după ce suflă să stingă chibritul —. N-aţi văzut din întâmplare bricheta mea pe-aici ?
— Aţi pierdut-o? Nu aici, fiţi sigur: aş fi văzut-o imediat. Când v-aţi dat seama că n-o mai aveţi ?
— în ziua când am luat câinele. Mă necăjeşte chestia asta. Cine ştie unde mi-o fi căzut, cu prostul meu obicei de a-mi scoate haina lăsând-o peste tot... Am căutat-o pretutindeni, n-apare nicăieri - adaugă cu destulă inconsecvenţă gramaticală.
— Dac-aţi căutat-o pretutindeni - zice mama cu uşoara ei zeflemea -, trebuie să fi apărut pe undeva. Vă exprimaţi foarte amuzant, domnule inspector.
— Bun, e-adevărat, eu n-am fost profesor, iar corectitudinea gramaticală nu-i punctul meu forte. Treaba e că-mi pare foarte rău de brichetă, era un cadou de la fiica mea.
— Aveţi o fiică ? — zice mama cu o voce neutră şi cu coatele ridicate, prinzând cu degetele şi îndesând la locul lor nişte şuviţe de păr roşu scăpate din coc.
Astfel, pe firul Dupont-ului rătăcit şi al fiicei aceleia la care inspectorul s-a referit acum pentru prima oară, ea va afla despre omul ăsta nişte lucruri care n-ar fi crezut s-o intereseze vreodată. Va afla că pe fată o cheamă Pilar şi e fiică unică, apoi îndată va şti că inspectorul a rămas văduv acum cinci ani şi că de curând a împlinit patruzeci şi doi, că locuieşte nu prea departe de-aici, pe strada Miguel Sants, dincolo de piaţa Sanllehy, şi că înainte de-a deveni funcţionar de poliţie fusese degustător de vinuri.
244
— Nu spuneţi!
— Vă surprinde ? Aflaţi atunci că-i o meserie foarte respectabilă... Chiar si-acum, după atâta timp, înc-aş fi în stare să judec fluiditatea şi consistenţa vinului — adaugă cu un licăr de mândrie în ochi - doar aplecând cupa şi lăsându-l nemişcat.
— Ah, da?
— Dacă nu aderă la cristal, e un vin uşor. Dacă alunecă precum lacrima, încet, *e* un vin consistent...
— Ca să vezi - zâmbeşte mama -, cred că toate astea l-ar fi interesat pe soţul meu... -vocea îi slăbeşte, duce mâna la frunte, închide ochii —. Nu mă luaţi în seamă. Uneori îmi vine să râd de totul...
— Vă simţiţi bine? - zice inspectorul.
— Nu-i nimic - soarbe puţin din cafea -. Continuaţi, vă rog.
Când studia toate astea despre vinuri, îi explică, nu intrase încă în Corpul Poliţienesc şi se logodise cu o fată din Algeciras care servea la aceeaşi pensiune unde se stabilise el, la Madrid. Se înscrisese la Enologie şi Viticultură, fiindcă dorea să fie degustător de vinuri, tatăl lui era vechil şi chelar la nişte vii din Valdepenas. S-a căsătorit şi câţiva ani totul a mers bine, fetei i-au dat numele sfintei patroane a zilei de naştere, de aceea o cheamă Pilar, dar apoi, o dată cu războiul civil, au venit de-a valma toate relele, tatăl lui cu fratele mai mare au plecat într-o călătorie spre Burgos cu proprietarul beciurilor şi se pare că-n drumul lor au dat peste o patrulă şi nu s-a mai ştiut nimic niciodată de soarta lor. în sfârşit, se face pace şi
245el se întoarce la Valdepenas, dar nu găseşte de lucru, apoi în scurt timp rămâne văduv cu o fetiţă de zece ani, cu duşmănii şi datorii, un şir de nenorociri una după alta, aşa-i viaţa. Recomandat cu căldură de un colonel de la Serviciile de Informaţii, sub ordinele căruia fusese la Burgos, cere să intre în Corpul de Investigaţie şi Vigilenţă, care foarte curând va deveni

Brigada Politico-Socială, e trimis întâi la Bilbao, apoi la Barcelona, făcând parte din a Vl-a Brigadă Regională...
— în sfârşit, nici nu ştiu de ce vă povestesc toate astea...
— Mai daţi-mi o ţigară, vă rog.
— Ultima. Nici să nu vă gândiţi să-mi mai cereţi una, cel puţin azi,
După aceea, dinapoia volutelor de fum albăstriu, ea îl observă cu curiozitate în timp ce el vorbeşte. Pe măsuţă, lângă *Război si pace* şi scrumiera pusă deasupra, în spatele ceşcuţelor şi a cafetierei de porţelan, lampa cu abajur galben deja aprinsă face concurenţă luminii amurgului din fereastră, iar vocea inspectorului este acum stinsă şi aspră, puţintel mieroasă câteodată, dar poziţia lui în fotoliu rămâne aceeaşi, nu-şi pierde înţepenită tensiune interioară, stă pe margine gata parcă să plece la cea mai mică indicaţie. Desigur, crede c-a venit momentul când ea suspină şi se ridică anevoie zicând mă duc după pastilele mele. întorcân-du-se din dormitor se aşază la loc cu gesturi istovite şi o expresie resemnată de durere sau de agasare, şi, văzând-o aşa, deodată abătută şi vulnerabilă, dar tot frumoasă în pofida a toate, el pesemne gândeşte ce singură şi mâhnită şi 246 ce nefericită s-o fi simţind femeia asta în multe ocazii, dar, sigur, nu cutează să-i spună.
— Vedeţi şi dumneavoastră - zice ea, parcă ghicindu-i gândurile —. Chiar acum soţul meu ar putea fi aici cu mine, şi totuşi nu-i, nu ştiu nici unde este. Dar ştiţi ceva ?, când noaptea-n vis pipăi după braţul lui ca să mă sprijin de el, întotdeauna îl găsesc.
Inspectorul încuviinţează şi mormăie răguşit o să fie bine, doamnă, o să treacă perioada asta proastă, simţindu-se pe loc iritat împotriva sa însuşi că nu izbuteşte să se exprime mai bine şi regretând în secret violenţa zăcaşă din glasul lui. Poate pentru întâia oară, poliţistul îşi simte cuvintele în gură ca distilând un acid. îşi înclină capul şi observă picioarele roşcatei în pantofi de vară formând un unghi deschis în jurul absenţei lui Chispa.
— Am uitat să vă-ntreb ce s-a întâmplat după ce-am luat câinele. Cum a reacţionat fiul dumneavoastră ?
— Nici nu vă puteţi imagina. Groaznic. Ştiam eu c-o să-l afecteze peste măsură.
— E de-nţeles. Animalele astea se fac iubite. O să-i treacă, fiţi fără grijă.
— Ar vrea să-i înapoiaţi, dacă puteţi, lesa şi zgarda. Şi să-i spuneţi unde l-au îngropat.
— Bun, eu l-am predat aşa cum era veterinarului. Cred că există un serviciu municipal care se-ocupă de animalele moarte, şi-n cazul ăsta... O să mă interesez. Zgarda şi lesa precis au fost aruncate. Dacă însă au rămas acolo, o să i le aduc.
— Pe David l-ar mângâia să le păstreze, să aibă o amintire de la el.
247— Asta dovedeşte că puştiul are sentimente -zice el, şi iarăşi simte în gură rugina cuvintelor.
— Oricum, cred că ne-am înşelat, domnule inspector.
— La ce vă referiţi ?
— Nu trebuia să v-ascult. Am transformat biata cotarlă într-o victimă. Lui David nu-i mai iese din cap.
— O victimă a cui ? Dăm prea multă importanţă unui lucru de nimic, doamnă Bartra. E vorba doar de-un animal, şi-atât.
— Victimele, ştiţi şi dumneavoastră, fie ele animale ori persoane, se instalează-n memorie şi ajung să fie ceva foarte supărător... Nu sunteţi de-aceeaşi părere ?
Inspectorul nu pare să fi auzit, învârte cutia de chibrituri între degete.
— Puştiul o să uite - spune, dotându-şi acum cuvintele cu mai multă convingere -. E legea vieţii. A luat chestia asta banală ca pe-o catastrofa, şi ştiu foarte bine de ce. Pentru c-am intervenit eu, de aceea; pentru că eu, nu altcineva, v-a scăpat de animal. De aia - şi nu zice mai mult. Şi-a interzis sieşi să expună cu cruzime ce ştie şi ce gândeşte despre David, cel puţin deocamdată. E mulţumit în secret de discreţia asta a lui în chestiunea neplăcută a fratelui meu, e mândru pe dinăuntru de grija de a-i evita roşcatei o durere şi o ruşine, se simte de parcă ar încerca un sentiment cu totul nou, o emoţie necunoscută -. însă oricum va trebui să fim atenţi — adaugă aproape numaidecât — ca nu cumva durerea pentru moartea câinelui său să-l facă să comită cine ştie ce prostie. Veţi fi de-acord cu mine că băiatul e 248
ceva cu totul special, un puşti nesupus şi farsor, şi c-un caracter...

— E un copil bun. Nu-si uită tatăl, munceşte şi câştigă săptămânal câte ceva, merge după raţii scutindu-mă pe mine, stă la cozi şi m-ajută prin casă cum se pricepe... Ce-i poţi cere mai mult?
— Da, asta-i foarte bine. Dar o fată v-ar fi fost de mai mult folos. Mă rog, zic şi eu aşa, nu ştiu ce v-aţi dorit când l-aţi purtat... îmi amintesc că soţia mea, Dumnezeu s-o odihnească, îşi dorea o fetiţă atunci când a rămas însărcinată, mereu zicea c-o să fie fată. Şi fată a fost.
— Eu nu doream nimica. Eram ca o femeie nemăritată - zice ea cu cea mai mare indiferenţă, în timp ce cu mâna încearcă să îndrepte abajurul strâmb al lămpii.
Lângă ea, zvelta vază pentru flori din cristal violet, goală, arată o crăpătură extrem de fină în formă de fulger, care o străbate de sus până jos. Radioul stins are un aer crunt, iar muşamaua de pe masa mare este uzată, nu există nimic împrejur care să atragă cu ceva atenţia sau să merite cel mai firav comentariu, şi totuşi, sub privirea ei senină, dar fermă şi posesivă, toate capătă imediat un alt aspect. Ducându-şi mâna la spate, încearcă acum să-şi potrivească perniţa între şale şi spătar, dar simte tensiunea pielii pântecelui şi scapă un geamăt. Inspectorul a şi sărit în picioare.
— Daţi-mi voie - deja e cu perniţa în mână şi o bate bine s-o potrivească, cu o grabă prost controlată.
Dacă omul acesta ar fi cutezat să formuleze verbal spaima pe care i-o produce şi cel mai
mic semn de suferinţă pe faţa sau în vocea mamei, dacă şi-ar fi lăsat sentimentele să răzbată măcar o dată pe parcursul uneia din aceste prime seri, mai c-aş zice că, poate, mi s-ar fi făcut milă de amândoi şi m-aş fi făcut mic de tot în colţişorul meu ca să nu-i tulbur. Numai că tot ce face el acum e să care pumni perniţei
şi s-o pună exact la loc. Ea se lasă încet pe spate,
ţinându-se de braţele fotoliului *si* spunând: -— Nu ştiu dacă fac bine stând jos atât de
mult. Doctorul zice să stau cât mai mult culcată.
Inchipuiţi-vă, cu toată truda care m-aşteaptă...
Insă-i adevărat că mi-e o teamă *grozavă* de
sarcina hipertrofîcă...
— Nu ştiu ce-i asta — zice inspectorul.
— Când fătul nici nu se dezvoltă, nici nu iese afară. Cunosc o femeie care a purtat în ea un embrion timp de cincisprezece ani.
— *Caramba*!
— S-a terminat cafeaua — zice ea, vărsând în
ceaşca inspectorului tot ce mai rămăsese în cafe-
tieră. Observându-l cu coada ochiului, adaugă -:
Nu vă uitaţi aşa la mine, domnule inspector.
Nu-mi place să fiu compătimită. Desigur că
vă-ntrebaţi: cum face femeia asta, singură şi
însărcinată şi cu sănătatea şubredă, să ducă în
spate o casă, un fiu, legând tei de curmei de la
o lună la alta, croind si cosând rochiţe şi blu-
ziţe, uneori la lumina unei lumânări... ? Păi ce
vă pot spune? Nici eu nu ştiu cum.
Inspectorul se gândeşte câteva clipe ce să zică.
— Bun, dar vreun mic ajutor tot aţi primit, doamnă Bartra. Şi-mi pare bine. — Vreun mic ajutor, eu?

— Da, dumneavoastră, nu faceţi pe neştiutoarea... Cu câtva timp în urmă am vorbit cu plasatorul de la cinematograful Delicias, prieten cu soţul dumneavoastră. Omul era foarte bolnav. A recunoscut că prin intermediul lui, Victor Bartra comunica regulat cu dumneavoastră. După câte se pare, domnul Bartra lăsa ori făcea să ajungă scrisori în cutia poştală a numitului Auge, şi presupun că ajutorul venea de-acolo.
— E adevărat - zice mama -. Primeam scrisori şi ceva bani, dar Victor nu mi-a scris niciodată unde se afla. Iar sumele erau foarte mici.

— Ştiţi cumva de unde proveneau acei bani ?
— Deloc.
— Vreţi să ştiţi?
— Nu... Şi-n plus, treaba asta a încetat cu mult înainte ca domniile-voastre să-l aresteze pe domnul Augă şi să-l interneze la Hospital del Mar.
— Ştiu.
Acum roşcata îl priveşte pe inspector cu uimire, de parcă nu şi-ar crede ochilor.
— Dumneavoastră ştiaţi asta de mult... Ştiaţi că Victor îmi trimetea ceva bani. De ce nu m-aţi întrebat niciodată nimic despre asta?
— N-am dat importanţă acestor aspecte. Nici măcar nu le-am trecut în rapoartele mele — zice inspectorul, uitându-se la ceas —. în plus, aţi spus-o chiar dumneavoastră, contactele acelea s-au terminat demult. Deşi în locul dumneavoastră nu mi-aş face mari speranţe, totuşi s-ar putea ca şi de-acum înainte domnul Bartra să găsească alt mijloc să vă trimeată veşti, poate şi ceva bani.
251— Bine-ar fi, deşi nu cred - zice mama sec, puţin tensionată, ridicându-se din fotoliul de răchită —. Dar chiar de-ar fi aşa, să nu v-aştep-taţi să vă spun.
— Nici dumneavoastră să vă cer — zice inspectorul, ridicându-se şi el —. Cât despre asta, puteţi fi liniştită, doamnă Bartra. Nu se va face nimic care să se-ntoarcă împotriva dumneavoastră sau a băiatului — spune acum cu un glas profund şi tabagic, care îi iese mai degrabă din piept decât din gât -. Trebuie să plec. Vă rog frumos, nu vă deranjaţi, nu mă conduceţi - adaugă întinzându-i mâna.
Dar ea se şi află lângă uşă şi acolo îi strânge mâna cu o aparentă lipsă de chef şi cu ochii în jos, tocmai fiindcă în ei i se poate citi o agitaţie inoportună. Nu pare a fi un om rău, zău că nu, nici nu este. Deschizând uşa şi lăsându-l să treacă, simte vocea şi respiraţia inspectorului foarte aproape.
— Mulţumesc pentru cafea - zice el, oprin-du-se în prag -. Şi amintiţi-vă de bricheta mea.
— O să cercetez, fiţi fără grijă, dar precis n-aţi pierdut-o aici în casă...
— îmi pare rău că nu l-am văzut *pe* fiul dumneavoastră. Mi-ar fi plăcut să-i explic că sacrificarea câinelui său a fost singura soluţie pentru toţi. Şi că n-a suferit.
— Altă dată - sugerează roşcata, privind tot în pământ.
— Da - zice inspectorul, îndepărtându-se de ea, trecând în sfârşit pragul -, altă dată.
Fundătura este aidoma unui braţ îndoit şi râios detaşat de cartier în extremitatea lui cea 252
mai estică şi mai nepopulată, şi adesea, când o parcurg ghemuit în băşica mea protectoare, mergând la sau întorcându-ne de la consultul la Maternitate ori tarabele din piaţetă, s-ar părea că până şi pisicile au părăsit-o. August e o lună care miroase a ars oricum ai lua-o, niciodată nu mi-a plăcut. Gaşca de puştani aşezaţi la o răspântie pare să nu se fi urnit de-acolo vara întreagă şi să deruleze aceeaşi încâlcită aventură din benzile desenate dintot-deauna sub strălucirea sangvină a unui arbust de *bougainville,* dar David nici n-o mai ascultă, nici n-o mai retrăieşte, aventura aceea l-a abandonat demult, şi acum el merge singur pe stradă cu mâinile în buzunare şi o margaretă în păr, mereu cu aerul lui friguros şi amorţit în pofida căldurii, mereu cu aspectul acela de copil rătăcit într-o pădure, însă atent la un glas care-l călăuzeşte prin întuneric, nimeni n-ar crede că umblă cu un greiere criminal în auz şi c-un nor de sânge la orizont, indiferent la vecini şi la bârfelile ştiute pe dinafară, dar nu la voci; fiindcă îndărătul veşnicelor sporovăieli despre cusătoreasă şi fugarul domn Bartra există întotdeauna plânsetul unei înfrângeri comune, muzica monotonă şi tristă a unei ofense suferite de mulţi, or muzica aceea e singura pe care el o ascultă.
în zi de duminică fundătura se însufleţeşte şi fratele meu trece repede pe-acolo evitând discuţiile cu vecinele gureşe şi întrebările lor insidioase, ştiutele lor meandre pentru a sta de vorbă şi a-l trage de limbă cu şosele şi momele, David, scumpule, ştii că-n curând vei avea un frăţior?, da' unde-i taică-tu?, si ce tot vrea de
253 la maică-ta poliţistul ăla aşa de 'nalt şi de trupeş ?, da' tu, scumpete, ce-ai vrea să te faci când vei fi mare ?
Shirley Temple cu zulufii ei de curviştină vicioasă.
Ele râd de răspuns cu gura pan' la urechi. Li se pare o poantă plină *de* haz. Nu vreau să aprofundez aici acest aspect, nici n-aş putea, nu dispun decât de zvonuri - dacă frate-meu m-ar auzi, m-ar

omorî — şi pe zvonurile astea mă *bazez.* Mi-ar fi plăcut să-l comentez cu mama când pulsul ei bătea o dată cu al meu, când nu putea să m-audă decât cu inima. Dat fiind că asta n-a fost niciodată cu putinţă, prefer să ţin pentru mine ce gândesc. Atât pot spune, că David, când îşi propunea, era dulce şi plăcut şi cel mai bun prieten al prietenilor lui. De mint, să zică ucenicul de bărbier, rotofeiul cu mara-casurile.
— E-adevărat — zice Paulino cu vocea plină de muci şi de sânge -. Eşti singuru' care nu-şi bate joc de mine. Singuru'.
— Aiurea, şi eu îmi bat joc, dar altfel. Zică ăia ce-or vrea, dar nu pari fată. Nici pe departe, Pauli. Aşa ca nu-ţi fă iluzii.
— Păi da, cu capul meu chilug... Dar tu chiar c-ai un păr frumos. Mi-nu-nat.
— îmi plăteşti tu filmu' ? Nu mai pot intra pe daiboj, acum e-un alt plasator.
— Dacă ne-o luăm la labă, te invit mâine. Dau unul de groază.
— Ai bani ? Câte bărbi ai ras azi ?
— Treişpe.
— Număr cu ghinion.
— Mai bine treişpe decât douăşpe, gămane. 254
Pe vine, cu maracasurile la spate prinse în curea, grasul Paulino îşi agită briciul de bărbier. David îi face un semn. înainte ca şopârla să apară la soare pe pietre, înainte chiar să-si fi părăsit ascunzişul, David i-a auzit lăbuţele râcâind pământul si i-a văzut pântecele alburiu care palpită şi ochişorii rotindu-se ca nişte biluţe de oţel sub apăsarea ruginie a pleoapelor. Uite-o, zice, şi când iese şi rămâne nemişcată la soare, Paulino se apropie încet, o înhaţă cu mâna-i grăsulie şi brusc îi taie coada pe piatră. Apoi îi dă drumul.
— Şopârliţo, ce frumoasă eşti, sopârliţo -intonează Paulino —. Natura a fost darnică cu tine.
— Ce tâmpenii zici acolo ?
— Asta am citit-o în *Cartea junglei.*
în timp ce priveşte zvârcolirile cozii din palma prietenului său, David se apleacă să-şi lege un şiret şi-atunci aude din nou cu toată precizia împuşcătura şi cel din urmă jalnic urlet al lui Chispa. Juma de leghe să fie, juma de leghe-n sus pe albia torentului, dincolo de grădini. Secvenţa i se desfăşoară întreagă dinaintea ochilor într-o fracţiune de secundă: întâi aude detunătura, al cărei ecou se rostogoleşte în jos pe torent şi răsună, mai stins, aici în râpă, apoi vede orificiul glonţului în cap, oroarea sângelui şi prăbuşirea la pământ a acelui biet sac de oase, şi-n sfârşit întrezăreşte şi micul mormânt improvizat la adăpostul întunericului, o grămăjoară de nisip umed chiar în matca torentului. Amplasarea mormântului nu-i e prea clară, însă din ziua aceea nu va mai putea goni niciodată din faţa ochilor fulgerarea împuşcăturii,
255nici nu va mai scăpa vreodată de mirosul prafului de puşcă de care s-a impregnat. Deodată se ridică, azvârlit parcă-n sus de un resort, lăsând nelegat şiretul de la pantof. Blestemat fecior de târfă, zice şi-l caută crunt cu ochii lui de miere arsă.
— Ce-i ? - face Paulino -. Iar năluca Iu' tac'tu ? David se întoarce încet, lăsând deschisă poarta viselor.
— Cine ştie — îl presimte aproape şi stând pe vine, adăpostit de ferigile pe care le piaptănă vântul sub mal, cu sticla la gură, cu pantalonii lăsaţi şi cu două crăpături în cur, una şiroind de sângele pe care abia de-l mai poate stăvili cu o batistă, ailaltă lăsând să iasă un ditamai rahatul -. Se caca şi-şi încheie socotelile cu trecutul - şopteşte cu ochii-n jos -. Scena e jalnică, bă gulie. Ori nu? îşi spală rana şi gaura din fund în vâltoarea curentului când pogoară furios măturând totu-n calea lui... — Hodoronc-tronc, bai, ce sminteală! -exclamă Paulino -. Păi de când aia mă-sii nu mai coboară pe-aci nici pic de apă cu furia de care vorbeşti!
— Asta s-o crezi tu. De-ai trage un part, ai vedea cum face bulbuci. Aşa am văzut eu ieşind din curul lui taică-meu. Ce ruşine, nu ? - David vede un fluture cu aripi galbene aşezat pe o tufă de levănţică —. Iţi foloseşte fluturele ăsta ?
— Nu - zice Paulino —. Adă-ţi aminte ce-a zis vraciul ăla ţâcnit din Cottolengo: fluturi galbeni c-o picătură de roşu pe fiecare aripă.
— Aşa ceva n-am văzut pan' acum. Hai, gata cu vânătoarea. Mergem la Delicias.
256

— Nu azi. Mâine, la matineu. La opt trebuie să fiu la unchiu' Ramon acasă, termin cât pot de iute şi ne-ntâlnim la zece la intrare.
— Când o să-i tai coaiele falangistului cu briciul ăsta fain al tău ? - zice David -. Când n-ai să mai fii un biet căcăcios, grăsane?
Braţele însufleţite ale roşcatei se ridică până la cer să întindă rufele, iar în pielea-i umedă se adună toată lumina dimineţii. Deja sunt eterne aceste dimineţi radioase pe care îmi închipui că doar le-am presimţit în tensiunea promiţătoare a pântecelui ei şi în pulsaţiile sângelui, în secreta tresărire a senzualităţii ei adormite, în zumzetul albinelor din jurul ei şi în mirosul de leşie parfumând aerul, şi nu uit nici de apropierea tăcută şi răbdătoare a poliţistului, care vine de fiecare dată cu ceva bun pentru noi; nici o veste încă despre zgarda şi lesa lui Chispa, în schimb două cutii cu lapte condensat, sau punguţa cu cafea prăjită dar nu măcinată, sau nişte chifle, japoneze şi batoane cu mac, ori pur şi simplu un trandafir alb cu codiţa lungă învelită în staniol. Eşti sigură că vrei s-accepţi trandafirul ăsta, mama? Unde-l vei pune să nu dea David cu ochii de el?
— Tu stai cuminte-acolo - zice ea cu nasul între petale.
— Ce-aţi spus ? — întreabă inspectorul.
— Vorbesc cu fiu-meu. Cred că parfumul de trandafir îl ameţeşte...
II văd pe David în saltul lui în râpă, paralizat o clipă în aer cu braţele cuprinzându-i picioarele strânse şi lipite la piept, şi el tot în
257poziţie de fetus, dar sub cerul albastru, şi văd şopârla dormitând pe trunchiul putred şi lepădat la ţărm al unui stejar pe care apele de altădată l-au cărat aici, şi văd furnicile în şiruri lungi şi muşchiul ce înverzeşte în crăpătura unei stânci, mărăcinele care a lăsat o cicatrice pe fata tatei, trista lui bucă spintecată şi palidele limbi de nisip ce zac intacte în albia torentului cu scriitura lor de valuri simetrice şi paralele. Sub paloarea intermitentă a lunii, păroasa cocoaşă a Omului Lup se înfioară croindu-şi drum prin ceaţă.
— Ai şi făcut pe tine *de* frică - şopteşte David.
— Poate tu - replică Paulino din întuneric.
— Nu-nţeleg pasiunea asta a ta pentru fimele de groază, dacă după aia stai şi dârdâi tot timpul.
— Nu-i asta. Mi-e rău de greaţă, când înghit sângele din nas şi-mi vine să tuşesc...
— Ai fost să-l razi pe căpcăunu' de unchi-tu, şi el ţi-a ras hemoroizii din curuleţ, aşa-i ?
— Hârrr, hârrr. Ne-aşezăm mai în spate ?
— Hai, închide ochii că iar e lună plină. Şi nu mai tuşi, 'tu-ţi..., că n-aud nimic.
— Păi ce să-i fac.
Apare pe ecran oribila spinare păroasă şi un fior îl trece pe Paulino din creştet până în tălpi. Tuşeşte şi scuipă în batistă,
— Din lac în puţ — se plânge David.
— Ce vrei să spui ? - bălmăjeşte Paulino cu voce fonfăită, de parcă sângele i-ar bloca nasul şi gâtul.
— Că tocmai acum, când începuse să-mi treacă olecuţă şuieratul de şarpe, cât de cât, 258 fiindcă de tot n-o să-mi dispară niciodată, vii tu cu tuşea ta neroadă. Şi-atunci, ce să mai înţeleg din film!
— Am un cheag de sânge-n nas, ici înăuntru, ce să-i fac.
Ghemuit în scaun, se uită la prietenul lui cu coada umedă a marilor lui ochi saşii. David avea să-şi amintească apoi întotdeauna acele priviri în întunericul sălii Delicias cerşind înţelegere şi mângâiere pentru spaimele lui, mai ales pentru cea mai intimă şi mai secretă dintre ele, nu aceea pe care de pe ecran i-o provoacă luna plină apărând dindărătul norilor călători, nici urletele Omului Lup anunţând altă oribilă crimă în negurile mlaştinii, ci groaza de sine însuşi de fiecare dată când pune mâna pe brici.
— Tremuri, grasule.
— Zi, s-a transformat în lup ? Nu vreau să-l văd.
— Uf, zărghitule ! închide ochii.
— Da' acu' ce se-ntâmplă ?
— Domnul Talbott s-a rătăcit în mlaştină.

— Nu vreau să-l văd, nu vreau! Respiraţia lui este o bulbuceală guturală care face concurenţă mârâielilor domnului Talbott.
— Gândeşte-te la un lan de grâu cu multe momârle şi cu maci - zice David -. Eu aşa fac când adorm.
— Da' acu' cine urlă ?
— Nu te uita încă.
Pieptul lui Paulino degajă un puternic miros de loţiune pentru frecţii, iar cămasa-i deschisă lasă să se vadă luciul stins al unui medalion de argint, îşi înclină capul spre David.
— Pot să te ţin de mână ? Mă laşi ?
259— Bine. Dar numai, un minut.
— Lasă-mă să-ţi văd unghiile. Azi îs maro sau galbene... ? Puah, da' scârboase mai sunt, uite şi tu.
— Acu' stai cu ochii bine-nchişi dacă nu vrei s-o mierleşti de frică — David amuşină în jurul prietenului său şi strâmbă din nas —. Miroşi a picioare de fotbalist.
— E linimentul Sloan. Nu-ţi place ? Unchi-meu se dă cu el cu nemiluita după ce face gimnastică - zice cu glas deprimat -. Azi mi-a uns gambele.
— Şi ce, crezi că asta o să te vindece ? De ce-l laşi să facă ce vrea din tine? Prima oară când l-am văzut pe unchi-tău l-am şi găbjit ce fel de om e - mârâie David, evocându-l pe bărbatul cu buză de iepure şi caschetă colonială albă pe care-l văzuse într-o zi cu mâna-i uriaşă pe ceafa lui Paulino de parcă mângâia un copil gata să vomite -. Stai binişor. Te las să-ţi sprijini căpăţâna de umărul meu, poftim, dacă vrei... Şi-acu', fii cuminte. Stai mai bine aşa?
— Ceva mai bine.
— O să-ţi spun când să deschizi ochii din nou, când Omul Lup se va preface-n domnu' Talbott.
— Da, când s-o termina totul.
— Cum asta ? Ţi-e frică şi de domnu' Talbott ?
— Nu... Adică, dacă te uiţi mai bine, tipul e la fel de nasol ca Omul Lup - auzind râsul lui David, Paulino slobozeşte şi el râsu-i nervos care se preface-n tuse, şi adaugă -: N-o fac dinadins, iartă-mă.
— M-am prins, tărtăcuţă, m-am prins. 260
Filmul se întrerupe, se aprind luminile, şi David profită să meargă la closet.
— Vin şi eu - face Paulino.
— Nu - răspunde David -. Rămâi aici, că s-ar putea să mă caute cineva.
Pe când urinează cu faţa la perete, stând pe slinul vâscos de pe jos şi citind porcăriile anonime scrise cu creionul sau scrijelite cu lamă de briceag, presimte că Chispa îl priveşte de nu se ştie unde cu ochişorii lui trişti pe jumătate ascunşi de laţele de pe frunte, şi deodată începe să plângă în hohote. Aşa rămâne câtva timp, uitându-se la peretele scrijelit şi gândin-du-se la Chispa, cu pută afară, scuturând-o şi plângând.
In sală se reia proiecţia cu glasuri guturale şi o muzică macabră. David se priveşte într-o oglindă leproasă, se şterge frenetic la ochi cu dosul palmei şi revine lângă Pauli, care cu un gest leşinat îşi lasă iar capul pe umărul lui, iscodind prin întuneric. Şi ce face David, sau ce lasă să i se facă, pe când îşi concentrează întreaga atenţie asupra nelegiuirilor domnului Talbott sub influenţa fatală a lunii? Se mulţumeşte din când în când să-şi ferească nările de suavul miros de sulf pe care îl degajă craniul ras chilug al prietenului, evitându-i şi răsuflarea cu iz de sânge si cu spasme de tuse abia reţinută. Până când simte mâna pipăindu-i pulpa şi aude vocea păstoasă;
— Ce piele fină! Nici o bubiţă, nici un fir de păr, nimic. In-com-pa-ra-bi-lă.
— Rahat cu perje !
— Da' chestia asta ?
— Ce chestie ?
261— Aici, în buzunar..
— Ah, o brichetă.
— De unde-a apărut ? Mă laşi s-o văd ?
— E un Dupont aurit. L-am găsit.
— Bă, ce pleaşcă pe tine î Unde ? David se gândeşte o clipă.

— Nu-ţi zic.
— De ce, măi pramatie?
— Nu pot să risc. Dacă zici adevăru', te-nhaţă zbirii imediat.
— Te-nhaţă imediat...?
— Şi-n plus nu-i un Dupont autentic. E fals, nu vezi ? Da' mie mi-e egal. Hai, ia-l şi cască-te la el, gulie!
Mânuie bricheta pe dinaintea nasului tumefiat şi, cu un gest foarte studiat al degetului gros, saltă capacul cu buricul acestui deget, freacă scurt şi rapid rotiţa de oţel de piatră şi aprinde flăcăruia. Timp de o clipă, cu metalul cald al brichetei în pumn şi în faţa acestei flăcări care atrage privirea saşie a lui Paulino, David se simte invincibil şi etern. Apoi împinge capacul cu acelaşi deget, cline.', şi flăcăruia se stinge. Desprinzându-se încet din focarul de lumină argintie emisă de proiector, o umbră albastră se apropie de el pe culoarul lateral. — Vino cu mine, băiete - zice umbra cu un glas răguşit.
Un bărbat tânăr, vârât într-o salopetă pătată cu ulei, îşi apasă mâna pe umărul lui David, îl apucă de gulerul cămăşii, îl ridică de pe scaun şi îl conduce pe culoar în sus către ieşire. David se uită la el cu coada ochiului: e proiecţio-nistul. Şi-o fi părăsit cabina şi-l înlocuieşte cineva acolo în momentele astea, sau tura lui 262
e abia seara? Ajungând lângă mucegăita cortină verde de la intrare, omul se opreşte şi scoate din buzunar un plic închis si mototolit.
— Ascunde-l - zice dându-i-l -. Ştii despre ce-i vorba?
— Da, domnule.
David ascunde plicul în san cu aceeaşi grijă şi emoţie secretă pe care le simţea când îl primea din mâinile domnului Auge.
— începând de-acu' - zice proiecţionistul -, o să m-ocup eu de treaba asta. E clar, băiete ?
— Da, domnule. Ce-o fi păţit domnul Auge ?
— N-am idee. Spune-i maică-tii că-l înlocuiesc eu un timp, dar nu prea mult. Am şi alte responsabilităţi. Şi nu veni la matineu. Oricum, fii aici în prima sâmbătă a lunii.
— Domnul Auge o să moară, aşa-i ? - zice David -. De-aia mi-a lăsat câinele lui.
— E tot ce i se poate întâmpla mai bine.
— Câinelui ?
— Şi stăpânului. Dar eu nu ştiu nimic. Nu vreau să ştiu ce conţin plicurile, nici de unde vin. Sunt lăsate la casa de bilete pe numele maică-tii, asta-i tot ce ştiu. Şi tu la fel. Ai priceput ?
— Da, domnule.
— Trebuie să mă-ntorc în cabină. Nu uita: prima sâmbătă a lunii. Dar nu mă căuta, nu urca niciodată la cabină. Te voi găsi eu.
— Da, domnule.
David se zăpăceşte, o mulţime de întrebări îi stau pe limbă. Reuşeşte să distingă în întuneric strălucirea pupilelor proiecţionistului, mâinile-i murdare de ulei şi vârful unei cârpe unsuroase dintr-un buzunar al salopetei.
263— Sunteţi Fermin, nu ?
— Da, ăsta mi-i numele. Da' nu-l pronunţa prea des.
— Aş vrea să vă rog ceva. Domnul Auge mă lăsa să intru la cinema pe gratis, dar noul plasator nu mă cunoaşte.
— Spune-i că vii din partea mea şi te va lăsa înăuntru.
— Pot s-aduc şi un prieten ?
— Da, omule, sigur. Acum întinde-o şi ai grijă cu plicul.
— Nu s-a terminat filmul.
— De-acord. Dar după aia zbori acasă. Un prieten de-al tatei, îi zice lui Paulino,
întorcându-se la locul lui. Şi din nou luna plină,
lentă şi pânditoare, străbate noaptea dintr-un
capăt al celuilalt al ecranului, iar Paulino îşi
închide ochii, se înfioară şi-şi întinde ghearele.

Amândoi râd, fac pe vitejii în întuneric şi în
răspăr cu filmul, amestecându-şi râsetele cu
urletele domnului Talbott.
— Există mult resentiment în zilele noastre, e-adevărat, şi ca să-ţi dai seama ajunge să baţi străzile şi să stai de vorbă cu oamenii, însă el provine şi din aceea că mulţi plătesc pentru greşelile trecutului. Vreau să zic că aproape toată lumea are ceva de ascuns... Trăim o epocă teribilă, doamnă Bartra. E de-ajuns să spui adevărul şi i-ai şi cauzat cuiva ruina.
— Când vorbiţi de adevăr - zice roşcata cu şiretenie —, vă referiţi, natural, la cel proclamat de regim. Dar, vedeţi dumneavoastră, cunoaştem prea bine acest adevăr: toţi vinovaţi, toţi 264 păcătoşi, toţi demni de milă şi meritând penitenţa. E limpede, aşa nu poţi greşi făcând dreptate.
—• Iarăşi vă gândiţi la soţul dumneavoastră.
— Nu, domnule, culmea-i că nu la el mă gândeam — răspunde ea în timp ce umple ceş-cuţele de cafea —. Două bucăţele ?
Inspectorul Galvân încuviinţează, nepier-zând-o din ochi. Când începe să învârtă în cafea cu linguriţa, se hotărăşte să vorbească cu vocea lui de împrumut, cea mai suavă.
— Ştiaţi că până de foarte curând îmi beam cafelele, la barul de lângă Comisariat, întotdeauna fără zahăr? Nici două, nici una, nici jumate de bucăţică, nimic, nici un gram. Ei bine, v-amintiţi de prima dată când m-aţi invitat ? M-aţi întrebat dac-o beau cu zahăr şi v-am zis că da, nici acum nu ştiu de ce. Mi-am dat seama perfect si puteam să rectific, dar n-am facut-o, şi-apoi imediat m-aţi întrebat o bucăţică sau două?, si v-am zis două, fără să-mi pot explica nici asta... A fost ceva chiar ciudat, şi mă-ntreb şi-acum ce m-a făcut să procedez aşa.
După o tăcere, roşcata spune:
— Cine ştie.
— Presupun - şovăie inspectorul - că nu vroiam să vă supăr.
— Ce prostie. De ce m-ar fi supărat să vă beţi cafeaua fără zahăr, dac-aşa vă place şi v-aţi obişnuit?
— Tocmai asta-i, că nu găsesc nici o explicaţie.
— în sfârşit, ce contează.
— Pentru mine contează, fiindcă niciodată nu mi s-a întâmplat aşa ceva - insistă inspectorul —. Niciodată.
265— Bun, poate eraţi distrat, vă gândeaţi la altceva...
— Nu, nu mă gândeam la altceva. Sigur. E foarte ciudat ce s-a-ntâmplat atunci cu mine, nu credeţi ?
— De ce-i daţi unui fapt de nimic atâta importanţă ? - zice ea, începând să se simtă stingherită.
— Ştiu, ştiu că n-are nici o importanţă, de-acord. Dar, vedeţi, crezi că eşti sigur pe gusturile tale, că te-ai obişnuit, într-un fel, cu propriile-ţi manii şi rutine să zicem, nu ?, şi-ntr-o bună zi, nitam-nisam... Ei bine, de-atunci beau cafeaua cu două bucăţele de zahăr, şi nu numai aici, la dumneavoastră, ci şi la mine acasă şi prin baruri.
— Ce chestie.
— Şi vreţi să mai ştiţi ceva ? Aveam obiceiul să beau binişor, înainte de-a vă cunoaşte.
— Ah, da ? Şi-acum nu mai beţi ?
— Nu. Nu mai beau.
Roşcata se uită la invitatul ei, puţin confuză.
— Aţi schimbat discuţia de câtva timp, domnule inspector. De ce ?
— Fiindcă n-aveţi voie să vă necăjiţi, doamnă Bartra. Amintiţi-vă ce vă spune doctorul.
— Ce ştiţi dumneavoastră ce-mi zice doctorul.
— Ştiu că trebuie să luaţi medicamente. Suferiţi de hipertensiune din luna a treia a sarcinii, am auzit comentariile vecinelor...
— Sper să nu fi *auzit* decât asta — zâmbeşte
ea prin fumul şi aroma cafelei, atingând de
marginea ceşcuţei buza-i de jos roză, puţin
lăsată, dornică de contact. Soarbe o înghiţitură,
266
neslăbindu-l din ochi pe inspector, şi adaugă -: în fine, să sperăm că într-o zi tot o să-mi aduceţi o veste bună. Ştiţi la ce mă refer.

Deocamdată, tot ce a adus inspectorul, când ea pusese deja pe măsuţă tava cu cafeaua proaspăt preparată, nu se poate spune c-au fost veşti bune : *zgarda* şi lesa câinelui, pe care David şi le dorea atât de mult ca amintire, e aproape sigur că s-au pierdut. Veterinarul nu le are, nici nu-şi aminteşte să le fi scos de la gâtul animalului, îmi pare sincer rău. In afară de obişnuitul dar al punguţei albastre cu cafea boabe şi al unui pacheţel de unt, sâmbăta asta i-a adus lui David două tablete de ciocolată încercând cu ele să atenueze oleacă durerea prilejuită de pierderea lesei şi a zgărzii. Dar cu adevărat şocant a fost să-l vezi prezentându-se cu un trandafir alb în mână, pe jumătate ascuns la spate şi ţinut anapoda cu capul în jos, cu lunga codiţă învelită în staniol. Luaţi-l, pune-ţi-l pe-aci pe undeva, s-a bâlbâit el cu glas stins şi cu gest pripit, de parcă staniolul l-ar fi ars la mână. Cumnata unui subinspector prieten de-al meu are o florărie pe-aici pe-aproape şi de fiecare dată când mă vede ţine morţiş să-mi dea un trandafir... Vă cred doar pe jumătate, zice ea cu un zâmbet fătiş. Simţind în fundul inimii o împunsătură de recunoştinţă si de tristeţe şi de afecţiune ale căror consecinţe nu le-ar putea măsura, îi susţine privirea. El ridică atunci din umeri şi îşi recuperează vocea răguşită : Faceţi cum poftiţi. Altă tăcere şi adaugă: Dacă nu vă place, la gunoi cu el... Cum de-aţi venit aşa prost dispus ? Bineînţeles că-mi place, zice ea, ce vină are trandafirul.
267E vorba de un trandafir alb *şi* învoit, mai că-l pot mirosi când roşcata îl duce la nas. Acum îşi împrăştie zvelta aromă din vaza de pe măsuţă, între lampă şi radio. E prudent să-l accepţi ?, îi întreb inima. Când îl mai miroase o dată, eu dau din cap şi ea şopteşte nu acum, te rog, poartă-te frumos, închizând ochii şi muş-cându-şi buza.
Poliţistul o priveşte prevenitor şi grav.
— Spuneaţi...
— Nu, nimic. Asta micu' tocmai m-a fericit cu o tumbă... Dar să revenim la ce vă interesează, domnule inspector, la ceea ce se presupune că v-aduce aici. Uite, v-o mai spun o dată: dumneavoastră ştiţi despre soţul meu lucruri pe care nu vreţi să le ştiu şi eu.
Inspectorul îşi priveşte mâinile cu un aer taciturn şi tace. Oricare ar fi sentimentul care îl mână aici în casă atât de des, îmboldit de un amestec de milă şi de conştiinţă încărcată şi de acea pornire mai intimă încă de la prima vizită, dacă ceea ce-şi doreşte în taină e ca tăcerile-i să fie mai elocvente decât cuvintele, atunci azi şi-a atins ţelul din plin. în aşteptare, neluându-şi ochii de la el, mama se apucă bine de braţul fotoliului şi îşi îndreaptă spatele, pe când cu cealaltă mână, fără nici o pudoare, îşi susţine partea de jos a pântecelui ca şi cum ar vrea să-mi evite căderea, sau cel puţin o altă inoportună lovitură a capului meu în pelvis. Stai cuminte, dragule, nu mă chinui, îţi veghez visele. Un imperceptibil surâs îi luminează paloarea feţei, şi, mereu cu ochii la bărbatul dinaintea ei, adaugă tare :
268
— Acum trebuie să te porţi frumos, fiindcă domnul inspector are ceva important să ne spună.
— Vedeţi dumneavoastră - începe el în sfârşit, cu vocea încâlcită în fum şi salivă —, nu-s sigur că procedez cum se cuvine. N-aş vrea să vă sporesc preocupările destăinuind ceva ce în realitate n-are cine ştie ce importanţă... Sincer, aş prefera să vă scutesc de un necaz.
— De ce-ar trebui să mă necăjesc ? Ce s-a-ntâmplat ?
— Nimic ireparabil, presupun — zice inspectorul —. însă dumneavoastră nu sunteţi obişnuită cu procedurile astea, şi nu ştiu dacă fac bine... Uneori primim informaţii de la confidenţi, nu întotdeauna demne de crezare. Mint din interes, înţelegeţi ?, ca să fie trataţi mai bine.
— Vorbiţi odată clar, vă rog.
Poliţistul se gândeşte o clipă, apoi vorbeşte rar, privindu-şi iar mâinile.
— După cum v-am mai spus, ştim unde a fost soţul dumneavoastră în lunile din urmă. Eu nu eram autorizat să vorbesc, v-am spus şi asta, dar în plus m-am gândit că nu v-ar fi făcut nici o plăcere să ştiţi...
— Ce i s-a întâmplat lui Victor ?
— Nimic, calmaţi-vă. E bine, presupun, oriunde o fi acuma. S-a întâmplat însă că soţul dumneavoastră a fost cauza indirectă a unei confuzii... Dar s-o luăm metodic — îşi drege vocea, îşi împreună mâinile, atingându-şi buzele cu degetele, ca şi când s-ar ruga, şi adaugă -: La mijlocul lui iulie, acum două luni, a fost arestat un ins, un fost plasator la cinematograful
269Metropol, şi s-au găsit asupra lui publicaţii clandestine şi o agendă în care notase iniţialele V.B. şi adresa unei foarte frumoase vile, din cele cărora noi le spunem „torre", din Sarria. V-amintiţi că v-am întrebat dacă o cunoşteaţi pe văduva Verges şi mi-ati răspuns că nu... ? -La auzul

acestor cuvinte, roşcata se pregăteşte să intervină, dar inspectorul i-o ia înainte -. M-aţi minţit, dar nu contează, să lăsăm asta deocamdată... Bun. *Pe* douăzeci iulie trecut a fost plasat un nucleu de observaţie la domiciliul acestei doamne, iar întâmplarea a făcut ca la câteva minute după ce doi agenţi îşi ocupaseră posturile, un bărbat să iasă din „torre" ducând o geantă umflată. Nu făcuse nici cinci paşi spre grilajul grădinii când a scos din geantă un clondir cu băutură, s-a oprit şi a tras o duşcă. Era un tip înalt şi brunet, semănând leit cu Victor Bartra. Dând să iasă din grădina acelei „torre" a fost oprit să se legitimeze, iar comportarea lui a trezit suspiciuni, drept care a fost dus la Comisariat ca să fie interogat. Individul a declarat sus şi tare că *e* vânzător de enciclopedii la domiciliu şi că n-o cunoaşte câtuşi de puţin pe doamna din „torre"; a zis că i-a arătat nişte materiale de prezentare a operei şi un volum, c-au stat de vorbă doar câteva minute şi că dânsa nu i-a făcut nici o comandă. Geanta din mâna lui conţinea într-adevăr prezentările şi cataloagele unei edituri, iar actele insului păreau în regulă. Ceva dubios însă tot era cu cartela lui, ori cu data ori cu semnătura şi parafa, după cum comportarea lui stârnea în continuare bănuieli, aşa c-a fost interogat serios.
270
Inspectorul se opreşte să-si tragă suflarea şi roşcata profită:
— Vreţi să spuneţi că l-au bătut.
— Vă rog. A fost o confuzie alimentată chiar de deţinut prin declaraţiile lui confuze şi aiurite, omul s-a speriat şi a încercat să fugă, si toată daravera s-a terminat cu un accident lamentabil. Deci cam asta s-a-ntâmplat. Şi tot asta a făcut ca presupusa-i legătură cu doamna Verges şi cu soţul dumneavoastră să rămână undeva în aer, dar nicidecum complet înlăturată...
— Ce-a păţit omul acela ?
— A profitat de un moment de neatenţie din partea agenţilor ca să sară pe geam. Acum e la Spitalul Clinic, în comă ireversibilă, cred. A fost o imprudenţă, un accident nenorocit — şovăie inspectorul -, ori o încercare de sinucidere, cine ştie... Cum vă spuneam, n-a mai fost cu putinţă să se-ajungă la soţul dumneavoastră prin omul acela, aşa că atenţia s-a concentrat asupra proprietăresei acelei „torre"...
— Nu mai continuaţi, vă rog. Ce au toate astea de-a face cu Victor?
— Aşteptaţi — zice inspectorul —. Ajung imediat şi-acolo. Povestea e că incidentul cu vânzătorul ambulant n-a făcut decât să confirme bănuielile deja existente care planau asupra activităţilor stăpânei frumoasei vile din Sarria. Eu credeam că ea va nega orice relaţii cu Victor Bartra, dar n-a fost aşa. O femeie cu totul specială, această doamnă Verges. S-a pus pe râs când a aflat că l-am confundat pe-un simplu vânzător de enciclopedii cu domnul Bartra...
271— Ah, da? Şi de ce mă rog s-o fi amuzat doamna aşa de tare ? - intonează roşcata, con-trolându-şi nervii cum poate.
— Doamna Verges a admis că-l cunoaşte bine pe soţul dumneavoastră - continuă inspectorul după ce şi-a golit ceşcuţa -. Din prima clipă a recunoscut pe faţă că-i fusese şi-i era încă bun prieten.
Mama se aşază mai bine în fotoliu şi păstrează tăcere. Apoi ia cafetiera de pe măsuţă.
— Mai doriţi puţină cafea?
— Da, mulţumesc.
— Prin urmare, iat-o amestecată şi pe *cocte-lera* Angelines - comentează după o altă pauză, stăpânindu-se —. *La coctelera,* adică shakerul acela unde se-amestecă băuturile pentru cocteil, aşa-i ziceau prietenii soţului meu, or fi ştiind ei din ce pricină. Eu abia de-am cunoscut-o. Mi-a prezentat-o un beţivan acum câţiva ani, la intrarea la *Bolero,* unde-am fost cu Victor...
— Sigur vorbim de-aceeaşi persoană, doamnă Bartra? - zice inspectorul -. O femeie „exagerată" sau „extremă", ca să spun aşa, brună, foarte prezentabilă la cei vreo treizeci de ani ai ei, văduvă, bogată şi fără copii. Locuieşte cu fosta ei soacră şi o cumnată nemăritată.
Scoate din buzunar pachetul de Lucky şi i-J oferă, ea apucă o ţigară cu unghiile, o trage afară şi o manevrează cu un aer de cochetărie şi de mister apropiind-o de *flacăra* chibritului. Inspectorul îi miroase părul, prefacându-se perfect indolent, întreabă într-o doară dacă n-a apărut bricheta lui pe-acolo pe undeva. Nu, nici urmă de ea.
272
— înainte de toate, aflaţi că pe durata acestor ultime luni soţul dumneavoastră n-a fost ascuns în nici un loc din Penedes, La Carrona sau alt sat din ţinutul acela, cum poate v-a făcut să credeţi...

— îmi spuneţi în felul acesta că tot timpul a stat în „torre"? Asta vreţi să-mi spuneţi, domnule inspector ? - insistă mama, închizând încet ochii în spatele fumului de ţigară.
— Nu ştim cu siguranţă. Părerea mea e că da - zice inspectorul, şi adaugă cu obişnuitul lui ton monoton, golit de orice emoţie —: Bineînţeles, doamna Verges a negat cu hotărâre că i-ar fi oferit vreodată ajutor şi refugiu domnului Bartra, ale cărui activităţi subversive susţinea că nu le cunoaşte. Merita s-o fi văzut. Cu cel mai mare tupeu, fără nici o jenă, profitând de condiţia ei de persoană cu relaţii sus-puse în oraş si în anumite cercuri oficiale, regret dar aşa e, a susţinut că nu ştia că cel care a fost unul din cei mai buni prieteni ai decedatului ei soţ era acum căutat de justiţie. Că pe data de şapte aprilie s-a prezentat la ea acasă, la miez de noapte si fără s-o fi anunţat dinainte, rănit şi destul de beat, parcă scăpat dintr-o încăierare, şi i-a explicat că se certase cu nevastă-sa, şi ea l-a crezut fiindcă-l ştia un om foarte... cum a zis?, impulsiv. Din momentul acela n-am mai crezut nici jumătate din ce-a zis, doamnă Bartra. A recunoscut că i-a dat îngrijiri, a zis că l-a invitat să cineze şi c-au stat de vorbă şi că în aceeaşi noapte el şi-a manifestat intenţia de-a pleca în Franţa imediat pentru o chestiune de afaceri. Şi că,
273făcându-se dimineaţă, el şi-a luat rămas-bun şi nu l-a mai văzut...
— Bun. Mă-ntreb de ce domniile-voastre nu credeţi explicaţiile acestei doamne - zice mama cu mult calm.
Dă să spună ceva, dar inspectorul i-o ia înainte:
— M-am hotărât cu greu să vă vorbesc despre asta, doamnă, şi, dacă-mi permiteţi, aş vrea să termin cât mai repede - şovăie din nou şi adaugă -: Spre binele dumneavoastră, aş fi preferat să povestesc orice altceva... Unde rămăsesem ? Ah, da, v-am spus că declaraţia doamnei a fost asta, în termeni generali. Totuşi, ştim că n-a spus tot adevărul. E adevărat că-n noaptea aceea l-a primit în casă, i-a îngrijit o mică rană pe care o avea în... pare-se c-acolo o avea în...
— In cur.
— Da, acolo. La fel de-adevărat e şi c-au luat masa împreună la ora aceea din noapte şi precis au vorbit de călătoria în Franţa; numai că acea „şezătoare" n-a fost ultima, ci prima din multe altele, fiindcă nici călătoria n-a avut loc decât mult mai târziu... S-au făcut investigaţii discrete, fiind dama cine e, şi-au fost chestionate soacra şi servitoarele, tustrele fuseseră bine îndoctrinate de văduvă, dar s-au poticnit în nişte contradicţii. In fine, prefer să vă scutesc de detalii, doamnă Bartra... Avem motive să credem că trei sau patru luni şi le-a petrecut ascuns în casa femeii aceleia - precizează inspectorul, storcoşind chiştocul în scrumieră cu o energie inutilă -. Din aprilie până la-nceput de iulie, în realitate, a scăpat ca prin minune,
a avut mult noroc. Dac-am fi dispus 274
supravegherea acelei „torre" cu o săptămână înainte, ar fi fost arestat.
— Nu păreţi să regretaţi - e de părere ea cu un zâmbet prea forţat -. Spuneţi-mi, de ce sunteţi atât de convins că soţul meu se ascundea în vila acelei femei ?
— Dumneavoastră nu credeţi la fel ?
— Ba da, înclin să cred c-aveţi dreptate. E posibil. Dar dumneavoastră, de ce sunteţi aşa de sigur?
— Există un raport — zice inspectorul, iar după o pauză adaugă -: Adevăru-i uneori neplăcut. Dar asta e, doamnă.
Roşcata preferă să tacă, strângând ceşcuţa de cafea între mâini.
— Raportul - adaugă inspectorul - n-a fost inclus în dosar, fiind considerat confidenţial, se vede că această doamnă are proptele serioase, mă-nţelegeţi. însă datele rămân... Exista între ei vreo prietenie mai veche, presupun, şi nu uitaţi că-n noaptea aceea soţul dumneavoastră era urmărit. Să zicem că s-a dus acolo să-şi petreacă noaptea şi c-a rămas câteva luni pentru că s-a simţit în siguranţă, să zicem... La naiba, nu-i pot reproşa asta - adaugă inspectorul, folosind un ton glumeţ, deloc convingător —. Sigur aş fi făcut la fel.
— Sigur.
— Auziţi, ştiu că v-aţi fi aşteptat la o ştire bună despre soţul dumneavoastră, şi credeţi-mă c-aş fi dat orice să vi-o pot aduce, fiindcă mă preocupă situaţia. Dar la urma urmei acea bogată „torre" n-a fost altceva decât un refugiu provizoriu. Pentru un fugar, orice loc e provizoriu...
275— S-a făcut târziu şi fiul meu trebuie să vină - zice ea cu trăsăturile alterate, sprijinin-du-se de măsuţă ca să se ridice.

îşi îndreaptă spinarea cu o strâmbătură de durere şi mâna ei sprijină pântecele de parcă iar s-ar teme de desprinderea placentei si de căderea mea pe dalele de jos. E în gestul ei ceva totodată obscen şi tandru ce nu putea să-i scape poliţistului, care se apropie prevenitor, şi-rai face plăcere să-l evoc prin intermediul acestei amoroase înceţoşări, fiindcă acelea sunt unicele mângâieri ale mâinii lui ce mi-au rămas pe piele. Nu-i nimic, zice roşcata. Inspectorul îşi lasă mâna uşor pe umărul ei. Aveţi nevoie de ceva?, staţi jos, v-aduc un pahar cu apă, medicamentele ? Punându-şi mâna pe mâna poliţistului de pe umăr, ea s-a aşezat şi se uită fix la el câteva clipe. Gura întredeschisă şi cărnoasă caută aer şi ochii deschişi la culoare exprimă sentimentul confuz pe care i-l inspiră atenţiile inspectorului. Cu un gest înaripat şi fugar al celeilalte mâini, el îi cuprinde fruntea să-i ia temperatura. Nu cred s-aveţi febră, zice neridicându-şi încă mâna. Câtva timp sângele intoxicat al acestui bărbat pulsează pe tâmplele roşcatei cu putere, iar ea se abandonează balsamului neaşteptat de afectuos al palmei. Obsesia tăcută pe care i-o transmite mâna aceea care arde. Cum o suportă poliţistul, cum o întreţine şi controlează! Mama îşi înclină fruntea cu broboane de sudoare peste sân, zice copilul ăsta, şi mă gândeşte muşcându-şi buzele şi despărţind puţin picioarele, ştiu că mă gândeşte, ştiu că acum în adânca-i frică îmi configurează şi modelează speranţa unei vieţi mai intense şi mai fericite decât a ei. Copilul ăsta. 276
— Mă simt mai bine — zice -. Când m-apucă dar sunt trează, nu se-ntâmplă nimica rău...
— Nu vă-nţeleg. Mă îngrijorează starea dumneavoastră, doamnă Bartra, cred că nu vă-ngrijiţi cum trebuie.
— Coşmarurile sunt mai rele decât asta, ştiţi? Uneori visez că fiul meu se va naşte cu vreo malformaţie din cauza tuturor acestor suferinţe... Că se va-ntâmpla ceva rău.
— Prostii. Nu vreau să v-ascult.
— Chiar azi m-am gândit la asta şi-aş vrea să mai ştiţi ceva... M-am gândit mult, nu-i o inspiraţie de moment... Dumneavoastră ştiţi că din familie nu mi-a mai rămas decât sora mea Lola, şi-aş dori, dacă mi se-ntâmplă ceva, s-o anunţaţi...
— Nu vi se va-ntâmpla nimica rău.
— Fiţi bun şi lăsaţi-mă să vorbesc. Trebuie să-mi promiteţi c-o veţi anunţa pe sora mea. Promiteţi-mi c-o veţi face. Ştiţi că nu mă apreciază ea cine ştie ce, dar nu mai am pe nimeni.
— Bine, vă promit. Dar să nu mai vorbim de asta. Sprijiniţi-vă bine cu spatele pe perniţă. Nu, nu aşa... Staţi dreaptă.
— Mă odihnesc mai bine-n poziţia asta.
— N-aş crede. Perniţa să stea sub rinichi, aici...
— Cum doriţi. Dar înainte de-a pleca, daţi-mi înc-o ţigară. Hai, fiţi bun.
— Nu vă mai dau nici o ţigară. Ajunge pentru azi.
— Vă rog frumos — zâmbeşte roşcata cu puţină maliţiozitate în ochi -. Nu credeţi că mi-am câştigat-o, c-o merit?
277

Dupont-ul aurit

lnchipuie-ţi, maică-mea înţolită la mare doliu din cap până-n picioare — tocmai zice Paulino, pe când îşi ascute briciul de cureaua lui de la pantaloni, prinsă cu catarama de rădăcinile smochinului mort — şi suflând în ţignalul unchiului meu Ramon. Chestia-i că scumpetea de mămică-mea se dă-n vânt după gardienii municipali. Uniforma albă, cascheta colonială, curelele, ţignalul, totu-i place. Şi cum boceşte din orice... După prânzul de duminică, la masă, mult admiratul ei frate, adică bestia de unchi-miu, i-a pus cascheta pe cap şi ţignalul în gură şi ea a stat hlizindu-se si fluierând câtva timp, o porcărie pe cinste, băi frăţioare, si a făcut-o pentru mine, ca să văd ce frumos e să fii jandarm la circulaţie şi să poţi sufla-n ţignal. Atât îi de toantă maică-mea, David. A ţinut morţiş să fluier şi eu şi i-am zis că nu, i-am zis că ţignalul gardienilor publici mă râcâie-n auz şi mă calcă pe nervi si-n plus mi-ar fi de-a dreptul silă să-l bag în gură, si că-i ridicolă, şi-atunci ea s-a pus pe plâns şi unchiu' Rămân mi-a croit o palmă. Iar taică-miu acolo, aşezat cu mahorcă lui puturoasă şi cu păhărelul cu lichior de anason, neîndrăznind să deschidă gura, ca de-obicei... Ce căcat cât casa, zi şi tu!

279— Vezi că-ţi strici cingătoarea - zice David.
— Taică-miu e-o biată curcă plouată, dar cu maică-mea lucrurile stau altfel.., Ţi-aminteşti că ţi-am zis de inspectorul Galvân că l-a oprit într-o zi pe stradă pe babacu' şi l-a prevenit în legătură cu noi, i-a spus să ne supravegheze şi taică-miu s-a speriat ca un iepure şi s-a făcut că plouă ? Ei bine, sticletele a venit cu pâra şi la maică-mea.
Poliţistul ieşise din florăria de pe strada Cerdena şi avea în mână, ţin' te bine, piciule!, exclamă Paulino, avea un trandafir. Bun, nu-i nici o noutate, ştim că-i aduce flori maică-tii, dar merita să vezi cum îl ducea; nu cum l-am duce tu sau eu, drept şi încercând să nu-i rupem tija, nu, el îl ducea cu capu-n jos, dădea din mâini si-l bălăngănea fără nici o grijă, ca pe-un băţ sau un baston găsit pe stradă, de parcă trandafirul n-avea nimic de-a face cu el. Ce fel de om şi ăsta! Unui sticlete i-e ruşine să meargă pe stradă c-o floare-n mână, zice David, de-aia se poartă aşa, fiindcă se crede foarte dârz, foarte viril. Sau o fi teribil de necioplit, zice Paulino. Da, şi asta. E un mârlan şi-un avorton. Treaba-i că venea la tine-acasă cu trandafirul lui alb, dar se vede că traversând piaţa Sanllehy s-a gândit să se-oprească şi pe la noi, tot îi era în drum, şi-şi amintea numărul şi etajul, prima uşă de la etajul doi, fără ascensor, ştii doar, distinsa reşedinţă a familiei Bardolet Balbi'n, bărbieri de moşi damblagii şi paralitici...
Deschide uşa o femeie în doliu, cu o faţă
atât de ascuţită şi o privire aşa leşinată încât
inspectorul mai că n-o recunoaşte — uneori zău
că nici mandea n-o recunoaşte, să moară mortu'
280
dacă te mint, dar e maică-mea, ce să-i faci, şi mamă n-ai decât una.
— E acasă bărbierul ? — întreabă inspectorul.
— Ce doriţi?
— Sunteţi mama lui Paulino Bardolet ? -lasă să i se întrevadă plăcuţa emailată de poliţai, ţinând la spate cealaltă mână cu trandafirul, nu cumva să creadă doamna din faţa lui că e o gentileţe pentru ea.
— Doamne Sfinte! Ce s-a-ntâmplat?
— Vreau să vorbesc cu soţul dumneavoastră, doamnă. Fiţi amabilă.
— Nu-i acasă.
— E vorba de fiul dumneavoastră.
— De Paulino? Ce-a făcut, de ce-aţi venit după el?!
— Calmaţi-vă, nimeni n-a venit după el. Vreau doar să vă dau un sfat în legătură cu puştiul...
— Ce s-a-ntâmplat ? Doamne, Doamne, de m-ar fi ascultat şi pe mine! — doamna Bardolet izbucneşte deodată în hohote de plâns —. De m-ar fi ascultat bărbatu' ăsta al meu în loc să umble creanga tot timpul! Mereu umblă aşa tehui... De i l-am fi dat să-l crească fratelui meu, care a fost falangist, nu-l cunoaşteţi?, e singuru' care se-ocupă de băiat cum trebuie, iar acum e şi gardian municipal...
— Ştiu - i-o retează nerăbdător inspectorul, făcând să penduleze trandafirul ascuns la spate -. Uitaţi ce e, am venit să vă avertizez foarte serios, doamnă. Fiul dumneavoastră are...
— Nu vreţi să intraţi?
— Nu, plec imediat. Fiul dumneavoastră are un prieten de-aceeasi vârstă, precis îl cunoaşteţi,
281îl cheamă David Bartra şi întâmplător mama lui *e o* prietenă de-a mea şi e foarte preocupată. Aceşti doi neruşinaţi bat străzile toată ziua şi nimeni nu-i controlează, David a lipsit de la atelierul lui, iar noaptea ajunge acasă târziu, şi doamna Bartra s-a plâns.
— Mie nu mi-au spus nimic...
— Şi ar mai fi ceva, vedeţi, băiatul dumneavoastră are apucături de homosexual, aşa că...
— Sfântă Fecioară! Nu spuneţi aşa ceva! —... aşa că vorbiţi cu soţul şi vedeţi ce
faceţi... Ascultaţi, doamnă, ce vreau să vă spun. Ştim că soţul dumneavoastră a fost de partea cealaltă a baricadei. N-o să facem caz de asta, dar domniile-voastre să mi-l ţineţi din scurt pe băiat, dacă nu vreţi ca autorităţile să-şi bage nasul în treburile alea.
— Homosexual.' Bietul meu băiat, homosexual .'
— Pe scurt, să-l evite pe băiatul doamnei Bartra, ea consideră că prieteşugul ăsta nu-i de el. Nu ştiu dacă m-am făcut înţeles. Să nu-l mai vadă, fiindcă-i o influenţă proastă pentru el. E clar?
— Da, domnule, da.
— N-o să vi se întâmple nimic, vă promit, dar să-şi caute alţi prieteni, e limpede, doamnă ?
— Ştiam eu c-o să vină si clipa asta. Dar pe mine nu m-ascultă nimeni aici... Vai, ce ruşine!
— Vă rog, vă rog, nu plângeţi. Nu-i decât o recomandare... L-am prevenit şi pe soţul dumneavoastră, nu demult.

— Şi ce-am putea face ? - se întreabă femeia plângând —. *Esi nenu no ye malo,* copilul ăsta nu-i rău de felul lui, nu, domnule, nu s-a bătut 282
niciodată, n-a vrut răul nimănui... E ascultător, îi place muzica, de-aceea taică-su şi cu mine l-am dus nişte duminici de-a rândul la parohia Cristo Rey, e un organist care-i învaţă muzică pe copii, şi-n plus unchi-su vrea să-l vadă intrat în Garda Urbană când va avea vârsta...
— Bine — i-o retează inspectorul dând să plece -, sper că ne-am înţeles. Să nu-l mai văd cu băiatul doamnei Bartra, dacă vreţi să n-aveţi probleme.
— Va fi cum aţi spus, domnule, fiţi fără grijă. Vai, Dumnezeule Doamne, ce supărare!
—• Vorbiţi cu soţul dumneavoastră. V-am prevenit, aşa că bună ziua.
Bâiguind un rămas-bun cu ochii în pământ ea începe să închidă uşa încet, şi în acel moment, întorcându-se cu spatele, inspectorului îi cade trandafirul. Se apleacă să-l ia şi simte în ceafă privirea funebră şi plânsă a acestui suflet candid şi, ridicându-se, se întoarce spre ea cu floarea în mână. Şovăie câteva clipe, se uită la trandafir, întinde braţul si adaugă:
— Luaţi-l, puneţi-l undeva - se mai întoarce o dată pe jumătate şi pleacă.
Zorii de zi ai lui David gândindu-se culcat pe spate în patul lui, cu ochii deschişi în întunericul tot mai subţiat şi cu Dupont-ul strâns în pumn, cald şi dur şi colţuros, plănuindu-şi momentul, în faţă, urechea doctorului P. J. Ros6n-Ansio pare să asculte cu mare atenţie ce-i trece lui prin minte, cântecul greierilor în râpă şi zgomotele încă nocturne din împrejurimi, care intră pe ferestruica de sus.
283Neadormit şi vorace, marele apendice rozaliu îşi desfăşoară labirintul multicolor de membrane, canale şi fose, ciuruit de mici săgeţi care trimit la nume, referiri ştiinţifice şi note explicative tipărite pe marginile planşei. David ştie pe dinafară unele din aceste texte: *Cohlea sau melcul. Conţine un lichid numit endolimfă care captează şi transmite vibraţiile sonore ale lumii exterioare şi excita cilii celulelor auditive care, la rândul lor, trimit impulsurile nervoase ce ajung la creier.*
îşi lasă privirea să lunece şi recuperează zâmbetul pişicher-ameninţător al pilotului de la RAF şi, alături, gura deschisă, crispată de strigăt, a soldatului neamţ care îl ocheşte cu automatul. Ăsta o să tragă primul, se gândeşte, şi imediat apoi n-ar putea spune dacă citeşte sau meditează treaz sau adormit când, istovit de căldura nopţii şi de un scrâşnet metalic în auz, gol peste cearşaf şi privindu-l încă pe aviatorul doborât şi făcut prizonier dincolo de timp şi de legendă, aude deodată zgrepţănatul de neconfundat al ghearelor uşoare ale lui Chispa trecând pragul odăiţei şi apropiindu-se de pat. Nu vrea să se uite la el sau să se poarte cu el ca şi cum ar fi o fantomă, nu-i e frică şi nu va lăsa să se întrezărească nici cel mai mic semn de mirare că are de-a face cu un câine mort. Ce vrei, Chispa ?, şopteşte, şi de îndată îşi închipuie că vorbeşte tare. Ce faci aici ?, întreabă, ridicându-se într-un cot. Nu te-a expediat în alt cartier jigodia de sticlete ?
Bolnăvicios şi lingav, dar fără tristeţea aceea infinită în ochi, câinele se opreşte la picioarele patului, se aşază în fund şi îşi priveşte 284
stăpânul scuturând din cap cu un aer de îndoială. Un bandaj tivit cu fir roşu şi cu o pată trandafirie în mijloc îi acoperă fruntea şi o parte din urechile-i lăsate.
Da, sunt mort. Dar în noaptea asta m-au lăsat să ies niţel.
Adică să bântui, scump prieten?
Nici vorbă. Sunt un câine flegmatic şi nu mai pot de bine.
Păi nu s-ar zice.
Unele persoane nu-s chiar ceea ce par, doar
ştii.
Aici în ţeastă ţi-au făcut injecţia aia nemţească?, întreabă David şi, ridicându-şi ochii spre omnipotenta ureche a doctorului P.J. Roson-Ansio, adaugă cu o furie reţinută : Aşa de bestială a fost înţepătura c-au trebuit să te bandajeze?
Nu, omule, nu, zice Chispa, n-a fost nici o injecţie.
Atunci nu-mi spune. Cred c-am priceput... Ai grijă, aici se-aude totul. Câinelui, pe cât se pare, nu-i place deloc că urechea lui otorino îi ascultă căscată aproape obscen, şi se uită la ea cu coada ochiului, înclină capul si cu laba din spate se scarpină pe bandajul care îi acoperă capul şi guşa.

Am cam ameţit, adaugă. Ţi-e foame ? Vrei o bucăţică de zahăr ? Zahărul rafinat nu mai lipseşte din casa asta, ştii ?, nici laptele la cutie, nici cafeaua... Sunt daruri aduse de cel care te-a omorât. Bun, acu' să nu crezi că ne curge chiar cu lapte şi miere, şi-n plus scârnăvia se despăgubeşte bând la cafeluţe şi turuindu-i maică-mii vrute şi nevrute.
285îi ţine *de* urât, copile.
De urât? Tu crezi că nu ştiu ce urmăreşte javra asta împuţită...? Mă rog, e-un fel de-a vorbi, ştii tu.
Da, ştiu, un fel de-a vorbi.
Auzi, vrei puţin orez cu năut, care a rămas? Ţi-aş da ciocolată, dar mi-e că te doare burta după aia.
Nu, nu mă mai doare. Acum pot mânca orice. Vrei să-ţi spăl ochii cu soluţie? Nu, mă simt perfect. Am venit numai să mă scarpini uşurel pe burtă.
Atunci urcă-n pat şi stai cu burta-n sus. Aşa. îţi place ?
îmi plăcea mai mult când eram viu şi soios.
Spune-mi ceva, Chispa. Te-a maltratat
inspectorul Gal van, aşa-i ? Şi te-a omorât urât,
în râpă: n-ai ajuns niciodată la veterinar, sunt
sigur. Zi-mi tot adevărul.
Pereţii au urechi, susură animalul privind întristat vârtejul central din urechea lui oto-rino, ca şi când s-ar teme să nu fie absorbit de marele apendice dintr-un moment în altul.
Eu cred că ţi-a făcut ceva rău şi vreau să ştiu, insistă David. Chispa fornăie, apoi mârâie răguşit, şi el adaugă: Mai tare, nu te-aud. Azi am urechile înfundate cu sifon.
Zic să ai mare grijă şi să nu te înşeli. M-ai auzit şi înainte: unele persoane nu-s ceea ce par.
Da, e adevărat, admite David şi cu unghiile scarpină în continuare burta tremurătoare, golaşă şi cu ţurţuri de noroi uscat. Ştiu bine că există persoane care nu-s ceea ce par; dar la fel de-adevărat e, căţel prostuţ, că-s unii care 286
nu par ceea ce sunt. De exemplu, netrebnicul ăsta de sticlete. Iar eu voi face în aşa fel încât, măcar o dată, să pară ceea ce este cu-adevărat, ce a fost dintotdeauna, ce nu poate să nu fie... Uite, tu oricum n-o să-nţelegi ce spun, fiindcă eşti un câine foarte bun şi eşti bolnăvior si mai ai şi-un glonte-n cap.
Pot dormi puţin la picioarele tale, ca-nainte ? Mama ta n-o să afle.
Vino. Chiar de-ar afla, tot n-ar crede. Mai târziu, bolborositul sifonului în urechi face loc morbidei perseverenţe a ferăstrăului, iar aceasta la rându-i se retrage, făcând loc străvechilor ape ale torentului bubuind ca un tunet subteran în Dumnezeu ştie ce noapte a timpurilor. Chiar şi-aşa reuşeşte să coboare la un stadiu mai profund al somnului, mereu cu bricheta Dupont strânsă în pumn, şi văzând acum un bărbat tânăr cu reverele hainei ridicate şi o ţigară în gură, aidoma celui pe care îl văzuse într-o zi la pişoarul cinematografului Delicias, în clipa când, cu o lovitură seacă a palmei, introduce încărcătorul în patul unui pistol. Este fratele nostru Juan cu mai mulţi ani în plus, şi nu mai miroase a praf de puşcă fetid, nici nu mai are moloz pe haine, nici nu-i mai iese din piciorul smuls nici un os plin de aşchii. E clar că are un picior de lemn, dar ce elegant poate fi cu tâmplele argintii şi cu pistolul în mână, pare un personaj scăpat dintr-un film cu gangsteri.
Ce mişelie pui tu la cale cu ajutorul acestei fantastice brichete? zice Juan, retrăgându-se cumplit din somnul lui David. Gândeste-te bine înainte să ataci, frate.
287In jur de ora două pe la prânz, sâmbetele şi duminicile, o fată blondă cu ochi negri şi piele măslinie străbate drumeagul paralel cu torentul pe o bicicletă bărbătească. Poartă o fustă galbenă cu mari buzunare verzi, o bluză de culoarea şofranului şi o bască roşie. Fata pedalează spre grădinile din apropiere cu multă energie, aplecată peste ghidon. Aburul ce suie dinspre torent la orele astea îi face neclară silueta ghemuită peste bicicletă, o face să plutească cumva în aer şi să onduleze de parcă ar fi un reflex în apă, o aparenţă tremurătoare. Prinsă de cadru cu două cureluşe, cutia neagră a unei viori apare dintre genunchii întunecaţi care se ridică şi coboară alternativ, pedalând. — Ai văzut asta, grasule ? Bicicleta roşie şi pletele aurii dispar după desişul de trestii ca o flacără ce pâlpâie şi se stinge în mijlocul unei explozii verzi şi marmorate.
— Ie foarte mişto - zice Paulino pe vine, terminând să-şi scuture nisipul din pantaloni. David îşi revine, deschizând umbrela în plin soare, iar Paulino se ridică şi rămâne ţeapăn lângă el, lipindu-şi

braţele de trup şi înălţând mult capul. Un timp păstrează amândoi o rigidă nemişcare de recruţi, neajutoraţi şi încăpăţânaţi, adăpostiţi sub umbrela neagră în mijlocul cântecului greierilor, privind în jos. Nu plouă, dar pe mormânt va ploua întotdeauna: ploaia visată aici, vara, este mai pertinentă şi mai durabilă. Ar fi bine să aibă şi-o inscripţie cu numele lui, se gândeşte David înghiţindu-şi
288
lacrimile, şi ploaia să-i spele din când în când numele, iar toamna să-l acopere c-un strat de frunze... Parcă ghicindu-i gândurile, Paulino zice:
— Nu vrei să-i pui o cruce c-o inscripţie ?
— Nu - mârâie David -. E numai ca să ştiu unde e.
— Deci crezi că-i îngropat aici...
— De un' să ştiu.
Paulino rămâne şi el pe gânduri la adăpostul umbrelei, pe care îl împart amândoi.
— Oricum, n-ar fi o idee rea — zice în sfârşit -. La mormintele din deşert e întotdeauna o cruce c-o inscripţie...
— Mă, ce inscripţie şi ce cruce şi ce mama naibii, grasule, ce chestii-ţi vin în cap ! Păi vrei ca sticletele să afle ?!
Paulino ridică din umeri şi rămâne tăcut. Certitudine sau himeră, posibilitate sau descântec, Chispa e aici, sub nevinovata albeaţă a nisipului răscolit, nu trebuie decât să priveşti şi să crezi, şi asta face Paulino. După câteva minute, tot în poziţie de drepţi, zice încet:
— Vrei să-i recit o poezie ?
— Nu te-aud. încă mai am sifon în urechi.
— Dă-mi şi mie o înghiţitură!
— Nu ştii ce spui, golane. Ai stat vreodată s-auzi atent zgomotul făcut de-o băutură gazoasă vărsată-n pahar? Face chssss...! Ei bine, ăsta-i zgomotul din urechile mele, dar înmiit.
— Măi să fie!
Rămân umăr lângă umăr în mijlocul albiei pietroase a torentului, pe vârful răscolit al unei limbi de nisip, foarte ţepeni sub prăpădita şi funebra umbrelă, ambii protejându-se, aşa cum
289stabiliseră dinainte, nu de soarele nemilos, ci de o tenace ploaie imaginară, o completare climaterică mult mai potrivită cu supărarea şi cu sumbra tristeţe de care suferă fiul cusătoresei de aproape o lună. A mărunţit în gură o cenuşă amară care îi tot venea pe gât, iar acum preferă tăcerea, ca să poată astfel asculta răpăitul ploii pe umbrelă şi pe pământ, pe micul mormânt improvizat cu ajutorul imediat şi devotat al lui Paulino, o grămăjoară de nisip spongios si umed pe care tocmai au ridicat-o. Spectru] câinelui iubit va odihni pe veci sub acest tumul neştiut, la periferia oraşului.
Cu degetele pătate de sânge, tata se încheie la şliţ pe marginea torentului, în timp ce contemplă cu privire neîncrezătoare reînnoita furie a apelor moarte înghiţind şi diluând vijelios urina. Asta-i, fiule!
— De-ar ploua acum mult, dar foarte foarte mult - zice David -, pe-aici ar putea năvăli din nou puhoaiele cărând totul cu ele ca acu' mulţi ani, mi-a povestit tata, eu eram foarte mic. Torentul a măturat totu-n calea lui, absolut totul, până si-o motocicletă cu ataş cu doi soldaţi şi-un camion care transporta cai... Acum apa ar trece peste scheletul lui Chispa fără să-l atingă, cel mult i-ar smulge lesa şi zgarda, pe care sigur le are tot la gât, fiindcă inspectorul nu i le-a scos.
— Puţin mai sus ar fi mai bine, la umbra unui pom — *zice* Paulino —. De ce niciodată nu m-asculţi ?
— Nu. Aici — zice David, exact aici, gândeşte : în penumbra întunecoasă de sub picioarele mele —. Aici l-a ucis, ştiu foarte bine.
290
— Păi atunci va trebui să ai răbdare, pentru că vreau să-i recit câinelui tău o poezie foarte frumoasă pe care am învăţat-o în a doua de liceu — îşi drege glasul privind mormântul si intonează —: Dacă mândra Romă, Numancie învinsă, crezut-a-n orbirea-i dârzenia ta stinsă, secolii-o condamnă zicând într-un glas: părinţii pierit-au, copiii-au rămas.
— Superb, grăsane.

In drum spre casă, David întreabă:
— Spune-mi ceva, umflatule. Ai visat vreodată o crimă de-a ta?
— A mea ? Cum adică ?
— Dac-ai visat vreodată c-omori pe cineva.
— De ce mă-ntrebi ? Din cauza Iu' unchi-miu ?
— Ai visat ori ba?
— Eu nu visez niciodată nimic.
— Canei, ceva tot trebuie că visezi. Toată lumea visează tot felu' de-aiureli.
— Nu-mi aduc aminte... Ba da, odată am visat că Errol Flynn mă-ntreba dacă am o spadă la-ndemână. Repede, puştiule, dă-mi o spadă !, mi-a zis sărindu-mi în faţă. Şi-apoi, imediat, mă ducea la Magazinele Jorba şi-mi cumpăra un fular de lână splendid, şi-mi amintesc că era de Crăciun... Errol Flynn în persoană! Ce chestie, nu ? Dar niciodată nu m-am visat omorând pe cineva, asta pot s-o jur. M-am gândit la asta, nu zic ba, dar de visat, niciodată.
— Uite că eu da — zice David -. Nu că omoram, eh ? Am visat că cineva-mi spunea că-l omorâsem pe nu ştiu cine, şi eu îl credeam şi ziceam: bun, şi ce-i cu asta ? Eram sigur c-o făcusem. Nu-i acelaşi lucru cu a omorî pe cineva, dar cam tot pe-acolo, şi ai o senzaţie fenomenal 291de ciudată. Aşa-i că normal ar fi să-ţi zici sunt un asasin, am devenit un asasin ?, ei bine nu, pare-se că pe moment nu te vezi deloc ca o persoană rea, nu te simţi ciudat, nici ros de remuşcări, nici nefericit, nimic din toate astea. Ţi se spune auzi, bă, ştim că l-ai omorît pe cutare, iar tu crezi, ţi se pare normal şi ţi se fâlfâie. Eşti un asasin şi te doare-n fund de asta!
— Nu-mi place să visez. Nu-mi place deloc -bâiguie Paulino, neputându-se opri din sughiţ, pe când David îşi strânge deja umbrela şi e gata să intre în casă —. Pa, te caut după-amiază la Deli.
Trei ore mai târziu, Paulino îşi depune cu mare greutate fundul lui gras pe un scaun al cinematografului Delicias.
— După cum te-aşezi, s-ar zice c-ai un sca-iete-n cur - râde David -. Exact când n-o să te-aştepţi, poponarul ăla o să-ţi bage o coadă de mătură pe-acolo.
— N-am nimic - susură Paulino, dar îl apucă iar sughiţul şi îşi trage nasul ascunzând un suspin —. De data asta doar m-a bătut peste fese cu pliciul de muşte...
— Era de-aşteptat. Da' de ce te mai duci la el acasă, gogoman ce eşti?
— Mă plăteşte bine ca să-l rad, îmi cumpără prăjituri, îmi lasă pistolu' să i-l curăţ... Ce pot face, David ?
— Bun, ştii ceva, să te caftească şi gata. Lasă-mă să văd filmu'.
Imediat apoi Paulino nu mai geme chiar deloc, deşi nu-şi poate stăpâni sughiţul.
292
— Ce plăcut miros - zice -. Vine de la mâinile tale. Miros a chiflă proaspătă.
— E de la soluţia de developat — mârâie David.
Se lasă să lunece în scaun, îşi pune picioarele pe rândul dinainte şi îşi mijeşte ochii ca să reţină mai bine gestul felin al tânărului ţăran întorcându-se şi scoţând revolverul.
— Cine-l face pe Jesse James ?
— Tyrone Power - zice Paulino -. E negri-ciosu' ăla. Are nasu' cârn şi-un zâmbet, mamăăă...!
— E cam prea arătos pentr-un pistolar din Far West.
— Ba nimeni nu-i niciodată prea arătos, nu crezi, David?
— Habar n-am. Ce contează.
— Nu-ţi place filmu' ?
— Ba da, nu-i rău.
— Atunci ce ai ? Te-ai întristat oleacă pentru ce-mi face mie unchiu' Ramon?
— Ia te uită. înseamnă că Jesse James era un biet ţăran.
— Şi ce-i de mirare ? în Vest toţi erau văcari sau ţărani.
— Uite la el. E prea frumos, îi stă mai bine cu batista aia pe faţă, lăsând să i se vadă doar ochii.
— Dacă zici tu. Vrei alune americane?
— Nu.

— Vrei să-mi bagi degeţelu', te rog?
— Ce-ai mâncat ?
— Fasole cu slănină.
— Nici gând. După aia îmi pute degetu' a part toată ziua.
293— îţi dau o sticluţă aproape-ntreagă cu loţiune Varon Dandy pe care i-am manglit-o lui unchi-miu.
— Plină ?
— Aproape.
— Bine. Un Varon Dandy şi tot ce-ai acu' la tine.
— Vai, cum profiţi, Asta-i abuz, nu-i cinstit.
— Ce-ai la tine ?
— Şapteşcinci de centime, cleştişoru' de unghii, o chitră şi-o peniţă nouă pe care-o ţin în cutia de chibrituri...
— Dă-le. Dar numai ţi-l bag şi ţi-l scot.
— De două ori.
— O singură dată şi zi mersi.
— La naiba, golane, c-abuziv mai eşti.
— Vrei, bine, nu vrei, la fel.
Prima sâmbătă din săptămână, cinema Delicias, actualitatea în imagini No-Do, un film de război contra japonezilor şi un western, iarăşi No-Do şi din nou războiul, şi ei tot acolo răscrăcăraţi pe scaune, aşteptând. Dar nici urmă de Fermm cu scrisoarea.
Urmează-mă, zice David, şi ies în vestibul, se feresc de portar să nu-i vadă, urcă la etaj şi caută cabina de proiecţie. David ciocăneşte cu degetul într-o uşiţă care se deschide încet, cât un lat de palmă. Zumzetul aparatului, ţăcănitul mitralierelor pe o plajă din Pacific, urletele japonezilor străpunşi de baionete sau căzând ca burdufurile din palmieri acoperă bătaia în uşă. David se pregăteşte să bată încă o dată, mai tare, când dinăuntru se aude o voce de femeie, păstoasă şi dulceagă, de parc-ar vorbi mâncând o banană, i se năzare să-i spună lui 294
Paulino: o voce părând să se-audă din film. Iubita unui soldat din Guadalcanal, adaugă susurul de lângă el. Ce tot spui acolo, nu există femei mâncând banane într-un film de război, deşteptule, zice David. Atunci e logodnica pro-iecţionistului. Ascultă. Paulino îl ţine de braţ împiedicându-l să mai bată. Vocea zaharată şi pofticioasă se aude din nou :
înainte de a-ţi lua la cioc cocoşelul, arată-mi bişţarii, scumpule. Doar n-ăi fi crezând că m-ai plătit c-o cafea cu lapte şi juma de sandviş cu sardele.
Dup-aia. Nu fi aşa neîncrezătoare. Ba nu, puiule. După ce că-ţi fac reducere... David şi Paulino simt mirosul de acetonă şi, trăgând cu ochiul, văd o parte din cabină, un spaţiu de nici trei metri pe doi, cu perechea de proiectoare marca Erneman şi duşumeaua semănată cu tirbuşoane negre, resturi de peliculă pe care acum le îndepărtează cu piciorul tânărul proiecţionist în maiou, aşezat pe sacul cel mare cu bobine şi sugând dintr-o sticlă de bere. Are un bandaj murdar la mână, un ochi învineţit şi semne de lovituri pe braţe, în faţa lui, stând pe un scăunel, o femeie tânără şi brunetă cu buzele foarte vopsite, cu o fustă ţipând pe ea de strâmtă şi o bluză deschisă ce lasă să i se vadă un sutien negru, muşcă cu poftă dintr-o jumătate de baton cu sardele şi ţine pe genunchi o farfurioară cu o ceaşcă. Şi-a scos pantofii cu toc înalt si i-a pus lângă ea. înapoia ei, ferestruica deschisă spre Travesera de Gracia lasă să intre scrâşnet de tramvaie şi câte un claxon. Tocmai am schimbat rola, păpuşo, zice Fermin cu un glas îmbietor, aşa c-avem 295douăzeci de minute. .Hai odată, termină cu ghiftuitu', c-o să te faci cât o vacă...
Nu mă lua repede, drăguţule. Şi nu mai fi zgârie-brânză, *caray,* că nu-ţi stă bine.
Păi dacă fiece regulat mă costă şi ochii din cap!
Da' de compania pe care ţi-o fac nu zici nimic? Cine-ţi ţine de urât, ia zi?
De două luni ne te-am mai văzut, bandito. Agggh...!
Ho, nene, râde femeia. Eşti aşa de-nfier-bântat că-ntr-o zi vom provoca aici un incediu, cu-atâtea filme aruncate peste tot.
Nasoala aia de cicatrice a ta de la genunchi e mai roşie ca de-obicei.

Ştii de ce, păcătosule ? Pentru că de cum te văd mă excit şi eu...
Aiurea, parcă te cred! Da' chiar că-i o cicatrice urâtă.
lo-te cine vorbeşte! Arăţi ca scăpat dintr-o bumbăceală serioasă. Ce-ai păţit la ochi şi la mână?
Aşa-mi trebuie, că m-am vârât unde nu-mi fierbe oala, fetiţo, mârâie Fermin, şi vocea lui dispare o clipă în explozia câtorva grenade într-un cuib de mitralieră. David şi Paulino îl văd întorcându-se şi dau înapoi, evitând să fie zăriţi: proiecţionistul vede însă că uşa e întredeschisă şi îi dă un şut, închizând-o, dar chiar şi aşa, când se potoleşte puţin pe plajă zgomotul luptei şi sunt mai încete agonicele spasme guturale ale soldaţilor japonezi, vocile răzbesc clare şi mieroase prin uşă :
Dar eşti la fel de chipeş, aşa că linişteşte-te, zice ea, şi Paulino crede a desluşi în vocea 296 aceea, dincolo de mestecat şi supt, o pulsaţie romantică.
— E logodnica lui - zice.
— Tont mai eşti - răspunde David -. Ascultă şi taci.
Scoate-ţi sutienul, hai, porumbiţe...
întâi spune-mi cine ţi-a învineţit ochiu'.
Asta-i pentru că i-am făcut un serviciu unui tovarăş.
Povesteşte-mi.
N-oi fi cumva prietenă cu vreun poliţist.
Drept cine mă iei, iubitei ? Nu vreau să am de-a face cu sticleţii.
Tot aşa ai un sfârc mai mare ca ăllalt, mato ? Lasă-mă să-l văd până termini de mâncat...
Ce probleme ai tu cu autorităţile? Nu-mi place asta, ştii?
O porcărie! Luni de dimineaţă am venit să montez pelicula şi m-am pomenit cu doi agenţi c-o serie de întrebări despre bătrânul Augâ, un plasator, l-ai văzut şi tu pe-aici. Le-am spus tot ce ştiam despre el: că s-a îmbolnăvit, că era om cumsecade. Tipii mă-nhaţă şi mă duc pe sus la Comisariat, pe Via Layetana, mă bagă-ntr-un fel de beci si nici una nici alta îmi aplică gradu' trei... Ştii ce-i aia, păpuşo? Un interogatoriu la sânge. N-am înţeles nici juma' din întrebări... Asa-s eu, pricep doar o blestemată de jumate din câte mi se-ntâmplă...
Ceva-ceva pungaş şi borfaş tot eşti, Fermin. Şi destul de necioplit.
Asta-i, n-am de-ales. Eu doar făceam o favoare cuiva. O favoare cam specială, e-ade-vărat. Nimica rău, transmiteam nişte ştiri despre o persoană iubită... Auzi, lasă-mă să-ţi 297scot sutienul, şoricelule, aşa cel puţin îmi fac şi eu cheful privindu-te...
Jos labele astea de porc, nesătulule. Păi cum vine asta, prinţesă maură ? Adicătelea tu trebuie să fii mângâiată cu mănuşi sau ce ?!
Poate c-aşa mi-ar plăcea.
— Se iubesc cu pasiune — murmură Paulino.
— Rahat! Taci odată!
Altă rafală de împuşcături şterge vocea excitată a proiecţionistului şi sporesc urletele şi ordinele de atac, apoi imediat o tăcere şi un fâsâit ca de mătase, şâşâitul şi ţistuitul valurilor năvălind şi retrăgându-se pe plaja semănată cu cadavre sub luna Pacificului.
— Ce-o fi asta ? Cred că-i scoate ciorapii -susură David.
— Nu, că n-avea ciorapi - zice Paulino -, n-ai văzut ? Şi-n plus, logodnicele nu te lasă să le scoţi ciorapii.
Nu m-atinge cu bandaju' ăsta soios, zice ea. Ce ţi-au făcut la mâna aia ?
N-o să-ţi vină să crezi, Merche. întâi ani-maleJe-alea două au vrut să mă sperie, erau subinspectori. Pe masă erau nişte cleşti noi cu mânerele vopsite-n roşu, dar nici o clipă nu i-au folosit. Unul din ei, cel gras, m-a bumbăcit c-o funie udă, aici şi aici, uite, apoi m-a pocnit în ochi. Erau amândoi foarte porniţi, c-o idee fixă, găsiseră o cheie în buzunar la mine şi credeau că-i cheia de la o cutie poştală particulară de unde luam propagandă politică şi mesaje, cum făcuse domnu' Auge, aşa zicea nemernicu' ăla... Obosisem să le tot spun că era. cheia de la trusa sanitară a cabinei de 298
proiecţie, aia pe care o vezi uite-acolo, dar ei nimic. Şi vine unu' de-rni zice auzi, derbedeule, te cunoaştem noi, tu erai băiatul de mingi al ălora din Federaţie, frecventai barul din strada Cera, un cuib de şobolani anarhişti, şi erai în cârdăşie cu ăi de la Sindicatul Spectacolului, care difuzează

de la un cinema la altu' *Solidaritatea Muncitorească* în sacii cu bobine, ştim şi asta. Da' eu ce crezi că-i zic?: ian ascultă, ce tot mănânci rahat acolo, du-te să te reguleze cineva-n cur, subinspector al coaielor mele, ce-mi vii cu chestii de-astea răsuflate, tu eşti ditamai mormanu' de rahat iar eu îs băiatul de mingi care-o cordeşte pe sor'ta, chiar aşa i-am zis... Eşti nebun, babane! Aşa-s io, dacă mă calci rău pe bătătură nu mă mai controlez, puico, îs în stare de orice... Şi-atunci, ăllalt subinspector se duce de-şi ia pistolu' şi-l scoate din toc, mă ţineau aşezat cu mâinile încătuşate pe masă, şi mă pocneşte groaznic la mâna asta cu patul armei. Am văzut stele verzi, Merche. Dar n-o să crezi o iotă din ce-a urmat.
Ay, nu, nu-mi mai spune. Vezi ce păţeşti dacă te dai mare şi tare cu-autorităţile şi mai şi minţi?
Ba n-am minţit, cheia era de la trusă. Scoa-te-ţi fusta, hai, aşa...
Eh, ai grijă, nu-mi strica fermoaru'. Azi eşti teribil de excitat, aşa-i, iubitei ?
— E logodnica lui, precis. Nu vezi că-i topită după el?
— Iar tu eşti supercretin, Pauli! Lasă-mă s-aud, fir' ar să fie!
299Atunci, dacă nu minţeai, de ce nu le-ai spus să vină să-ncerce cheia la trusă, ar fi văzut că se potriveşte, că eşti nevinovat şi nu te-ar mai fi caftit?
Merche, iubireo, chiar nu ştii cum se poartă ăştia ? Vroiau să mă sperie ca să scuip din guşă altă chestie.
Ce chestie ?
Stai o clipă, că nu ştiu dacă se rebobinează bine fîlmu'... Da, e bine. Acuş se termină rola, aşa că dă-i zor, mândreţeo.
Ai fi putut să te speli niţel, puiule, c-o să mă ungi cu ulei până-n fofoloancă...
Şi-atunci s-a deschis uşa şi-a intrat alt sti-clete, un inspector, mi-era cunoscut de undeva, îl văzusem o dată la intrarea-n cinema vorbind cu bătrânul Auge". Le-a ordonat cafrilor ălora să se-ndepărteze de mine, m-a salutat amabil şi mi-a oferit o ţigară... Ştii poanta cu poliţistul bun şi cu ăl rău, care apare-n toate filmele ? El era ăl bun. S-a aşezat lângă mine şi mi-a zis : Tu eşti prieten cu doamna Bartra, aşa-i ? Am văzut-o o singură dată, i-am zis, şi era adevărat. Se uita fix la mine, credeam c-o să-mi pună o droaie de-ntrebări, dar nu. S-a ridicat şi-a zis iartă-i pe subinspectorii ăştia, sunt funcţionari buni care-ascultă de ordinele superiorilor, ca mine, ca tine, ca toţi cei de faţă. Că era foarte ocupat şi nu-şi putea pierde mult timp cu problema mea şi că-i părea rău, fiindcă-i cunoştea bine pe ăia doi, sunt foarte-ai naibii şi nimeni nu-i poate domoli, a zis, încât dac-ai ceva de declarat mai bine-o faci acum cu mine... Da' nu mint, i-am zis, cheia asta e de la trusa din cabină, eu tot repetam asta, iar tipul s-a plictisit şi-a plecat.
300
Şi cu asta basta?
Da' de unde ! Grasu' şi slabu' m-au mai târ-nosit vreo juma de oră. Apoi mi-au dat drumu'. Nu mi-au întins nici măcar un pahar cu apă. Ah, era să uit porcăria cea mai mare din toate... Uhh, da' ce bine-arăţi aşa, hoţomano.
Nu mureai *de* poftă ? Atunci ce mai aştepţi ? Un minut, dulceaţo, să potrivesc rola asta. Ce-i ăla? Ochiu' de pisică, deschide şi-nchide focarul proiectorului. Nu-l atinge. Pe mine atinge-mă, mândreţeo, apucă-mă de asta... Aşteaptă o clipă, c-acu' vine partea a mai fenomenală. Bomboana de pe colivă! Fii atentă, deci eram tot acolo-n beci, eu beştelindu-i pe ăia şi cu mâna asta făcută praf, când se deschide uşa şi intră iarăşi inspectorul Galvân, fumând o ţigară, şi văzân-du-mă zice ce caută ăsta încă aici?, am vorbit cu Şefu' şi nu interesează, daţi-i drumu' odată. Şi el însuşi îmi scoate cătuşele, mă însoţeşte pan' la uşă şi-mi întinde mâna. La revedere, *hombre,* îmi zice, oricine are şi câte-o zi proastă, dar ai grijă, poartă-te frumos, şi-atunci îmi întoarce mâna asta care mă durea ca toţi dracii şi, fii atentă c-o să cazi pe spate când ţi-oi spune, mi-o întoarce cu palma-n sus şi se uită atent la ea de parcă mi-ar fi ghicit în palmă cum fac ţigăncile. Aşa mi s-a părut, dar nu.
Ce crezi că face ?
Cu urechea lipită de uşă, David îşi închipuie mâna chinuită si strivită a lui Fermin între mâinile solide ale poliţistului: coada unei şopârle se zvârcoleşte în palma vâscoasă de sânge. Păi de un' să ştiu, cocoşel? N-o să-ţi vină-a crede. Eu m-am gândit că vrea să vadă dacă nu mi-au rupt ăia vreun os,

301când colo el scoate ţigara din gură şi-i scutură tot scrumu-n palma mea... N-avem scrumieră, zice fără un zâmbet, de parcă gluma aia proastă îl necăjea pe el mai dihai ca pe oricine. Şi-a făcut scrumieră din mâna mea! Şi n-a fost de-ajuns, nu, după ce şi-a scuturat tot scrumu', a storcosit şi mucu-n palma mea! Aşa cum auzi.
Vai ce ticălos!
Dar n-a *auzit* nici pas din gura mea, nu i-am dat satisfacţia asta.
Doamne Sfinte, puişor, da' cum de-ai putut suporta durerea ?! Şi de ce ţi-a făcut ceva aşa oribil ?
Din obiceiul lor de-a face tot felu' de-atro-cităţi, aşa cred. Aşa-s ei făcuţi. Vezi un tip din ăştia pe stradă şi crezi că-i o persoană normală, da' nici gând. Bun, gata cu haleala, acu' vin' de te-ocupă şi de sardeluţa mea...
Sosesc tot mai multe bărci de debarcare şi, mugind şi plescăind, se împotmolesc în nisipul plajei din Guadalcanal, David vede scena în cele mai mici detalii. Cuibul de mitraliere japonez a amuţit.
— Nu-s câtuşi de puţin un erou, sunt un oarecare - zice un soldat târându-se pe nisip —. Mă aflu aici pur şi simplu fiindcă trebuia să vină cineva şi eu am fost acela. Nu-mi doresc medalii. Vreau numai să se termine odată chestia asta ca să mă întorc acasă.
îngrămădiţi laolaltă şi cărându-şi în spate
tot echipamentul, sub căştile de oţel chipurile
speriate ale infanteriştilor marini primesc din
plin stropi de spumă de mare şi semne de moarte
302
împreună cu mirosul şi gustul rujului de pe buzele logodnicei sau curvei,- fotografia din portofelul soldatului ucis, pulpele albe scăpate din chingile fustei prea strâmte şi mâna arsă de ţigară strângând bine fesa... Atunci bate în uşă, şi de data asta e auzit.
— Care mă-ta-i acolo?!
— Eu!
— Care eu, 'tu-ţi...?
— Sunt fiul doamnei Bartra! Zumzetul proiectorului şi glasuri care dau
ordine şi din nou împuşcături şi un râs femeiesc care nu mai e din film. Se deschide uşa şi apare capul ciufulit al proiecţionistului.
— Cum de te-au lăsat să urci, puştiule ? Nu ştii că-i interzis?
—• Mama ar vrea să ştie ce-i cu plicul pe luna asta - şopteşte David.
— Gata cu plicurile. N-o să le mai pot distribui. Cel puţin nu eu, poate altu'. Spune-i asta maică-tii.
— Ce s-a-ntâmplat ?
— Nimic care să te privească pe tine — mârâie Fermin -. Spune-i că dacă va mai primi veşti, nu va mai fi prin acelaşi sistem. Şi nu trebuie să mai vii.
— Dar o să ne lăsaţi să intrăm gratis la film, ca înainte...
— Da, e-n regulă. Acum căraţi-vă. Afară, iute!
Amândoi coboară în fugă până în stradă, apoi teleap-teleap pe Escorial în sus, cu ochii în pământ şi mâinile în buzunare, Paulino încă mai şovăie.
303— Eu tot cred că-i logodnica lui.
Simţindu-se ameţită şi cu puternice junghiuri în tâmple, se scoală de la maşina de cusut Nogma după ce a pedalat două ore şi se trânteşte puţin pe pat. Nu mult după aceea soseşte David, se aşază lângă ea şi o ia de mână. Repetă ce i-a spus proiecţionistul de la Delicias şi adaugă episodul cu interogatoriul şi maltratările poliţiştilor şi intervenţia finală a inspectorului Galvân, dar îşi rezervă pentru altă dată menţionarea ritualului gratuit, din pură răutate, aJ ţigării stinse pe mâna lui Fermfn.
— Bănuiam eu că ceva s-a întâmplat — zice mama.
— Şi-acu' ce-o să facem ? - întreabă David.
— O să aşteptăm — suspină ea şi adaugă - : Noroc că inspectorul era acolo.
— De ce noroc?
— Cred că el a ştiut întotdeauna cum ne parvenea acea mică sumă de bani pe care ne-o trimetea tata, când şi prin cine. Deşi nu i-am putut spune care era originea lor, fiindcă n-o ştiu, el s-a făcut că nu vede, n-aude. O formă de-a ne ajuta, înţelegi ? Şi tot de aceea l-a făcut scăpat pe Fermin.
— De ce ne-ar ajuta sticletele ăsta ?
— Pentru că în fond nu-i un om rău...

— Ba este. Ii facem puţină milă, ăsta-i ade-văru', mai ales tu, că eşti bolnavă şi gravidă şi munceşti mult; dar asta-i tot — mormăie David, privind în jos, şi cu o voce mieroasă adaugă foarte rar -: Vrei să ştii ce i-a făcut lui Fermin înainte de a-l lăsa să plece? Şi-a stins ţigara pe mâna lui.
304
— Ce spui! Fermin a glumit pe socoteala ta, fiule, si tu chiar l-ai crezut. Nu se poate.
—• Ba da, l-am auzit povestindu-i asta gagicii lui.
— Gagicii ?
— Era cu el în cabina de proiecţie.
— Ah, atunci a făcut niţel pe nebunu' faţă de ea, împăunându-se. Precis. Vroia s-o dea gata. Nu-l cred în stare pe inspector de-aşa ceva... E clar că-i o fanfaronadă de-a lui Fermin, Taică-tu ţi-ar putea povesti ceva asemănător despre băieţii de la Tineretul Liber, foarte entuziaşti şi generoşi, dar cam dilii la cap şi zeflemişti. Bun, cam ca taică-tu. Deci îşi invită iubita în cabina de proiecţie. Auzi la el ce şmecher. Cum e ea?
David îşi cântăreşte răspunsul câteva clipe. Dar înainte de a-l da, pune şi el o întrebare.
— De ce nu vrei să mă crezi, mama ?
— Ba te cred, fiule! Pe cine nu-l pot crede e Fermfn... Bun, ia să vedem, cum e iubita lui?
— O blondă cu ochi albaştri, foarte fină şi dulce, plină de bunătate... Paulino s-a amorezat de ea. Zice că are o voce de banană.
— Ah, da? Ce chestii zice prietenul tău.
— Chiar. Ce chestii. Tare-i tembel.
— David, auzi?
— Ce-i, grasule ?
— Ai visat vreodată că zbori cu braţele deschise ?
— Bineînţeles. De-o *groază de* ori.
— Mă gândeam la ceva. închipuie-ţi că tu şi cu mine nu ne vedem mult timp, şi că-ntr-o zi 305ne întâlnim în zbor şi ne îmbrăţişăm cu ochii-nchişi...
— închişi ? De ce ?
— lac-aşa, nu mă-ntrerupe. Cu ochii-nchişi, îmbrăţişându-ne, ce lucru, ce amintire legată de mine ţi-ar veni imediat în minte ? Un miros, un cântec, un film, o floare, o pută sculată, un vis, o poezie... ?
— De un' să ştiu! Ce tâmpenii îţi trec prin cap!
— Hai, omule, hai. Gândeşte-te puţin!
— Nu-ncepe iar cu trăsnăile tale, Pauli.
— Te rog!
— Auzi cum şuieră vântu-n cablurile electrice ? Atunci află că exact sunetu' ăsta-l am eu acum în urechi. Aşa că scuteşte-mă, băiete.
— Te *rog.*
După un moment de tăcere, David, învins, mârâie:
— O floare.
— De ce culoare ?
— Albă. Un trandafir alb. E bine-aşa, zev-zecule ?!
— Da, e bine. — Paulino îşi trece briciul dintr-o mână în alta şi adaugă —: Cablurile astea nu duc electricitate, îs fire de telefon, şi nu vântu' le face să zbârnâie, ci vocile oamenilor care se tem şi se,cheamă unii pe alţii şi se caută... Ascultă.'
306

Briciul lui Paulino

l rose. Acu' ori niciodată, băiete, doar n-ai să fii un fraier timid şi nenorocit toată viaţa, m-am gândit deodată, trosc!, şi-aş jura c-am slobozit cuvântu' ăsta, încet, pentru mine, pe când îmi ştergeam sângele de pe ceafa cu şervetu', zice Paulino. Unchiu' intrase-n baie şi rămăsese gol în faţa oglinzii, scărpinându-se la vintre. Continua să orbecăiască după prosop, şi eu mi-am zis: acum sau niciodată. Trosc.
— De ce te-ai hotărît taman atunci ? - zice David -. Sau luaseşi hotărârea dinainte?

— Măcar de-aş şti.
— Oamenii zic c-a fost un accident, că ţi s-a descărcat pistolu'...
— Măcar de-aş şti, îţi zic.
Povesteşte ca un somnambul, de parcă cele petrecute n-ar avea nimic comun cu el. S-a întâmplat după ce l-a bărbierit şi au mâncat împreună în micuţul lui apartament de pe strada Rabassa un ghiveci de midii cu maioneză (da' plodu' ăsta nu mănâncă nimic, ie un mofturos, zice unchiul Ramon), amândoi singuri în sufrageria scăldată în soare şi trăsnind a varză fiartă amestecată cu efluvii de masaj Floyd. Acu' e momentu', s-a gândit, nu trebuie nici să-ţi pui pantalonii şi cămaşa, ce contează, nimeni n-o
307să te vadă, aşa că nu mai zăbovi, termină-odată cu coşmaru' ăsta de „castane" rotite-n capul tău chiJug cu nodul degetului, de blesteme şi limbi date şi primite, de mici muşcături şi strigăte sufocate în veşnica răguşeală a lui: Scot eu om din tine, nepoate, pe coaiele mele că fac bărbat din tine.' Trosc.
— Da' ce s-a-ntâmplat, Pauli ? *Ce* mai scandal ! Vor să te bage la casa de corecţie ?
— Direct la Azilu' Durân mă duc ăştia. Da, băi, da, cum ai auzit.
— Da' ce s-a-ntâmplat, omule ?
De parcă ar visa, aşa povesteşte. Că fostul falangist l-a ameninţat încă o dată că-l omoară dacă zice ceva acasă, şi că apoi a intrat în baie lăsând uşa deschisă şi se privea în oglindă cu mâinile-i păroase în şolduri şi mişcând foarte mulţumit din urechile-i ca nişte vânturătoare. Aşezat la masa din sufragerie, Paulino putea vedea de acolo unghiul făcut de vestibul şi sala de baie, spinarea şi mai păroasă decât braţele şi respingătorul întuneric al curului înalt şi negricios. Casca-chipiu, uniforma şi curelele, toate mereu atât de albe, atârnau de reze-mătoarea unui scaun din sufragerie, şi erau singurele lucruri care se interpuneau între căta-rea scurtului pistol automat de calibrul 9 şi odioasa sirenă tatuată. Pe brânci pe masa deplasată de asaltul şi năpustirile de mai adineaori, pe care au rămas faţa de masă şi farfuriile murdare, briciul şi pămătuful şi castronaşul cu apă cu săpun de care de-acum încolo nu va avea nevoie mult timp, data viitoare te-or bărbieri în iad, Paulino apucă Starul automat cu 308
o mână inertă. Unchiul e în faţa oglinzii ştergându-şi sudoarea urât mirositoare de sub pântece cu un prosop. Are o mică sirenă care zâmbeşte tatuată pe o fesă, o amintire din timpurile Falangei. Are o sulă cum au porcii, în formă de tirbuşon, tăcută şi umedă ca o năpârcă. Blestemat să fii tu jandarm municipal cu cască albă şi curele ca laptele, m-ai nenorocit pe viaţă. Ce altceva poţi face, îmi zic, cum să scapi de tot rahatul ăsta, n-ai altă cale, Paulino, nu-ţi mai folosesc la nimic aripioarele de fluturi, nici cozile de şopârlă sau de momârle, oricât de multe ţi-ar face rost David cu briceagul şi cu dorinţa lui de-a te ajuta, oh amice cât îţi sunt de recunoscător pentru complicitatea ta şi ce mult te admir, însă adevărul e că terciul ăla pentru hemoroizi nu-i bun de nimic, nu mai au rost minciunile şi degeaba-s şi rugăminţile şi lacrimile mele-n faţa unchiului, totu' s-a sfârşit, nimic nu mă mai poate vindeca şi nu mai suport. Aşa c-acum ori niciodată.
Pe perete, umbra mâinii ţinând pistolul se întoarce încet, se roteşte spre ea însăşi precum capul unui şarpe şi ţinteşte locul dintre sprâncene.
— Chiar vroiai să tragi în tine, smintitule ?!
— Vroiam să văd flacăra ţâşnind din ţeava.
— Tu chiar credeai c-o s-apuci să vezi flacăra înainte de-a ţâşni glonţul ? Nu se vede nici o flacără, Pauli, mai ales dacă ai soarele-n ochi. N-ai ştiut niciodată cum funcţionează chestiile astea.
— Ba află c-am văzut-o. înainte de-a apăsa pe trăgaci am văzut scuipătura de foc, ba mai mult, am văzut până şi luminiţa fulminatului
309scăpărând pe dinaintea ochilor mei, dar atunci nu mai ţinteam spre capul meu, ţineam patul cu amândouă mâinile şi ocheam în sirena de pe cur, aşa cred.
Aşa crezi? Ce s-a-ntâmplat, băiete? Nu plânge. Vrem să ştim adevărul. Nu ştiu.
Două împuşcături. De ce ? Mi-au scăpat... în ce ţinteai ? Nu ştiu, domnule poliţist.
Meriţi nişte palme de să rămâi surd. *Zi,* ce ocheai ?

Multe locuri, multe lucruri... întâi am ochit un calendar, apoi o fotografie de-a unchiului Ramon prinsă-n perete cu nişte pioneze, apoi mojarul cu care m-a pocnit nu o dată, apoi cascheta atârnată de spătarul scaunului, apoi capul meu...
Chiar vroiai să te-mpuşti, nenorocitule ? Nu, domnule. M-am gândit doar, atât. Am încercat întâi pe mine, ochindu-mă... Vroiam să ştiu ce simţi cu ţeava lipită-ntre ochi. Şi nu scoseseşi încărcătorul. Nu-l scosesem, nu, domnule. Trebuia s-o fac cu încărcătorul înăuntru şi fără siguranţa pusă. Totu' de-adevăratelea, aşa trebuia să fie. Totul inventat, dar şi de-adevăratelea, cu praf de puşcă adevărat, cu gloanţe adevărate... Bun, totul, dar fără lacrimi.
O să ai tot timpul să plângi la casa de corecţie. Aşa că nu-ncepe iară.
Da, domnule. Bine, domnule.
Şi când ai început să plângi, înainte sau după ce-ai tras?
310
înainte. Dar nu plângeam de furie, nici de supărare, de-aceea n-am ştiut prea bine ce făceam. Plângeam de mila mea, de nenorocu' ăsta-al meu, domnule. De-aceea a ieşit totu' pe dos.
Şi-atunci, de ce a doua împuşcătură, dacă zici că prima ţi-a scăpat? Vroiai să-l omori, e foarte clar. De ce?
— Mi-a scăpat, David, de-aia a ieşit totu' pe dos. Se-ntorsese spre mine, şi-al doilea glonţ l-ar fi putut omorî...
— Dacă te hotărâseşi, cum de n-ai făcut-o înainte, prostule, când îl bărbiereai? — zice David cu un susur al vocii care acţionează ca un balsam -. Mai simplu nici că se putea. O tăietură cu briciul pe jugulară şi gata treaba, cine-ar fi bănuit ceva? O boacănă de-a unui ucenic de bărbier.
— M-am gândit şi la asta. De multe ori. Dar deja îl ochisem în cur...
— Da. Trosc, în sirena care rânjeşte şi care de-atâtea ori ţi s-a aşezat pe faţă... lartă-mă, nu vroiam să-ţi amintesc toate astea.
— Nu contează.
— Zi-mi ceva, Pauli. Chiar ai tras greşit?
— Nu ştiu. Ochisem sirena, făcusem asta şi-n alte daţi. Dar nu vroiam s-apăs trăgaciul, asta nu, cred că nu...
— Crezi că nu. Şi-ai nimerit alături.
— L-am împuşcat în ailaltă fesă.
— Dar ei cred că n-ai greşit ţinta.
— Da.
— Atunci lasă-i să creadă, pentru că asta trebuia să fi făcut: să nu-ţi fi greşit ţinta.
311Trosc. Primul glonţ, nimereşte în muşchiul fesier şi pătrunde vreo doisprezece centimetri, încetinindu-şi înaintarea pe măsură ce este înecat de sângele ţâşnind din rană. Iar al doilea sparge lavoarul. De-atâta timp tot curăţând şi ungând pistolul cu mânuţele acelea moi şi harnice, de-atâta timp tot ridicând arma cu cătarea spre gaura din fundul jandarmului municipal, o ochire atât de tainic perfecţionată, atât de furişă, de visată, de gustată, de savurată. Şi ţi-ai greşit ţinta, biet prostovan. Să nu-ţi vină-a crede.
— Lasă. Poate altă dată.
Dintre toate zgomotele care îi chinuie zi şi noapte simţul suferind, zumzetul Spitfire-ului căzând rănit de moarte continuă să fie un balsam ce se varsă punctual în auzul lui. *Achtung! Hände hoch!* Deschide ochii deodată şi se ridică pe pat sprijinindu-se într-un cot. îşi dă seama uşurat că strânge bricheta inspectorului în pumnul drept. Lovit de bateriile germane, motorul încă mai toarce. Coloana de fum ce se ridică din carlingă este mai subţire şi mai neagră, iar atitudinea celor doi soldaţi care îl ochesc cu armele pare mai furibundă ca oricând. David îşi sprijină obrazul în palma deschisă şi îşi mijeşte ochii, căutând printre scântei privirea nesupusă a pilotului.
De ce zâmbiţi, domnule locotenent? Ce altceva pot face într-o fotografie? Nu vă temeţi c-or să tragă? Puţin îmi pasă. Nu ştii ce plicticos e să te afli într-o poză nefăcând nimic. Sau şi mai rău, 312
să serveşti de progandă celui de-al Treilea Reich de pe coperta unei reviste, pe post de trofeu. O să ies de-aci să fac puţină mişcare. Cu un gest obosit si o expresie de neplăcere, locotenentul Bryan O'Flynn lasă să-i cadă braţele amorţite şi îşi loveşte pulpele cu pumnii, apoi îşi scoate cascheta şi ochelarii, slăbeşte nodul fularului de mătase de la gât, freacă cu el o julitură de pe frunte şi se aşază pe marginea patului picior peste picior. Ţine un trandafir alb în mâna pârjolită.

Well, ia să vedem ce-i chestia aia aşa de importantă pe care vrea să mi-o spună taică-tău. Locotenentul miroase trandafirul şi surâde. O *Rose, thou art sick!* L-am adus ca să-l fac să turbeze niţel.
Tata vine şi el acum ?, se aude David zicând. Peste puţin o să-l vezi aşezat pe patul ăsta, ameţindu-ne cu respiraţia lui putredă de cloroform. Dar înainte ca el să vină şi să-ţi distrugă cearşaful cu legendara lui hemoragie, mi-ar plăcea să discut puţin cu tine. Foarte bine.
Aş dori să ştiu ce ţi-a povestit despre mine *red-haired.*
Cine?
Roşcata! Maică-ta!
David devine neîncrezător, mijindu-şi mai tare ochii. Contururile trandafirului alb se estompează.
Ce mi-a povestit despre dumneavoastră? Nimic.
Atunci taică-tău.
Nu prea-mi amintesc. Mare lucru nu mi-a spus, şi-a mai trecut şi timp de-atunci... Că
313v-a ghidat din Franţa, acu' vreo patru-cinci ani, după ce v-au doborât avionul prima oară, şi că v-a primit aici acasă, în timp ce la Consulatul Angliei vă pregăteau hârtiile să mergeţi în Gibraltar, fiindcă acolo trebuia să predaţi o *valiză* cu o piesă de la un submarin german. Fantastic! Ai putea spune şi tu, *little boy,* precum poetul: *Once a dream did weave a shade O'er my Ange-guarded bed,* adică un vis şi-a ţesut umbra peste patul meu păzit de înger. Totuşi...
Luate-ar toţi dracii, Bryan O'Flynn!, rage vocea devastată a tatei de sub urechea doctorului P.J. Roson-Ansio.
... Totuşi, ceea ce taică-tău nu ţi-a povestit, om vedea noi numaidecât de ce, e că plecând spre baza din Gibraltar n-am luat valiza cu mine. In ziua aceea i-am spus tatălui tău că, din raţiuni de securitate, întrucât poliţia franchistă mă supraveghea îndeaproape, era mai bine ca valiza cu nepreţuita piesă de submarin să rămână aici. O să vină cineva s-o ia mai *târziu,* poate chiar eu, i-am zis. Ce nu ştia taică-tău era că, plecând eu din casa asta, piesa de submarin nu mai era în valiză... *Well,* în realitate n-a fost niciodată acolo. David trebuie să-şi mijească ochii mult mai tare dacă vrea să vadă şi să audă. Sub marea ureche a lui otorino nu e nimeni. In mâna neagră a pilotului, parfumul trandafirului şi mirosul greu al unghiilor arse se amestecă, ameţindu-l. Dar numai o clipă :
Niciodată n-a existat piesa *aceea,* de submarin, nu-i aşa, domnule locotenent?
Aşa-i. A fost un fel de glumă. *Look,* totul a început cu o minciună pe care i-am turnat-o lui 314
taică-tău când treceam Pirineii, văzând cât de mult îi plăcea *the drink.* Doamne, ce talent pe el la supt! Eu aveam în valijoară documente şi două sticle cu cel mai bun vin franţuzesc, Château d'Yquem, cadou din partea unei doamne, şi nu eram dispus să le împart cu nimeni, cu-atât mai puţin cu buretele ăla care mergea în faţa mea şi deja dăduse gata două sticle de coniac, îi eram foarte recunoscător lui *father* al tău că mă ajuta să trec graniţa, însă fiecare îşi păstrează numai pentru el amintirile cele mai frumoase, / *am sorry.* Aşa c-am inventat piesa lui Germany submarine fabricată dintr-un metal nou a cărui compoziţie interesa în cel mai înalt grad Marina britanică, astfel fiind sigur că nimeni nu va deschide valiza... Asta-i tot?, e decepţionat David. Ar mai fi ceva. Şi-anume... că eu căutam un pretext să mă întorc în oraşul ăsta.
Şi de-aia aţi lăsat aici valijoară cu sticlele de vin?
Păi nici sticlele nu mai erau în valiză. Pe una am băut-o în doi maică-ta şi cu mine la cină, într-o seară târziu când taică-tău nu era acasă. Pe celaltă am băut-o *on my own* a doua zi, eram foarte trist. Dar din moment ce intenţia mea era să las valiza aici, cele două sticle şi documentele au fost înlocuite cu două bucăţi de fier, două pedale oxidate de bicicletă pe care le-am găsit prin gunoaiele aruncate în râpă... Doar ţi-am zis c-aveam nevoie de o scuză pentru a mă putea întoarce.
Să vă-ntoarceţi de ce, domnule locotenent O'Flynn ?
315Pilotu] lasă întrebarea să se dilueze în întuneric. David îi scrutează faţa pistruiată şi prelungă, suspendată în aer şi neclară, parcă intrând şi ieşind dintr-un nor. De dedesubt, mâna înnegrită care ţine trandafirul alb pare o tristă gheară.
De ce-aveaţi nevoie de un pretext ca să reveniţi ?, insistă David.
Well, presupun că ai dreptul la un răspuns. Locotenentul O'Flynn miroase trandafirul înainte de a răspunde. Pentru că aşa tatăl tău, care trebuia să se întoarcă la Toulouse ca să se ocupe de alte treburi, nu s-ar fi mirat de revenirea mea, dacă ar fi aflat de ea. Era normal să mă întorc să-mi recuperez valijoara, *you understand ?* Veneam pentru asta şi pentru nimic altceva. Să zicem c-am jucat cu cărţi trucate, dar am facut-o spre binele lui *father* al tău, ca să nu-i creez tensiuni inutile peste cele pe care le suporta de obicei... înfrunta multe primejdii, în Spania şi în afara ei, de aceea trebuie iertat că bea cam peste măsură, sau că adesea se înfuria din te miri ce. Eu nu doream decât s-o salut pe mama ta, deveniserăm buni amici. Presupun că ai dreptul să afli şi asta... In sfârşit, ce

s-a întâmplat după aceea e că eu n-am mai putut pilota niciodată un Spitfire, uite la mâinile mele, aşa că am primit alte misiuni, războiul a continuat şi a trecut mult timp până să mă pot întoarce. Mi s-a prezentat o ocazie bună la întâi iunie anul trecut, cu câteva zile înaintea debarcării din Normandia, dar până la urmă nu s-a putut şi a trebuit să aştept până de curând...
De ce naiba nu taci odată, eroic pilot de luptă?!, tună din nou vocea diabolic explodată, 316 spărgându-se în noapte. Gură bogată! Dacă tot ai început, ai putea adăuga că i-ai scris Rosei câte şi mai câte scrisori după ce-ai plecat. Cred că i-ai putea spune şi asta băiatului, la urma urinei prin mâinile lui au trecut toate răvaşele alea înainte de a le da foc la cererea roşcatei, care desigur că le-a rupt înainte în mii de fărâme... Hai, spune-i!
Tata stă pe o bucă pe partea opusă a patului şi ţine sticla strânsă între pulpe - într-o postură, neobişnuită la el, care sugerează o anume prudenţă şi vulnerabilitate —, pe când îşi aprinde ţigara cu un chibrit, nedezlipindu-şi ochii de pe locotenentul aşezat în faţa lui. Acum chiar că nu, acum sub nici un chip n-ai putea spune că e demn şi prezentabil. Pe chipul lui buhăit trăsăturile manifestă o dezordine specială, o răvăşire cum doar roşcata mai păţeşte în bucătăria casei: nu numai dinţii nu-s la locul lor, dar nici nasul nu apare unde-ar trebui, nici cutele acelea atât de virile de pe obraji, nici privirea pătrunzătoare, nici amuzatul dispreţ care din-totdeauna îi împrejmuia sprâncenele înalte şi groase. Singurul lucru la locul lui este tăietura din fesă. E o dură lovitură să faci o comparaţie între aspectu-i lamentabil şi cel al pilotului irlandez din vise, dar David îşi muşcă limba si nu spune nici pas, se gândeşte doar că tata s-ar putea mândri cu alt fel de rană în altă parte a corpului, dacă de pildă ar avea fruntea bandajată, sau braţul legat de gât cu propriu-i fular, ori un petic de piele neagră pe ochi, mă rog, ceva care cât de cât să salveze aparenţele... Ori poate nu-i adevărat ?, adaugă tata, aruncând chibritul aprins peste umăr. Hai, poves-teşte-i totul fiului cusătoresei.
317E adevărat, recunoaşte O'Flynn cu un zâmbet timid, scărpinându-se pe ceafă. Scrisori nevinovate, pline de poezie, de nori şi de tigri şi de viermişori, de impulsuri obscure şi de zboruri singuratice cu căderea lor în vrilă, spirala teribilei simetrii. Vina pentru toate, băiete, spune cătând în ochii somnoroşi ai lui David cu ai săi atât de albaştri şi de contuzionaţi de vânătăi şi fumăraie, o are pasiunea mea particulară pentru poezie şi slăbiciunea-mi publică pentru roşcate de origine nu neapărat irlandeză...
Luate-ar mama naibii, Bryan, aliat invincibil!
Roger. Mesaj primit. *Thank you.*
Nu mai continua cu tâmpeniile tale, altfel o să ai de furcă cu mine!, insistă tata. De ce-a trebuit să-i povesteşti băiatului micile tale intrigi şi poeticele-ţi porcării de fante de Royal Air Force ?
Vrei să spui că n-aveai de gând s-o faci chiar tu într-o zi? Oare nu eşti un *father* responsabil ?
Oare puştiul n-are drept la adevăr ?
Tata se uită la bricheta aurită din mâna lui David când răspune: Adevărul trebuie să-l şi meriţi. Iar fiul meu e pe cale să înveţe treaba asta în felul lui, în chipul cel mai potrivit. Cel mai potrivit pentru cine? Pentru patrie, de bună seamă!, exclamă despăturind batista însângerată şi aplicând-o din nou pe buca ardicată, cu cea mai mare grijă, împinsă convulsiv cu limba, scârboasa ţigară din gură se plimbă dintr-o parte în alta a uşorului său zâmbet batjocoritor. Ce s-a întâmplat cu tine, paladin aliat şi pilot laureat al coaielor 318
mele, e că te-ai îngropat în propria-ţi legendă şi n-ai mai ştiut să te-ntorci pentru ceea ce chiar merita în ţara asta! Ca atâţia alţi neînvinşi de teapa ta, ai uitat cauza pentru care de-atâ-tea ori ţi-ai pus pielea-n băţ în drăguţul tău de Spitfire...
Bryan O'Flynn ridică braţul solicitând atenţie.
Just a moment, please. îmi vorbeşti de cauză, de sfânta şi comuna noastră cauză ? Uită-te la tine, Victor, prietene, şi zi-mi ce vezi, priveşte-ţi iubita sticlă şi mutra spectrală şi nebărbierită şi curul tăiat, patetica ta deghizare de perdant învederat, priveşte-te si spune-mi acum ce-i pentru tine cauza?
Pentru mine-i ce-a fost dintotdeauna: tot ce nu iese niciodată cum te-aşteptai, cum ai fi vrut. Un rizoto de orez, de pildă! Dar să nu crezi că m-am schimbat până într-atât. O să scuip întotdeauna

în moaca şi-n palavrele puternicilor zilei, fiindcă ăştia-s cei care presară cu cadavre drumul lor spre victorie şi trâmbiţata lor dragoste de ţară. Ce chestii spui, tata.
Şi ce drăgălaş şi tembel e admiratul tău pilot! Nu vezi că nu-i decât un zurliu? Diferenţa dintre tatăl tău şi tipul ăsta e că taică-tu începe să ia-n considerare o altă formă de viaţă mai demnă, pe când papiţoiul ăsta de la RAF continuă să se creadă un triumfător. Şi nu ştii tu ce de nenorociri o să ne-aducă asta!
Vasăzică, tu nu sărbătoreşti marea noastră victorie împotriva fascismului, zice O' Flynn. Niciodată nu ridic paharul până nu mi-l umple cineva.
319David aşteaptă ca răsunătoarea voce a tatălui să se topească în beznă şi îl priveşte lung pe locotenentul O'Flynn. Aşteaptă puţin, cumpănind întrebările care n-au primit niciodată un răspuns :
Şi câte zile aţi rămas dumneavoastră la noi acasă a doua oară când aţi venit, se poate şti ? O noapte. O singură noapte, zice locotenentul. De ce nu-ţi bagi limba-n cur, chiar acum, Bryan O'Flynn?, tună din nou tata cu vocea dezarticulată. Ori preferi să-ţi bag eu acolo tot botul celebrului tău Spitfire?
De-acum poţi să zici ce vrei, că nu mă supăr. Eu am *an exciting life,* zbor spre orizonturi de foc şi smarald, dincolo de curcubeu, *my friend,* sunt un pilot de luptă, un visător. Sunt romantic, încântător, curajos. Alunec pe cer aşa cum viermele alunecă pe petalele trandafirului, pentru că un singuratic impuls spre plăcere m-a atras spre acest tumult al norilor, spre acea mătase imaculată...
Victoria nu-i decât un miraj al tâmpiţilor plini de ei şi de ifose, mârâie tata privind la David. Iar a o exhiba aşa cum face secătura asta îmi pare de-a dreptul impudic. Adevărata victorie este tufa asta de margarete pe care mama ta o cultivă lângă intrarea casei... Dar eu nu sunt maică-ta. Ea şi-a dorit întotdeauna să trăiască conform unei etici şi de-aceea acum anumite amintiri îi fac sânge rău. Aşa că nu-mi veni cu trăncăneli stupide, O'Flynn!
Locotenentul scutură din cap în tăcere. Cu un aer sceptic îşi priveşte unghiile îndoliate, mâinile frumoase şi tenebroase, şi adaugă:
Victor, spune-mi ceva. Cu ce fel de amărăciune vrei să-l împovărezi pe puştiul 320
ăsta ? Realmente, ce te scoate aşa din minţi şi te obsedează, camarade ? Că am făcut-o să viseze puţin pe maică-sa, pe-atunci atât de disperată, de maltratată de singurătate şi dezamăgiri, sau faptul că trebuie să-ţi asumi în faţa noastră a tuturor tristul tău rol de învins...?
De bolşevic scelerat!, îl întrerupe glasul debu-solat al tatei. Ce mai rol şi ăsta!
Cu alte cuvinte, insistă locotenentul, ce te
doare mai tare, înşelăciunea sau înfrângerea?
Pe burtă în pat, David se uită la tatăl lui cu
bărbia sprijinită cu amândouă mâinile şi
aşteaptă răspunsul.
Blestemat de pilot. E întrebarea cea mai pertinentă şi mai parşivă din câte mi s-au pus de când am fugit de-acasă, mormăie tata, presă-rându-şi vocea prin aer în mijlocul unui suspin, însă neputând evita clănţănitul protezei dentare prost prinse. Tic-toc-tic-toc-tic-toc. Uite că nu ştiu, Bryan, nu ştiu... Tic-toc-tic-toc...
Vezi că-ţi cade dantura, tata, geme David aproape cu lacrimi în ochi.
... nu ştiu. Până de curând eram omul marcat de înfrângere, asta o ştiau până şi plozii din cartier, dar acum nu ştiu... Nenorocirea s-a înfruptat din mine, însă eu n-am ştiut să lupt nici în nori, nici la suprafaţa pământului. In tot cazul, cel mai bine-ar fi să facem un foc mare cu tot rahatul ăsta, aşa cum a făcut David cu scrisorile. Mă chinuie prea mult durerea şi disperarea, mai ales nesfârşitele orori pe care le-am văzut, inclusiv cele pe care eu le-am provocat, încât sper să nu rămână nici urmă din ele. A meritat să ne facem iluzii şi să luptăm, negreşit, ambele mi-au dat momente de
321plinătate, iar acele momente nu le-aş schimba pentru nimic în lume. Dar totul s-a sfârşit.
Te înşeli, *darling, zice* locotenentul O'Flynn îndepărtându-şi cu degetele pârjolite aducând a gheare o şuviţă de păr blond de pe frunte. Fii atent la mine: dacă se pierde amintirea unui singur detaliu din ce-a fost şi cum a fost, totul se va pierde cu noi cu tot, universul întreg va pieri cu noi odată. Ori ne salvăm toţi cu totul, ori

nimic şi nimeni nu se va salva. Nu-mi ţine predici, Bryan ! *Well,* ţie mult ţi-a mai plăcut să plescăi în băltoaca împuţită a înfrângerii, cu scumpa ta sticlă şi curul tău sfârtecat la vedere şi cu sângele stricat pentru patrie şi toate balivernele astea, *well,* îţi înţeleg sentimentele, *but* eu nu te-am văzut niciodată aşa, viteazul meu prieten, tu nu eşti atât de visceralmente renegat, nici atât de furibund fugar, oh, nu, eu cred ca eşti o metaforă vie a demnităţii civile. *Oh, yes. Şi* ai avut, în ciuda tăvălirii tale prin viroagă, a damfului tău persistent a coniac şi a tăieturii din fund, respectul şi dragostea Rosei tale. Ai avut şi tu parte de victoria ta. Vrând-nevrând eşti un erou. Ca mine.
Un erou de război nu-i decât o sângeroasă coincidenţă! Nu e cazul meu, locotenente.
Staţi puţin să-nţeleg şi eu, mijloceşte David, aşezându-se în centrul patului cu un gest de nerăbdare. Pilotul de război Bryan O'Flynn se-ntoarce la noi acasă aducându-i un trandafir alb roşcatei. Şi tu unde erai, tata? Trecuseră trei nopţi de când mă prăvălisem în râpă. Dar nici acolo nu mai eram. Şi eu ? Unde eram eu, tata ?
322
Lasă-mă să mă gândesc...
Dac-ai fi deştept, ţi-ai pune chiar acum lacătul la gură, îl avertizează O'Flynn pe tata pe şoptite.
Trebuie să fi fost pe la sfârşit de martie, de Săptămâna Mare, aşa că erai acasă la bunica, pe plajă.
Da, zice David, exact la un an după ce-am văzut căzând în mare bombardierul B-26. Tu mi-ai zis că locotenentul O'Flynn murise ars sau înecat în avionul ăla.
Eu? Un bombardier al RAF prăbuşit în mare ? Nici măcar ziarele n-au pomenit de vreun bombardier căzut în faţa plajei din Mataro, adu-ţi aminte...
/ *see,* mârâie locotenentul. Ţi-a zis asta fiindcă-mi dorea moartea.
Te credeam mort. Nu-i acelaşi lucru. David începe să simtă cum oala cu greieri i se destupă în cap.
Cine spune adevărul ?
Tu ciuleşte-ţi bine urechea, băiete, mormăie tata. Adevărul e-o chestiune de auz.
Sure, zice Bryan O'Flynn ridicându-se în picioare lângă colţul patului. Bine spus. îşi înnoadă fularul de mătase sub proeminentul măr al lui Adam, îşi potriveşte mai bine bluzonul de piele, îşi pune cascheta lăsând ochelarii pe frunte şi, înainte de a dispărea, îşi îndreaptă spre David mascata lui părere de zâmbet si îşi atinge tâmpla cu două degete pârjolite, într-o maimuţăreală amuzantă a salutului militar. *Good luck,*
In timp ce reapare senin lângă avionul lui de vânătoare prăbuşit şi îi înfruntă iar pe friţi
323rostind cu glas tare şi ironic — In bluzonul meu de piele *no, please —,* înapoia lui *şi* în depărtare, în planul cel mai depărtat şi pe deasupra sumbrelor câmpuri calcinate, nori roz desprinşi din amurg călătoresc destrămaţi şi supuşi spre noapte. Cu vocea stinsă, tata îşi ia şi el rămas-bun.
Nu fi căpos, fiule, nu-ţi bate capul de pomană. Şopârlei ăsteia n-o să-i poţi tăia codiţa.
Să te trezeşti brusc în zori în cămăruţa aceasta înseamnă să rămâi la bunul plac al unor ochi care te sfredelesc din întuneric, aproape întotdeauna dinspre negreala dulapului de haine cu uşa întredeschisă, însă acea punctuală tresărire este imediat atenuată de David când simte în mână urgentul îndemn al răzbunării, canelata, colţuroasa şi viguroasa simetrie a Dupont-ului încălzit în somn şi strâns în mână sub cearşaf precum o armă.
începe să fluiere în întuneric, însă ochii oţeliţi ai inspectorului Galvân continuă să plutească prin umbra deasă şi îi adresează o căutătură lubrică şi malignă. David sare din pat şi deschide larg dulapul, pipăind paltonul uzat şi negru al tatei şi câteva rochii ale roşcatei pe care nu le mai poate purta din cauza sarcinii. Se convinge că, natural, poliţistul nu-i acolo, dar tensiunea persistă şi el fluieră în continuare. Atunci se înalţă pe vârfuri, trage două cutii de pantofi ascunse sus pe dulap şi scoate din ele bluza de culoarea şofranului, fustiţa galbenă cu buzunare verzi şi nişte chiloţei roz de fată, şi le îmbracă stângaci, pe bâjbâite, cu furie şi clănţănindu-i dinţii. Apoi deschide
324
celalată cutie şi scoate basca roşie şi poşetuţa roşie de plexiglas cu curea lungă, şi-o atârnă pe umăr şi cu o mână o lipeşte tare de şold, străbate iar întunericul şi, ţinându-şi respiraţia, se lasă să cadă pe spate, ţeapăn ca o scândură, pe pat, cu basca pe un ochi, înşfă-când cu mâna liberă Dupont-ul aurit.
Tot mă mai spionezi, sticlete împuţit? Din partea mea poţi s-o faci cât vrei, fiindcă oricum te voi face să muşti ţărâna. Porcule. Călăule. Casapule. Poliţai de căcat.
David iese din păpuriş şi se proţăpeşte în mijlocul cărării, tăind calea bicicletei. Surprinsă, fata frânează brusc şi pune piciorul pe pământ. — Ai o bicicletă pe cinste - zice David cu o voce

noduroasă. Are un bandaj pe frunte, cu câteva pete de tinctură de iod şi un nimb de secrete visări eroice -.Ea tatălui tău?
Ea îl priveşte cu ochii ei duri şi nu zice nimic. Ţinându-se bine într-un picior, îşi împinge uşor burta înainte şi alunecă cu fundul de pe şa, se sprijină cu scobitura genunchiului de cadru şi îşi bălăngăne celălalt picior, ţinând strâns ghidonul cu ambele mâini. Cu ocazia asta, având-o atât de aproape, David poate vedea pe braţul ei drept, sub semnul vaccinului, un abţibild lipit pe piele, reprezentând un fluture cu aripile desfăcute, negre si roşii.
— Cum te cheamă ? - întreabă David. Nici acum nu obţine un răspuns şi observă cutia viorii legată de cadrul bicicletei. E o cutie veche si prăpădită, cu colţurile jumulite, —. Studiezi muzica ?
325Crede că surprinde o scânteiere ironică în privirea ei şi *i se* năzare că, deşi este o cutie de vioară, înăuntru nu trebuie neapărat să fie o vioară; ar putea duce acolo o gustare, un tricotaj de mână, sau nişte kilograme de orez ori de n aut.
— Ce spui ? — insistă David -. N-ai limbă, fato?
Ea nici nu clipeşte. Liniştită, privindu-l mereu, îndepărtează o insectă de pe faţă cu mâna. Mici cerceluşi argintii îi atârnă de urechi. — Nu poţi trece pe-aici fără parolă, nu ştiai? — David nu se dă bătut -. Iar parola e Zapastra. Trebuie să spui cuvântul Zapastra, şi chiar şi-aşa voi vedea eu dacă te las să treci. Hai, zi! Zi Zapastra!
Ea mişcă bicicleta ca şi cum ar vrea să-l ocolească, dar nu pare *să* se străduiască prea mult. Probabil curiozitatea îi este mai mare decât teama, de aceea rămâne pe loc, studiin-du-l foarte serioasă şi tăcută.
— Linişteşte-te, n-o să-ţi fac nimic - David taie o trestie verde şi începe s-o cojească, arcuin-du-şi şoldul cu un aer ştrengăresc -. Dar ai intrat în ditamai încurcătura, puştoaico. Dacă nu vrei să spui parola, va trebui să laşi un zălog... Eu locuiesc acolo, în căsoiul ăla. Vezi bricheta asta fainâ? - scoate Dupont-ul din buzunar —. A pierdut-o un domn prieten cu maică-mea, colo jos în torent, când îngropa un căţel. Domnul ăla e acum acasă la noi, cu mama. Dacă te duci şi-i dai bricheta, spunând c-ai găsit-o în râpă, pe locul unde el a îngropat câinele, o să te las să pleci fără să-ţi fac nimic.
326
Fata abia acum îl priveşte cu nelinişte şi teamă, îndreaptă bicicleta, se aşază pe şa şi ridică pedala cu glezna.
— Aşteaptă - se grăbeşte David -. Ce te costă, trebuie numai să-i spui că într-o zi, trecând pe-aici, l-ai văzut dând cu sapa, şi de-aceea te-ai gândit că bricheta e-a lui. Atât. Dacă nu vrei, atunci musai să-mi arăţi imediat chiloţeii, iar dacă-s albi sau roz, vai şi-amar de tine, va fi zălogul pentru că n-ai zis Zapastra, şi-atunci va trebui să mergi cu mine în păpuriş unde-ţi voi pune căluş în gură si-ţi voi lega mâinile şi picioarele, si nu-ţi voi da drumu' decât la noapte, furându-ţi şi bici...
Nu mai are timp să-i vadă faţa, ci numai pletele blonde fluturând în vânt, fiindcă primul impuls pe pedală este atât de impetuos şi de surprinzător încât bicicleta pare să plece ca din puşcă, lăsând-o pe ea îndărăt cu fusta sumeasă şi cu genunchii furibunzi începându-şi freneticul lor sus-jos, sus-jos.
— E o glumă, toanto, nu vreau să-ţi fac nimic! - exclamă David, ferindu-se şi sărind într-o parte la tanc ca să nu fie călcat. Văzând-o îndepărtându-se în viteză în spatele păpuri-şului si stufişului, se căinează încet, nemângâiat —: Puţin îmi pasă ce culoare au chiloţii tăi, că doar i-am văzut. Uite la tine ce necioplită-ai fost, puştoaico, ce te costa să-mi dai o mânuţă de-ajutor ?! Dac-ai fi ştiut ce i-au făcut bietului Chispa, precis m-ai fi ajutat. Absolut sigur.
Coboară până la albia torentului, şi timp de peste o oră, cu briceagul în mână, turbează tot, căutând degeaba sopârle pentru Paulino. Vede
327vreo două-trei, dar nu le-poate vâna, si până la urmă se lasă păgubaş. Azi nu-i ziua mea bună.
Spre seară, vântul tainic al împrejurimilor pătrunde în cartierele de sus aducând cu el un iz de copită arsă. Trecători întunecaţi şi încovoiaţi alunecă pe străzi ca dihorii, lipiţi de ziduri. Un om mărunţel, ce trece cu paşi mari, calcă într-un rahat de câine şi zice băga-mi-aş picioarele în mă-ta

care te-a fătat, cum e cu putinţă aşa ceva. David se fereşte de toţi, însingurat, şi traversează piaţa Sanllehy rumegând nişte cuvinte de despărţire. Salut, grasu', am venit să-mi iau rămas-bun. Tocmai a ieşit din cămăruţa roşie cu degetele galbene de-atâta developat poze de la o nuntă săracă şi altele cu soldaţi şi servitoare în piaţa Cataloniei aruncând mei porumbeilor, şi înainte de a se întoarce acasă vrea să-l vadă pe Paulino. Azvârle o pietricică în geam şi puţin după aceea Paulino se aşază lângă el pe o bancă din piaţă. Amândoi rămân un timp tăcuţi.
— Am venit doar să-ţi spun rămâi cu bine, mă car îndată — spune David scoţând din buzunar o hârtie făcută sul.
— Bine.
— Ţi-am adus programu' ăsta-n culori cu Sabu. E filmu' pe care l-am văzut la Deli, 'ţi-aminteşti ?
— Cum de nu. Mulţam - zice Paulino. L-au tuns din nou chilug, pare deja un ocnaş cu ochii lui trişti prea apropiaţi de nas şi cu faţa-i brăzdată, de copil bătrân —. Or să vină să mă ia chiar acu', în mai puţin de juma' de oră-s la şcoala de corecţie, aşa că...
328
David plescăie din limbă,
— Şi eu mă simt ca dracu'. în urechi parcă-mi plouă cu pietre, şi uite la cer, nici un nor.
— Vrei s-agit maracasurile tare de tot?
— Nu. Azi pot să-ndur. - După o lungă pauză, David adaugă -: Te-au găbjit cum e mai rău, mucea.
—- Dacă n-o să vorbesc, n-o să păţesc nimic.
David crezuse că o să-l găsească mai plângăreţ şi mai pierit decât de obicei, dar uite că nu. E înţolit cu hainele lui cele mai bune, pantaloni lungi la dungă şi un tricou albastru, deschis la piept. A adus maracasurile într-o cutie de carton.
— Mi le păstrezi până mă-ntorc ?
— Sigur.
— Briciul îl iau cu mine. Mi s-a spus că acolo m-aş putea ţine de meserie.
— Or să te-nchidă pentru mult timp ?
— Nu-i o închisoare, ştii ? Azilul Durân e ca o şcoală... Pentru copii infractori şi de-ăia fără familie, bun, asta asa-i, totuşi nu-i închisoare, ştii ?
David încuviinţează în tăcere. Apoi zice:
— Eram convins c-ai tăi n-or să te lase să ieşi în stradă.
— De ce nu ? Doar nu-s un criminal. Nu mă păzeşte nimeni. A fost un accident nenorocit, asta a avut grijă s-o spună unchi-miu la toată lumea.
— Şi poliţia a-nghiţit găluşca ?
— Nu ştiu.
— Poate să-ţi scape un glonţ o dată, dar de două ori... De ce n-ai spus adevăru'? L-ar fi băgat la zdup şi pe lepădătura aia.
329— *Tu* crezi că-mi convenea să ciripesc ? Află că şi cu glonţu-n cur, prăbuşit pe jos şi pierzând sânge ca un porc, unchiu' tot mi-a zis că m-omoară dacă vorbesc. Oricât de rea *o fi* şcoala de corecţie, tot e mai bine decât să-ncap pe mâna lui.
David tace din nou îndelung, cu capul în piept. Ţiuitul din urechi sporeşte. Ţţţţţ... Paulino se uită la el.
— La ce te gândeşti, David?
— La nimic. - Dar imediat adaugă -: Şi chiar nu-ţi doreai să-l omori pe cutra aia?
— Nu - şi cu o voce care începe deja să fie alt fel de voce, mai fermă, zice -: Pe cine l-aş ucide e taică-miu, pentru cât îi de curcă plouată, înainte de plecare, îmi vine să-i las semnu' celor patru în trusa briciului, să moară de frică...
Ocupă banca de lemn din faţa fântânii arteziene şi stau la un metru distanţă unul de celălalt, cu cutia maracasurilor în centru, Paulino foarte cuminte şi serios cu spatele drept, cu genunchii apropiaţi şi cu mâinile peste ei, privind profilul sumbru al lui David, care stă cu ochii în pământ, prăvălit şi crăcănat.
— Ţi-e frică, Pauli ?

— Da, niţel...
— O să vin să te văd în fiecare duminică.
— Dar acolo n-or să mă bată, fiindcă voi face totul bine.
— Ce să faci bine ? - zice David.
Acum este rândul lui Paulino să tacă secunde în şir.
— Tbt ce mi-or cere - zice strângând din dinţi —. Numai să se poarte frumos, e tot ce-mi doresc. Mi s-a acrit de purtări urâte, ştii ? 330
Altă tăcere, pe care o curmă David vorbind repede, mâncând cuvintele,
— O să-ţi caut în continuare momârle. Dacă prind una, îţi păstrez codiţa...
— Ce codiţă şi ce moşi pe groşi, omule! N-o să mai am nevoie de unsoarea aia în vecii vecilor. Când voi ieşi, după câţiva ani, voi fi vindecat şi nimeni n-o să-şi mai aducă aminte de nimic.
Un sumbru pistol ţinut cu ambele mâini, tremurătoare, peste un bol cu spumă de săpun. O purulentă bucă de fost falangist tatuată cu o mică sirenă albastră care îşi ţine sânii în palme şi zâmbeşte obscen. Şi nimeni n-o să-şi mai aducă aminte de nimic ? David se întoarce brusc şi îl priveşte stăpânindu-şi mânia cu buzele strânse şi faţa plină de spaimă, ca si cum ar fi devenit conştient de fatalitatea lui Paulino şi a sa proprie, pe care timpul punctual se va însărcina să le dezvăluie la momentul potrivit. N-o spune, dar o gândeşte: ce-o să se întâmple când vei ieşi de la casa de corecţie peste câţiva ani, sau poate mai devreme, e dinainte cunoscut, Pauli: o să te pomeneşti din nou muind şi săpunind bărbi de boşorogi câtu-i ziua de lungă, la Cottolengo şi la spital, vei încălzi iar prosoape şi vei prepara spuma de ras şi vei ascuţi brice pe curea pentru tatăl tău, si mai ales vei avea din nou de-a face cu barba jandarmului municipal la el acasă, fiindcă te va aştepta, nemernicul, ăsta va fi tot viitorul tău nenorocit şi puturos când vei ieşi, băiete, până când într-o bună zi, într-o însorită dimineaţă de duminică va veni iar să te caute la Azilul Durăn ca să-ţi petreci ziua cu el — ştii doar, o duminică da şi una nu, tu îl bărbiereşti şi el te invită la masă 331şi te duce la cinema sau la cartingul de pe Vi'a Augusta, după care te-aduce înapoi între cei patru pereţi zăvorâţi -, pe când eşti aproape gata cu rasul lui pe terasa de pe acoperiş, te cuprinde deodată ceva ca o rafală de nelinişte şi zbucium, şi hârsti!, îi retezi junghietura dintr-o lovitură, şi s-a isprăvit povestea...
Spulberând sumbra presimţire, vocea în falset a lui Paulino adaugă:
— O să ies ca nou, vei vedea. Şi s-a isprăvit povestea.
— Oricum — zice David privind în altă parte —, te-ai purtat grozav. Mereu am crezut că n-ai vlagă-n tine nici cât să te scoli de jos. Că, din noi doi, eu te-ntreceam cu mult în ţâcneli şi-n sictireală. Şi-uite că nu.
— Tu gândeşti prea mult - zice Paulino. David ridică din umeri şi tace îndelung.
— Aş fi vrut să-mi faci un serviciu înainte de-a pleca, dar nu mai e timp — zice apoi, şi îi explică ideea: să apară dinaintea poliţistului prietenul mamei, când e cu ea, acasă, şi să-i restituie Dupont-ul zicându-i că l-a găsit în fostul torent, *exact* acolo unde cineva îl zărise săpând etcetera.
— Pe tine, maică-mea te-ar crede - adaugă -. Ce păcat!
— Da, dar inspectorul m-ar fi luat la-ntre-bări, şi-atunci ce mă făceam ? - zice Paulino -. Chiar crezi c-ar înghiţi scorneala asta ?
— Nu-i nici o scorneală. Şi nu-mi pasă ce-o face el, tot ce vreau e să creadă mama. Dar las', nu-i nimic, m-oi gândi la altă metodă - ia cutia de carton şi se ridică -. Am şters-o. Rămâi cu bine.
332
— Aşteaptă — zice Paulino ducându-şi mâna la buzunar —. Ţi-am scris o poezie.
— Termină cu tâmpeniile !
— Va trebui s-o asculţi înainte de-a pleca, fie că-ţi place sau nu.
— Mi se rupe-n paişpe de versurile tale, Pauli, vezi că iar te prosteşti de tot.
— E foarte scurtă. Auzi. Rupând petalele margaretei de pe strada Vântului/ m-am lăsat în voia gândului/ la cel mai bun prieten al sufletului meu. îţi place?
— Fenomenal.
— Mi-a ieşit cât ai bate din palme.
— Trebuie să fii diliu tare la cap să spui chestii de-astea...

— Oi fi - observă corpul tare din pumnul lui David băgat în buzunarul pantalonilor şi adaugă -: Auzi, ce-o să faci cu bricheta inspectorului ?
— Păi ţi-am zis.
— Mai bine dă-i-o odată, aşa, pur şi simplu...
— Adio, grasule - îi taie vorba David -. Şi baftă.
N-o ia spre casă pe Bulevard, ci pe drumeagurile de pământ bătătorit din spatele pieţei şi prin maidanul plin de bălării, întâlnind pisici famelice şi câini vagabonzi, până ajunge la blânda colină din partea asta a viroagei, trecând printre desişurile de grozamă ale căror floricele galbene susţin încă rufele spălate în cursul zilei. Cele câteva care îi plac şi de care are nevoie sunt acolo, arătându-şi culorile vii după ce s-au uscat la soare, înhaţă două sau trei, dosindu-le sub cămaşă, şi îşi urmează drumul ţinând sub braţ cutia cu maracasuri.
333Păşeşte pe lângă ruinate ziduri de vălătuci, căsuţe modeste cu grădini de *zarzavat şi* urme ale pieritelor poteci rurale care merg de-a lungul torentului, ca să-l traverseze mult mai sus de casa lor, apoi se opreşte în mijlocul albiei, în faţa micuţului mormânt de nisip ce acoperă spectrul lui Chispa. Până la el ajung de pe mal cântecul mierlei şi zgomotul apei peste pietrele şlefuite. Pironit încă o dată în albia pietroasă, simte în jurul gleznelor freamătul apelor moarte care curg fără început şi fără sfârşit. O putere stranie, un câmp de energie necunoscut l-a atras până la această dună din preajma etiaju-lui, pe el şi Dupont-ul aurit. Oriunde s-o fi aflând câinele — aici, îşi repetă de unul singur, aici a fost împuşcat şi tot aici e îngropat -, din el n-a mai rămas decât scheletul gol, arcul coastelor deschizându-se sub pământ şi orbitele fără ochi înecate în nisip, şi alături *zgarda* şi lesa putrezind. Ce nenorocire pe tine, Chispa. Nimeni să nu fi văzut ce ţi-au făcut ? Nu trecea nimeni pe-acolo în acel moment ?
A trecut o fată pe bicicletă, zice Chispa, aşezat foarte drept pe propriu-i mormânt şi cu fruntea încă bandajată. Am văzut-o.
O fată blondă pe o bicicletă bărbătească, aşa-i, întăreşte David. Da. Ştii cum o cheamă? Amanda. Straşnic.' Ce nume frumos !
Şi zici că fata aceea v-a văzut, pe tine şi pe inspector ?
Asta nu ştiu.
Precis că da. Când ea a trecut pe-aici, poliţistul te ţâra încă pe jos trăgând violent de lesă... 334 Nu, după aia.
A trecut când nemernicul a scos revolverul ? Să nu zăpăcim lucrurile. Eu n-am văzut nici un revolver.
Păi sigur. Nu ţi-a lăsat timp nici pentru asta, biet Chispa.
Ce vrei, flăcăule, aşa-i când ţi-a sosit ceasul din urmă.
Atunci, calculează David pentru sine, fata aceea a trecut negreşit când tipul săpa deja groapa. Deşi bricheta trebuie să fi rămas pe jumătate îngropată în nisipul scormonit, o ultimă rază de soare tot a căzut pe ea, iar scăpărarea aia a fost văzută de Amanda, de pe bicicletă, când s-a întors după vreo oră, şi fata s-a dat jos si s-a dus s-o ia... încearcă să-ţi aminteşti, Chispa!
Dom'le, tu vrei totul de-a gata!, gâfâie câinele, scuturându-şi blana de pe spate murdară de nisip şi infestată de larve. Ce se-ntâmplă când se-ntâmplă ceva ce ţi-a trecut ţie prin cap fiindcă trebuia să se-ntâmple dar cine ştie dacă s-a-ntâmplat ? Strănută Chispa şi rămâne iar imobil, cu urechile-i lungi şi cu privirea-i melancolică sub bandajul însângerat. Asta-i, vrei totul limpede şi evident, dar uite că nu se poate! Omul ăla putea la fel de bine să mă lase zăcând acolo, azvârlit ca un chiştoc de ţigară...
Ca eu şi Pauli să te găsim c-o gaură-n scăfârlie ? Nu ţine. Nu, a trebuit să sape o groapă după aia, eu aşa văd lucrurile. A căutat o sapă în vreo baracă de lângă grădinile de zarzavat şi a săpat o groapă, adaugă David, lăsându-se să cadă în şezut pe limba de nisip şi încru-cişându-şi picioarele.
335Să te aşezi aici în faţa mormântului şi să te apuci să regândeşti ultima plimbare a lui Chispa în compania inspectorului Galvân e ca şi cum ai privi torentul după ce a plouat, aşteptând să se întâmple ceva; ca şi cum ai citi numele călăului lui Chispa pe o lespede funerară spălată de ploaie, fără frunze căzute, fără flori putrezite. Aici *e*. Aşa s-a întâmplat, negreşit. Dar acum gândurile lui David nu mai sunt sumbre: după calculele lui, inspectorul l-a târât câtva timp trăgându-l de lesă

fără milă si a traversat torentul, care trebuie să fi fost un cuptor la ora aceea. Nu puteau ajunge prea departe, pur şi simplu fiindcă Chispa mergea fără suflare şi la capătul puterilor, şi nici discuţie ca inspectorul să-l fi ridicat şi purtat în braţe până la cazarma Gărzii Civile de pe Travesera să i-l ducă veterinarului... E-aşa bătrân animalul şi suferă atât de mult, s-o fi gândit, dacă te uiţi bine la el vezi că-i deja mort, dar încă mai merge, n-o s-ajungă viu până la pilula de stricnina, încât mai bine etc. etc. N-aveau să meargă mai departe, de-aia aveau s-o ia pe albie în sus până foarte aproape de grădini şi livezi, o zonă singuratică, poliţistul foarte obosit şi nervos şi sătul să tragă de lesă, Chispa pe jumătate strangulat şi cu limba scoasă; pot vedea spuma galbenă picându-i din gură, da, uite-o, o văd, şi chestia asta mă scoate din minţi. Câinele nu mai rezistă şi lasă burta să-i cadă pe o limbă de nisip. Pan' aici am ajuns, sticlete, gata, nu mai fac un pas. însă desigur că mult înainte de-a ajunge la limită, resemnat în faţa inevitabilului care se anunţa prin smucituri şi zgâlţâituri, târâindu-şi 336
jupuitele labe din spate ajunse ca nişte cârpe, înainte de-a i se fi înnegurat vederea şi a i se fi oprit inima, sufletul îi murise deja de tristeţe. La fel de bine s-ar fi putut întâmpla, se gândeşte David, ca supărarea inspectorului şi hotărârea lui de-a lichida povestea aceea cu mână forte să nu fi fost provocate doar de cumplita căldură şi de refuzul lui Chispa de a merge mai departe sau a crăpa odată, ci şi de alte cauze, naiba ştie care, un poliţist va fi întotdeauna un tip capiu de la care te poţi aştepta la orice...
De atâtea ori şi cu atâta intensitate emoţională a desfăşurat David secvenţele acelei morţi, încât momentele ei cele mai crude i s-au întipărit definitiv în minte chiar şi fără voia lui. Ştie absolut sigur, de exemplu, că în ultima-i clipă Chispa a încercat să-l *zgârie* pe inspector cu gheara, pentru că era un câine cu suflet turbat de pisică, şi că în secunda când a fost împuşcat, bietul animal a ridicat ochii şi i-a aruncat o privire plină de reproş călăului, apoi, fără un geamăt, poate doar c-un mieunat batjocoritor, în chip de despărţire de lumea asta scârboasă, s-a prăbuşit cu capul zdrobit.
împuşcătura şi ecoul ei încă-mi răsună-n
timpane, făcând concurenţă veşnicului zumzet
din totdeauna. Ori au fost două împuşcături,
Chispa? N-au fost nici una, nici două, păcăliciule.
Ba da. Stai să-ţi spun... Hăt încolo, dincolo de
piaţa Sanllehy, eu m-aplec la bordura şoselei
Carmelo să-mi leg şiretul la pantof, văd la o
palmă de nasul meu buruienile uscate pe care
le piaptănă vântul la marginea asfaltului, asta
înseamnă că stau în direcţia vântului, te-ai
337prins ? Tocmai predasem fotografiile de la nuntă unei familii din Carmelo, iar mirii erau atât de săraci că n-au păstrat decât două, una înaintea altarului privindu-se şi ailaltă la ieşirea din biserică, tot privindu-se, el ţeapăn şi urât de mama focului, şi Paulino era cu mine pe şosea şi-a zis că n-a auzit nimic (ah, ba da : A fost o puşcă din aia cu aer comprimat, cu care sperii porumbeii. Ba nu. Bine, bine, tărtă-cuţă, cum vrei tu), dar chiar să fi fost mult mai departe şi nu în direcţia vântului eu în după-amiaza aia tot aş fi captat ecoul împuşcăturii, fiindc-am putut-o auzi încă înainte ca sticletele s-apuce revolverul, ba chiar cu mult înainte să şi-l scoată din tocul de sub braţ şi să bage cele două gloanţe în tambur. Am ridicat brusc capul, de parcă primul glonţ mi-ar fi străpuns şi mie fruntea, şi chiar am simţit în palmă smucitura patului armei. Ecoul a pornit de-aici, şi imediat, ca nişte cocoloaşe de vată venind una după alta, mi-a astupat auzul bolnav. Şi înainte de-a se risipi în aer, a mirosit în jur a praf de puşcă. Pe cuvânt.
Ecoul himericei împuşcături se împleteşte cu clopoţelul bicicletei, şi David întoarce violent capul în timp ce se ridică. Aude rumoarea păpurişului dimprejur clătinat de briza care cu o clipă înainte se jucase în părul fetei.
Cu picioarele bine înfipte în pământ, nedân-du-se jos de pe bicicletă, ci călare pe cadrul de care atârnă cutia viorii, ea îl priveşte de pe poteca mărginind buza râpei, de la vreo cincizeci de metri. Ochii îi sunt duri şi gura supărată pare a spune ceva. S-o fi gândind: neruşinatul ăsta mi-a furat o fustă şi-o bluză ? L-o fi văzut când a făcut-o? Dar de ce-ar fura un băiat 338

haine de fată ? îşi scutură pletele, urcă iar în şa şi pedalează energic, îndepărtându-se cu flăcăruia-i blondă în sus şi cu vioara între picioare, când David tocmai a intuit ciudata fuziune dintre Dupont-ul aurit pe care îl strânge în pumn şi pletele acelea de foc care se fac nevăzute îndărătul păpurişului şi stufărişului, dintre determinismul crispat al răzbunării şi hazardul lucrurilor. Este, simplu, pura intuiţie care întotdeauna i-a consolidat visele, revanşa turbată pe care o caută: deschide mâna şi lasă bricheta să cadă la picioarele mormântului, semiîngropată în nisip, culcată.
E-adevărat, fiule, nu te mai frământa atât; fata aceea a trecut pe-aci cu bicicleta şi s-a oprit să se uite, am văzut-o şi eu, zice vocea anesteziată din spatele lui. Dar nu-mi plac planurile pe care le urzeşti...
Se apropie tata cu mâinile murdare şi fruntea sus, cu ţigara plimbându-i-se de la un colţ la celălalt al gurii şi cu sticla de coniac ţinută de gât clătinându-i-se în mână, vine ca sfidând vântul unui blestem sau al unei himere hotărâte să-l reţină aici, în această puturoasă cută a istoriei. Spre deosebire de glas, trupul nu-i este câtuşi de puţin evanescent, intangibil sau volatil, şi în plus miroase destul de urât.
Inspectorul Galvân ascunde adevărul, tată. E un trişor. Acum, de câte ori vine îi aduce câte-un trandafir alb, nu mă mai vorbeşte de rău şi zice că vrea să ne-ajute. Aiurea, minciuni. Maică-ta o să aibă nevoie de tot felul de ajutoare.
Trebuie să ştii că ne vizitează aproape zilnic şi mereu aduce câte ceva, ciocolată, o pungă cu fasole, zahăr cubic... Când mă-ntorc acasă de

la fotograf, îi găsesc pe amândoi aşezaţi în faţa măsuţei, mama îl serveşte cu cafea şi el îi aprinde ţigări, ar merita să-i vezi stând liniştiţi de vorbă, trandafirul e într-o vază cu apă pe care ea o pune între lămpiţa aprinsă şi poliţist, care e aşezat în fotoliul tău, şi umbra florii îi cade pe faţă pe când vorbeşte şi uneori ochii îi strălucesc la adăpostul umbrei aceleia... Ştii ce i-a zis ieri ? I-a zis mă-ntreb, Roşa, fiindcă de-acu' se tutuiesc, sincer mă-ntreb dacă soţul tău chiar a fost un luptător pentru libertate sau pur şi simplu un fustangiu. Auzi.
Ce mai contează, fiule. Totu-i cum faci să-ţi treacă vremea mai degrabă.
Niciodată nu ţi-am înţeles glumele, tată. Şi tu joci tot cu cărţi măsluite.
Nu eu le-am măsluit. Pachetul de cărţi de joc e foarte vechi, e mai mânuit decât fundul doamnei Verges, dar deocamdată n-avem altul. Cine-i doamna Vergăs ? Nu-ntreba.
David îşi lasă bărbia în piept şi aşteaptă, cu ochii la nisipul caligrafiat de şopârle sau de şobolani în jurul picioarelor sale. începe să simtă lipsa sunetului maracasurilor lui Paulino pe care le ţine în cutia de sub braţ: sunetul lor de nisipuri tropicale îi anula ţiuiturile şi vocile din auz. Umbrele înserării se lasă deja pe cuprinsul albiei torentului şi şterg contururile firicelului de apă rămas, dar falsul Dupont, pe jumătate îngropat în pământ, tot îşi mai aruncă slaba strălucire aurie. David se apleacă deodată, ia bricheta şi o examinează gânditor. Are urme de nisip la îmbinarea pieselor, şi el face în aşa fel încât ele să nu se desprindă. 340
Se poate şti ce faci acolo?, zice Chispa, alungând cu laba un muscoi verde.
Nu vezi ? Am găsit bricheta poliţistului, uite. Da ? Bravo, băiete! Ce mai pleaşcă! Era chiar aici. I-a căzut din buzunar când a săpat să te-ngroape. I-a căzut, îs sigur.
Ce-ai spus tu acum e ditamai minciuna, zice tata. Şi chiar de-i repeta-o mereu, tot n-o să devină-un adevăr. Rămâne de văzut.
Pare-mi-se că nu prea carburezi, băiete. Ai uitat că taică-tu a luptat toată viaţa împotriva acestor tertipuri...?
Vorbind în termeni strict poliţieneşti, îl întrerupe Chispa desfăşurând un diafan zâmbet melancolic, ceea ce recunosc că nu se potriveşte nici cu pedigriul meu şi nici cu educaţia primită, trebuie să spun că ce face puştiul se numeşte a aduce probe false pentru a inculpa un suspect pe care-l ştie vinovat.
Cunosc eu chiţibuşurile astea, bombăne tata, strângând zdravăn sticla între pulpe, în timp ce cu mâinile amândouă îşi potriveşte batista murdară pe fund. Eşti furios şi-o să-ţi spun de ce, fiule. Zici că fanfaronul ăla ţi-a omorât cu cruzime câinele, de-acord, tu crezi că-i un fapt consumat. Dar deocamdată, mai degrabă decât un fapt, e o aparenţă, şi asta te-nfurie cel mai abitir. Impostura ta e periculoasă, o cunosc din propria-mi experienţă. Nu-i vorba c-ai minţi ca să îngropi adevărul, ştiu

asta, o faci tocmai ca să-l dezgropi, însă, oricum, tot minţi... Apucă din nou sticla şi bea pe nerăsuflate, apoi rămâne privind în gol drept înainte, cu un aer de mâhnire resemnată. Există mulţi care cred că una-i
341realitatea şi alta-i adevărul, iar tu eşti unul din ăştia. Eşti o primejdie, fiule... In fine, eu mă car. Rămâne privind spre oraş cu ochii stinşi, cu gâtul sticlei bine ţinut în pumn, cu umerii învinşi. Ar trebui să te-ascunzi cât mai departe de-aici, gândeşte sau spune David. Nu, zice tata, mă aflu taman în locul care mi se potriveşte, în rana asta nevindecată a pământului, o viroagă puturoasă şi înşelătoare... Mă-ntreb cum de poate omul *s-o* dea chix de-atâtea ori în viaţă. Dacă va trebui să-mi schimb ascunzătoarea, voi lăsa aici o hârtie pe care o să scriu : aici a cacarisit-o Victor Bartra înc-o dată. După cum vezi, nu-mi mai rămâne decât ţigara asta stinsă. Ţie-ţi rămâne bricheta, şi cel mai bun lucru ar fi să-mi aprinzi ţigara cu ea şi-apoi să i-o restitui inspectorului.
O să-i fie dată înapoi, dar nu de mine. Pe mine nu m-ar crede, zice David. Ce anume n-ar crede ? Că tocmai am găsit-o chiar aici, unde l-a omorât pe Chispa. Mă consideră un mincinos, şi mama la fel... Trebuie să i-o spună altă persoană. Asta-i tot clenciul, altă persoană.
Tata se roteşte împrejurul lui însuşi, agitând sticla pe deasupra capului ca pe un mecanism exploziv şi o aruncă de o stâncă, înainte ca sticla să se facă ţăndări, pe când ea se roteşte încă prin aer, David a şi văzut cioburile ascuţite risipite în albia torentului; înainte să se verse coniacul, ba chiar înainte de a auzi pocnetul sticlei sfărâmate, vede cum pământul îmbibat suge cu lăcomie alcoolul. Atunci, în picioare în mijlocul albiei, cu maracasurile lui Paulino sub braţ şi ţinând în pumn bricheta, 342
se gândeşte ho, gata, am aşteptat destul, şi se îndreaptă hotărât spre casă.
La uşa de noapte, inspectorul Galvân pare să-şi fi terminat vizita din ziua aceea. Roşcata stă sprijinită de uşor, cu mâinile la spate, cu capul aplecat cu un aer visător ori poate ironic, cu ochii în jos. Capotul ei gri nu este bine încheiat, iar părul şi-l poartă adunat în vârful capului, fără mare grijă, ca pe un panaş. Inspectorul îi vorbeşte cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor şi privindu-si pantofii, foarte aproape de ea şi cu o tensiune prevenitoare în umeri; nici unul nu caută în ochii celuilalt, şi totuşi ai zice că nu fac altceva decât să se privească.
David se opreşte lângă ferigile de pe mal şi decide să mai aştepte puţin. Mama şi-a ridicat mâna spre hăţişul incendiat al părului încercând să potrivească vreo agrafă, apoi, brusc, duce mâna la gât, capul i se lasă şi mai mult într-o parte, şi ea toată pare că se lasă să lunece în jos închizând ochii. Fără a-şi dezlipi trupul de uşă, cu cealaltă mână dibuie după ajutor şi dă de umărul inspectorului, şi deodată e deja în braţele lui, lăsându-şi fruntea pe piep-tu-i lat. Deşi pe retina lui David imaginile s-au mişcat cu încetinitorul, totul s-a întâmplat cu mare viteză, iar distanţa şi lumina săracă a orei târzii nu permit să-ţi dai seama dacă e vorba de obişnuita pierdere a cunoştinţei sau de o simplă stângăcie corporală, un impuls prost controlat, care la început nu vroia să fie decât un gest de prietenie şi recunoştinţă pentru atenţiile primite şi care deodată se preschimbă într-o efuziune ce s-ar putea să nu fie atât de
343imprevizibilă şi de necontrolată pe cât ne-am aştepta... Inspectorul o susţine cu braţul, cuprinzându-i mijlocul, şi cu degetele celeilalte mâini îi înalţă uşor bărbia ca să-i vadă faţa, pe când ea rămâne cu ochii închişi şi cu braţele atârnându-i. La amândoi, economia mişcărilor nu dezvăluie nimic. Se despart apoi, dar ea rămâne ameţită, vorbesc câteva momente, el îi atinge cotul cu mâna şi o însoţeşte plin de atenţii, intră împreună în casă si uşa se închide. Albia torentului este un cuptor încins şi pe huma crăpată apare o şopârlă de culoare închisă, mare şi străveche, cu coada mutilată, cu capul înălţat peste lăbuţele din faţă şi cu ochişorii ca nişte alice roşii. Ar putea fi momârla de Ibiza, care nu există şi cu care îl păcălea pe Paulino. David şuieră şi şopârlă se ascunde. Ferice de tine, şopârliţo care locuieşti în crăpăturile din profunzimile nimicului, acel loc de niciunde dintre casa mea şi lume, dintre tăcerea torentului şi vocea tatei. *Pe* vine şi cu ochii aţintiţi asupra casei, gâfâind puţin, rămâne cu impresia că este observat, simte tăişul unor ochi în ceafă cu un reproş fantomatic, dar nu mai e nici dezorientat, nici înciudat, deja nu mai pare a-şi dori vechea năvală a apelor, răbufnirea şi mânia curentului dezlănţuit care să-l smulgă şi să-l ducă hăt departe de-aici. Cu hotărârea întipărită pe chip, cu hainele furate sub cămaşă şi cu bricheta în pumnul strâns din buzunar, cufundat în sine şi singur, paznic al

adevărului înarmat cu minciuni, va rămâne acolo aşteptând atât cât va trebui. Contactul metalului în mână, formele lui colţuroase şi compacte, îi transmit siguranţă; ceva îi spune că a ţine 344 strâns acest Dupont fals e ca şi cum ar avea în pumn inima poliţistului, îşi aminteşte ce spunea indianul acela dintr-un film: arta bunului cititor de urme constă în a găsi ceva ce nu-i unde trebuia să fie. în ce-l priveşte pe tata, prezenţa lui spectrală şi oxigenată a lăsat o urmă de cloroform şi de tinctură de iod, o suferinţă a cărnii, şi David se uită în jos. La picioarele lui, un dublu şir de pietre foarte albe care se aliniază capricios printre rămăşiţe şi gunoaie pare o dantură falsă ce s-ar ivi prost montată din măruntaiele pământului. Din nou se simte observat, şi întoarce capul. Există ochi care ne privesc şi după ce au dispărut.

345*Aventuri în alt cartier*

Anafura mă-si, băi Tejada, ce de chestii se-ntâmplă fără să afli măcar. Ştiai că Galvăn a fost amestecat în toate iţele jocului ilegal şi c-acu' patru ani i s-a-ntocmit dosar, fiindcă l-a ameninţat cu pistolul pe-un inspector din Bilbao?'

— Nu spune. Pastele şi dumnezeii. Hei, Mărio, un sifon cu ţâfnă, să pişte tare la limbă! Şi înc-o porţie de tuslama şi-un vin roşu aici pentru Quintanilla!

Un bar frecventat de poliţişti pe Via Layetana, aproape de Comandamentul Superior de Poliţie. La un capăt al tejghelii, în fundul localului, doi subinspectori fac gură să li se aducă un sifon bun, cu fâs. Sunt amândoi trecuţi de patruzeci de ani, îngrijit îmbrăcaţi, au gâturile scurte şi culoarea feţei bătând în roşu la cel gras, în verzui la celălalt, în faţa lor, aliniate pe tejgheaua barului, vreo duzină de farfurioare îşi arată conţinutul de păsărele fripte cu căpşoarele tăiate şi cu burtica deschisă. Acest bar păstrează între zidurile lui istorii teribile, iar aceasta pe care o s-o povestesc e una din ele. Şi aflaţi că nu-s amintiri imaginare, cultivate pasămite în placenta febrilă a roşcatei : chiar acum îi pot vedea pe cei doi copoi, aşa

347cum fratele meu îi va vedea peste câteva minute, la puţin timp după ora amiezii, în această însorită şi călduroasă zi de marţi de sfârşit de septembrie.

Unul din subinspectori este scund şi slab, celălalt e burtos şi sangvin şi stă aşezat oarecum pieziş pe taburetul înalt, are ochelari cu ramă de metal lipită cu un plasture murdar şi e deschis la un nasture de la prohab. Cu scobitoarea înţeapă o măslină, o duce la gură şi muşcă din ea cu o strâmbătură de dezgust. Are degetul arătător al mâinii drepte bandajat cu mare artă şi acoperit cu un mic capişon de piele legat cu un şnur de încheietură. Beau vin şi vermut răsfoind presa de dimineaţă, Europa în ruine apare pe toate paginile, chestia cu Nurenbergul promite să fie o farsă sinistră a aliaţilor. Aşa s-o ştii, Quintanilla. Basora a marcat trei goluri ?, bun, şi ce-i cu asta, ăl mai bun înaintaş al Spaniei a fost Gorostiza, zică lumea despre el ce-o pofti, dar nu degeaba era poreclit *Glonţul Roşu,* nu ? Aşa-i, nuanţează colegul lui, e cel mai bun, cu voia lui Gainza. Apoi discută de afacerea aia nenorocită în care inspectorul Galvăn s-a văzut implicat la începutul lunii mai. Grasul ignoră încă unele amănunte ale cazului, de pildă că deţinutul, un vânzător de enciclopedii la domiciliu, îl lămureşte slabul, pare-se că n-ar fi avut actele în regulă.

— Asta era de-ajuns ca să-l umfli - zice grasul, gustând încă o măslină nu prea ispititoare.

— Da, însă de-acolo s-a tras şi greşeala — zice celălalt —. De la asta s-a împuţit toată 348 povestea. L-au luat drept cine nu era, şi după ce l-au altoit două săptămâni bune, tipul nimic, la fel de-al naibii, nu şi nu, nega totul. Şi de-ai şti ce l-au caftit! Pe ruptelea. I-au înfipt o duzină de piuneze în moalele capului şi l-au perpelit cu ţigările aprinse.

— L-ai văzut ?

— L-am văzut după aia, când a-ncăput pe mâinile lui Serrano. Ăstuia i-a scăpat o lovitură prea tare şi i-a spart ăluia un coi. Serrano ăsta are labe de salahor şi mai e şi hoţ pe deasupra. Are ciomagul lui pentru treburi din astea, nu?, ei bine nu dom'le, tipul musai să folosească bastonul meu, care ştii că m-a costat şi ochii din cap, şi dă-ţi seama cum a rămas mânerul de fildeş după ce l-a bătut cu el la tălpi...

— Oricum, nenorocitul ăla a fost cât pe ce să-i lase şi pe Serrano şi pe toţi ăilalţi mofluzi, asta am văzut-o cu ochii mei. Cu toată cafteala încasată, a profitat de-o clipă de neatenţie ca să-ncerce să sară pe fereastra ce dă în curtea interioară, era deja c-un picior afară, gata să se-arunce. Sunt sigur

că şi-ar fi dat drumul, zău, şi dac-o făcea, foarte bine, murea oricum, dar asta n-o să se ştie niciodată...
— Las-o încurcată şi nu-ţi mai bate capul atâta, Tejada - zice grasul -. Nu ştiu dacă vroia să se-omoare ori ba, însă precis că se gândea la o altă viaţă.
— Ce sula mea vrei să zici cu asta ? - răspunde slabul încruntându-se -. Ce aia mă-sii, Quintanilla, te-ai prostit de tot? Insinuezi că se gândea s-ajungă la cer, o javră de comunist?
— Canei, vezi că spui numai tâmpenii! Zic şi eu aşa, că tipu' s-o fi gândit la o viaţă mai
349bună dacă reuşea să scape din mâinile voastre, mai bună decât cea pe care i-o ofereaţi voi tot muindu-i oasele. Orice-ai zice, chestia a fost o boacănă fără pereche.
— N-am avut nimic de-a face cu ce-a urmat. Tipul călărea deci fereastra, c-un picior în ăllalt cartier, cum s-ar zice, şi lui Galvân nu i-a lăsat timp să se gândească la nimic şi-apoi el n-avea chef de şagă, avea braţul legat de gât cu o eşarfa şi-l durea foarte tare clavicula, ţi-amin-teşti ?, şi-o rupsese pe scările comisariatului din Horta, şi-n plus puiu' ăla de lele renegat îl fiersese la foc mic în timpul interogatoriului, aşa că nu s-a mai putut stăpâni, nu te clinti de-acolo că te pupă mă-ta rece, i-a zis, şi şi-a pierdut controlul, îţi dai seama, un om ca Galvân, care se pricepe să-i smulgă o declaraţie până şi celui mai colţos, mereu aşa de răbdător şi de flegmatic, şi care deodată nu se mai poate abţine şi se apropie de geam şi-l împinge, *zboară,* dacă asta vrei, cretinule, i-a zis. Eu n-am avut nimic de-a face...
— Adevăru-i c-a fost ca si când ai împinge un cadavru. Un sinucigaş care-ţi cere ultimul brânci, aşa a explicat apoi comisarul-şef,
— Da, căci oricum nenorocitu' s-ar fi aruncat -adaugă slabul.
— Nu ştiu — zice grasul -, nu-s aşa sigur de asta.
— Asta fiindcă nu erai de faţă. la-o şi-aşa : singura-i scăpare era fereastra. Cred că şi eu în locul lui la fel aş fi făcut.
— Al mai ţâcnit a fost Montero - zice grasul -, care a scos pistolul şi-a tras în el când nu mai era cazul. Două gloanţe în rinichi, aşa a avut mai mult lest în cădere.
350
— A crăpat din cauza înălţimii, nu a împuşcăturilor — zice slabul.
— Ce mai contează! - răsuflă greu colegul lui ridicând din umeri -. Asta se poate întâmpla oricui. Şi ce-au făcut cu el?
— La morga Spitalului Clinic — mârâie slabul, băgându-şi din nou nasul în ziar —. A trebuit inventat ceva pe loc, au căutat pe cineva care să-l identifice drept altă persoană, un vagabond fără familie pe care nimeni n-o să-l caute...
— Auzi dumneata ce pierdere de timp şi ce de complicaţii! - e de părere grasul.
— Chiar că da. Dar ştii cât de mult îi place lui Portela ca totu' să fie legal. Cam cât să fie ceasu', colega?
— Unu' fără douăzeci.
— Ceasul dumneavoastră a rămas puţin în urmă - glăsciorul dulce din spatele lui este al unei puştoaice zâmbitoare care îşi consultă cesuleţul de talcioc din plastic multicolor de la încheietura mâinii -. E unu' făr-un sfert, domnule.
Pe Via Layetana în jos, trotuarul din dreapta aflat în plin soare: acolo pe colţ, în mijlocul traficului de lume împovărată şi mâhnită, puştoaica aceea care pare a se fi înstăpânit pe toate culorile şi sclipirile zilei se opreşte un moment şi îşi consultă cesuleţul de celuloid cu cifre galbene şi limbi purpurii. Cadranul este azuriu, iar cureluşa din jurul încheieturii e colorată în violet transparent cu dunguliţe galbene. De ce te mai uiţi la el, frate, când ştii că numerele mint, iar limbutele sunt pictate şi
351arată mereu aceeaşi oră, unu far' un sfert ? Iţi consulţi cesuleţul de bazar prefăcându-te că eşti o persoană ocupată, cineva care se grăbeşte *sa* ajungă la o întâlnire importantă ? Unu far' un sfert zic limbutele de plastic, şi-mi place să gândesc că, printr-un capriciu al destinului, aceasta este într-adevăr ora precisă a tuturor ceasurilor, inclusiv al celui adevărat al inspectorului Galvân care iese grăbit din barul Sky să ia metroul din staţia Jaime I şi să ajungă la timp ca s-o vadă ieşind pe fiica lui de la colegiul călugăriţelor, pe când aici oamenii de pe stradă văd trecând o adolescentă

cu lungi picioare bronzate care merge hotărât şi dârz, uşor înclinată spre spate şi zâmbitoare, ca şi cum un vânt din faţă i-ar perturba verticalitatea, şi asta i-ar fi pe plac.
Vorbesc dintr-o tranşee morală în timp, care-mi permite să neutralizez nostalgia, şi, negreşit, respingerea şi bătaia de joc sau simpla mirare iscate neîndoios de trecerea acestei fetişcane curajoase pe stradă. E probabil că nici măcar eu, dacă aş fi întâlnit-o din întâmplare, n-aş fi recunoscut-o. Iată-l, aproape învestit cu aparenţa-i de inconştientă curviştină şi cu persistentul ţiuit din urechi şi din inimă, afişând un carmin violent pe buze şi o furnicătură de maracasuri în şolduri. Poartă fustiţa galbenă cu mari buzunare verzi şi bluza fără mâneci de culoarea şofranului imprimată cu spice şi maci ieşiţi la spălat, gentuţa de plexiglas roşu cu o curea lungă atârnată de umăr, părul tuns paj strâns la ceafă cu un elastic, marii ochelari de soare cu rama albă, şuviţa rebelă măturându-i fruntea şi basca roşie înclinată pe o ureche. Pe
352
braţul drept, puţin mai jos de semnul vaccinului, un fluture de abţibild lipit pe piele îşi desfăşoară aripile negre stropite cu roşu. Genunchii ambigui şi gleznele fine strălucesc în soare, iar sandalele de cauciuc de culoarea fildeşului lasă descoperită scobitura săltăreaţă, rozalie şi senzuală, a tălpilor agilelor picioare. Senina fermitate a bărbiei, aerul ei rebel, este singura componentă care uneori ar putea trăda acea aparenţă plină de sine şi festivă, dar - ce fulger în ochii sfidând traficul străzii!, ce intensă emoţie în desfăşurarea acelei mascarade sub soare! Şi cât de vesel şi de încrezător se reflectă în ochii ei lumina zilei, ce tare iubeşte viaţa fata asta care le zâmbeşte impudic trecătorilor! Gestul atât de spontan de a-şi consulta cesuleţul de plastic fără ore îl înţeleg acum ca pe un semn cu ochiul, şăgalnic, adresat unui ideal de personalitate, sau poate nu-i decât lepădarea de propria impostură, un semnal convenţional de veracitate cerut de un asemenea artificiu ornamental, dedicat nu atât galeriei — domnul acesta care îşi aprinde un trabuc şi o priveşte cu coada ochiului încrucişându-se cu ea pe stradă-, cât şinei proprii: reflexul nervos al tensiunii manipulatoare pe care a cultivat-o întotdeauna şi mai cu seamă atunci când se vedea confruntat cu amăgirile-i personale, cele care, cu timpul, aveau să-i făurească destinul. Ajunge la barul poliţiştilor şi intră cu cea mai mare precauţie, încet, cu mâna în şold, punând cu grijă un picior înaintea celuilalt, mişcând din şolduri mai degrabă cu imaginaţie decât cu unduiri curbilinii, înaintează până spre capătul tejghelii. Ăştia doi trebuie să fie,
353gândeşte; i-a fost de-ajuns să-şi apropie năsucul de subsuorile lor asudate. Cere o oranjadă, o plăteşte şi zăboveşte câtva timp sorbind din paharul înalt cu un pai şi ascultând murmurul comentariilor lor despre cadavrul terciuit a cărui identitate a trebuit să fie camuflată, şi-n definitiv ce atâtea farafastâcuri pentr-un mort etc. etc. Când auzul ei a suportat deja prea multe -n-a venit s-audă aberaţiile unor sticleţi obişnuiţi cu crâşmele, si-n plus e nerăbdător să ducă la bun sfârşit ce şi-a propus -, se plasează pe nesimţite la spatele lor cu paharul cu oranjadă în mână şi cu paiul în gură, trage de marginile fustiţei galbene şi îşi drege vocea,
— Scuze. Cunoaşteţi cumva un inspector pe nume Galvân?
— Adineauri a plecat - zice subinspectorul slab cu o măslină înfiptă într-o scobitoare şi cu o privire destul de porcoasă văzând aspectul fetei —. lote-te, nene, asta ce-o mai fi ?
— De ce vrei să-l vezi pe inspector ? - zice grasul, rotindu-se încet pe taburet. Pare că nu-i vine a-şi crede ochilor şi cu negrul lui deget în capişon de piele arată spre fată ca spre un animal nemaivăzut -. Ce-avem noi aici, Tejada?
— II caut pe inspectorul Galvăn. îl cunoaşteţi, nu-i aşa ? Puteţi să-i daţi ceva din partea mea?
— Ce să-i dăm ? - zice poliţistul slăbănog, dar în loc să aştepte răspunsul se întoarce spre tejghea, închide deocamdată ziarul şi îi comandă barmanului o porţie de hamsii în oţet, iute băiete, măslinele astea umplute îs stricate,
354
Mărio, unde le-ai ţinut?, în născătoarea bunică-tii ?, scuipă pe jos şi-abia apoi se întoarce iar cu faţa spre ea -. Ia să vedem, tu cine eşti, puştoaice ?
— Pe şmechera asta o cunosc eu de-undeva -zice grasul -. Ia te uită la guriţa ei cât găoaza, Tejada. Te-am văzut eu pe-undeva... Nu băteai tu străzile prin Chino, vânzând garoafe?
— Nu, domnule.

— Dar locuieşti pe-acolo, pun mâna-n foc că te-am văzut.
— Păi... da...
— Cum te cheamă ?
— Amanda Espinosa de los Monteros, cu voia dumneavoastră.
— îţi baţi joc de mine, mucoaso?
— Da' de unde. Aşa mă numesc...
— Bun, ia să vedem — intervine celălalt poliţist -, ce treabă ai cu inspectorul Galvân?
— Am găsit o brichetă foarte frumoasă şi cred că-i a lui - o scoate din gentuţă -. Uite-o.
— Mda, seamănă cu-a lui — zice grasul, examinând Dupont-ul care tot mai are urme de nisip la îmbinarea dintre piese.
-— Am găsit-o într-un fost torent din Guinardo, într-un loc pe unde nu trece aproape nimeni -zice Amanda, ronţăind paiul între dinţi.
— Şi de unde ştiai tu că-i a inspectorului Galvăn ?
— Să vă spun: mergeam eu liniştită într-o zi...
— Da' ce căutai prin Guinardo? - îi taie vorba subinspectorul cel gras —, un cartier atât de îndepărtat de Chino?
355— Bunicii mei stau acolo, mă duc la ei în fiecare vară. Am o bicicletă şi urmez cursuri de vioară... Deci, mergeam *eu* liniştită cu bicicleta când, trecând pe un drumeag mai sus de unde stă David, un băiat pe care l-am cunoscut vara asta, am văzut un domn solid săpând o groapă cu o sapă foarte mare. îşi scosese haina şi o lăsase împăturită pe jos lângă un căţel mort cu sânge la cap, şi pe haină era un pachet de Lucky şi bricheta asta, mi-a atras atenţia fiindcă părea de aur şi lucea... N-am stat să văd cum îl îngroapă, că-mi era milă, îl cunoşteam pe căţel, era al prietenului meu, aşa că mi-am continuat drumul, şi după o oră, când am trecut din nou pe-acoîo spre casă, m-am apropiat cu bicicleta, dar n-am mai ştiut unde era mormântul căţelului. Am mers puţin de colo-colo şi la un moment dat am găsit bricheta pe nisip...
— Şi de ce-ai amânat atâta să i-o dai înapoi ? Vroiai s-o păstrezi, desigur.
— Nu, domnule — deschide iar poşetuţa de plexiglas şi scotoceşte înăuntru, dar nu mai scoate nimic -. Ei drăcie! Mi-am uitat pudriera acasă — zice lipindu-şi pubisul ca din întâmplare de masivul genunchi al subinspectorului aşezat pe taburet cu picioarele larg deschise -. Nu mă gândeam s-o păstrez, dar ce puteam face, dacă nu ştiam cine era groparu' ăla de câini...
— Ai auzit aiureala asta, Tejada? — zice grasul, neslăbind-o din ochi pe puştoaică -. Ce gropar de câini, ce maica mă-sii! Ce tot trăncăneşti acolo?
— Păi vă spun cum a fost, domnule. Vasă-zică treceam eu pe lângă păpuriş cu bicicleta,
356
când deodată văd ceva ieşind din nisipul torentului, şi-mi zic: e laba câinelui, că uneori se-ntâmplă şi asta, să se-ntindă trupurile moarte sub pământ, da, eu am văzut-o pe bunica ridicând braţu' când era deja-n sicriu. - îşi întinde tot trupul spre tejghea şi se sprijină cu mâna, cu un aer distrat, de pulpa groasă a poliţistului, luând o măslină cu cealaltă mână. O aruncă în gură şi adaugă -: Nu-s aşa rele. Domniile-voastre aveţi gusturi prea fine... Deci ziceam că laba câinelui făcea un gest ca de chemare. Aţi văzut vreodată lăbuţa unui câine aruncat neglijent în groapă, ieşind ţeapănă din pământ? E ceva să-ţi facă rău, nu alta, v-o spun cu toată sinceritatea. Pe scurt, m-am dat jos de pe bicicletă şi m-am apropiat, şi-atunci am văzut că nu lăbuţa câinelui ieşise din nisip, nu, mi se păruse doar, fiindcă-s o fată cam sentimentală, ştiţi ?, nu era decât o creangă de pin pe jumate îngropată acolo. Şi chiar atunci mi-au căzut ochii pe bricheta asta atât de frumoasă. Cred că i-a picat din buzunar inspectorului când şi-a luat haina...
— Deci îngropând un câine - o întrerupe nerăbdător grasul -. Ce ciudat! Inspectorul Galvân îngropând câini. De ce-ar fi făcut-o?
— Pentru că era un câine mort, domnule. El îl ucisese.
— Nu mai spune! Ai auzit asta, Tejada? Şi de ce l-a omorât?
— Fiindcă era foarte bătrân şi bolnav, şi s-o fi gândit că nu merita să-şi piardă timpul cu el ducându-l la veterinar să-l mătrăşească...
— Păi bine, băi Tejada, tu n-auzi ce zice?! De când ne-ocupăm noi cu asemenea trebuşoare?

357S-o fi plătind vreo primara să lichidezi câinii ? -râde grasul privindu-şi colegul, apoi se întoarce spre ea —: De care câine mort ne-mpuiezi tu capu', se poate şti, puştoaice?
— V-am mai spus, era căţelul prietenului meu David — rămâne gânditoare câteva clipe, bătând darabana cu degetele în caltaboşul acela de pulpă umflată, pe când poliţistul o urmăreşte zâmbind pe jumătate.
— Cum ai zis că te cheamă, drăguţe ?
— Amanda, la dispoziţia dumneavoastră. Şi-atunci, cum v-am spus, am tot şovăit eu, nestiind ce să fac cu bricheta, până când David mi-a zis eă-l cunoştea pe domnul inspector. I-o dau eu, mi-a zis, dar, aşa, la-nceput, nu l-am crezut. Sa vedeţi, nu-l cunosc prea bine pe băiatu' ăsta, dar ştiu că-i cam într-o dungă şi destul de farsor. Iar bricheta asta e preţioasă şi de mare valoare, pare din aur masiv. Precis ar fi şparlit-o. Aşa că i-am zis nu, uite, tu-mi spui cum îl cheamă pe inspectorul ăla şi unde-l pot găsi, şi eu însămi o să i-o dau înapoi că, cine ştie, poate m-aleg şi c-un bacşiş bun pe chestia asta. Şi-atunci m-am dus întins la Comandamentul Poliţiei şi mi-au spus că pot da de el aici... Bun, deci asta a fost, acu' trebuie să plec. Domniile-voastre să-i daţi bricheta inspectorului şi, vă rog, nu uitaţi să-i explicaţi cum am găsit-o şi unde; că mi-a atras atenţia pentru că, în timp ce el săpa groapa, din gaura aia din capul câinelui mort curgea sânge...
— Ah, da? Şi de ce mă rog ar trebui să-i explicăm inspectorului Gal van toată poliloghia asta? - o întrerupe subinspectorul slab.
358
Amanda întârzie cu răspunsul câteva secunde, îşi potriveşte ochelarii de soare pe nas, apucă cu nădejde gentuţa ei de plexiglas şi zice:
— Fiindcă ăsta-i adevărul, domnule.
— Auzi, ai tăi de-acasă ştiu că te vopseşti pe scăfârlie? — zice grasul.
— E culoarea mea naturală — ciripeşte Amanda.
— Nu trânti minciuni că-ţi creşte nasu'. Fă-te-ncoa' cu înc-un vin negru pentru mine şi-un cinzano pentru Tejada, Mărio! Ştii ceva, puştoaice? Intr-o bună zi o să mardesc precis pe cineva, că mă mănâncă palmele.
— Ce vreţi să ziceţi cu asta ?
Grasul se uită la ea ca si cum mutra fetei aceleia ar fi pentru el o hieroglifă, şi nu răspunde. De câtva timp o priveşte altfel, mai ciudat. Amanda lasă paharul cu oranjadă pe tejghea.
— Bun, v-am povestit ce si cum a fost. Acu' chiar că trebuie să plec.
Neluîndu-şi ochii de pe ea, grasul trage spre sine cutia cu scobitori, şi cu degetul încapi-sonat al celeilalte mâini îşi atinge şliţul.
— Aşteaptă. De ce naiba te tot holbezi la cesuleţul tău de mucava?
— Fiindcă mă grăbesc, domnule.
— Cum e cu putinţă ca maică-ta să te lase să ieşi îmbrăcată ca un papagal? - agită hamsia trasă în ţeapă cu scobitoarea şi deodată apropierea fizică, glasul şi însăşi transpiraţia acestei imitaţii insolente de muieruşcă i se par o jignire —. Te-ai privit în oglindă, fătuco?
359Amanda dădea să iasă, dar se întoarce şi îl înfruntă cu mâna în şold.
— Dumneavoastră îmi vorbiţi aşa, domnule poliţist, fiindcă mă credeţi o analfabetă, o ţâncă de prin cartierele sărace care n-a fost în viaţa ei la şcoli mai acătării şi n-are nici studii, nici relaţii cu lumea bună, nici recomandaţii, nici bun-gust pentru nimic. Atunci aflaţi că ochelarii ăştia de soare, de pildă, sunt superbi şi aidoma celor purtaţi de Ginger Rogers. Şi să nu-mi spuneţi că Ginger Rogers n-are gust, c-atunci înseamnă că sunteţi şi orb şi nătărău...
— Bravo, puştanco! I-ai servit-o ! - exclamă slabul pufnind în râs -. Ce zici de asta, Quintanilla ?
— Că are papagal — zice celălalt, uitându-se atent la degetele impertinentei, înfipte în şold. Unghiile ei îndoliate nu se potrivesc câtuşi de puţin cu o fată aşa de încrezută şi de înfiptă —. Zi-mi ceva, isteaţo. Ai avut vreodată probleme cu autorităţile ?
— Niciodată, domnule.

— Apăi eu îţi spun c-o să le ai curând. Şi repet: te cunosc de undeva... Ştii cu ce semeni, şmechero ? - lansează un jet de sifon în paharul cu vin roşu şi adaugă râzând -: C-o păpuşică scăpată dintr-o casă de fufe!
— Auzi, Quintanilla, las-o baltă - îl avertizează colegul lui, neridicându-şi ochii de pe pagina ziarului -. Să plece, iar tu păstrează bricheta. In campionatul care vine, Coruna e-a doua. Nu-i normal. Deşi Acufia e bun... Pleacă, fato.
Ea se întoarce iarăşi spre ieşire, însă grasul o reţine de cureaua poşetuţei.
360
— Un moment, stai aşa! Gata, ştiu cine eşti, 'tu-i...! Podoaba aia care-şi făcea veacu' prin Chino vânzând tutun şi chibrituri.
— Nu, domnule, mă confundaţi... Poliţistul îşi mijeşte ochii în spatele lentilelor bombate ale ochelarilor lui şi insistă:
— Nu eşti tu piţipoanca aia căreia i se spune *Sorbetes* ? — se întoarce spre colegul lui şi adaugă-: Ai cunoscut-o, Tejada? Ştii de cine vorbesc ?
— Se îmbracă şi se poartă ca ea, dar nu-i ea. Te-nşeli, Quintanilla. Fii mai atent.
— Uită-te bine la mutriţa asta. Ea e. Am văzut-o o dată nu mai ştiu unde, într-o crâşmă împuţită probabil, de pe strada Robadors sau San Ramon, purta aceeaşi fustă şi-avea aceeaşi gentuţă roşie, de curviştină...
— Vai, ce spuneţi!
— Fă-te 'ncoa, podoabo, nu te supăra. Apro-pie-te de amicul Quintanilla. Ia să vedem, scoate-ţi ochelarii şi uită-te la mine şi zi-mi pe faţă că nu eşti *Sorbetes,* să te văd dac-ai curaj.
— Bineînţeles că nu-s, ce mama naibii! Sunt Amanda!
— Fugi de-aici, nu mă prosti! Păi te cunosc, măi fato. Ce, parcă c-un singur tip ţi-ai cura-risit tu amigdalele sugându-i cocoşelu', ha, ha, ha ?! Eşti Paquita *la Sorbetes*! Golanii de pe strada San Ramon te cunosc bine. Maică-ta lucrează insigne într-un atelier din La Mona, iar tu baţi străzile vânzând tutun şi chibrituri şi ce mai pică, lăsându-te pipăită de cei care cumpără ceva de la tine, şi-o dată ai fost prinsă sub un portal cu sula unui brutar în gură,
361mi-au povestit băieţii... Stai aşa, să nu *te* prind că vrei să fugi!
— Nu, hă Quintanilla, ai dat-o-n bară! Nu-i ea - insistă celălalt, privind-o acum pe fată peste umăr, cu o căutătură totodată miloasă *şi* dispreţuitoare -. Nu-i, bă.
— Du-te de te spânzură, Tejada. îţi zic că-i ea şi ştiu ce spun.
— Iar eu îţi zic că nu-i, ce aia mea!
— Uită-te la guriţa asta cât găoaza - insistă grasul, apucând-o pe fată de braţ -. Sunt sigur c-o face nemaipomenit de bine, şi numai pentru doi reali...
— Ai căpiat de tot, colega, îţi spun şi-ţi repet că nu-i ea!
— O să aflăm numaidecât - bombăne poliţistul rotindu-se pe taburet şi vârându-i Amandei sub nas degetul cu capişon de piele -. Vezi nenorocitul ăsta de deget? Nu pot face nimic cu el. Nici să mă scobesc în nas, nici s-apăs pe trăgaci, nici să mă scarpin la coaie, ha ha, nici să-mi deschei şliţul ca să urinez. Or, acum trebuie să mă piş.
Amanda priveşte şi ascultă, dreaptă şi cu genunchii foarte apropiaţi, cu buzele pline de ruj carmin şi cu un licăr de bătaie de joc în ochii ascunşi după celuloidul afumat al ochelarilor de talcioc.
Acu' n-am ce face şi va trebui să-l suport pe tip, se gândeşte, să-l suport fie ce-o fi. Ai ştiut întotdeauna că vor trebui asumate nişte riscuri, aşa că nu da 'napoi tocmai acu', nu te pierde cu firea. Fie ce-o fi, iacătă-mă-s, porcule. Cu degetul îşi potriveşte ochelarii de soare pe nas, apoi îşi drege vocea.
— Chiar trebuie să faceţi pipi, domnule ?
362
— Păi sigur. Ce-ai zice să m-ajuţi puţin ? Dar nu vreau să planeze nici cea mai mică neînţelegere, eh ?, aşa c-o să facem o declaraţie aici, în faţa ăstuia. Ascultă ce-ţi spun şi repetă după mine: întâmplător am observat că sub-inspectorul Quintanilla, aparţinând Grupului Patru din Brigada a Şasea, avea arătătorul mâinii drepte fracturat... Hai, zi.
—• întâmplător am observat că subinspec-torul Quintanilla avea o fractură la arătătorul mâinii drepte...

— Şi întrucât dânsul avea mare nevoie să urineze şi nu se putea descheia la şliţ...
— Şi nu-şi putea descheia şliţul...
— Nu. Avea urgentă nevoie să urineze şi nu putea...
— Şi nu se putea descheia la şliţ din cauza degetului rupt.
— Aşa, foarte bine. Atunci mi s-a făcut milă şi m-am oferit spontan să-l însoţesc la veceul barului ca să-l ajut. Hai, fato, zi!
— Mi-a fost milă de bietul om si l-am însoţit la veceu ca să-l ajut să...
— Să se uşureze.
— Să se spele pe mâini...
— Nu, 'tu-i...! Să-l ajut să se descheie la prohab ca să-si facă nevoile.
— Da, bine. Să-şi facă nevoile.
— Iar această faptă bună am făcut-o neobligată de nimeni şi fără intenţii rele, fără a urmări profitul ori deprecierea şi dispreţuirea autorităţilor...
— Vezi că depăşeşti măsura — zice sub-inspectorul slab —. Nu zău, ce-ai de gând, fir-ar să fie?
363— Tu taci, Tejada.
— Bun, totuşi, ce-ţi propui?
— Nume şi prenume!
— Ai deraiat complet, Quintanilla. Asta ce mai e?
— La dracu', scuze, eram distrat! — râde cu mâna la şliţ şi atacă iar —: Ai luat notă de declaraţia ei?
— Mai termină! începi să mă calci pe nervi - zice colegul lui, cerându-i apoi barmanului o porţie de păsărele.
Amanda îşi înfundă mâinile adânc în buzunarele mari ale fustei şi îi observă pe cei doi. Grasul se lasă să lunece de pe taburet şi o apucă de încheietura mâinii, acolo unde pulsul a început s-o ia razna.
— Hai, puicuţo, repetă după mine...
— Bla bla bla, am tot zis şi-am repetat -ciripeşte Amanda cu mâna în şold şi cu privirea sfidătoare, dar deja cu un gust de cenuşă în gură. Dacă ăsta-i preţul pe care-l am de plătit, feciori de curvă, o să-l plătesc —. Dar nu-mi faceţi rău, domnule poliţist, vă rog.
— Haide cu mine, fato. O să faci o faptă bună.
Sufocat, clătinându-se pe labele lui mari şi acum cu o năucă urgenţă în ochi, o duce de mână spre veceul din fundul localului. Colegul lui, de la tejghea, îl priveşte plecând şi se cufundă iar în lectura ziarului, în timp ce aude ciripitul tot mai stins într-un fel de cantilenă monotonă : - O să v-ajut cu plăcere, dar vă rog nu mă bruscaţi, domnule poliţist, vă rog nu mă-mpingeţi. Sunt o fată bună şi dulce, deşi poate nu mă credeţi, şi de azi înainte promit
364
să fiu mai ascultătoare şi mai drăgălaşă cu mama şi cu frăţiorul meu, însă tot n-avem ştiri de la tata, ştiţi ?, locotenent Faversham ascultă, va trebui s-aprindem mai multe focuri ca să gonim hultanii de pe cadavre şi să ardem tot-tot şi să vopsim bicicleta în altă culoare... Nu-s decât o biată copilă orfană de tată, acum măicuţa mea o să ne facă înc-un frăţior, dă Doamne să nască uşor şi să nu păţească nimic şi pruncu' să fie sănătos şi voinicel şi mâine să nu se ruşineze de sora lui şi să poată învinge toate primejdiile cu un surâs simpatic şi un splendid bluzon de piele, ca viteazul cavaler al norilor... — Ce aia mă-tii tot bombăni acolo ? — grohăie grasul, după ce a împins-o înăuntru în veceu -. Descheie-mă la şliţ şi scoate-mi-o, eu nu pot — fata îi dă ascultare, cu degete agile, fără şovăire, iar el lasă jos capacul closetului -. Aşază-te.
Fie ce-o fi, voi suporta, îşi repetă o dată şi încă o dată. în întunericul urât mirositor îşi anihilează simţurile, pipăitul şi mirosul care îl covârşesc, şi urmăreşte cu privirea un fluturaş alb care zboară, să zicem, de la inima lui până la margaretele mamei. Apoi vomită toată oranjada.
Cu o scobitoare molfăită între buze, sub-inspectorul Tejada se îndreaptă spre veceu şi deschide uşa, băgându-şi capul înăuntru. Nu zice nimic, se întoarce pe taburet şi după puţin timp fata trece pe la spatele lui foarte dreaptă şi tăcută, uşoară ca un înger sau un demon. La tejghea cere o sticluţă cu suc şi îşi clăteşte gura cu el, face gargară scuipând lichidul în pahar. Se opreşte, se gândeşte, o inundă un val

365de mânie *şi* de ciudă, însă îşi revine şi continuă cu clătitul şi gargara cu suc. Un bărbat mic şi chel, care tocmai s-a instalat lângă ea cerând un lichior de anason, se întoarce şi o ceartă:
— Fato, porcăriile astea se fac acasă. Subinspectorul Tejada lasă ziarul şi scuipă scobitoarea ronţăită.
— Ce-ai, omule ? îţi pute dacă se clăteşte lumea pe gură?
— Eu nu v-am spus nimic dumneavoastră...
— Păi uite că eu îţi zic, fire-ai al naibii. Ia să te văd, de ce nu-ţi place puţină igienă, cu gargară sau cu ce-o mai fi? Să te văd, expli-că-mi.
— Bun, nu cred că ăsta-i locu' potrivit...
— Ah, nu? Ian' te uită ce isteţ. Şi care-i locu' potrivit, isteţule ?
Chelul captează o privire a barmanului care îi sugerează s-o lase moartă, şi ascultă de îndemn. Dă pe gât păhărelul cu anason şi cu coada ochiului o vede pe fată gata să-şi plătească sucul. Subinspectorul, cu un gest discret al capului, îi face semn barmanului să nu primească. Atunci ea păstrează banii, îşi îndreaptă cureaua poşetuţei pe umăr, îşi petrece degetele răşchirate în chip de pieptene prin meşa de pe frunte, apoi se scobeşte în dinţi cu unghiile cu un aer dispreţuitor, îşi mai consultă o dată cesuleţul cu cadran fosforescent şi limbute purpurii, şi în sfârşit îşi ia rămas-bun cu un glas limpede şi răsunător.
— Am întârziat deja - şi neuitându-se la nimeni —: Să-i daţi bricheta inspectorului Galvăn din partea mea, vă rog. Nu uitaţi. Vă rog.
366
O călătorie la Zaragoza şi o scurtă şedere acolo din raţiuni de serviciu îl împiedică cinci zile pe inspectorul Galvăn să vină în vizită. Când se lasă din nou văzut, aduce un kil de fasole, două cutii de lapte condensat, nişte papuci violeţi cu motive aurii pentru mama si o zaharniţă de ceramică cu o vedere a Ebrului şi cu bazilica Pilar, Şi în aceeaşi zi Dupont-ul se găseşte din nou acolo unde David dorea să-l vadă, pe măsuţa micuţei noastre sufragerii-antreu, între cele două ceşti şi noua zaharniţă plină ochi cu zahăr cubic.
David ajunge acasă la această oră decisivă, după ce toată după-amiaza făcuse curse şi comisioane pentru fotograf. A intrat pe uşa de noapte şi a traversat salonul fantomatic al lui otorino, ferind mobilele care putrezesc sub linţoliile lor galbene şi oglinzile descojite pe spate ce încă mai reflectă iepuri morţi şi potârnichi moarte printre ciorchini de struguri şi pepeni tăiaţi, a străbătut coridorul în penumbră până de cealaltă parte a draperiei verzi şi a ajuns cu paşi tiptili la măsuţa pentru brasero şi la cele două fotolii de răchită, acum neocupate, sub fereastra care încadrează o înserare lividă de sfârşit de septembrie. Primul lucru pe care l-a văzut este bricheta, în picioare pe alba faţă de masă şi licărindu-şi iar falsa-i strălucire aurită, apoi haina inspectorului atârnată de spătarul unui scaun, uşa întredeschisă a dormitorului şi, în sfârşit, pe jos, în faţa fotoliului pe care obişnuieşte ea să se aşeze, ligheanul cu apă şi papucii cei nou-nouţi.
Uşa cu gemuleţe de cristal polizat a dormitorului se deschide încă puţin, de cum a
367atins-o cu buricul degetelor. Roşcata e întinsă pe *'pat* în capotul ei cu maci decoloraţi şi în jacheta gri cu mâneci largi, desculţă şi cu o mână parcă neînsufleţită pe pântece, iar inspectorul e aşezat pe un scaun, lângă ea, susţinân-du-i ceafa cu o mână, pe când cu cealaltă îi apropie de buze un pahar cu apă. Ea închide ochii după ce a băut, şi el îşi retrage mâna încet, amândoi păstrând tăcere.
— Ce-i cu tine, mama ?
— Bună, fiule - zâmbeşte ea chinuit -. Nu-i nimic... Vrei să-mi aduci ceaşca de cafea? E pe măsuţă.
Cu paharul în mână, inspectorul se ridică.
— Nu te lua după ea - zice -. Ar trebui chemat doctorul.
— Mă simt bine, fiule, nu te speria — se ridică puţin şi îndreaptă perna de care se reazemă -. O să-mi treacă după ce beau o gură de cafea...
— Gata cu cafeaua — o întrerupe hotărât inspectorul -. Cel puţin deocamdată.
David îşi strânge mâna dreaptă la spate, ca şi când ar fi înhăţat deja Dupont-ul.
— Mă-ntorc acuş, mama.
— Ba nu, băiete. Rămâi aici - insistă poliţistul.

Nebăgându-l în seamă, David se roteşte pe călcâie şi e deja în sufragerie. Ia farfurioara şi ceşcuţa şi în trecere apucă şi bricheta, mai bine zis o înşfacă, o agită ca pe o armă, şi îna-poindu-se în dormitor se opreşte puţin în faţa uşii şi trage cu urechea înainte de a intra, gândindu-se confuz la ciudata tăcere a celor doi dinăntru, ea culcată şi el în picioare alături
368
cu paharul cu apă în mână, împlinindu-i dorinţele şi veghind asupra sănătăţii ei, mode-rându-şi impulsurile. Şi, din cauza acestei tăceri, David simte cum îl invadează o nelinişte grea, care îi sporeşte cu mult ţiuiturile din urechi. De ce tac, mai ales ea?
De când tata ne-a părăsit, ea n-a mai împărtăşit cu nici un bărbat o tăcere ca asta. La începutul relaţiei lor nu era aşa. Când, de-a lungul multor seri, aşezaţi amândoi împrejurul măsuţei şi bând cafea, la insistenţele inspectorului ea consimţise să vorbească despre sine -doar ca să nu pară nepoliticoasă sau nerecunoscătoare faţă de darurile si atenţiile lui, se scuzase la început —, comentând anumite aspecte ale muncii ei de cusătoreasă, de exemplu, ale sarcinii sau ale suferinţelor care o încercau, ori vorbind despre orice altceva, cu condiţia ca îndată după aceea el să-i permită să atace tema lui Victor Bartra şi a interminabilelor lui probleme cu justiţia, au existat întotdeauna nişte clipe când, datorită neîndoios unei lâncezeli momentane a conversaţiei, amuţea deodată şi lăsa să se înstăpânească tăcerea între ei: cine ştie ce alarmă de pericol, ce premoniţie poate de nenorocire sau de moarte o făcea să tacă aşa. însă tăcerea asta de-acum din dormitor, se gândeşte cu siguranţă David, nu e aceea, încurcată, dintre două persoane care deodată nu mai au ce să-şi spună, ci dimpotrivă: sugerează mai degrabă încurcătura aceea care pare să provină din cât de multe ar avea să-şi spună şi, totuşi, renunţă.
Intră în odaie şi se apropie de mama, îi oferă ceaşca de cafea pe care ea o ia cu
369amândouă mâinile si, ţinând Dupont-ul ca pe un talisman, se întoarce spre inspector. Tainica aventură se apropie de sfârşit, şi David ştie asta. înarmat numai cu o brichetă de imitaţie şi cu un felinar, dar convins că proclamă raţiunea şi adevărul supreme, iată-l, în sfârşit, gata să-i dea poliţistului brânciul final, ferm şi neruşinat, fără nici cel mai mic semn exterior al fatalităţii şi disperării care vor conlucra şase ani mai târziu la tragicul său destin.
— Văd că bricheta dumneavoastră a apărut pan' la urmă — zice —. Unde era ? — şi degetele lui cu unghii maron se deschid încet, arătând Dupont-ul din palmă, îl strânge în pumn, saltă căpăcelul şi cu o mişcare energică a degetului gros învârte cilindrul striat, ţâşneşte flacăra, o priveşte puţin, apoi cu arătătorul trânteşte la loc căpăcelul. Cline, într-un anumit fel, gândeşte vag încă o dată, a trânti capacul cu degetul e ca şi cum ai apăsa pe trăgaci. Lasă bricheta pe noptieră şi adaugă —: Ce baftă. Unde era ? Aici în casă?
O crispare subită, care nu-i scapă mamei, alterează fugar faţa inexpresivă a inspectorului Galvăn.
— Vom vorbi de asta mai încolo, dacă eşti de acord. Mama ta nu se simte bine.
— îi povestiţi dumneavoastră ce şi cum, ori o fac eu?
— Ce s-a întâmplat, fiule ? - zice ea cu vocea însufleţită, dar slabă -. Inspectorul nu s-a gândit nici o clipă c-ai fi luat-o tu... Mi-a povestit chiar adineaori. A uitat-o într-un bar şi a găsit-o un amic de-al lui.
— Asta ţi-a zis? Păi *să vezi,* o cunosc pe persoana care într-adevăr a găsit-o, şi ce mi-a
370
povestit ea sună cu totul altfel - cu un zâmbet pişicher pe buze, privind cu coada ochiului spre inspector, începe să înşire himera -. A pierdut bricheta asta în torent, când l-a luat pe Chispa. O fată care trecea cu bicicleta a văzut.
— A văzut ce anume ? — cu spatele sprijinit de tăblia de la capul patului, mama ţine grijuliu ceşcuţa de cafea cu mâinile amândouă, parcă temându-se să nu-i fie luată —. Despre ce vorbeşti tu, dragă David?
— Bwana ştie despre ce-i vorba. Auziţi — zice neslăbindu-l din ochi pe inspector —, poliţistul ăla, amicul dumneavoastră, nu v-a spus cine-a găsit bricheta? Nu v-a spus de-ci fată care a fost la barul Sky acu' o săptămână ? S-a dus să vă caute acolo. Nu v-a explicat grasu' ăla cu degetul rupt? Ori ălălalt, slabu'...?
Una din cele două canalii, se gândeşte David rapid, a trebuit neapărat să-i dea bricheta şi să-i explice în treacăt cine a găsit-o şi unde şi-n ce moment, la puţin timp după ce l-a văzut îngropând

un câine c-o gaură-n cap - era foarte important să-i fi spus asta —, deşi n-aş crede să-i fi zis şi de porcăria comisă asupra aducătoarei Dupont-ului.
In timpul acesta, inspectorul îl priveşte în tăcere, cu o expresie amuzată în care se poate citi multă curiozitate şi un blestem.
— Da, subinspectorul Tejada mi-a explicat -zice —. Dar tu, cum de ştii ?
— Mi-a povestit fata.
— După câte ştiu, n-a spus decât prostii. Nu mă cunoaşte deloc.
— Ah, da ? Şi-atunci, cum de-a ştiut că bricheta găsită e a dumneavoastră, dacă nu vă cunoştea de fel ? Şi cum vă explicaţi că s-a dus
371să vă caute la bar, vreau să zic, cum putea şti că sunteţi un sticlete şi c-avea să vă găsească la baru' acela cu sticleţi... ?
— Fiule, te rog - îi taie vorba mama. Ultimele întrebări David le-a pus privind
nu spre inspector, ci spre roşcată şi cu mâinile în şold: reacţia ei îl interesează tot atât cât a inspectorului.
— Ei bine, când ea mi-a arătat bricheta -continuă David — eu i-am spus: îl cunosc pe omul care a pierdut-o, e prieten cu mama şi lucrează la Comisariatul de Poliţie de pe Via Layetana. Dă-mi bricheta şi i-o înapoiez eu. Dar n-a vrut, n-avea încredere-n mine. Şi-atunci mi-a povestit curn a găsit-o în torent... O cunosc pe fata asta de când o tot văd trecând cu bicicleta, mama. Zice că l-a văzut pe inspector săpând o groapă...
— Ce vrei să faci, David, ce vrei să ne povesteşti ? - îi taie iarăşi vorba mama, privindu-l cu tristeţe -. Apropie-te şi dă-mi mâna, vreau să mă ridic.
— N-ar trebui. Aşteaptă încă puţin - zice inspectorul.
— Mă simt mult mai bine...
— Mă laşi să-ţi povestesc, mamă, da sau nu ? - imploră David.
Ea rămâne câteva clipe privindu-l pe inspector, care stă la picioarele patului cu mâinile în buzunare şi cu căutătura severă, apoi se uită la David. Se lasă din nou pe spate pe perna sprijinită de tăblie şi îşi odihneşte mâinile în poală, ţinând ceaşca de cafea într-o atitudine mai destinsă.
— Bine - zice -. Te ascult.
372
Iar David relatează mai mult sau mai puţin aceleaşi lucruri pe care Amanda le-a povestit subinspectorilor de la tejgheua barului Sky; că fata cu bicicleta a auzit împuşcătura şi apoi l-a văzut, la torent cu sapa şi cu câinele mort lângă el, şi că întorcându-se tot pe-acolo nu l-a mai văzut fiindcă plecase, dar atunci a găsit bricheta; că Chispa al nostru n-a ajuns niciodată la veterinar, nici viu, nici mort... Eu nu spun neapărat că ni l-a luat de-acasă cu intenţia de a-l ucide în râpă, nu, nicidecum mamă, însă bietul nu mai putea merge şi nici nu se lăsa târât cu lesa, şi-atunci inspectorul si-a pierdut răbdarea şi-a terminat cu el c-un glonte-n cap; că s-o fi gândit că pan' la urmă tot trebuia omorât, deci ce atâta chin şi trudă. Nici nu si-a terminat bine David povestirea, când se întreabă cum de inspectorul nu-l întrerupe, de ce nu reacţionează; prevăzuse o criză de furie şi un potop de întrebări de genul de unde naiba a ieşit tipa aia cu scornelile ei şi ce ai tu de-a face cu ea, şi unde o pot găsi, ce-şi propune cu această absurdă calomnie, de ce nu mi-o aduci ca să vedem de cutează să repete toate astea în faţa mea etc. etc. Totuşi, în mod surprinzător, inspectorul păstrează tăcerea si îl lasă să vorbească. Neclintit la picioarele patului, cu o mână sprijinită de planşeta de cusut şi cu cealaltă în buzunarul pantalonilor, ochii lui de oţel îl scrutează pe David şi gura-i muşchiu-loasă zâmbeşte imperceptibil.
— E culmea - şopteşte la un moment dat. Pe buzele-i fine zâmbetul este ca un vierme ce începe să se mişte. E de presupus că sedimentul din gâtul lui continuă să malaxeze mânia,
373însă în ochi abia de-i apare Q dispreţuitoare plictiseală -. Ce-i cu tine, omule, te-am auzit minţind mult mai inspirat - şi privind-o pe ea adaugă -: Doar n-o să crezi asemenea aiureală.
Roşcata soarbe o gură de cafea, privindu-l mereu ţintă pe David. A fost mai atentă la vehementa minciună a lui David decât la răspunsul inspectorului, care acum îşi trece mâna prin păr şi începe să se plimbe dintr-o parte în alta a camerei.
— Ai scuti-o pe maică-ta de o mare neplăcere dacă ţi-ai păstra pentru tine toate neroziile astea - mârâie -. M-ai înţeles, da ?

— Vreau să vorbesc cu tine chiar acum, David — zice mama —. Adu-mi papucii mai aproape- şi adresându-i-se inspectorului adaugă-: Iar tu fii bun şi adu-mi un prosop din baie. Am picioarele îngheţate. Când te duci, ia şi ligheanul şi aruncă apa...
Mişcându-se cu mult calm, inspectorul îi ia mamei din mâini ceaşca de cafea şi, înainte de a ieşi din odaie, din prag, se întoarce să-l privească pe David. E o privire ce nu trădează ranchiună, ci mai curând *o* scânteie de complicitate. Când a dispărut dincolo, mama se aşază pe marginea patului, îşi lasă picioarele goale pe covoraşul ponosit şi, în timp ce-şi scoate jacheta, îi face semn lui David să se apropie.
— Acum explică-mi ce înseamnă toate astea pe care le-ai povestit şi ce-ţi propui cu ele -parcă înarmându-se cu răbdare şi calm, îşi lasă iar mâinile să odihnească în poală -. O altă scorneală de-a ta, presupun.
— De ce nu-l întrebi pe el?
— Uite că pe tine te-ntreb.
374
David îi susţine privirea, dar întârzie întrucâtva cu răspunsul.
— Asta-i ce mi-a povestit fata aia. Dacă vrei să mă duc s-o aduc...
— Nu ţi-am cerut asta.
— Atunci trebuie să mă crezi. E adevăru' adevărat - insistă David -. Mi-a omorât câinele într-un mod oribil.
Ea îl apucă de mână şi îl priveşte câtva timp cu ochi scăpărători, încercând să înţeleagă. Până la urmă zice:
— Cum ai putut crede aşa ceva despre inspectorul Galvân, fiule? De ce-ar fi făcut-o?
— Uite-aşa. Tu nu ştii... - începe David abia şoptit, apoi se întrerupe.
— Ce ? Spune-i mamei tot, hai.
— Nu-ţi dai seama. Deşi ne-aduce lucruri bune şi-ţi ţine companie şi tu-l apreciezi mult, nu?, ei bine, chiar şi-aşa, el nu e un om bun. Pare aşa, când vine la noi acasă, când stă jos lângă tine bând cafea şi se uită la tine şi te-ntreabă cum te simţi azi, şi-ţi zice să nu mai fumezi atâta şi să nu faci aia şi ailaltă, şi-ţi dă medicamentele şi-ţi aduce trandafiri - coborând şi mai mult tonul, cu o mătase tandră în glas, adaugă -: Pare, dar nu, mamă, nu *e* om bun. Nu *e*.
Există în privirea şi în vocea lui şoptită ceva de rugăminte fierbinte, perceput şi interpretat de ea emoţional, ca întotdeauna. Intr-un fel sau altul simte adierea adevărului, deşi faptele nu-l confirmă. Iar de data asta nu se înşală. Azi ştiu că singurătatea şi sărăcia trăite ani în şir şi asumate fără amărăciune au modelat sensibilitatea mamei mele, tainica ei armonie
375cu lumea, inclusiv letargiile-i romantice şi nesupusa-i sexualitate; mă gândesc la asta ori de câte ori mă simt lipsit de apărare şi singur dinaintea oricărei enigme a vieţii, si, evocată fiind de acest gând, ea îmi sare imediat în ajutor cu miracolul neocrotirii şi tăriei sale. în felul său, David asumase *această,* contradicţie : parcă intuind că adevărul nu există, ci numai dorinţa de a-l afla, el lupta nu împotriva lui, ci a fragilităţii aparenţei lui.
— Bine — zice mama, slobozindu-i mâna —. Adu-mi aici aproape papucii şi du-te pe stradă puţin.
— Pe stradă? De ce?
— Fiindcă inspectorul şi cu mine avem ceva de discutat. Fă ce-ţi spun.
Când sticletele se va întoarce lângă ea cu prosopul, o va găsi aşezată în faţa planşetei pline cu tipare şi petice multicolore de pânză şi stofă, cu agrafe în dinţi şi cu braţele goale ridicate, aranjându-şi flacăra roşie a pletelor. Aşa a lăsat-o David, plecând înciudat pe uşa de noapte, pentru că pe uşa aceea obişnuieşte să intre şi să iasă inspectorul, iar el vrea să-l vadă când va pleca. Hoinăreşte câtva timp prin preajma râpei, peste care la ora asta încep să zboare liliecii; merge de colo-colo şi *se* întoarce prin albia torentului. Se gândeşte la şopârlele care acuma dorm sub pietrele calde la adăpost de tăieturi de brici şi de briceag, evocă ochii saşii ai lui Paulino supuşi în muta-i răbdare, la hemoroizii lui sângerând fără leac pe vreun mindir murdar la Azilul Durân, si simte botul rece al lui Chispa, care îşi prelungeşte existenţa lipit de gleznele lui julite, amuşinând
376

arome de zgârieturi şi tinctură de iod. Stai cuminte, căţel viteaz, acu' trebuie s-aşteptăm, susură nedezlipindu-şi ochii de uşă, pândind umbrele. Dar l-am prins, să ştii, e-n mâna noastră...
Cam după o oră se deschide uşa şi iese inspectorul cu haina în mână, ţinând-o cu o neglijenţă care nu-i stă în fire. Roşcata n-a ieşit să-l conducă şi să închidă uşa, ca în alte daţi, aşa că o închide el, iar apoi, stând tot acolo, scoate din buzunarul de la spate al pantalonilor sticluţa plată cu coniac, bea o înghiţitură, o pune la loc şi, pe când se încheie la haină coborând cele trei trepte, rămâne nemişcat, cu ochii în pământ şi scărpinându-se în cap. Pare zăpăcit, confuz, de parcă realmente un obiect contondent l-ar fi lovit în moalele capului. Neclintit pe treptele acelea, cu o privire pe care, după spusele lui David, nimeni niciodată nu i-ar fi putut-o descifra, se încheie la toţi nasturii şi se pune iar în mişcare, depăr-tându-se domol pe drumeagul care mărgineşte rovina, cu mâinile în buzunarele pantalonilor şi cu spinarea dreaptă, cum mergea el de obicei. Ce anume a vorbit mama cu inspectorul Galvân ea n-o să-i povestească nici în seara aceea, nici a doua zi şi nici în următoarea, iar ceea ce fratele meu a aşteptat cu nerăbdare aşezat pe marginea râpei, ceea ce a constituit vreme de trei luni dorinţa lui cea mai fierbinte, ocazia de a-l vedea pe poliţist demascat şi dat afară din casa şi viaţa mamei, rămânând în fine dinaintea ei aşa cum era în realitate, un ipocrit şarlatan şi un mardeiaş de rând de-al poliţiei, dorinţa aceasta se va împlini doar pe
377jumătate, deşi consecinţele ei vor fi la fel de funeste.
Foarte întristată şi fără poftă de comentarii, cosând la flăcăruia unei lumânări din cauza restricţiilor de lumină, singurul lucru pe care ea îl lasă să se înţeleagă, mai degrabă pentru ca David să termine cu întrebările şi să *meargă* odată la culcare decât pentru altceva, este că inspectorul Galvân n-o să mai dea pe-acolo, pentru moment.
— Ce vrei să spuni cu „pentru moment" ?
— Chiar asta, că măcar un timp nu va veni.
— Ce-nseamnă „măcar un timp" ?
— Om vedea.
— Tu ai luat hotărârea ?
— Da.
— Şi-acu' ce-o să se-ntâmple ? N-o să-ţi mai aducă lucruri bune?
— Ce contează asta - îl priveşte fix şi adaugă -: Cel ce mă preocupă eşti tu.
— Trebuie să te gândeşti la ce ţi-am povestit...
— Mă gândesc la multe, fiule. Dar mai ales la tine.
Intr-adevăr, inspectorul Galvân nu se va mai lăsa văzut până în prima săptămână din noiembrie, în mod surprinzător şi într-o stare pe care însuşi David avea s-o deplângă amar. Nu numai că nu se va mai apropia de casa lor în zilele imediat următoare acuzaţiei formulate de David, dar nici prin cartier nu se va mai ivi trei sau patru săptămâni, până când începe să frecventeze nişte cârciumi şi să zăbovească acolo peste măsură. Nu vorbeşte aproape niciodată cu nimeni, iar dacă o face este pentru a relua
378
aceeaşi şi aceeaşi temă, vechea-i ocupaţie de degustător de vinuri, provocând tot felul de glume ale clienţilor pe seama lui şi vreo câteva altercaţii. Degradarea şi deteriorarea se produc văzând cu ochii, parcă nu mai e aceeaşi persoană, iar eu până şi azi mă întreb de ce n-a făcut nimic să dezmintă injurioasa născocire a lui David şi să recapete aprecierea şi stima roşcatei. Totul te face să crezi că pe zi ce trece îşi neglijează îndatoririle profesionale şi e probabil ca şefii Brigăzii, superiorii lui, să fi luat deja măsurile cuvenite, pentru că un reprezentant al legii şi ordinii care nu se face respectat, îmi pare foarte rău că trebuie să ţi-o spun, fetiţo - sunt cuvintele florăresei în prăvălia ei de pe strada Cerdena, pe când îmbrăţişează o fată plânsă care nu poate fi decât fiica inspectorului -, un funcţionar al poliţiei care dă exemple proaste prin baruri şi birturi şi nu ştie să se poarte ca lumea nici la el acasă, o astfel de persoană, oricât ar suferi, oricât i-ar fi fost de spulberate iluziile, fiindcă eu ştiu ce se-ntâm-plă cu omul ăsta, din nou are inima sfâşiată, ştiu c-aşa e, Doamne fie-Ţi milă de el...
Aşa zice lumea, Doamne fie-Ţi milă de el ?, gândeşte roşcata, neaşteptând răspunsul nimănui, neoprindu-se din pedalatul la maşina de cusut, croindu-şi şi răscroindu-şi răbdător singurătatea, desculţă, cu ciorapii groşi de lână albă traşi pe gleznele-i umflate şi cu picioarele mişcându-se fără

oprire ca doi porumbei care nu-şi pot înfrăţi zborul. Dacă David ar fi acasă, l-ar întreba pe el, precis a auzit ceva despre asta, însă David tocmai a plecat la studioul fotografului Marimon, azi trebuie să developeze
379materialul *de* la două botezuri şi o nuntă şi se
va întoarce târziu.
Cam pe la aceeaşi oră, două jumătate sau
trei după-masa, a acestei ceţoase şi friguroase
zile de miercuri *de* noiembrie, inspectorul Galvăn stă rezemat cu coatele de tejgheaua unei bodegi aflate nu prea departe de casa noastră şi *e* gata să repete a nu ştiu câta oară oricui doreşte să-l asculte, că e deja timpul s-o *viziteze din* nou pe doamna Bartra.
— Dă-mi o cafea şi spune-mi ce-ţi datorez. Plec îndată de-aici, ai auzit ?, am aşteptat prea destul... A trecut o săptămână, închipuieşte-ţi, de când trebuia să mă fi dus.
— Cu cafeaua, aveţi de plată şapte pesetas jumate — zice cârciumărul după ce pune la socoteală vinul băut -. Poftiţi - îi întinde cafeaua cu o bucăţică de zahăr pe farfurioară, şi, înainte de a-şi putea retrage mâna, pumnul inspectorului i se închide peste încheietură precum clonţul unei păsări de pradă.
— Două bucăţele, Amadeo, două! Ibt n-ai învăţat încă, ori nu eşti decât un zgârcit parşiv ! ? - zice fără să-i dea drumul -. Eu am băut întotdeauna cafeaua cu două cubuleţe de zahăr, să te văd dacă mai uiţi!
— Nu mi-am dat seama, scuze, don Manuel... - şi în mâna care arde peste a lui, în furia transmisă de pulsaţia sângelui, cârciu-marul intuieşte fulgerător infernul personal în care pesemne trăieşte omul acesta. Dar inspectorul nu este un scandalagiu, n-a fost nici înainte şi nu e nici acum -. Am uitat. Iată cele două bucăţele, e-n regulă acum.
— Da, e bine, e bine... Cât să fie ceasul? Aproape trei? Am întins-o, că-s aşteptat,..
380
însă tot restul serii repetă că se duce şi nu pleacă, şi începe să se înnopteze de-a binelea şi tot acolo e, alternând vinurile cu cafelele, iar când în fine se hotărăşte, nu anunţă, ci pur şi simplu acoperă cu palma întinsă marginea paharului, de parcă ar vrea să-l facă să tacă, plăteşte cu cealaltă mână şi iese din bodegă cu pas decis şi ferm. Cu spatele la amurgul târziu, vede primele felinare aprinse dincolo de piaţa Sanllehy, aude pinionul bicicletelor care la ora asta îşi dau drumul la vale, vocile şi ţipetele vesele ale fetelor ieşind de la un laborator farmaceutic, din nou râpa întunecoasă sub zborul crispat al liliecilor şi imediat apoi uşa cu ciocănel a vilei. Piciorul dibuie nesigur cele trei trepte care îi fug de sub talpă şi se poticneşte. Uşa, care înainte nu era niciodată încuiată cu cheia, acum este, şi se vede obligat să dea un mare ocol, urcând câtva timp pe buza torentului, ajungând la partea superioară a îndrăgitei fundături şi coborând până la mica uşă de zi păzită de tufa de margarete, acum pricăjită şi fără culoare. Lumina din fereastra antreu-lui-sufragerie pâlpâie neregulat, ca un bec prost înşurubat, înaintează hotărât şi, cu câteva secunde înainte de a ajunge la uşă, îl invadează presimţirea că a ajuns prea târziu. Călcând peste stratul de margarete se apropie de geam şi o vede pe jos pe roşcata căzută într-o parte, lângă maşina de cusut. E în capot şi are braţul întins, cu un papuc în mână. E nemişcată, dar inspectorul observă uşoare convulsii în mâna aceea, şi-atunci se repede la uşă bătând şi sunând în disperare, deşi bănuieşte că David nu e acasă. Bate în uşă cu toată puterea, şi în fereastră, încercând s-o deschidă, şi imediat
381sparge geamul cu cotul, bagă mâna şi o deschide dinăuntru, aruncă cât colo trenciul şi sare în odaie. Convulsiile se opresc puţin, când el încearcă s-o readucă în simţiri, pălmuind-o peste faţă şi strigând-o pe nume, îngenuncheat lângă ea, înnebunit că îi vede ochii şi buzele atât de umflate, până când renunţă şi o ia în braţe, deschide uşa şi iese în fundătură urlând după o maşină sau un taxi, dar neaşteptând nici un ajutor, neoprindu-se din goană. Câţiva vecini scot capul afară şi îl văd dând colţul cu ea în braţe în direcţia Bulevardului, acolo opreşte o maşină particulară identificându-se ca poliţist şi ordonându-i şoferului speriat s-o ia cu toată viteza spre clinica Maternităţii. Pe drum, ea pare să-şi revină, însă îndată reîncep convulsiile şi aşa va intra în sala de operaţii după un sfert de oră, aproape în stare de comă.

Nici nu m-am născut bine, şi iată-mă murind. Nu de puţine ori, de-a lungul vieţii mele, am regretat că ea nu m-a luat cu sine în noaptea *aceea,* bine încotoşmănat în iluzia-i secretă şi romantică de fostă profesoară supusă represaliilor, în acea visare ingenuă care am fost eu pentru ea timp de şapte luni, o umbră intrauterină cu o pană de scris în mână. Ieşi şi povesteşte, mi-ar fi spus, dacă ar mai fi putut. La vremea lui, astrele îi spuseseră mamei despre David că era semnul ce anunţa mascarada infamă a timpurilor ce aveau să vină, şi că eu, în schimb, voi fi precum semnul unei mărturii luminoase şi veridice, însă adevărul este că, văzându-mă sosind pe lumea aceasta într-un fel atât sumbru si de funest, văzând cum ea se goleşte de sânge şi ne scapă din mâini inexorabil

într-o sală de operaţii prost echipată şi murdară, nimeni n-ar mai fi proorocit aşa ceva. M-am născut prematur, albastru de cianoză şi cântărind mai puţin decât un ţânţar, cu o leziune cerebrală care mă va ţine în prostraţie nu ştiu câţi ani şi cu un aspect senzaţional de copil-lup. Timp de trei luni, debutul meu în lume va fi în incubator printre straturi de vată.

— Eu voi avea grijă de prunc, dacă va supravieţui, şi de fratele lui; în noaptea asta vei dormi la mine, David — decide mătuşa Lola, după ce e pusă la curent de doctor, fiindcă inspectorului, căruia îi datorează că a fost căutată şi anunţată acasă, nu-i poate smulge nici un cuvânt.

Totul s-a petrecut atât de repede. Roşcata zace încă sub un cearşaf, în sala de operaţii. Iar pe culoar, mereu devansându-l cu un metru pe unchiul Pau, care rămâne mut şi vizibil afectat, vârât în uniforma lui de tramvaist şi cu taşca de încasator la brâu, mătuşa Lola se ocupă de amănuntele cele mai triste şi ia hotărârile pertinente cu o înfăţişare îndurerată şi lipsită de amabilitate, însă fără şovăieli şi nevăr-sând nici o singură lacrimă. In picioare, lângă uşa sălii de operaţii de când a ajuns acolo, cu vechiul ei palton cu revere gri şi cu poşeta de catifea neagră şi închizătoare din metal aurit care trosneşte ca o împuşcătură, pe când ascultă explicaţiile chirurgului - pronosticul era din păcate unul nefericit încă dinainte de a intra în sala de operaţii, doamnă Ribas — şi e de acord cu sugestiile unui preot legate de serviciul divin din capelă, ea poate observa îndeaproape ruina şi prăbuşirea acestui bărbat aşezat pe o

bancă de pe culoar, acelaşi care cu un timp în urmă o interogase în legătură cu ascunzătoarea cumnatului ei Victor. Ceva i-a ajuns şi ei la ureche despre afecţiunea fără sens a unui poliţist faţă de sora ei, zvonuri care nu făcuseră decât să-i confirme previziunile asupra „prostiilor libertare" ale Rosei, cum le numea ea, şi a nefericirilor şi calamităţilor pe care şi le căuta cu lumânarea de când cu căsătoria ei nenorocită, dar acum preferă să rămână în afara acestei poveşti şi să evite orice fel de familiaritate cu domnul acesta.

Străduindu-se să pară senin şi docil, inspectorul întreabă o infirmieră dacă poate intra în sala de operaţii, şi ea îi zice vă rog nu acum. Unchiul şi mătuşa se ocupă de alte formalităţi într-un birou. Pe culoarul gol, David aşteaptă cu spatele lipit de perete şi plângând încetişor, şi aşezat pe o bancă în faţa lui, străin cu totul de durerea adolescentului, cu capul în jos şi cu coatele pe genunchi, inspectorul priveşte îndelung şi cu încăpăţânare dalele, apoi se întoarce un moment să se uite la el cu un amestec de disperare şi de potolită aroganţă, pe când în capul lui David nu se învârte decât un singur şi obsedant cuvânt.

Când David îl aude prima oară, cuvântul nu-i spune nimic: eclampsie[1]. De o manieră pertinentă şi fatalistă, aşa cum procedează el de obicei, nu va reuşi să stabilească o cauză directă între gestaţia mea şi moarte decât mult

1. Termen medical desemnând accese convulsive epileptiforme şi stare de comă la unele femei către sfârşitul sarcinii sau imediat după expul-sia fătului (n.tr.).

mai târziu, şi chiar şi atunci va persista în conştiinţa lui amărăciunea vinii, întrucât se va gândi întotdeauna că mama era singură acasă când a suferit atacul şi că inspectorul Galvân ar fi putut fi acolo ţinându-i de urât, ca de atâtea ori, discutând cu ea sau bând cafeaua cu bucăţelele lui de zahăr şi cu ţigările pe care uneori i le refuza şi cu Dupont-ul lui aurit şi cu trandafirul alb cu tot, dacă ar fi putut continua amândoi să stea de vorbă despre tata sau război sau stările ei de slăbiciune sau orice altceva sau nimic, pur şi simplu dacă omul acela s-ar fi putut prezenta la ei acasă la ora obişnuită, dacă el nu l-ar fi învinovăţit cu atâta înverşunare, roşcata ar fi primit de

îndată ajutor şi îngrijire medicală si precis ar fi trăit şi acum. Iată tristul adevăr. Nimeni, nici măcar inspectorul Galvân, nu şi-ar putea imagina cât l-au costat pe David gândurile acestea, şi vor trebui să treacă ani peste ani de lipsuri şi câteva tramvaie goale - vorba lui tata - pentru ca eu însumi să-mi dau seama.
Când David ridică ochii vede că inspectorul stă tot acolo pe bancă şi că mâna lui caută mecanic în buzunarul din spate al pantalonilor după sticluţa plată de coniac; cu degete agile, surprinzător de iuţi, poliţistul deşurubează căpăcelul şi apropie gâtul sticlei de buze, dar deodată se opreşte şi lasă gestul neterminat. David se uită în altă parte preţ de numai câteva clipe, iar când întoarce ochii din nou ca să-l vadă, banca unde stătea inspectorul este goală şi alături de ea se agită uşile batante ale sălii de operaţii, se zbat în contratimp pierzând din forţă şi neputându-se întâlni.
385ո

întoarcere la râpă

l rebuie acum să fac un fel de salt înapoi în memoria risipită a sângelui, un simulacru de tumbă. Nu e vorba de încă unul din giumbuşlucurile mele intrauterine, al căror scop până acum a fost de a mă situa mai bine în placenta acestei istorii, ci de a mă reprezenta câţiva ani mai târziu pe mine însumi, alesul aştrilor, într-o locuinţă sărăcită din apropierea podului Vallcarca, zăcând în pat şi luptându-mă pieptiş cu sechelele naşterii premature. Având doar şase ani şi stând încă ghemuit ca un fetus cea mai mare parte a timpului, mă văd înconjurat de fotografii cu tramvaie si mâzgălind vechi carneţele şi cărţulii de şcoală cu un creion negru şi cu privirea ceţoasă. Lucia, ultima fiică a mătuşii Lola, are doi anişori şi se joacă la picioarele patului meu cu o păpuşă din cârpe. Primesc îngrijiri de la unchiul şi mătuşa şi de la verişoara Fătima, care a împlinit deja optsprezece ani, şi mai ales de la David, care în curând va împlini douăzeci, iar acum lucrează ca angajat cu normă întreagă pentru portretistul Marimdn, care a prosperat mult şi are un studiou fotografic şi o prăvălie pe Rambla del Prat.
în primii trei ani de după moartea roşcatei nimeni nu-l mai poate stăpâni pe David şi e
387cât pe ce să ajungă alături de amicul lui, Paulino, la casa de corecţie. Certăreţ, bătăuş şi singuratic, amestecat mereu în toate scandalurile din cartier, mult timp nu e bun de nimic, iar dacă totuşi nu-şi pierde slujba este numai graţie intervenţiilor şi tenacităţii mătuşii Lola, hotărâtă să-l aducă pe calea cea bună. Pe de altă parte, complicitatea dulce şi liniştitoare a verişoarei Fătima la primele şi tăinuitele lui isprăvi amoroase contribuie să-l calmeze destul, cel puţin deocamdată. Insă nimeni nu şi-ar fi putut închipui că ceea ce îl va salva de pro-priile-i furii distructive va fi munca.
La studioul fotografic, David învaţă tehnica portretului cu retuşuri pentru a înfrumuseţa modelul, şi în domeniul acesta, al retuşării, potrivit chiar domnului Marimdn, talentul lui este deosebit; ştie cum să facă mai luminos şi mai atrăgător zâmbetul mirilor în ziua fericită a nunţii lor, mai lungi şi mai mătăsoase genele, mai nevinovată privirea băieţeilor şi fetiţelor care pozează în hăinuţele pentru prima comuniune, şi mai fin tenul sau mai puţin coroiat nasul domnişoarelor mai urâţele. Totuşi, după câtva timp, treburile astea încep să-l plictisească şi interesul lui se centrează pe fotoreportaj, pe captarea realităţii străzii cu propriul lui aparat Vbigtlănder cu mâner şi în developarea ei exact aşa cum este, fără a mai retuşa negativele cu creionul ascuţit. După mărturia verişoarei Fâtima, care mereu a fost destul de amorezată de el, David şi-a descoperit adevărata vocaţie făcându-i fotografii ei, după o scurtă dar entuziastă etapă închinată fotografiei artistice, o activitate singuratică şi zăpăcită ale cărei
388
reuşite mai notabile avea să le obţină într-o duzină de instantanee pe plajă şi în casă -Fâtima goală aşezată pe patul meu şi mirosind un trandafir alb, păstrez poza asta între paginile unei cărţi - şi mai cu seamă în cele făcute într-o dimineaţă la Guinardo, după ce bătuse străzile ore în şir cu aparatul de gât, căutând, cu naivitate, ceva neprevăzut.
Era o duminică plumburie şi tăcută de septembrie şi i-a venit ideea să se apropie de râpă si să facă nişte poze cu vila cu ferestrele astupate, cu uşiţa vechiului cabinet de consultaţii şi cu torentul, acum mai jalnic şi mai bolovănos ca niciodată. Ultimele ploi torenţiale depozitaseră în albie noi şi extrem de fine limbi de nisip alb, iar din noroi apăreau tot felul de gunoaie pe care David le-a fotografiat din unghiuri căutate şi stranii: un bocanc militar rânjind din dantura lui de cuişoare

strâmbe, căpşorul chel şi scofâlcit al unei păpuşi fără ochi privind spre cer aşa cum ar face-o un cartof, o curea sau un centiron perfect încolăcit şi atât de ros de umezeală încât părea mai degrabă pielea năpârlită a unui şarpe, picioruşele rigide ale unei păsări parţial îngropate zgrepţănând văzduhul, jumătatea cadranului unui ceas de perete peste orele căruia *se* târăşte un melc... în toate resturile acestea, în toate şi în fiecare dintre ele, ochiul camerei cercetează foarte îndeaproape o identitate ocultă şi o distinge, o atinge şi o regândeşte, o recrează dincolo de istoria particulară pe care ar putea-o sugera deterioarea şi abandonarea lor. Fotografii ale rovinei, ale puţinului rămas din marginile ruinate şi din ameţeala lui infantilă, în care
389este depozitat un sediment de timp, o reflecţie a luminii care nu *e* cu totul străină de pro-priile-mi deducţii din locul ăsta al meu, din această adâncitură a pernei. Nu există nici o voce din câte am înregistrate aici, nici un singur cuvinţel mâzgălit pe aceste vechi caiete şcolare -valuri interminabile şi simetrice parodiind o scriitură ilizibilă de infirm şi de handicapat, asta aud spunându-se - care să nu-şi aibă rădăcinile în acel torent prăpădit şi putred pe care memoria mea îl salvează de la uitare. Creionul îmi fuge pe hârtia liniată numai şi numai ca să-i păstrez neviolată amintirea.
Aşadar, contrar oricărui pronostic, fiindcă trebuie să ne amintim că aştrii nu-l aleseseră, David era pe punctul să devină un scrupulos căutător al veridicului, un artist. După alte câteva luni, în primele zile ale lui martie 1951, abandonează încadrările prea căutate şi elaborate, se emancipează de chichiţele tehnice şi de retuşările atât de bine învăţate şi se iniţiază în foto-reportaj. în acele zile s-a întâmplat totul. Eu în pat şi unchiul Pau lângă mine, surâzător şi tăcut, cu un bandaj pe frunte şi cu şapca de tramvaist strâmbă pe cap, tocmai mi-a adus micul dejun şi mă priveşte în timp ce se încheie la uniformă înainte de a pleca la depou să intre în tură. Ieri o piatră aruncată din stradă a spart geamul din spate al tramvaiului său şi un ciob i-a făcut ditamai tăietura pe cap, de undeva din casă mătuşa Lola strigă nu ştiu de ce trebuie să te duci după tot ce ţi-au făcut, stai acasă omule şi lasă-i să se omoare între ei, or să vă dea foc la tramvaie, nu pleca, nu fi prost... Dar unchiul îşi încheie mai departe
390
netulburat tunica de tramvaist, privindu-mă cum îmi mănânc sandvişul cu ton din gustarea de dimineaţă cu surâsul lui cam netot pe buze, apoi scutură cele câteva firimituri de pe saltea, e-adevărat că m-au pocnit în scăfârlie, da, îmi şopteşte, zâmbindu-mi în continuare, cu o privire atât de limpede, cu o purtare atât de răbdătoare faţă de copilul invalid, cu preocupări atât de simple şi de silenţioase în viaţa asta — de la tramvai la cârciumă, de la cârciumă acasă, de acasă la tramvai -, aseară în piaţa Cataloniei, îmi zice ca şi cum ar fi un mare secret, un pietroi, da' să n-audă mătuşa, iar tramvaiul mergea gol, toată ziua mergem cu el gol, nu-l mai ia nimeni, şi dau cu pietre-n noi şi ne înjură...
Greva pasagerilor tramvaielor, motivată de o importantă creştere a tarifelor, ţine oraşul ca pe jar de două zile. Domnul Marimon, aflat în strânsă legătură cu un sindicat clandestin foarte activ, vrea cu tot dinadinsul să obţină o mărturie grafică a celor ce se petrec pe străzile Barcelonei şi s-o transmită presei străine spre publicare. Cunoscând tot mai marea pasiune a lui David pentru reportaj, îi propune această idee şi îl îndeamnă să facă fotografii cu tramvaie circulând goale. Asta presupune nişte riscuri, îi spune, însă dacă reuşeşti să faci o poză foarte bună poţi deveni celebru.
A doua zi, sâmbătă, David pleacă în oraş cu Voigtländer-ul lui şi se amestecă printre manifestanţi, înfruntând încăierările cu agenţii şi loviturile bastoanelor de cauciuc ale poliţiei călare şi evitând în ultima clipă, de câteva ori, ca sticleţii să-i smulgă aparatul. Până acum
391dovedise prea puţin interes faţă de scandalul acela şi nu se simţea solidar cu nimeni şi cu nimic; taciturn şi retras ca întotdeauna, nici acasă nici la serviciu nu făcuse nici cel mai mic comentariu în favoarea sau împotriva grevei şi a înfruntărilor stradale, iar reuşita ori eşecul lor păreau să nu-l atingă deloc. Rece şi neinteresat, mişcându-se cu isteţime şi mare grijă, ascunzând obiectivul sub gabardină, izbuteşte să termine un film întreg, pe care îl developează chiar în noaptea aceea, în toate fotografiile se văd tramvaie circulând goale, doar cu vatmanul şi încasatorul, însă ori cadrajul ori vizarea ori reglarea distanţei nu-l satisfac, şi în plus nici una nu transmite mişcarea şi autenticitatea urmărite de el.

Duminică patru, după-amiaza, mai face un film întreg în preajma stadionului de fotbal Las Corts, în mijlocul unei mulţimi care iese după ce a văzut meciul Barca-Santander. Nimeni, în pofida potopului de ploaie, nu ia nici un tramvai din cele multe pe care autorităţile civile şi militare, prevăzând marea afluenţă a microbiştilor, au ordonat să fie puse la dispoziţia virtualilor pasageri care au invadat stadionul. Ultima fotografie, David o face sub o adevărată aversă, proţăpit pe amândouă picioarele exact în mijlocul şinelor, într-o curbă, cu o lumină foarte slabă care anunţă înserarea şi protejând aparatul sub gabardină aruncată pe cap. Pentru o clipă, sunetul ploii dimprejur îi amuţeşte şuierătura de ceainic instalată de-acum permanent în auz, şi ceva îi zice că de data asta a izbutit din plin. Şi aşa şi este, am poza în mână: cu o lumină spectrală dinapoia
392
geamurilor, puţin strâmb şi ca o piază rea, tramvaiul vine peste tine cotind pe şine sub o cortină de apă, învăluit ca într-o aură zbârlită şi împrejmuit de mulţimea indiferentă şi plouată, o mare de capete care se agită în jurul lui ignorându-l, oameni încovoiaţi de strășnicia vremii, unii protejându-se cu umbrele, alţii cu ziare, cei mai mulţi cu nimic. Ai zice că tramvaiul luminat din mijlocul mulţimii este o apariţie fantomatică iscată din măruntaiele aversei.
Dar înainte de a developa negativul, exami-nându-l atent în aceeaşi noapte de duminică, David observă un noruleţ alb cu contururi şterse la unul din gemuleţele laterale. La developare, pata devine evidentă: este neagra siluetă a unui pasager aşezat, cu pălărie şi cu reverele hainei ridicate. Cu siguranţă, e unicul individ din tot oraşul care în seara aceea a îndrăznit să circule cu tramvaiul. Ghinion. David vrea să arunce fotografia, însă domnul Marimon, văzând-o, zice că-i atât de bună încât trebuie folosită, şi îi sugerează să şteargă silueta umană printr-o retuşare din aceea în care nu-l întrece nimeni. E de părere că poza lui David e o mostră excelentă de fotoreportaj aşa cum vrea el să facă de-acum înainte şi îl felicită pentru ea. La început, David refuză să manipuleze filmul: poate face instantanee chiar mai bune decât ăsta, fără nevoia de a le truca, îi zice. Domnul Marimon nu-i înţelege scrupulele, devine nerăbdător şi îi dă dispoziţie să facă cum a spus el, ca să aibă copiile gata dimineaţa următoare la prima oră. Deşi lipsit de orice chef, David se supune; recuperează negativul şi, cu ajutorul celui mai ascuţit creion, începe
393să acopere cu grijă umbra albă. Şi, developând din nou, inoportunul pasager - poate un spărgător de grevă, poate un poliţist - a dispărut fără urmă,
îi explică asta verişoarei Patima pe patul meu, arătându-i fotografia deja retuşată pe care încă nu i-a predat-o domnului Marimon. In realitate, nu vrea s-o facă, îi citesc asta în ochi când mi-o aruncă în poală ca s-o văd şi să mă joc cu ea, poate ca s-o rup. Copilul acela care bolboroseşte şi surâde privindu-şi fratele, apoi fotografia, apoi din nou fratele, sunt eu, în prostraţia din care îmi articulez viziunile şi aiurelile, înconjurat de creioane colorate, de firimituri de pâine şi de cărţi: îl văd pe David când se desparte un moment de gura veselă a verişoarei şi mă priveşte la rândul lui şi se preface că i-am zis nu-mi place, frate, ţi-ai reluat vechile obiceiuri proaste şi înşelătoriile.
Ştiu la ce te gândeşti, prematur nefericit, îmi zice din ochi. Dar oricât ai socoti şi mi-ai reaminti, să nu crezi cumva că mă vei face să mă simt mai prost decât acum.
Eu nu te învinovăţesc de nimic.
Nu te mai plânge, macacule, că asta fac eu pentru amândoi.
Iar poza aia îmi place.
Atunci păstreaz-o.
— David, ascultă - zice verişoara lângă mine, deschizând cartea în care cu multă răbdare, seară de seară, îmi arată cu degetul literele abecedarului şi îmi spune numele lucrurilor -. Dacă ceea ce cauţi tu sunt tramvaie goale, du-te cu tata la depoul din Sants şi-acolo vei putea fotografia liniştit câte doreşti... Uite, Victor: po-rum-bel. Spune rar: po-rum-bel.
394
— Nu - mormăie David, pe când îşi ştrege buzele cu dosul palmei -. Trebuie să fie un tramvai circulând într-adevăr pe stradă.
— Pa-ră. Pă-să-ri-că. Pu-pic. Spune rar de tot: pu-pic - zâmbeşte verişoara, iar privirea lui David se întunecă asupra mea şi se îndepărtează de ea şi mai mult —. Dragă, ce-i cu tine ? Ai o fotografie fenomenală, de ce nu eşti mulţumit? Domnul Marimon se va supăra foc pe tine, te va da afară dacă nu i-o duci...

— Puţin îmi pasă, verişoaro. E pentru Victor. Pare-se că-i place, uite, n-o lasă din mână. O să fac alta şi mai bună. Alta care va fi cum trebuie.
Luni doisprezece, când indignarea populară pe străzi tinde să devină o încercare de grevă generală care depăşeşte cu mult conflictul pornit de la tramvaie, David se duce la întâlnirea-i cu destinul la intrarea unei străzi din Gracia. Se îndreaptă spre lumea adunată în piaţa Cataloniei, pe jos prin Bailân, atent la tramvaiele liniilor 30 şi 38 care coboară goale, şi face câteva poze din spatele unui copac. De câte ori acoperă şi descoperă obiectivul simte că adevărul gol şi simplu, aşa cum îl iubeşte acum, îi pătrunde în ochi ca o rază luminoasă. Tocmai ronţăie dintr-un măr pe care l-a luat de acasă când, la răspântia cu strada Santa Eulalia, se ciocneşte *de* doi agenţi ai poliţiei armate care îi cer să predea imediat aparatul şi să se legitimeze. Unul din agenţi îl prinde de braţ, în timp ce colegul lui încearcă să-i smulgă camera de luat vederi, dar el reuşeşte să scape.
— Bine, bine. Dar dă-mi asta - zice agentul.
— Asta nu, bwana. Sunt fotograf şi am permisiunea de la inspectorul Galvân, de la Brigada Socială...
395— Sigur. Dă-mi aparatul şi poartă-te frumos, hai — cere agentul, strângând în mână bastonul de cauciuc.
— întrebaţi-l pe inspector, o să vedeţi că nu mint - zice David, făcând paşi înapoi şi dând din mâini ca să scape de insistenţa lor.
— Ia te uită, deci va trebui să te scutur niţel...
Vreuna din fotografiile făcute ar putea fi foarte bună şi el ştie asta, altfel n-ar fi procedat cum a procedat chiar atunci: i-a băgat degetul în ochi unui agent, i-a pus piedică celuilalt şi a fugit în întâmpinarea tramvaiului care coboară în viteză cu troleul scoţând scântei din cablu. Ca să nu fie prins încă o dată, traversează temerar şinele cu intenţia de a ajunge iute la adăpostul de pe partea opusă, însă tramvaiul coboară nebuneşte şi nu-i lasă timp şi îl loveşte, îl azvârle câţiva metri înainte, şi, neavând timp să frâneze, îl prinde sub mormanul de fiare ale vagonului din faţă şi îl târăşte alţi câţiva metri.
Primul dintre agenţi care ajunge lângă el nu are curajul să-l atingă. David deschide ochii şi priveşte în jur neştiind parcă unde se află.
— Fir-ar... Am picioarele înfundate în nisip... ?
— Ţi-ai frânt gâtul, nenorocitule - mormăie agentul.
Colegul lui se apleacă şi el, priveşte, se ridică repede şi îl întreabă pe un curios care s-a apropiat unde-i un telefon. Vatmanul s-a lăsat să cadă pe scăriţa tramvaiului şi îşi acoperă faţa cu mâinile. David strânge aparatul la piept şi cu mâna cealaltă pipăie cu buricele degetelor pavajul umed şi rece.
396
— îmi ard mâinile - zice cu un firicel de glas —. Asa-i că n-aţi mai văzut un bluzon de piele ca ăsta...?
— Ar fi mai bine să nu te mişti, băiete -zice agentul -. O să te scoatem de-aici.
— Ba nimeni n-o să mă scoată de-aici.
— Nu, nu te uita la pieptul tău.
— Nici o gaură în bluzon, vă rog...
— Nu vorbi, nu te mişca. Ascultă-mă, te rog. Agentul se ridică văzându-l pe colegul său venind cu ajutoare. David îşi întoarce ochii de la el şi cu unghia îşi scoate dintre dinţi un rest de măr. în clipa aceea simte cum îi dispare ţiuitul din urechi şi lasă capul într-o parte, fără nici un semn de durere, de parcă şi l-ar înclina peste o apă curgătoare ca să-i audă clipocitul, sau ca şi cum şi l-ar culca pe o pernă învăluit în propriu-i somn.
Nimeni nu ne-a restituit Voigtländer-ul lui, nici ultimul film făcut în după-amiaza aceea, pe care poate s-o fi aflând, luminoasă şi emblematică, cu acea pură strălucire ce emană din încăpăţânare, fotografia lui favorită, cea al cărei negativ vroia să-l developeze fără retuşuri. Nu ştiu dacă i-a izbutit acea poză, n-o vom afla niciodată, dar cea pe care eu o păstrez, cea făcută cu câteva zile înainte tramvaiului spectral şi cu lumini aprinse sub rafalele ploii, înconjurat de o mulţime supusă şi totodată îndărătnică mişcându-se pe jos, uzate gabardine pe crunte spinări şi ziare murate *pe*

cap, acea fotografie pe care o manipulase cu un creion bine ascuţit în singurătatea cămăruţei de developat, azi continuă să fie imaginea cea mai pertinentă şi
397mai tulburătoare din câte a captat David, mărturia cea mai deplină şi adevărată a ceea ce într-o zi, acum mult timp, a zguduit acest oraş.
Acum cineva a deschis ferestre şi jaluzele, ating sub pernă creionul şi caietele mele pline de mâzgălituri ca nişte valuri urmărindu-se pe o mare nesfârşită, şi îndată va veni verişoara Lucia cu încă un pahar cu lapte şi cu medicamentele, apoi voi avea poftă să citesc puţin din singura carte ce mi-a rămas *de* la roşcată şi îi voi spune Luciei: dă-mi *Război şi pace.* Dar va trebui să-i repet de câteva ori căci, oricât m-aş strădui, ce-mi iese din gură sună cam aşa: am războşpa.
Asta fiindcă mi-e foarte greu încă să mă fac înţeles.
398